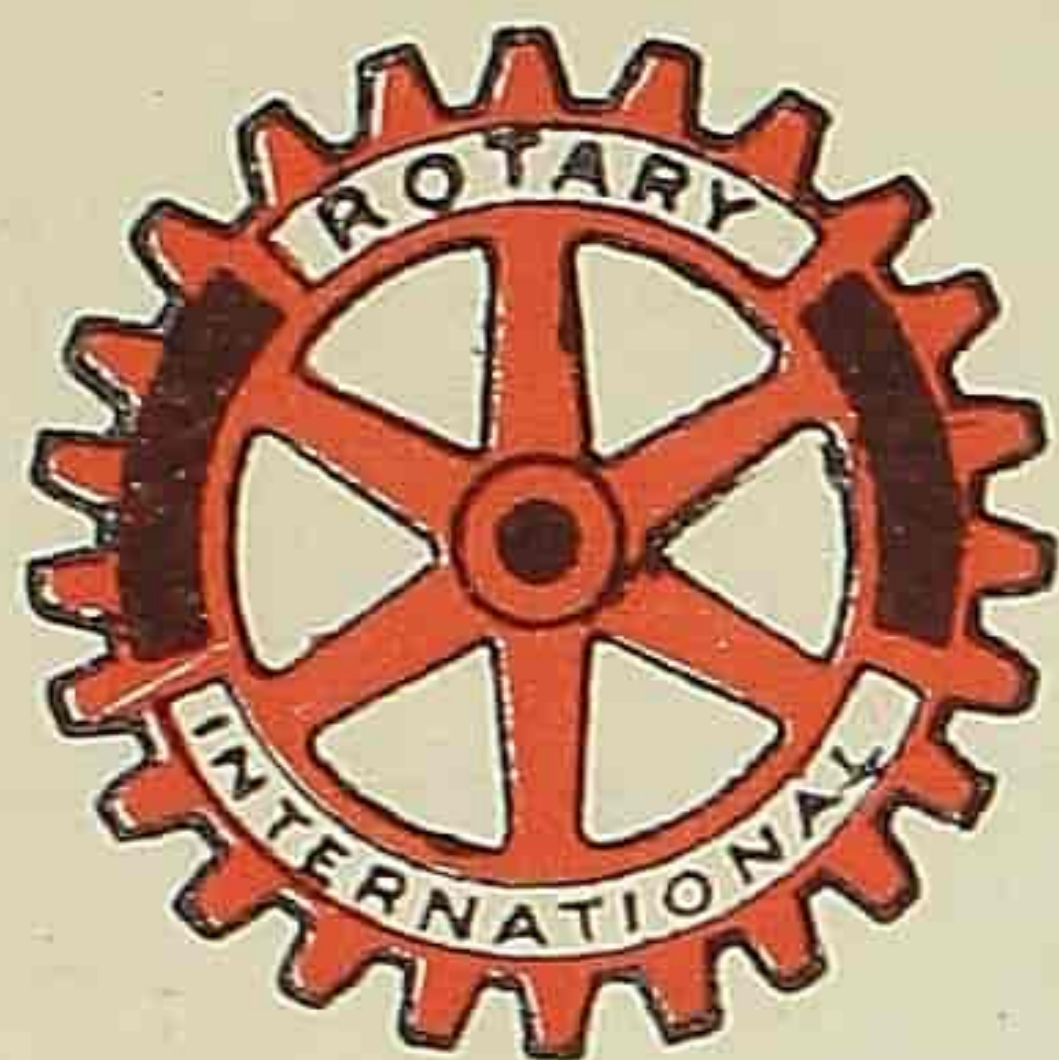

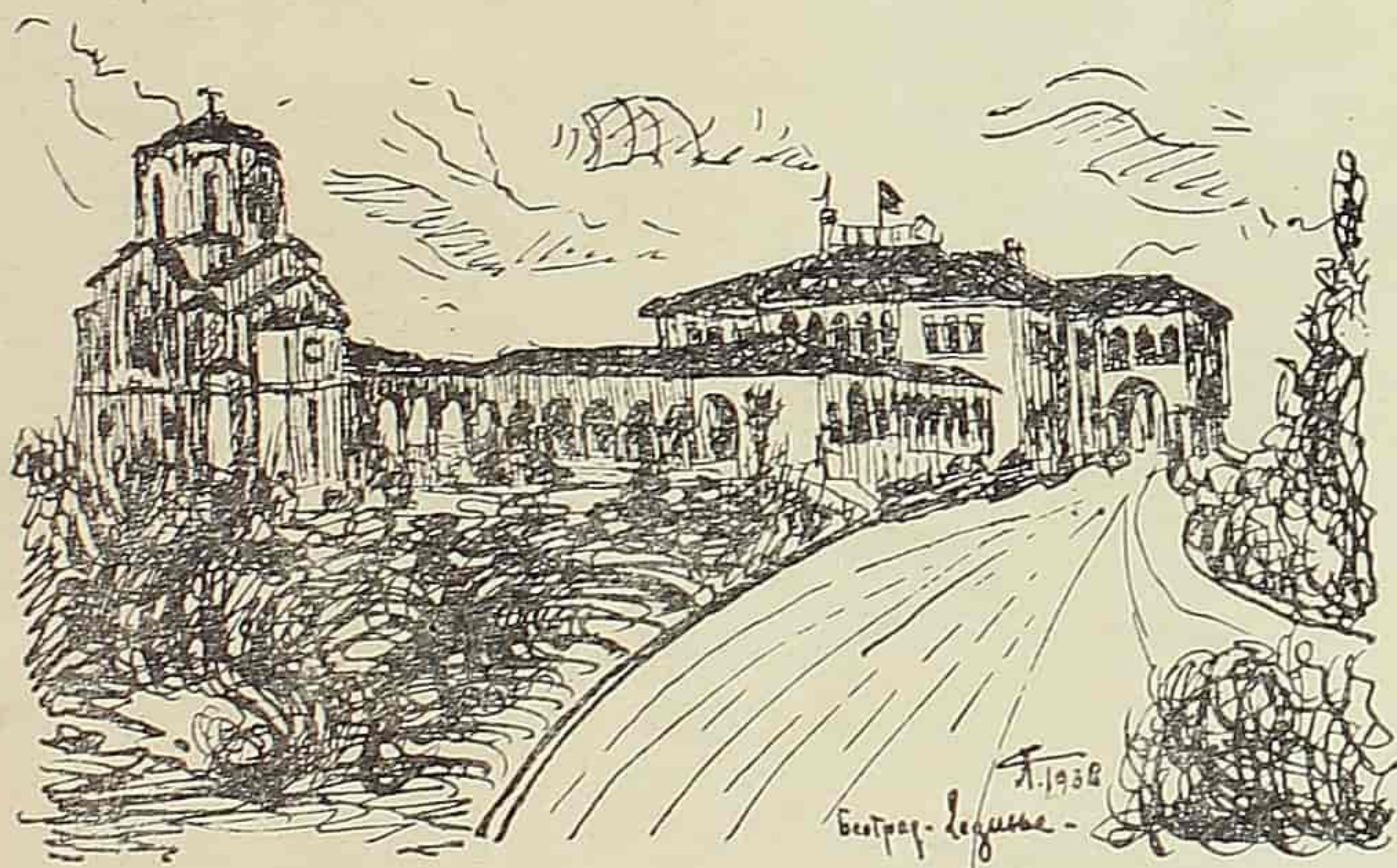
Poštarina plaćena u gotovu.

JUGOSLOVENSKI

ROTAR

BEOGRAD

BROJ 11 MAJ 1938 G.

Sadržaj: Jedanaesto mesečno pismo guvernera St. K. Pavlovića

Članci: Rotarski dani u Beogradu: Sa VI Distriktne konferencije Prvi dan konferencije subota 14 maja — Konferencija delegata klubova u Beogradskoj berzi — Prva plenarna sednica u velikom holu Beogradske berze — Rad u odborima — Svečani banket sa igrankom u Hotelu „Srpski Kralj“ — Drugi dan konferencije: Nedelja 15 maja: Svečana i zaključna plenarna sednica — Jednoglasni izbor Njegovog Kralj. Visočanstva Kneza Namesnika Pavla za Doživotnog počasnog guvernera 77 Distrikta R. I.— Banket gradskog poglavarstva u Palace Hotelu. — Treći dan: Izlet na Āvalu i Oplenac i u Ārandelovac

Iz rotarskog sveta:

Rad 66 Čehoslovackog distrikta — Rad Madarskog distrikta — Rotarstvo u Rumuniji i Poljskoj.

Iz našeg distrikta:

Promene u članstvu — Rotarska odlikovanja — Rotarske radosti i žalosti — Rad naših klubova — Rotarski hoteli Pristustvovanje na klupskim sednicama u mesecu maju 1938

*Naslovnju sliku izradila
Leposava St. Pavlovića*

*Njegovo Kraljevsko Visočanstvo
Knež-Namesnik*

Paule

*Doživotni Počasni Guverner 77 Distrikta
Rotary International*

Čekovni račun Jugoslovenske udružene Banke kod Pošt. štedionice u Beogradu br. 51036 / Cena 144 din. godišnje / Pojedini br. staje 12 dinara

IZLAZI KRAJEM SVAKOG MESECA

Jedanaesto pismo Guvernera

Pretsednicima i tajnicima svih klubova

Beograd, 20 maja 1938

Mila braćo,

1. **VI distriktna konferencija.** Evo nas još pod svežim silnim utiscima ovogodišnje distriktne konferencije koja je održana 14 i 15 maja o. g. u gostoljubivom Beogradu. Iz izveštaja koji ćete naći u ovom broju videćete ceo tok kongreskog rada i pročitacete sve govore, predavanja, referate i rezolucije. Pa ipak, oni koji nisu imali sreće da lično učestvuju, neće ni izdaleka osetiti svu onu intimnu toplinu koja nas je fih dana zagrevala. U ovom pismu pomenuću samo ukratko ono što je najznačajnije a na drugom mestu, dalje, u iscrpnom izveštaju, izneću ceo rad distriktne konferencije.

2. **Doživotni počasni guverner.** Imao sam veoma visoku čast da uspem dobiti odobrenje **Nj. Kralj. V. Kneza Namesnika Pavla**, da ga predložim Odboru delagata klubova za Doživotnog počasnog guvernera našega distrikta. Ovaj je predlog jednoglasnim oduševljenjem prihvaćen u Odboru i s burnim ovacijama i dubokom blagodarnošću usvojen na svečanoj plenarnoj sednici 15 maja 1938.

Nalazeći se pod ovako visokom zaštitom, naš će pokret zamahnuti još boljim poletom, na opšte dobro, uz najaktivniju saradnju svih članova.

Trudimo se svim silama da opravdamo ovu visoku pažnju i moćnu zaštitu.

3. **Pretstavnik R. I.** Kao pretstavnik R. I. na konferenciji prisustvovao je guverner 84. distrikta (Rumunija). Ing. **Agripa Popesku** koji nas je svojim divnim govorom i izuzetnom ljubaznošću sve zadužio i ostavio najlepšu uspomenu.

4. **Gosti sa strane.** Imali smo veliko zadovoljstvo da su nas se setila braća iz Čehoslovačke i Bugarske. Prve je zastupao simpatični brat Ferdinand Hyža koji je učestvovao u svima manifestacijama, odla-

zeći uvek sa poslednjima, ne zaboravljajući ni grob Neznanog junaka, ni staru Karađorđevu crkvu u Topoli, ni mauzolej na Oplencu. Brat **Ljuben Božkov** zastupao je bugarske rotare i svojim druželjubljem i prirodnom srdačnošću osvojio svu braću.

Naši će se rotari dugo sećati ove braće sa strane.

5. **Brojno učestvovanje.** Na konferenciji su bili zastupani svi naši klubovi sa 383 lica od kojih 212 ljudi i 71 žena, s gostima zajedno.

6. **Izleti.** Naročito su izleti na Avalu, Oplenac, Venčačku zadrugu i Arandjelovac ostavili neizgladivi utisak, blagodareći dobroj organizaciji brata **Ranislava Avramovića**, predsednika Odbora za izlete i člana Odbora br. **Jovana Viktorovića**, a naročito intimnom raspoloženju sve braće i sestara rotarki koje su i ovom prilikom bile prave sestre, mile i ljubazne.

7. **Zahvalnost domaćinskom klubu.** Beogradski domaćinski klub bio je na potpunoj visini svoga položaja. Sva su se braća takmičila u želji da priredba što bolja bude i ja im i na ovome mestu, preko njihovog uvaženog predsednika i glavnog organizatora ove uspele konferencije Dr. **Andre Nikolića** i požrtvovanog tajnika **Drag. Pavlovića**, izjavljujem najlepšu hvalu i lično i u ime celog distrikta.

8. **Banket Predsednika Gradskog poglavarstva.** 15 maja Predsednik Gradskog poglavarstva, g. **Vlada Ilić**, priredio je u Hotelu Palas-u banket za sve učasnike konferencije. Tom je prilikom održao tako divan **rotarski** govor na čemu su mu, kao i na gostoljublju, ostali duboko zahvalni svi gosti. Banketu je prisustvovala i vrlo ljubazna g-đa **Vlade Ilića**.

8. **Guvernerski kandidat 77 distrikta za 1938/39.** Aklamacijom za guvernerskog kandidata izabran je brat **Dr. Ivan Slokar** iz R. K. Ljubljana. Radujući se što ću baš njemu imati da predam guvernersku dužnost, ja mu od srca čestitam ukazano mu poverenje i želim najbolji uspeh.

9. **Članovi Evropskog savetodavnog odbora.** Za 1938/39 godinu izabrani su za člana EAC br. **Dr. Ivan Slokar** (R. K. Ljubljana) a za zamenika br. **Stevan K. Pavlović** (R. K. Beograd).

10. **Distriktno veće.** Izabrani su za predsednika **Dr. Ivan Slokar** (R. K. Ljubljana), a za članove: **Dr. Viktor Ružić** (R. K. Sušak), **Dr. Vladimir Belajčić** (R. K. Novi Sad), **Stevan K. Pavlović** (R. K. Beograd), **Dr. Viljem Krejči** (R. K. Ljubljana), i **Anton Agnola** (R. K. Ljubljana).

11. **Distriktni nadzorni odbor.** Izabrani su za predsednika **Henrik Sabotny** (R. K. Maribor), za članove: **Stanko Širca** (R. K. Zagreb) i **Josip Ljubić** (R. K. Ljubljana).

12. **Nagrade.** Za najbolju frekvenciju u rotarskoj 1937/38 dobio je i ovog puta nagradu **Rotary Klub Vukovar**, a za najbolje učešće na samoj konferenciji **Rotary Klub Sušak**. Zaslužili su da im se ponovo čestita.

13. **Naredna distriktna konferencija** održaće se, prema rešenju plenuma, u **Subotici**.

14. **Visoko odlikovanje.** Sretan sam da i na ovome mestu objavim da je ukazom Kraljevskih Namesnika, u ime Nj. V. Kralja Petra II, a na predlog Predsednika Ministarskog saveta i Ministra inostranih poslova, odlikovan ordenom Sv. Save I stepena Predsednik R. I. **Maurice**

Duperrey. U ime celog distrikta i lično upućujem mu najtoplija čestitanja na ovom visokom i potpuno zasluženom odlikovanju.

15. **Čestitke Novim upravama.** Dosada su već u svima klubovima izabrane Nove uprave za iduću rotarsku godinu 1938/39. Najlepše vas molim da svima čestitate, u moje ime, na poverenju kojim su ih odlikovala braća njihovih klubova. Do početka njihovog ulaska u funkcije imaju još malo vremena da se pripreme kako bi sa punim poletom i novim idejama mogli da otpočnu svoj rad. Želim im najvećeg uspeha.

16. **Regionalna konferencija u Štockholmu.** Potsećajući na moju raniju preporuku odnosno polaganja priloga od po 0.60 švedske krune za svakoga člana dosada su se odazvali ovom zahtevu samo klubovi u Bitolju, Čupriji-Jagodini-Paraćinu, Novom Sadu, Pančevu, Somboru, Subotici, Sušaku, Vinkovcima i Zagrebu, nadam se da ni ostali klubovi neće izostati.

(Vidi u Broj 7 „Jugoslovenskog Rotara“ tačku 10 sedmog mog mesečnog pisma).

17. **Međunarodno takmičenje u frekvenciji.** Dr. Henry Rosanoff, počasni član R. K. u Vichy-u, Francuska, dao je divan srebrni pehar da se podari kao nagrada za najbolju frekvenciju R. K. iz kontinentalne Evrope, Severne Afrike i Male Azije. Prvi put ovaj će pehar biti dodeljen onome klubu iz ovih krajeva koji bude pokazao najbolju frekvenciju u rotarskoj 1937/38.

Još je mogućnost da taj trofej dobije koji od naših vrednih klubova, pa stoga nastanite da vam članovi budu što revnosniji.

Rezultati mi se moraju javiti odmah posle 30 juna o. g. Docnije prijavljeni konkurenti neće se uzimati u obzir.

18. **Junski izveštaji.** Već sada skrećem vam pažnju da izveštaj o klupskoj frekvenciji kao i ostale izveštaje za mesec juni o. g. valja raditi u duplikatu, pa jedan primerak slati **meni**, a drugi novome guverneru bratu **Dr. Ivanu Slokaru**, jer su nam obojici potrebni. Meni radi slanja izveštaja Centralnoj upravi, a bratu Slokaru radi unošenja u julsku svesku „Jugoslovenskog Rotara“.

Na ovome se zadržavam stoga, što je u prošloj godini bilo u ovome pometnje koja je prouzrokovala dužu, inače nepotrebnu prepisku.

19. **Blagodarnost na saradnji.** Blagodareći iz dna duše na svesrdnoj saradnji na „**Jugoslovenskom Rotaru**“, bez koje bi mi bili uzaludni svi moji naponi, molim vas da imate na umu, da će u idućem i poslednjem broju, koji ću ja izdati, biti objavljeni samo još neki od ranije primljenih rukopisa. Sve preostale rukopise koje zbog ograničenog prostora nisam mogao objaviti, predaću svome nasledniku, bratu Slokaru, da mu se nađu pri ruci, a braću molim da u buduće i sami dostavljaju rukopise novom guverneru.

Još jednom, najlepša hvala svima.

S toplim rotarskim pozdravom odani vam

St. K. Pavlović

ROTARSKI DANI U BEOGRADU

VI GODIŠNJA KONFERENCIJA 77 DISTRIKTA R. I.

Održana u Beogradu 14 i 15 maja 1938 u zgradi Beogradske berze

PRVI DAN

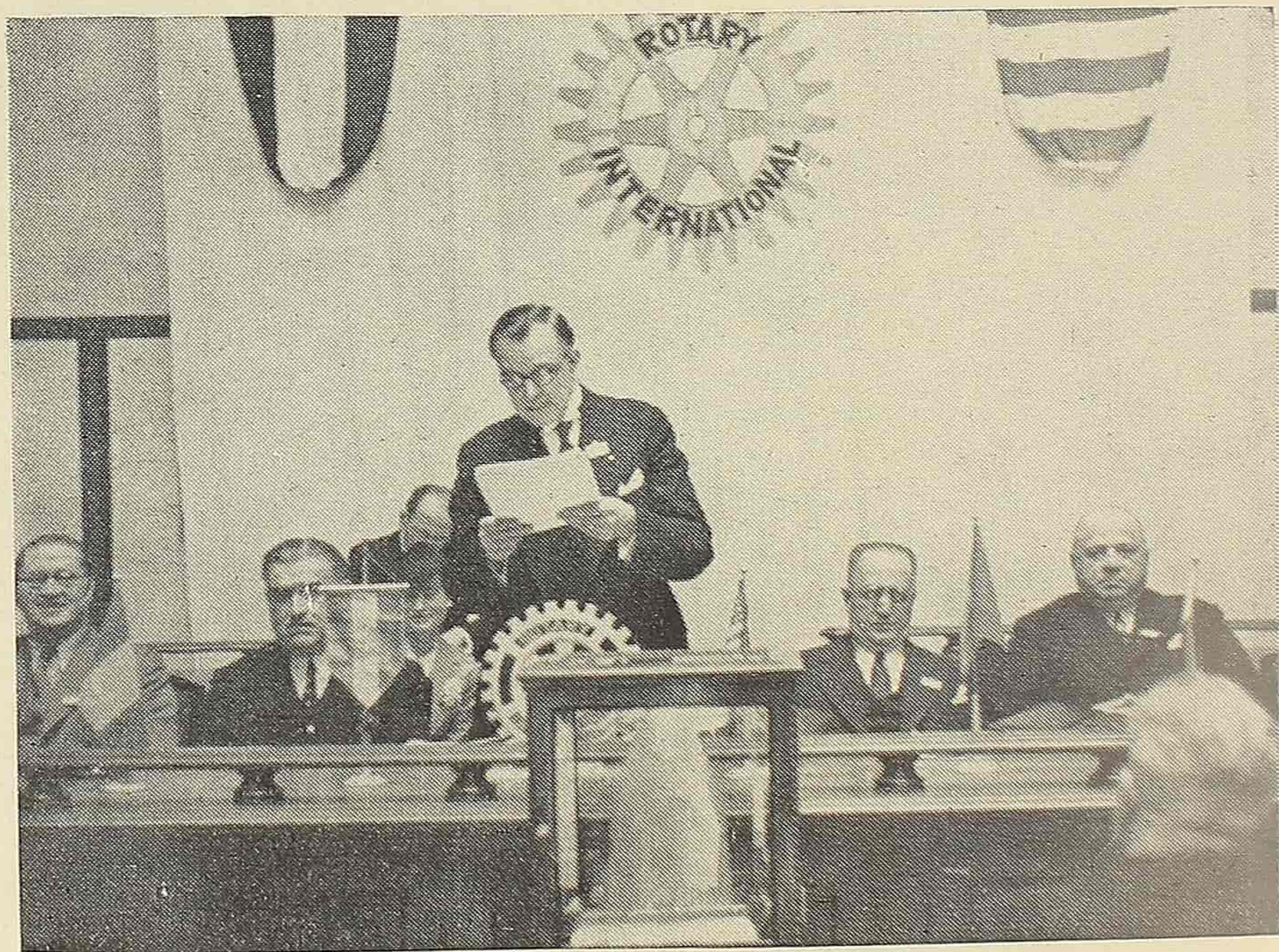
Tačno u 8^{1/2} časova otvorena je zajednička sednica Izvršnog odbora i delegata sviju klubova u sali upravnog odbora Beogradske berze.

Pretsedavao je guverner St. K. Pavlović, a zapisnik vodio br. Drag. Pavlović, tajnik distriktne konferencije.

Od strane klubova prisustvovali su kao opunomoćeni delegati za izbor guvernerskog kandidata, s pravom glasa i pri odlučivanju o ostalim tačkama dnevnoga reda:

(Vidi tabelu 1 na strani 7.)

Guverner St. K. Pavlović otvara konferenciju delegata, upućuje najtopliji pozdrav dobrodošlice i želi srećan rad, a zatim moli brata predsednika Odbora za overavanje punomoći da podnese referat o

Guverner St. K. Pavlović otvara konferenciju

DELEGATI KLUBOVA

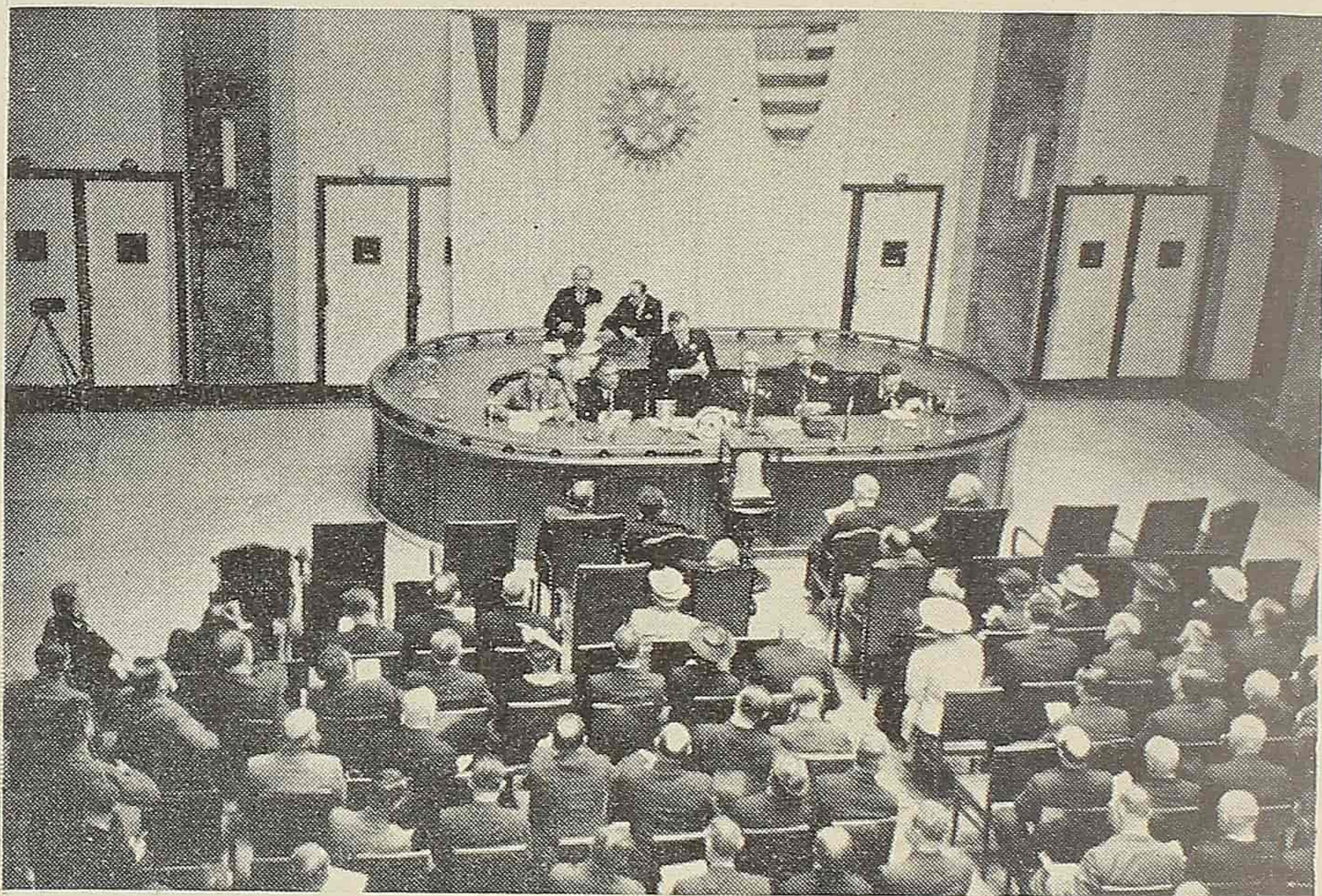
Tabela br. I

Red. br.	ROTARY CLUB	Broj članova	Ima pravo na delegata	Ime i prezime delegata	Pri-medba
1	Bačka Topola	16	1	Sepeši Eugen	
2	Banja Luka	15	1	Burda Artur	
3	Beograd	53	2	Dr. Nikolić Andra Dr. Ilić Sima	
4	Bitolj	19	1	Dr. Djerasi Moša	
5	Čuprija-Jagodina-Paraćin	24	1	Dr. Stevanović Milan	
6	Dubrovnik	19	1	Ercegović Miho	
7	Karlovac	24	1	Ing. Naumović Milorad	
8	Leskovac	21	1	Dr. Pijade Velizar	
9	Ljubljana	38	2	Dr. Golia Adolf Potočnik Drago	
10	Maribor	43	2	Dr. Stamol Franc Krajnović Steva	
11	Niš	20	1	Milošević Bogoljub	
12	Novi Sad	36	1	Dr. Balabušić Mirko	
13	Osijek	30	1	Dr. Uzelac Prokopije	
14	Pančevo	29	1	Weiss Viljem	
15	Petrovgrad	25	1	Dr. Vasiljević Ljubomir	
16	Sarajevo	30	1	Dr. Ulmanski Milan	
17	Skoplje	29	1	Čemerikić Milan	
18	Slavonski Brod	20	1	Dr. Danda Edo	
19	Sombor	17	1	Dr. Petrović Milenko	
20	Split	20	1	Katalinić Ljubo	
21	Stara Kanjiža	21	1	Drljević Gavro	
22	Stari Bečej	19	1	Dr. Lazić Emil	
23	Subotica	29	1	Dr. Diamant Ernest	
24	Sušak	31	1	Dr. Pavelić Ferdo	
25	Šibenik	18	1	Vičić B. Jerko	
26	Varaždin	26	1	Ing. Damaška Vladimir	
27	Velika Kikinda	17	1	Ing- Nikolajević Dimitrije	
28	Vinkovci	16	1	Mr. ph. Matica Ivo	
29	Vršac	19	1	Georgijević Joca	
30	Vukovar	17	1	Goldstein Armin	
31	Zagreb	51	2	Dr. Mlinarić Stjepan Dr. Marković Miljenko	
32	Zemun	27	1	Dr. Marković Petar	
	Ukupno:	819	36		

pregledanim punomoćima i da saopšti imena delegata i njihovih klubova.

Guverner predlaže i konferencija usvaja ovaj dnevni red:

1. Izbor Doživotnog počasnog guvernera.
 2. Izbor kandidata za distriktnog guvernera za 1938/39 godinu.
 3. Određivanje mesta naredne distriktne konferencije.
 4. Predlog za izbor člana EAC i njegovog zamenika.
 5. Izbor dva člana Distriktnog veća.
 6. Izbor predsednika i dva člana Nadzornog odbora.
 7. Izbor predsednika i dva člana Odbora za dodeljivanje trofeja za najbolju frekvenciju u 1937/38 i za najbolje učešće na distriktnoj ovogodišnjoj konferenciji u Beogradu.
 8. Izmena raspodele članskih novčanih priloga.
- Odmah se pristupa rešavanju pojedinih tačaka.

Opšti izgled predsedničkog stola i jedan deo prisutnih rotara

1. Na predlog br. guvernera, konferencija delegata klubova, sa najvećim oduševljenjem, prima da plenarnoj sednici konferencije predloži za Doživotnog počasnog guvernera Nj. Kralj. V. Kneza Nametnika Pavla.

Svi prisutni ustaju i dugim klicanjem: Živeo Knez Pavle! propraćaju ovu odluku.

1. Br. Armin Goldstein (R. K. Vukovar) podnosi traženi izveštaj iz koga se vidi da su prisutni 36 delegata zastupajući 32 kluba 77 distrikta.

2. Aklamacijom bira se za guvernerskog kandidata za 1938/39 br. Dr. Ivan Slokar (R. K. Ljubljana) i njegov izbor se pozdravlja jednoglasnim: Živeo!

3. Kako su članovi R. K. Subotica već ranije ponudili da se iduća distriktna konferencija održi u Subotici, a na samom sastanku braća iz Ljubljane izjavila želju da to bude u Ljubljani, nastalo je malo savetovanje. Posle kraće diskusije, kojom je prilikom konstatovano veliko gostoljublje oba kluba, rešeno je da se plenumu predloži Subotica kao mesto sastanka naredne distriktne konferencije.

4. Predloženi su za člana Evropskog savetodavnog odbora (EAC) br. Dr. Ivan Slokar (R. K. Ljubljana) a za njegovog zamenika br. St. K. Pavlović (R. K. Beograd) i ovaj je predlog jednoglasno prihvaćen.

5. Rešava se da u Distriktno veće pokraj predsednika Dr. Ivana Slokara i tri virilna člana, tri neposredno poslednja pastguvernera: Dr. Viktora Ružića (R. K. Sušak), Dr. Vladimira Belajića (R. K. Novi Sad) i St. K. Pavlovića (R. K. Beograd) — uđu i dva novoizabrana člana: Dr. Viljem Krejči (R. K. Ljubljana) i Anton Agnol (R. K. Ljubljana).

6. Za predsednika Nadzornog odbora sa nadležnošću pregledanja distriktnih autonomnih prihoda i rashoda (distriktne kase, fonda za distriktne publikacije i distriktnog časopisa „Jugoslovenski Rotar“) izabran je br. Henrik Sabotny (R. K. Maribor) a za članove: braća Stanko Širca (R. K. Zagreb) i Josip Ljubić (R. K. Ljubljana).

7. U odbor za dodeljivanje nagradnih trofeja za najbolju frekvenciju u 1937/38 i najbolje učešće na ovogodišnjoj distriktnoj konferenciji izabrana su braća: Armin Goldstein (R. K. Vukovar) za predsednika, a za članove: Stevan Koen (R. K. Beograd) i Makso Bosnić (R. K. Slavonski Brod).

8. Guverner izlaže da je odlukom prošlogodišnje distriktne konferencije rešeno da od 12.— D, koliko uplaćuje svaki član mesečno, 5.— D ide na pretplatu na „Jugoslovenski Rotar“, 3.— D u distriktnu kasu a 4.— D u fond za engleski prilog „Jugoslovenskog Rotara“.

Iskustvo je pokazalo da jedan broj „J. R.“ staje više od 5 Dinara i da se razlika između iznosa pretplate i cene koštanja popunjava prihodima od oglasa. Kako su ovi neredovni, guverner je prinuđen da se često obraća molbom za davanje ovih oglasa. Ponekad se braća i sma javljaju sa svojim ponudama, ponekad braća odgovaraju na upućene molbe povoljno, a većina odbija svako oglašavanje sa više ili manje opravdanim razlozima. U svakom slučaju ovo moljkanje je na uštrb guvernerskog ugleda. Da bi se ovo izbeglo guverner predlaže ovaj zaključak:

Od uplaćenih 12 dinara po svakom članu prvenstveno će se isplaćivati troškovi „Jugoslovenskog Rotara“, a ostatak će se deliti: $\frac{3}{8}$ u distriktnu kasu i $\frac{5}{8}$ u fond za engleski prilog „Jugoslov. Rotaru“.

I ovaj je predlog kao i svi ostali usvojen jednoglasno.

Po iscrpljenju dnevnoga reda, guverner zaključuje konferenciju delegata u 10 $\frac{1}{2}$ časova i poziva prisutne da siđu u veliki hol Beogradske berze.

PRVA PLENARNA SEDNICA

Već od 10 časova oseća se velika živost u prostranom holu Beogradske berze. U živom razgovoru sakupljeni Rotari iz cele Kraljevine zauzimali su svoja mesta. Ispred predsedničkog stola stajala je, u

staklenoj vitrini, srebrna košnica, dar R. K. Vukovar za nagradu onome klubu koji je u rotarskoj 1937/38 pokazao najbolji uspeh u prisustvo-
vanju svojih članova na redovnim sastancima. Sto je bio iskićen za-
stavama sviju zemalja. Na sredini su ležali rotarski amblemi: točak,
nakovanj i čekić, a s desne strane veliki divno izrađen točak, prelazni
trofej za najbolje učešće na distriktnoj konferenciji. Pozadina je, na
belome polju, bila zastrvena državnom i rotarskom zastavom.

Tačno u jedanaest časova ispunjava se predsednički sto. U sre-
dini zauzimaju mesta guverner St. K. Pavlović i predsednik domaćin-
skog kluba Dr. Andra Nikolić. Desno do guvernera sedaju pretstav-
nik R. I. Agripa Popescu, guverner 84 distrikta (Rumunija) i Dr. Fer-
dinand Hyža, izaslanik 66 distrikta (Čehoslovačka). Levo od predsed-
nika domaćinskog kluba nalaze se Ljuben Božkov, predstavnik Bu-
garskih rotara i Edo Marković, prvi pastguverner 77 distrikta.

U pozadini su sekretar konferencije Drag. Pavlović, sekretar
Beogradskog R. K. Dr. Ilija Pržić i sekretarica guvernera g-ca Tatjana
Jakovljeva.

Guverner udara čekićem. Nakovanj odječe i u nastaloj svečanoj
tišini guverner otvara konferenciju ovim rečima:

Poštovane gospođe i gospodo,
mile sestre i draga braćo,

Za guvernera nema srećnijeg časa od ovog trenutka kada uzi-
mam reč da otvorim VI konferenciju našega distrikta, da je otvorim
pred ovako sjajnim skupom, u prisustvu tako uzvišenih gostiju i to-
likobrojne braće rotara.

Zahvaljujući što ste se tako obilno odazvali našem pozivu, molim
Vas da se otštampan i razdat Vam dnevni red prihvatiti.

Prima li se? Opšte odobravanje.

Konstatujem da je taj dnevni red jednoglasno usvojen.

Prva naša misao i prvi pozdrav sa ovoga skupa ljudi dobre vo-
lje, neka bude upućen našoj uzdanici, našem ljubljenom vladaru,
Nj. Veličanstvu Kralju Petru II.

Živeo Kralj!

Živeo ceo Kraljevski Dom!

Cela sala na nogama. Burne aklamacije i gromki pokliči: Živeo!

Pogađajući misli Vaše, predlažem da se sa ovoga sastanka upute
telegrafski pozdravi Nj. V. Kralju i Nj. Kr. Visočanstvu Knezu Names-
niku Pavlu.

Njegovom Veličanstvu

Kralju Petru II

**U ime jugoslovenskih rotara, sa VI distriktne konferencije,
molim Vaše Veličanstvo da blagoizvoli primiti izraze
naše ljubavi i naše odane vernosti.**

Predsednik konferencije

Stevan K. Pavlović

Guverner 77 distrikta

Rotary Internationale

**Njegovom Kraljevskom Visočanstvu
Knezu Namesniku Pavlu**

U ime jugoslovenskih rotara, sa godišnje distriktne konferencije podnosim Kraljevskom Visočanstvu izraze naše odanosti.

Pretsednik konferencije:
Stevan K. Pavlović
Guverner 77 distrikta
Rotary Internationale

Posle dugih i oduševljenih ovacija i pokliča prisutni ponova sedaju na svoja mesta, a sekretar konferencije čita pozdravne telegrame i otpozdrave, a zatim guverner daje reč predsedniku domaćinskog kluba.

GOVOR PRETSEDNIKA DOMAĆINSKOG KLUBA DR. ANDRE NIKOLIĆA

Uvaženi delegate Rotari internacionale i dragi prijatelju Popesku, dragi brate guvernere Pavloviću, draga braćo rotari i drage sestre, poštovane gospođe i gospodo,

Neobično sam srećan što mi je ukazana čast da vas kao predsednik domaćinskog rotari kluba pozdravim na današnjoj našoj VI distriktnoj konferenciji. Ovo je po drugi put da se naša distriktna konferencija, koja je naš godišnji zemaljski kongres održava u našem prestonom gradu Beogradu i beogradski rotari klub oseća se srećnim što može da vas raširenih ruku i otvorena srca dočeka u prestonici Jugoslavije.

Nalazeći se na obalama dveju naših najvećih plovnih reka i na važnoj raskrsnici puteva koji vezuju zapad sa istokom, Beograd je u istoriji svojoj, koja datira još od pre 2000 godina bio zavidan plen raznih naroda i poprište ogorčenih borba tako da je često bio rušen i paljen do temelja pri čemu su uništavani i njegovi kulturni spomenici od kojih malo danas ima još očuvanih.

Svaka stopa njegovoga zemljišta natopljena je krvlju branioca od hordi napadača, a u utrobi njegovoj nalaze se kosti koje su vekovi naslagali kao dokaz krvavih okršaja koji su zbog njega vođeni. Smelo i bez preterivanja može se reći da je za poslednjih 2000 godina od svih gradova Evrope najviše stradao Beograd. U toku vekova napadali su ga i više puta zauzimali i opet gubili, rušili, palili razni narodi kao Kelti, Rimljani, Huni, Avari, Bugari, Mađari, Turci, Nemci i Austrijanci!

Ne ulazeći dublje u tu njegovu daleku prošlost i istoriju ja ću samo da vas potsetim i da sa pijetetom spomenem poslednju etapu iz njegove nedavne prošlosti za vreme velikog svetskog rata. Bombardovan i uništavan iz topova svih kalibara pa i najvećih, razriven i razrušen, desetkovan u ljudstvu on i pored požrtvovanja svojih branioca nije mogao odoleti navali nadmoćnijeg i bolje opremljenog neprijatelja, od koga je uz teške žrtve najzad bio osvojen. U samim ulicama Beograda, pa i na mestu gde se i mi sada nalazimo vodile su se tada

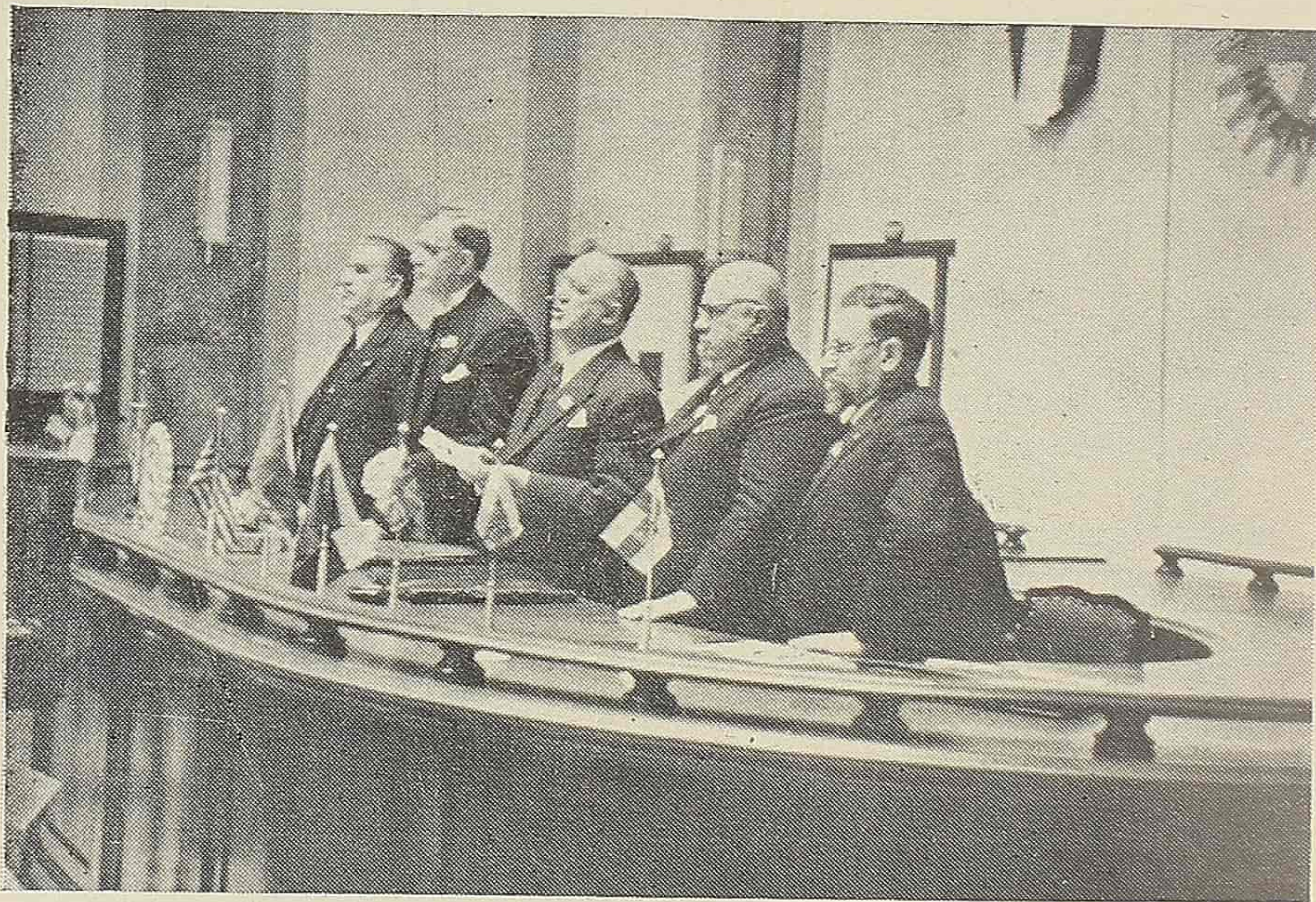
očajne borbe jer su se branioci njegovi lavovski borili za svaku stopu zemlje.

No Beograd je posle jedne teške periode ropstva ipak dočekao da ponovo bude povraćen od naše hrabre vojske i to prvi put na čelu sa Našim Blaženopočivšim i Velikim Kraljem Petrom I Oslobođiocem a drugi put pod vođstvom Njegovoga herojskog Sina Blaženopočivšeg Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja. Neka je slava Našim neumrlim Kraljevima koji sa svojim narodom podneše najveće muke i herojski se boriše za narodno oslobođenje i ujedinjenje, i neka je slava hrabrim braniocima našega dičnoga Beograda koji svoje živote položiliše za njegovu odbranu.

Danas kao što vidite posle svih pretrpljenih muka Beograd oporavljen, uzdiže se, jači, veći i lepši nego što je ikada bio, i s ponosom gleda na svoju blisku bolnu prošlost uzdajući se u bolju budućnost da će na čelu sa Svojim ljubljenim mladim Kraljem Petrom II a pod mudrom upravom Kneza Pavla i Kraljevskih Namesnika dokazati da nisu bile uzaludne žrtve onih koji svoje živote položiliše za dobro svoga naroda i uzidaše svoje kosti u temelje naše zajedničke jedinstvene države.

Da živi potomak naše slavne narodne dinastije Karađorđevića Njegovo Veličanstvo Kralj Petar II!

Da živi ceo Kraljevski Dom!
(Vrlo dugo i živo klicanje.)

Pretsednik Dr. Andra Nikolić pozdravlja Nj V. Kralja

Drevna beogradska tvrđava sa svima njenim istorijskim znamenitostima; Sava i Dunav koji zapljuskuju obale Beograda a preko kojih ga železni mostovi vezuju sa plodnim dolinama, najzad Avala kao

njegovo zaleđe sa grandioznim spomenikom Neznamom junaku koji simbolički pretstavlja našu najveću žrtvu na oltar oslobođenja i ujedinjenja sve to pretstavlja naročiti i jedinstveni dekor za našu ovogodišnju distriktnu konferenciju. Ljudi koji su svoje živote položili braneći ga dali su najboljeg dokaza ljubavi prema svome narodu i služanju zajednici, tim idealima kojima služi i naše rotarstvo.

Naš narod koji je svoju slobodu izvojevaao tako skupim žrtvama oseća najveću potrebu za tim opštim mirom i sa ovoga mesta gde su se vekovima lomili mačevi i koplja mi možemo sada pošteno i otvoreno celom svetu da kažemo da naš narod nema nikakvih zavojevačkih želja ali da svoje ne da i da je voljan da svakome pruži prijateljsku ruku ko tako misli i radi.

Ne smemo zaboraviti da samo onaj koji voli svoj narod i svoju zemlju može biti i dobar rotar, no mi to pravo i tu dužnost priznajemo i drugim narodima jer za nas internacionalizam znači ravnopravnost i uzajamno poštovanje i cenjenje. Služenje miru i čovečanstvu jeste dragocena spona koja nas međusobno spaja u bratskoj rotarskoj ljubavi i vernosti.

Rotarstvo je jedina organizacija koja za svoje članove ima ljude koji se u svojim mišljenjima mogu potpuno razmimoilaziti ali koji su i pored svoga različitog mišljenja i pored toga što prpadaju raznim narodnostima i verama, ipak ujedinjeni u rotarskoj zajednici idejom služenja zajednici. Istinsko drugarstvo i prijateljstvo, poštenje i čestitost u poslu i zvanju dobra volja i sporazum među narodima radi mira u svetu, to je sadržaj naše rotarske ideologije i delatnosti. No ta rotarska načela ne smeju se samo teorijski ispovedati, već se ona moraju pošteno i u delo provoditi jer samo na taj način moći će rotarstvo delovati kao živa sila i međunarodni faktor, koji će pripomoći moralnom i duhovnom podizanju u svetu i doprineti svetskome miru.

Dragi brate guverner,

Za gajenje tih ideja i za njihovo ostvarenje u našem distriktu Ti si taj koji u ovoj godini upravljaš rotarskim točkom na krmi našega rotarskog broda! Ti si taj koji imaš da koordiniraš rad pojedinih naših klubova kako bi uzdruženi i u harmoniji što bolje odgovarali svojim zadacima. Taj posao nije lak i iziskuje mnogo truda, mnogo vremena i što je najglavnije, mnogo ljubavi i mnogo predanosti ka samome rotarstvu. Ti si se toj svojoj rotarskoj dužnosti odužio sa puno ljubavi i uspeha. Današnja naša distriktna konferencija velika je smotra toga rada a njen uspeh i Tvoj je uspeh. Ja Ti na tome u ime Beogradskog rotari kluba a držim da su u tome složni i ostali klubovi našega distrikta, izražujem našu najveću zahvalnost.

Veoma mi je milo što mogu da konstatujem da su se braća rotari u tako lepom broju odazvali našem pozivu za distriktnu konferenciju.

Kao izaslanik Rotary internationale čast mi je pozdraviti guvernera 84 rumunskog distrikta, i direktora Rotari internacionala za iduću rotarsku godinu Gosp. Agripa Popescu. I ako ću, prema našem određenom programu, imati prijatnu dužnost da sutra na svečanoj sednici naročito pozdravim zvaničnog izaslanika Popescu, ovoga puta hoću

samo da mu poželim iskrenu dobrodošlicu, i da mu kažem da se neobično radujemo što je izbor predsednika Dipere-a baš na njega pao.

Od delegata stranih distrikata radujem se da pozdravim pastguvernera 66 čehoslovačkog distrikta brata Hyžu. Veze prijateljstva koje nas vezuju sa bratskim čehoslovačkim narodom nisu skorašnje već datiraju iz dalekih vremena i imaju dubokog korena u duši našega naroda. One su još pojačane osećajima Slovenske solidarnosti koje mi prema njima gajimo. Osim toga, naši ekonomski i politički interesi upućuju nas na zajedničku bratsku saradnju koja je našla najboljega izraza u Maloj Antanti, koja predstavlja najveću garantiju za održanje mira u ovome delu Evrope. Naše rotarske veze i prijateljstvo mogu, samo da doprinesu tome miru i još više da približe dva slovenska bratska naroda.

Ja molim brata Hyžu da isporuči naše pozdrave braći rotarima i da im kaže da drevne zidine beogradske tvrđave upućuju pogled Hračanima, a Sava i Dunav u zagrljaju šalju pozdrav Vltavi.

Nazdar!

Od strane rotara nama tako bliskog bugarskog naroda, sa osobitim zadovoljstvom pozdravljam tehničkog izaslanika Rotary internacionale za Bugarsku, brata Ljubena Božkova. To izaslanstvo neobično nam je drago, jer dolazi od nama najbližeg slovenskog brata, sa kime ne samo što imamo zajedničku granicu, nego i zajedničku veru, i jezik tako blizak našem.

Ti razlozi kao i naši zajednički interesi rukovodile su naše odgovorne faktore da se dođe do zaključka tako željenog i tako potrebnog pakta o prijateljstvu između naša dva naroda.

Rotarstvo u Bugarskoj i ako je mlado ipak će moći mnogo doprineti širenju istinskog prijateljstva i ljubavi koji treba da postoje između nas.

Naše pak rotarstvo koje se sve zalaže za širenje toga bratstva i prijateljstva veruje u uspeh toga rada.

U toj nadi ja molim brata Božkova da isporuči našoj braći Bugarskim rotarima naše iskrene pozdrave i želju da granična linija koja razdvaja naše zemlje u buduće bude čvrsta spona koja će nas vezivati kako u sreći tako i u nesreći.

Živeli!

Najsrdačnije pozdravljam sve delegate i svu braću i sestre naših rotarskih klubova u zemlji koji su u tako lepom broju došli na ovu našu distriktnu konferenciju i time dali najboljeg dokaza svoje rotarske svesti i ljubavi.

Neka mi oprostite što ih poimenično neću nabrajati, jer je broj i suviše veliki, a vreme određeno mi za pozdrav i suviše kratko.

Pozdravljajući još jednom sve prisutne u ime domaćinskog rotari kluba Beograd moja je živa želja da naša ovogodišnja distriktna konferencija bude u svome radu što plodnija i time pripomogne shvaćanju da je rotarstvo plemeniti i idealni duhovni pokret koji pored toga ima i svoju značajnu praktičnu vrednost. U kratkom vremenu od 33 godine ono je sa svojih preko 4000 klubova i preko 240.000 vrsnih članova idejno obuhvatilo svih 5 kontinenata sveta, što sigurno predstavlja veliku moralnu vrednost u današnjem teškom vremenu, jer sa-

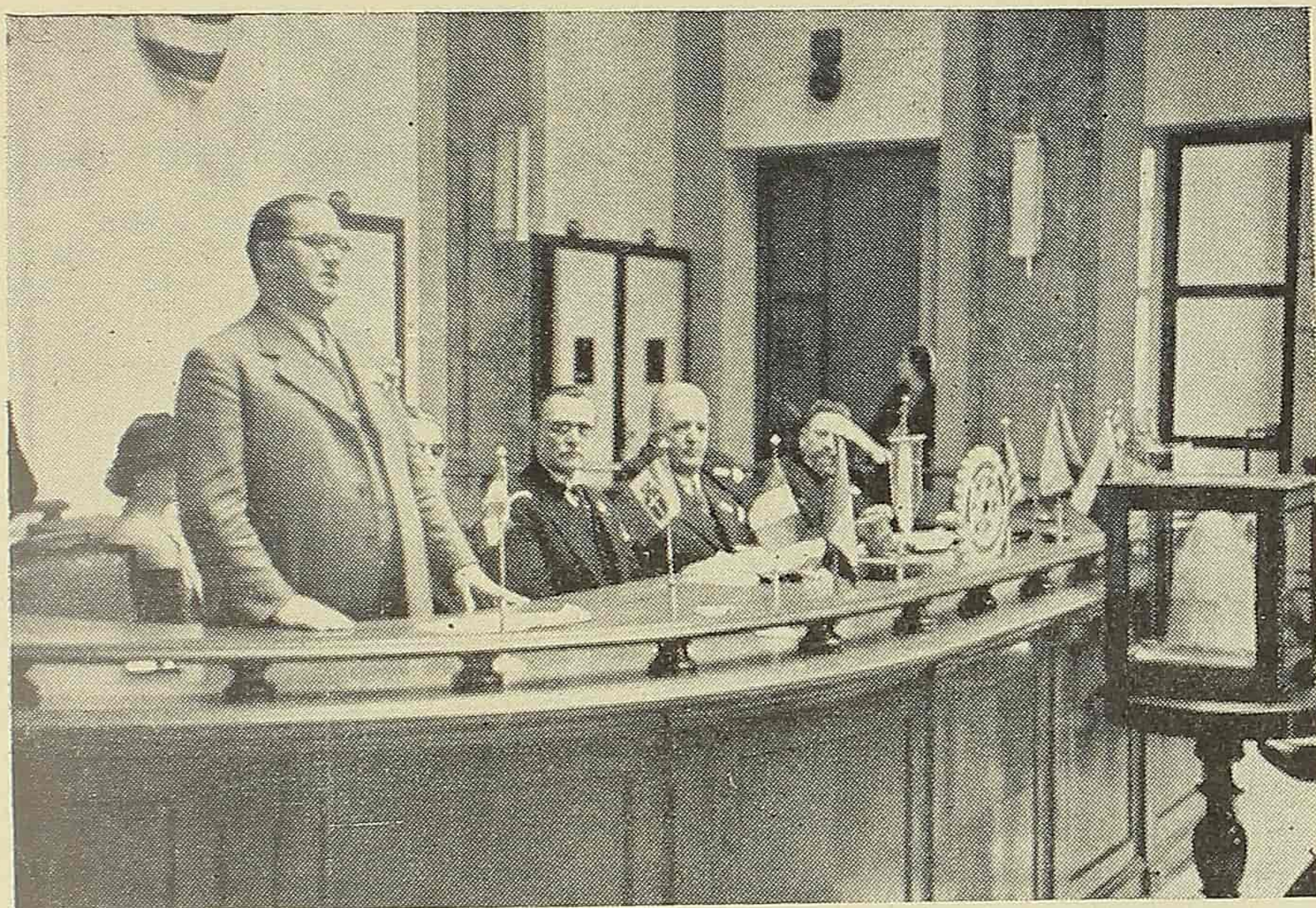
mo na tim duhovnim i moralnim temeljima može se zasnivati trajna sreća i mir u svetu.

U to ime draga braćo rotari ja vam velim: „dobro nam došli i srećan vam rad.“

Govor predsednika domaćinskog kluba saslušan je sa velikom pažnjom i jednodušnim odobravanjem izraženim burnim pleskanjem.

U ime svih jugoslovenskih klubova uzvratio je pozdrav predsedniku domaćinskog kluba kratkim govorom, ali vrlo toplim rečima, brat **Dr. Stjepan Mlinarić**, predsednik R. K. Zagreb.

Govor brata Mlinarića izaziva živo pljeskanje i govorniku i domaćinskom klubu.

Delegat 66 distrikta R. I. pastgouverner Ferdinand Hyža drži svoj govor

Odmah zatim prolama se buran pozdrav upućen bratu Hyži, delegatu 66 distrikta R. I. (Čehoslovačka).

Očevidno dirnut **Delegat čehoslovačkih rotara** drži ovaj govor:

Poštovani prijatelji, opunomoćeniče R. I. Popescu, dragi brate guvernere Pavloviću, mili brate predsedniče Nikoliću, drage sestre i braćo rotari.

Zaista je za mene velika čast da mogu zastupati čehoslovačke rotare na ovogodišnjoj vašoj distriktnoj konferenciji. Nije to prazna, gola fraza, već su to reči koje idu iz srca. Tokom moga rotarskog delovanja najbolje prijatelje našao sam baš među jugoslovenskim rotarima. Kad sam bio 1935 izabran za čehoslovačkog guvernera, sastao sam se u Londonu sa vašim ondašnjim guvernerom d-rom Ružićem i u njegovom milom društvu putovao sam na daleki put u Mexico-City na rotarsku konvenciju, a prošle godine bio je vaš guverner dr. Belajčić s kim sam kao sa milim drugom putovao u Atlantic City.

Nije to prvi put što sam učesnik vaše distriktne konferencije. Pre 2 godine bili smo zajedno u Dubrovniku. Tamo sam bio sa mnogobrojnom delegacijom čehoslovačkih rotara. A što sam danas došao sâm, to je sa razloga što i mi baš danas imamo našu distriktnu konferenciju u Košicama. Veoma mi je bilo žao što lanjske godine nisam mogao doći u Skoplje, naročito zato što je tad bila proslava 25 godina oslobođenja Južne Srbije. Bilo mi je nemoguće jer sam prema ranijem obećanju prisustvovao konferenciji engleskih rotara, koja je baš padala u isto doba. Zato sam se sastao na konvenciji u Nici s mnogobrojnim jugoslovenskim prijateljima, naročito o zajedničkoj večeri slovenskih rotara a baš vama jugoslovenskim rotarima pripada naša topla zahvala, što je njihovom inicijativom i došlo do tog nezaboravnog sastanka, gde su se u bratskom kolu sastali rotari jugoslovenski, poljski, bugarski i čehoslovački, zastupljeni svojim najvažnijim predstavnicima.

Srećan sam što mogu konstatovati da su među jugoslovenskim i čehoslovačkim rotarima bili odnosi uvek srdačni i prijateljski, kojima je temelje postavio jedan od najuzvišenijih jugoslovenskih rotara brat dr. Stojadinović, koji je pre nekih godina prisustvovao na našoj distriktnoj konferenciji u Pođebradima kao zastupnik R. I.

Sestre i braćo rotari! Srećan sam, što svojom ovoletošnjom posetom do vas mogu doprineti ma i najmanje daljem razvoju prijateljskih odnosa i njihovoj srdačnosti, što svedoči najbolje vaše spontano ushićenje, kojim ste me pozdravili. Znam da vaša prijateljska manifestacija pripada svima čehoslovačkim rotarima, koji će potpuno oceniti vaše srdačno bratstvo. Uveravajući vas da će ovaj sjajni pozdrav kojim sam počastvovan kao zastupnik čehoslovačkih rotara ovde na sastavu Save sa Dunavom odjeknuti žarko u srcima rotara na obalama Vltave.

Gajim iskrenu nadu da ove tople i nikad ničim neporušene veze među jugoslovenskim i čehoslovačkim rotarima traju inadalje, i u toj nadi pozdravljam najsrdačnije vaš sastanak u ime čehoslovačkih rotara, neka vaša konferencija bude krunisana punim uspehom i neka donese dobre plodove nesamo vašem rotarskom pokretu, već i vašoj krasnoj domovini: Kraljevini Jugoslaviji!

Svi prisutni u jednodušnom poletu vrlo dugo i svesrdno pljeskaju i pozdravljaju brata Hyžu.

Odmah posle njega uzima reč, takođe toplo pozdravljen brat ing. Ljuben Božkov, administrativni savetnik R. I. za Bugarsku.

Govor administrativnog savetnika R. I. Ljubena Božkova.

Pozdravi upućeni meni, kao prisutnom na vašoj distriktnoj konferenciji, mnogo su me dirnuli i ja hitam da dam izraz svoje velike zahvalnosti. Mi smo Bugari veoma osetljivi kad čujemo toplu reč upravljenu na nas, tim više kad ta reč dolazi od naših suseda. Specijalno mogu da uverim naše jugoslovenske drugove da je kod nas ostala u nezaboravnoj uspomeni vaše prijateljsko i bratsko učešće pri stvaranju našeg kluba u Sofiji, kada ste nam došli vođeni današnjim Ministrom-pretседnikom g. dr. Milanom Stojadinovićem.

Draga braćo,

I ja ću vam danas dati dokaza, koji su već zabeleženi u odnosima rotarskim na obema bratskim stranama. Da mogu da okarakterišem go-

dine 1937 i 1938 kao godine napretka našeg poznanstva i našeg prijateljstva. Tome je doprinelo vrlo mnogo naših poseta vašim klubovima naročito u Bitolju, Skoplju, Nišu Beogradu, Zagrebu i Sušaku. Dakle kroz Jugoslaviju od najjužnijeg do najsevernijeg kluba. Od tih poseta su uspesi ponajbolji a prijateljstvo, koje se tad zasniva, je najiskrenije, jer prijateljstvo kroz Rotarstvo je od veoma važne osobine, pošto mu je osnova nekoristoljublje.

Vi znate da u Bugarskoj još nema distrikta i prema tome mi nemamo još guvernera. Pa ipak je bugarsko Rotarstvo napravilo takav napredak da se ja danas javljam na jednom zboru rotara u Jugoslaviji po prvi put kao predsednik sviju bugarskih rotara u svojstvu administrativnog savetnika bugarskih klubova u Sofiji, Varni, Burgasu, Ruščuku, Plevni i Gornjoj Orehovici. U tom svojstvu ja vam podnašam bratske pozdrave od sviju mojih drugova u Bugarskoj.

Administrativni savetnik R. I. za Bugarsku Ing. Ljuben Božkov blagodari na pozdravu

Možda ste se na vašim sednicama Distriktne konferencije i zanimali stvaranjem Malog komiteta bugarsko-jugoslovenskog, kada je od vaše strane dolazio dr. Pržić, Čemerikić i Ristić, U istom je komitetu i brat pastgouverner Belajčić, ali nije usled bolesti na našu veliku žalost mogao lično da učestvuje. Mi mnogo žalimo, zbog toga, i to tim više, što smo baš nas dvojica na proslavi Chartera u R. K. Niš postavili načelo tog Komiteta. Mi treba svi da na tom radimo, jer je rad toga komiteta jedno epohalno delo u našim odnosima. 2 i 3 februara mi smo konstatovali da je potpuna saglasnost u našim mislima, koja se odnosi na saradnju na kulturnom i privrednom polju. Da vam pročitam program našeg budućeg rada: 1) Izmena rotarskih publikacija; 2) uzajamno posećivanje rotarskih sinova i omladinaca privrednika, uređenje informativ-

nih predavanja u bugarskim klubovima o Jugoslaviji i u jugoslovenskim klubovima o Bugarskoj, izdavanje informativnih brošura o obema prijateljskim zemljama, propaganda ideje zajedničke bugarsko-jugoslovenske ekonomske saradnje prema drugim zemljama, i korist uzajamnih individualnih i kolektivnih poseta.

Evo jednog programa od ogromnog značaja. I uveren sam da se takva rabota, za koju se traži čistoća srca i dobra volja ni u jednom drugom društvu ne bi mogla uspešno da izvede, do samo u rotarskom. Pa ako možemo da ispunimo ono, što smo predvideli u našem programu u odnosima naših obeju bratskih naroda, nastupiće jedna epoha koju ja želim da nazovem rotarskom,

Još jednom vam zahvaljujem za tople osećaje koje mi iskazaste a ja neću propustiti da budem veran tumač tih osećaja pred bugarskim rotarima.

I ovaj je govor pozdravljen toplim odobravanjem i jakim pljeskanjem.

Uzimajući ponova reč, guverner St. K. Pavlović čita ovaj

IZVEŠTAJ O RADU 77 DISTRIKTA ROTARY INTERNATIONALE U ROTARSKOJ 1937/38 GODINI

Što dalje idemo u rotarski život, ako smem da se tako izrazim, što više starimo, sve se više menja uloga distriktnog guvernera. Dok je brat Edo Marković, kao prvi guverner, imao da nas, kao decu, držeći za ruku, uvodi u suštinu rotarstva, da nas apostolskim propovedima upućuje u osnovna znanja o rotarstvu, da udara temelje našem distriktu, — dok su njegovi sledbenici, braća Stojadinović, Krejčić i Ružić, izrađivali pojedine spratove naše rotarske građevine, da se, na kraju, moj neposredni prethodnik, brat Belajčić sav posveti poslednjem dekorisanju i proširenju ove impozantne rotarske građevine — meni je, kao nekom sretnom nasledniku bogatih predaka, ostalo u amanet da čuvam ono što su drugi, neumornim radom, izvanrednom bistrinom i neodmeravanim požrtvovanjem — stekli i izgradili.

Mene je čekala neizbežna sudbina docnijeg izdanka stare slavne porodice, o kome se samo zato govori, što nosi ime svojih velikih predaka. I što se dalje bude išlo sve će nezahvalnija biti uloga novih guvernera. I blago onima koji ipak uspeju da se ubeleže i svojim radom istaknu.

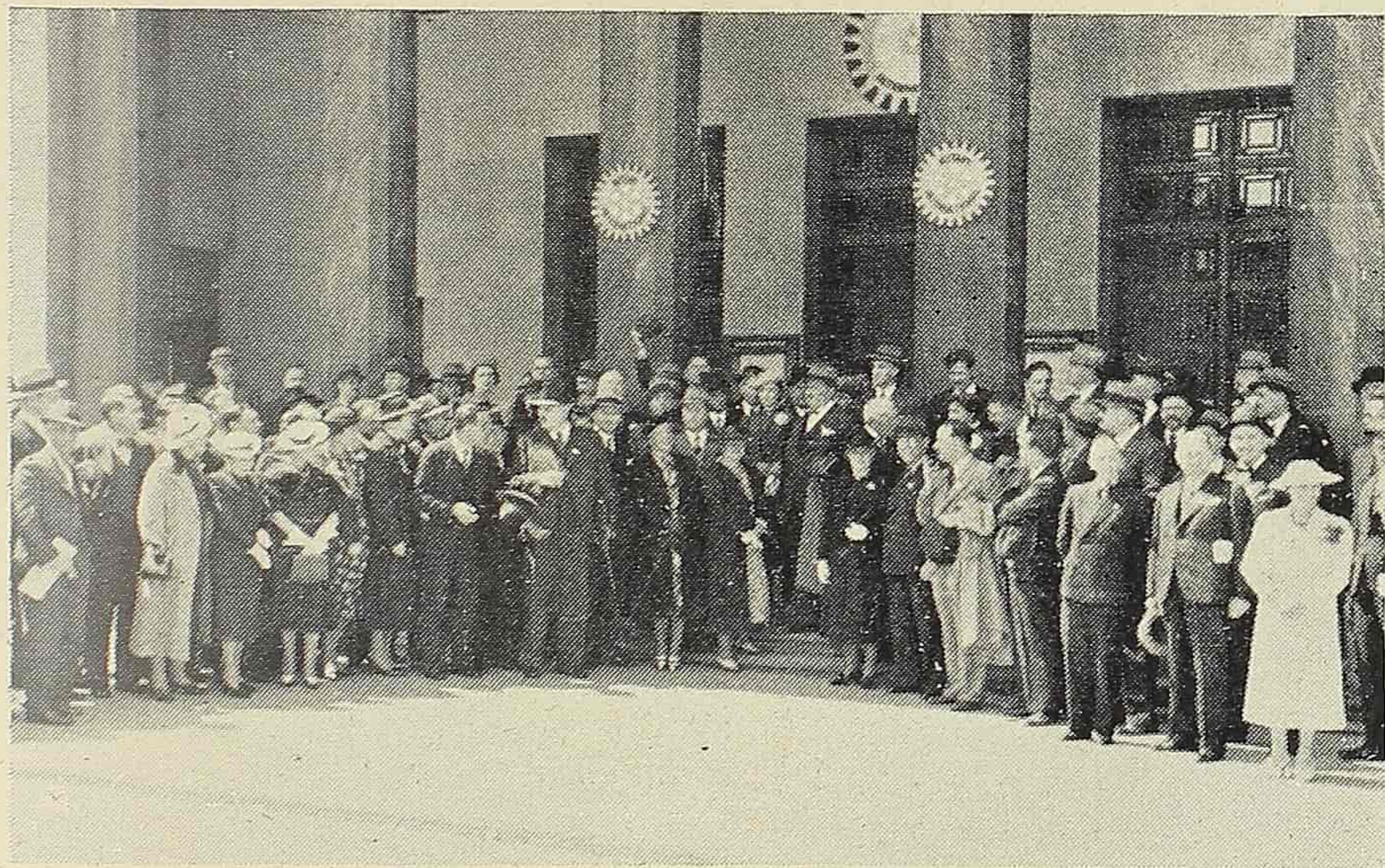
Nalazeći se u takvom položaju, poznog pokoljenja, neznajući da pronađem novih izumetaka u jednoj već tako internacionalno izrađenoj organizaciji, a ne smejući da ponavljam ono što su drugi već pre mene tako lepo rekli i tako korisno obradili, (jer ništa nije dosadnije od slušanja ponavljanja davno poznatih istina i posmatranja kako se plagijati podnose kao lični originli) — i sam se sav posvetio da održim već postojeći red, trudeći se da ne zapustim ono što su drugi tako uspešno izgradili i da iskreno priznam i sam podvučem svu skromnost svoga delanja, da ga drugi ne bi više potcenili.

Pa ipak, uspeo sam da bar nešto dam, da priredim naše izdanje pet najglavnijih pamfleta, pri čemu sam se uglavnom služio već rani-

jim prevodima rađenim u našim klubovima, a poglavito u Zagrebu. I tu je bilo velikih teškoća. Prevodi su bili ranijih izdanja, te ih je valjalo popravljati, slati na pregled u Čikago, doferivati prema dobijenim opravdanim primedbama, slati ih na ponovan pregled u Zurich i, najzad, dobiti odobrenje da se pamfleti štampaju o trošku Središne centrale, na čemu joj, i ovom prilikom, izjavljujem našu veliku zahvalnost. Uskoro će izaći iz štampe pamflet br. 3 Nacrt o ciljevima i zadacima, br. 3A Služenje u klubu, br. 3C Služenje zajednici, br. 3D Međunarodno služenje. Za pamflet br. 3B Služenje u zvanju, još nisam dobio definitivno dozvolu za štampanje.

Na ovaj je način popunjena jedna velika praznina. Sva braća moći će sada da se bolje upoznaju s ciljevima i radom u rotarstvu.

U protekloj godini trebalo je izaći sa prvim engleskim prilogom „Jugoslovenskog Rotara“. Ovoga su se posla bili primili braća Dr. Vladimir Belajčić i Ilija Pržić. Nažalost bolest brata Belajčića i prezauzetost br. Pržića drugim poslovima nisu dopustile da još ove godine vidimo prve primerke ove publikacije. Ali što nije bilo, biće. Fond za ovu publikaciju iznosi dosad 62.124 dinara, a do kraja ove rotarske godine biće još veći. I moj će poslednik, imajući dovoljno finansiskih sretstava, imati, nadam se, i više sreće u saradnicima da Vam kao novi guverner dâ ovu publikaciju na engleskom jeziku.

Učesnici distriktne konferencije

Već moj prethodnik, uvaženi brat Belajčić, izneo je na prošloj konferenciji neminovnu potrebu da se ustanovi stalni guvernerski sekretarijat, a ja bih dodao i stalni uređivački odbor za distriktni časopis „Jugoslovenski Rotar“. Jer administracija i beznačajni, ali neodložni poslovi, oduzimaju guverneru svaku mogućnost za ma kakav ozbiljniji i stvarno koristan rad.

Ja sam se starao da administraciju što više uprostim i smanjim prepisku. Pa ipak, bilo ju je dovoljno. Ali što moram, iako preko volje, da napomenem, to je naša slovenska, a osobno, jugoslovenska nemarnost u vođenju prepiske. Bilo je klubova koje je stalno valjalo potsećati ili na zadocenele izveštaje ili na finansijske obaveze, bilo prema distriktu, bilo čak i prema Središnjoj upravi, a bilo ih je koje je i za sve redom valjalo gurati. Da nije bilo ovih netačnosti, bilo bi mnogo manje nepotrebne prepiske i mnogo više korisnog rada i boljih rezultata.

Iako je jako povećan broj nasleđenih klubova od onih koje su imali moji prethodnici, gledao sam da ih što više obiđem i uspeo sam da učinim 31 zvaničnu posetu i da mi za ovaj mesec ostane da učinim još samo jednu pa da obiđem sve klubove u našem distriktu. Makako fizički zamorene, ove su mi posete i kontakt negde sa samom braćom, a gde i sa sestrama, bile obilna nagrada za trud tokom cele godine. Uživanja koja su mi neštedimice pružana ne daju se opisati. Njih valja osetiti. I ja sam sretan da im svima i sa ovoga mesta rečem od srca hvala!

U pogledu uređenja našega časopisa „Jugoslovenski rotar“ nisam zavodio novog, sem ilustrovanje naslovnog lista originalnim crtežima. Naprotiv, trudio sam se samo da časopis održim na visini na koju su ga postavili moji prethodnici.

I ranije je bilo istaknuto, te i ja sada podvlačim, da je krajnje vreme da se ustali mesto izilaženja, sa stalnim uredništvom, oslobađajući guvernera uredničke dužnosti i prikupljanja pretplate, a naročito neprijatnog moljavanja za davanje oglasa. Ova mu dužnost kao i stalna administracija, oduzimaju i suviše mnogo vremena. Radeći sve, guverner postiže vrlo malo. Najmanje ono što je najglavnije: razrađivanje rotarskih ideja i njihovu praktičnu primenu. Stoga sam i stavio na dnevni red temu o našem časopisu, moleći vas, draga braćo, da joj posvetite najveću pažnju, pažnju koje ove pitanje zaslužuje.

U toku minule rotarske godine nisam uspeo da osnujem ni jedan nov klub. Mnogi su pokušaji činjeni, ali je trud ostao besplodan. Ovo me je, verovatno, jedan od glavnih razloga naš nagli porast prošlih godina, jer u nas ima isti broj klubova kao i u daleko većoj i mnogo staroj Italiji, a nesravnjeno više no u svim drugim zemljama koje nas okružuju. No ipak ne treba klonuti ni u ovom pravcu. Pokraj u glavnom zadovoljene potrebe naše sredine i dalje valja činiti napore da se osnuje još koji klub.

Od prošlogodišnje distriktne konferencije brat Belajčić je osnovao do završetka svoga guvernerstva još dva kluba: u Somboru i u Staroj Kanjiži. I ja se nadam da ću uspeti da bar dva osnujem i to u Brčkom u Bosni, na čemu energično radi brat Toma Maksimović, predsednik R. K. u Vukovaru i u Kranju, u Sloveniji.

Od toga doba do danas obavile su se ove unauguracije i predaje chartera ovim hronološkim redom:

29 maja 1937 inaugurisan je R. K. Sombor (kumovao je R. K. Novi Sad).

5 juna 1937 primili su charter R. K. Stari Bečej, Vel. Kikinda i Petrovgrad.

26 juna 1937 inaugurisan je R. K. Stara Kanjiža (kumovao je R. K. Bačka Topola).

1 septembra 1937 primio je charter R. K. Ćuprija—Jagodina—Paraćin.

30 oktobra 1937 primili su charter R. K. Sombor i Stara Kanjiža.
1937 primio je charter R. K. Vel. Kikinda.

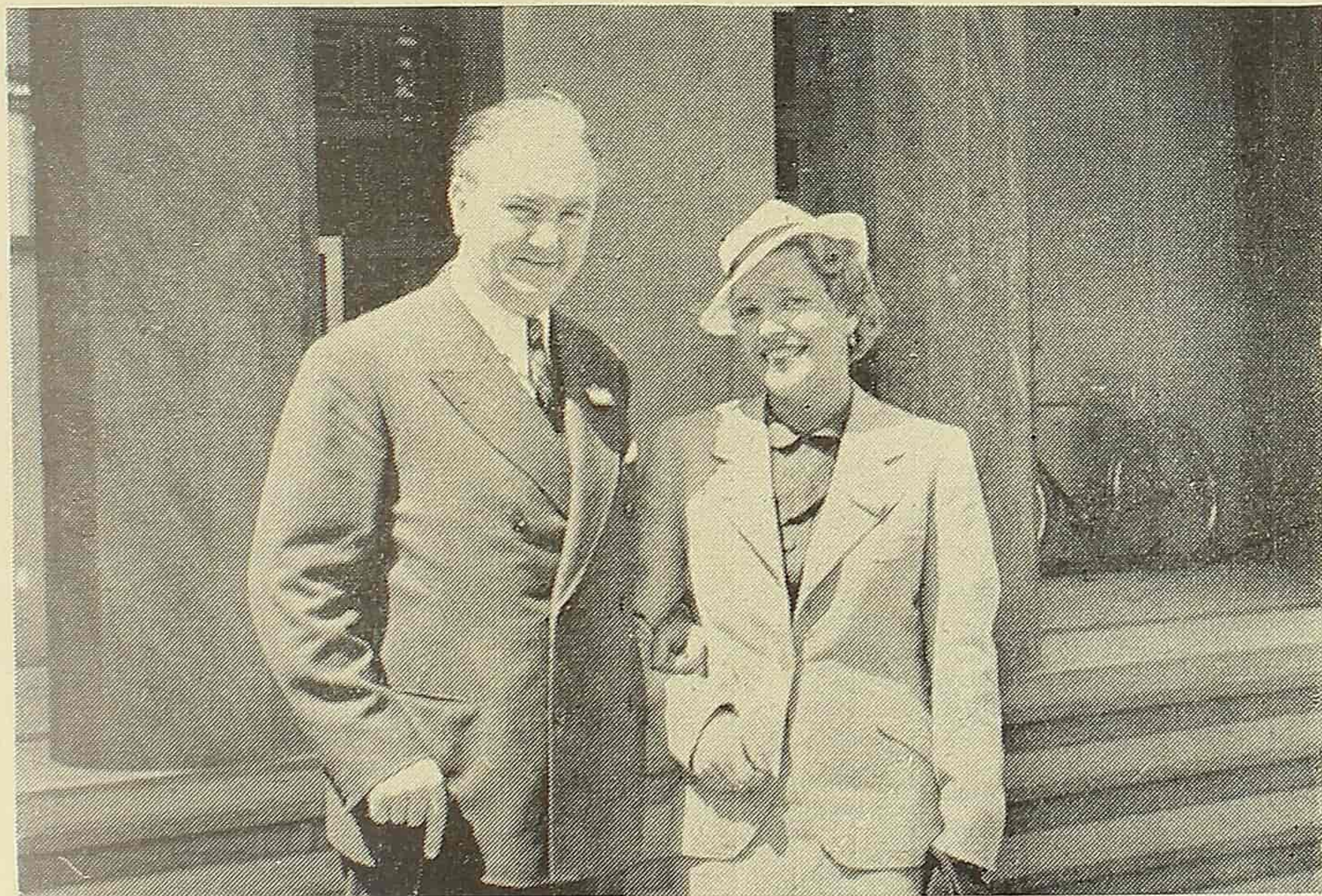
Sve je ove svečanosti obavio moj prethodnik, pastguverner brat Belajčić, sem predaje chartera R. K. Ćuprija-Jagodina-Paraćin i u Vinkovcima. Ova je čast pripala meni iako nisam imao sreće da učestvujem u stvaranju ovih klubova.

Iz priloženih tablica vidi se jasan pregled naše unutrašnje ekstenzije kao i frekvencije u klubovima. Ukratko, reći ću da smo brojno ostali približno na istoj visini. Bilo je istina i porasta, ali smo, nažalost, imali i gubitaka, te je ovaj porast ostao neprimećen. Iznosio je svega 34 člana.

U pogledu frekvencije nije se popustilo. Na čelu i ove godine stoji R. K. Vukovar sa 89.52⁰/₀, a odmah za njim Bačka Topola sa 89⁰/₀ i R. K. Slavonski Brod sa 87.14⁰/₀.

Sa frekvencijom ispod 70⁰/₀ bilo je 9 klubova. Neću ih imenovati, uveren da će iduće godine i oni pokazati bolju frekvenciju.

Bilo je dobro, ali je moglo biti i bolje. S obzirom na običaje

Sretni brat i zadovoljna sestra

Tabela br. II

Redni broj	IME KLUBA	1929/30				1930/31				1931/32				1932/33			
		Br. stanja na početku	Primljeno	Istupilo	Br. stanja na kraju	Br. stanja na početku	Primljeno	Istupilo	Br. stanja na kraju	Br. stanja na početku	Primljeno	Istupilo	Br. stanja na kraju	Br. stanja na početku	Primljeno	Istupilo	Br. stanja na kraju
1	Bačka Topola ...																
2	Banja Luka ...																
3	Beograd ...																
4	Bitolj ...																
5	Čuprija - Jagodina - Paraćin ...																
6	Dubrovnik... ..																
7	Karlovac																
8	Leskovac																
9	Ljubljana					26	—	1	25	25	4	—	29	29	12	3	38
10	Maribor					15	6	—	21	21	10	3	28	28	4	5	27
11	Niš																
12	Novi Sad	32	3	2	33	33	2	—	35	35	2	2	35	35	—	—	35
13	Osijek																
14	Pančevo									21	—	—	21	21	2	—	23
15	Petrovgrad																
16	Sarajevo																
17	Skoplje																
18	Slavonski Brod ...																
19	Sombor																
20	Split																
21	Stara Kanjiža... ..																
22	Stari Bečej																
23	Subotica	20	—	—	20	20	6	6	20	20	6	6	20	20	6	5	21
24	Sušak					16	5	2	19	19	3	2	20	20	5	1	24
25	Šibenik																
26	Varaždin					18	—	—	18	18	1	1	18	18	5	—	23
27	Velika Kikinda ...																
28	Vinkovci																
29	Vršac																
30	Vukovar																
31	Zagreb	25	5	2	28	28	8	2	34	34	7	3	38	38	5	1	42
32	Zemun																
	Sveukupno	77	8	4	81	156	27	11	172	193	33	17	209	209	39	15	233

za 1928-29 godinu

ČLANSTVU

1933/34			1934/35			1935/36			1936/37			1937/38			Ukupno								
Br. stanja na početku	Primljeno	Istupilo	Br. stanja na kraju	Br. stanja na početku	Primljeno	Istupilo	Br. stanja na kraju	Br. stanje na početku	Primljeno	Istupilo	Br. stanja na kraju	Br. stanje na početku	Primljeno	Istupilo	Br. stanje na kraju	Na početku	Primljeno	Istupilo	Br. stanje 31-III-38				
15	1	1	15	15	1	1	15	15	2	2	15	17	3	2	18	18	2	2	18	17	5	4	18
49	7	3	53	53	6	7	52	52	4	4	52	52	—	1	51	51	4	1	54	49	21	16	54
								18	4	—	22	22	—	4	18	18	5	4	19	18	9	8	19
				16	—	—	16	16	4	4	16	20	1	2	19	19	3	3	23	23	3	3	23
								18	5	3	20	20	5	—	21	21	4	4	19	20	5	6	19
38	3	1	40	40	2	3	39	39	3	—	42	42	3	2	21	21	3	3	21	16	12	7	21
27	6	2	31	31	6	4	33	33	4	2	35	35	2	1	43	43	1	1	21	18	9	6	21
												26	1	5	22	22	2	3	21	26	3	8	21
35	7	7	35	35	2	2	35	35	—	2	33	33	6	5	34	34	4	2	36	32	26	22	36
22	9	7	24	24	2	2	24	24	6	—	30	30	1	2	29	29	4	3	30	22	22	14	30
23	5	5	23	23	5	2	26	26	1	—	27	27	1	—	28	28	—	—	28	21	14	7	28
													20	—	20	20	7	2	25	20	7	2	25
												22	4	2	24	24	9	3	30	22	13	5	30
26	—	—	26	26	1	1	26	26	4	3	27	27	—	2	25	25	1	1	25	26	6	7	25
								14	5	3	16	16	4	2	18	18	2	—	20	14	11	5	20
																17	—	—	17	17	—	—	17
				24	1	9	16	16	2	1	17	17	3	—	20	20	2	1	21	24	8	11	21
																24	1	4	21	24	1	4	21
													18	—	18	18	2	1	19	18	2	1	19
21	6	5	22	22	4	—	26	26	—	3	23	23	8	—	31	31	—	—	31	20	36	25	31
24	2	4	22	22	3	—	25	25	2	—	27	27	4	4	27	27	3	—	30	16	27	13	30
15	1	—	16	16	2	1	17	17	2	2	17	17	1	—	18	18	—	—	18	15	6	3	18
23	—	1	22	22	3	3	22	22	—	1	21	21	4	2	23	23	4	—	27	18	17	8	27
													16	—	16	16	1	—	17	16	1	—	17
																16	—	—	16	16	—	—	16
								19	7	6	20	20	3	5	18	18	—	—	18	19	10	11	18
												17	1	—	18	18	3	2	19	17	4	2	19
42	7	1	48	48	3	1	50	50	1	3	48	48	2	—	50	50	6	3	53	25	44	16	53
19	—	2	17	17	2	—	19	19	6	1	24	24	—	—	24	24	3	—	27	19	11	3	27
379	54	39	394	434	43	36	441	510	62	40	532	634	123	47	710	790	79	45	824	664	414	54	824

nema podataka.

Tabela br. III

Red. br	IME KLUBA	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35
1	Bačka Topola							
2	Banja Luka							
3	Beograd							58.83
4	Bitolj							
5	Čuprija-Jagodina Paraćin							
6	Dubrovnik							
7	Karlovac							81.25
8	Leskovac							
9	Ljubljana			70.00	59.30	70.67	64.69	73.22
10	Maribor			76.20	78.20	77.00	70.60	67.50
11	Niš							
12	Novi Sad		70.00	65.00	55.00	59.36	70.19	73.66
13	Osijek					83.44	79.15	84.33
14	Pančevo				88.10	76.20	64.38	66.53
15	Petrovgrad							
16	Sarajevo							
17	Skoplje						73.00	71.00
18	Slavonski Brod							
19	Sombor							
20	Split							72.89
21	Stara Kanjiža							
22	Stari Bečej							
23	Subotica					70.87	63.93	69.38
24	Sušak			67.14	68.90	70.94	75.21	79.43
25	Šibenik						78.35	71.69
26	Varaždin			68.81	79.92	71.77	65.71	72.55
27	Velika Kikinda							
28	Vinkovci							
29	Vršac							
30	Vukovar						81.64	87.07
31	Zagreb		76.20	74.00	74.00	78.00	77.00	69.70
32	Zemun							76.20
	Prosečni % distrikta		146.20	421.15	503.42	658.25	863.85	1.175.23
			73.10	70.19	71.92	73.14	72.00	73.45

1935/36	1936/37	1937/38	Dosadašnji ukupni prosek %	Br. 100% sastavaka	Prosečan broj članova mesečno			
					u distriktu		prisutnih	
	84.70	89.00	86.85	3.	I	25.74	I	20.20
	67.15	63.84	65.50		II	25.36	II	19.96
55.42	60.88	65.71	60.31		III	25.03	III	19.00
68.89	69.86	69.57	69.44		IV	25.12	IV	16.82
		60.25	60.25		V	25.12	V	16.63
	71.56	70.57	71.07		VI	25.00	VI	17.94
77.12	76.06	75.58	77.50		VII	24.97	VII	18.96
67.12	71.84	71.74	70.23		VIII	25.31	VIII	19.24
70.00	74.00	73.85	69.47		IX	25.00	IX	19.16
74.40	77.70	79.96	77.97		X	25.31	X	18.82
	59.38	75.35	67.37		XI	25.31	XI	19.59
73.27	69.34	75.52	69.93		XII	25.57	XII	19.94
85.53	80.55	81.40	82.40	1.	302.84		226.26	
85.25	76.20	86.68	77.62		God. pr.	25.24	G. pros.	18.86
	85.83	83.55	84.69					
65.00	70.00	68.59	67.86					
69.02	69.59	68.29	70.18	1.				
91.79	91.04	87.14	89.99	4.				
		83.02	83.02	3.				
79.50	79.30	82.48	78.54	6.				
		64.51	64.51					
	89.85	80.06	84.95	5.				
70.31	69.48	72.05	69.34					
79.17	76.23	75.28	74.04					
61.77	63.06	65.42	68.05					
81.11	83.40	84.95	76.03	4.				
	88.75	78.86	83.81	1.				
		80.72	80.72	3.				
72.30	77.50	78.50	76.10	1.				
88.11	91.66	89.52	87.60	10.				
72.30	70.35	69.65	73.47					
80.00	78.88	73.80	77.22					
1.567.38	2.124.14	2.425.41	2.396.03	Svega 42				
74.63	75.86	75.79	74.88	sast. sa 100% frek.				

AKTIVA

GOTOVINA:					
sadašnja	...	60.196	70		
ex Dr. Belajčić	...	36.594	25	96.790	95
DUŽNICI:					
a) sadašnji					
1) za list	...	9.852	—		
2) „ oglas	...	5.400	—		
3) „ hotel. oglas	...	3.950	—		
4) ex Dr. Belajčić	...	1.984	—	21.186	—
		Din.		117.976	95

RASHODI

RASHODI ZA LIST	...			50.357	30
OTPIS NENAPLATIVIH POTRAŽIVANJA				1.950	—
SALDO — Višak:					
a) sadašnji	...	22.440	70		
b) ex Dr. Belajčić	...	3.613	90	26.054	60
		Din.		78.361	90

U Beogradu,

Pregledani i savnjeni račun

pretsednik:
Harazim Lujo

dan 31. marta 1938.

PASIVA

FONDOVI:					
1) Distr. kasa	...	22.572			
„ „ ex Dr. Belajčić	...	5.426	35		
		27.998	35		
2) engleski prilog	...	30.096	—		
„ „ ex Dr. Belajčić	...	32.028	—	90.122	35
RAZNO:					
ex Dr. Belajčić					
a) Kamp u Zlarinu	...	1.200	—		
b) pretplata „Bata“	...	600	—	1.800	—
SALDO — Višak:					
a) sadašnji...	...	22.440	70		
b) ex Dr. Belajčić	...	3.613	90	26.054	60
		Din.		117.976	95

PRIHODI

PRETPLATA NA LIST	...			37.620	—
PRIHODI OD OGLASA	...			34.320	—
OD ROT. INTERNATIONALE	...			2.808	—
PREUZET VIŠAK EX Dr. Belajčić	...			3.613	90
		Din.		78.361	90

31. marta 1938.

pronađeni ispravno knjiženi.

Gojko Đermanović
Dr. Branko Petrović

POSETE ČLANOVA OD 1 JULA 1937 DO 1 MARTA 1938 GOD.

Tabela br. V

Redni br.	IME KLUBA	Ukupan broj poseta		UKUPNO
		U domaćim klubovima	U stranim klubovima	
1	Bačka Topola	8	2	10
2	Banja Luka	7	—	7
3	Beograd	72	60	132
4	Bitolj	18	—	18
5	Čuprija-Jagodina-Paraćin	28	—	28
6	Dubrovnik	7	1	8
7	Karlovac	9	2	11
8	Leskovac	36	3	39
9	Ljubljana	33	16	49
10	Maribor	35	23	58
11	Niš	31	1	32
12	Novi Sad	41	6	47
13	Osijek	23	5	28
14	Pančevo	24	14	38
15	Petrovgrad	51	5	56
16	Sarajevo	18	1	19
17	Skoplje	9	2	11
18	Slavonski Brod	23	—	23
19	Sombor	14	4	18
20	Split	8	2	10
22	Stara Kanjiža	16	1	17
22	Stari Bečej	21	1	22
23	Subotica	54	21	75
24	Sušak	36	3	39
25	Šibenik	6	—	6
26	Varaždin	19	5	24
27	Velika Kikinda	26	3	29
28	Vinkovci	11	2	13
29	Vršac	14	3	17
30	Vukovar	94	11	105
31	Zagreb	143	24	167
32	Zemun	50	6	56
Ukupan broj poseta		985	227	1.212

PRIMLJENE POSETE ROTARA

Tabela br. VI

Redni br.	I M E K L U B A	Broj učinjenih poseta našim klubovima od strane rotara:		UKUPNO
		jugosloven.	stranih	
1	Bačka Topola	8	—	8
2	Banja Luka	2	—	2
3	Beograd	360	27	387
4	Bitolj	3	—	3
5	Čuprija-Jagodina-Paraćin	52	1	53
6	Dubrovnik	19	26	45
7	Karlovac	12	—	12
8	Leskovac	35	—	35
9	Ljubljana	28	4	32
10	Maribor	76	21	97
11	Nis	60	1	61
12	Novi Sad	23	—	23
13	Osijek	64	3	67
14	Pančevo	41	2	43
15	Petrovgrad	14	—	14
16	Sarajevo	14	13	27
17	Skoplje	9	2	11
18	Slavonski Brod	16	—	16
19	Sombor	2	—	2
20	Split	19	5	24
21	Stara Kanjiža	2	—	2
22	Stari Bečej	2	—	2
23	Subotica	51	—	51
24	Sušak	39	15	54
25	Šibenik	8	—	8
26	Varaždin	15	—	15
27	Velika Kikinda	26	1	27
28	Vinkovci	57	—	57
29	Vršac	4	—	4
30	Vukovar	16	—	16
31	Zagreb	160	22	182
32	Zemun	12	1	13
Sveukupno :		1.249	144	1.393

MEĐUGRADSKI SASTANCI

Tabela br. VII

Red. br.	Održan u klubu	Sa kojim klubovima su bili međugradski sastanci	Ukupno
1	Bačka Topola		1
2	Banja Luka		1
3	Beograd	1) N. Sad, Pančevo, Zemun, Petrovgrad, Čuprija-Jagodina-Paraćin. 2) Zemun i 3) Sa 23 kluba prilikom boravka M. Duperrey-a, predsednika R. I., u Beogr.	3
4	Bitolj		1
5	Čuprija-Jagodina-Paraćin	1) Beograd, Niš, Leskovac	1
6	Dubrovnik		1
7	Karlovac	3) R. K. Zagreb	3
8	Leskovac	1) Niš, Čuprija-Jagodina-Paraćin	1
9	Ljubljana	1) Zagreb	1
10	Maribor	1) Ljubljana	1
11	Niš	2) Leskovac Čuprija-Jagodina-Paraćin	2
12	Novi Sad	1) Sombor	1
13	Osijek	1) U Bogojevu sa R. K. Sombor, Vukovar, Vinkovci i Slavonski Brod	1
14	Pančevo	1) Beograd, 2) Zemun, 3) Zemun, Vršac i Petrovgrad	3
15	Petrovgrad		1
16	Sarajevo		1
17	Skoplje		1
18	Slavonski Brod		1
19	Sombor		1
20	Split		1
21	Stara Kanjiža		1
22	Stari Bečej		1
23	Subotica	1) Bačka Topola, St- Kanjiža, Sombor	1
24	Sušak		1
25	Šibenik		1
26	Varaždin	1) Zagreb	1
27	Velika Kikinda	1) Petrovgrad	1
28	Vinkovci		1
29	Vršac		1
30	Vukovar		1
31	Zagreb		1
32	Zemun	1) Beograd, 3) Beograd i Pančevo	2
Međugradskih sastanaka bilo je ukupno			22

UČEŠĆE KLUBOVA NA MEĐUGRADSKIM SASTANCIMA U
JUGOSLOVENSKOM ROTARSKOM DISTRIKTU.

Tabela br. VIII

Red. broj	IME KLUBA učesnika	GDE — U KOJEM KLUBU JE ODRŽAN SASTANAK	Ukupno sastanaka
1	Bačka Topola		—
2	Banja Luka		—
3	Beograd	1) Pančevo, 2) Sombor, 3) Vinkovci 4) Zemun (dvaput), 5) Subotica	6
4	Bitolj		—
5	Ćuprija-Jagodina-Paraćin	1) Niš, 2) Leskovac	2
6	Dubrovnik	1) Međugradzki sast. Rot. klubova-jadranskih na Rabu i 2) Beograd	2
7	Karlovac	1) Zagreb	1
8	Leskovac	1) Niš	1
9	Ljubljana	1) Maribor, 2) Zagreb	2
10	Maribor		—
11	Niš	1) Leskovac	1
12	Novi Sad	1) Beograd, 2) Sombor, 3) Beograd, 4) Subotica, 5) Petrovgrad i 6) Beograd	6
13	Osijek		—
14	Pančevo	1) Beograd, 2) Zemun i 3) Petrovgrad	3
15	Petrovgrad	1) Beograd i 2) Velika Kikinda	2
16	Sarajevo	1) Beograd i 2) Skoplje	2
17	Skoplje	1) Ćuprija—Jagodina—Paraćin	1
18	Slavonski Brod	1) Osijek i 2) Vinkovci	2
19	Sombor	1) Osijek, 2) Beograd, 3) Zagreb, 4) Vinkovci, 5) Vukovar, 6) Subotica i 7) Petrovgrad	7
20	Split		—
21	Stara Kanjiža	1) Subotica (dvaput), 2) Beograd, 3) Sombor, 4) Vinkovci i 5) Bačka Topola	6
22	Stari Bečej	1) Petrovgrad i 2) Sombor	2
23	Subotica	1) Petrovgrad i 2) Beograd	2
24	Sušak		—
25	Šibenik		—
26	Varaždin	1) Zagreb i 2) Skoplje	2
27	Velika Kikinda	1) Sombor, 2) Stara Kanjiža i 3) Beograd	3
28	Vinkovci	1) Osijek, 2) Beograd i 3) Vukovar	3
29	Vršac	1) Zemun, 2) Pančevo i 3) Petrovgrad	3
30	Vukovar	1) Osijek	1
31	Zagreb	1) Varaždin, 2) Ljubljana, 3) Osijek i 4) Beograd	4
32	Zemun	1) Beograd i 2) Pančevo	2
Ukupan broj učesvovanja na međ. sast.			66

Učestvovanje naših klubova na sastancima Rotary klubova sa strane

Tabela br. IX

Redni broj	IME KLUBA	U kom inostranom klubu	Koliko
1	Beograd	1) Sofija — Bugarska	1
2	Ljubljana	1) Baden bei Wien — Austija	1
3	Niš	1) Sofija — Bugarska	1
4	Skoplje	1) Pariz i 2) Sofija	2
5	Stari Bečej	1) Segedin — Mađarska	1
6	Subotica	1) Segedin — Mađarska	1
Ukupan broj klupskih učestvovanja u inostran.			7

Primedba: Ostali naši klubovi nisu učestvovali zvanično na klupskim sastancima inostranih klubova.

Međugradski sastanci održani sa klubovima van našeg distrikta
— održani u Jugoslaviji —

Tabela br. X

Redni broj	IME KLUBA	Sa kojim klubom is inostranstva	Koliko
1	Ljubljana	1) Vilach — Austrija	1
2	Maribor	1) Graz — Austrija	1
3	Zagreb	1) Sofija	1
Bilo je svega			3

Primedba: U drugim klubovima nije bilo.

koji u pogledu tačnosti važe u našoj zemlji, a naročito u poređenju sa frekvencijama drugih evropskih klubova, i sa ovim rezultatom možemo biti potpuno zadovoljni.

Na redu je da vam iznesem finansijsko stanje na dan 30 aprila 1938, koje je od strane Nadzornog odbora konstatovano.

Kao što se iz ovog pregleda vidi: od svoga prethodnika primio sam Din. 36.549.25 a danas, koje u kasi, koje u potraživanjima, imam

Dinara 117.976.95, dok ću svome sledbeniku, nadam se, ostaviti još i više.

Neka mi je ovom prilikom dopušteno da zamolim svu braću da, po povratku, nastanu da mi se što pre pošalju sva dugovanja Distriktu ukoliko bi ih bilo od strane njihovih klubova.

Ova su potraživanja jedan od najneprijatnijih stvari za svakog guvernera, pa su i meni pričinjavala dosta neugodnosti. Stoga mome sledbeniku želim da i u ovom pogledu bude bolje sreće od svojih prethodnika.

Kako vreme odmiče, da vas ne bih duže zadržavao izlaganjima o izmeni poseta između domaćih i stranih klubova, kao i još nekim važnijim statističkim podacima vi ćete iz tabela sve to na miru pročitati a ja ću vam danas samo toliko reći: da ih je radio jedan od najvrednijih rotara, tajnik R. K. Niš, naš mili brat Bogoljub Milošević. Ja mu i ovom prilikom odajem svoju najdublju zahvalnost.

U ovoj godini ostvarena je prošlogodišnja želja — osnovan je međususedni Jugoslovensko-Bugarski komitet. O ovom milom i važnom događaju bilo je opširnijeg govora u februarском broju (8-om) „Jugoslovenskog rotara“ iz pera brata Dr. Ilije Pržića. Stoga ću samo reći, da se od ovoga komiteta očekuje obilan rad i najlepši rezultat na obostranu korist naših naroda i zadovoljstvo cele R. I.

Donoseći redovno u našem časopisu sve glavnije momente iz života naših klubova, izlišno bi bilo ponavljati sve što je već jednom bilo rečeno. Zašto i neću ovde posebno izlagati sve o delatnostima naših klubova. Izneću samo, na kraju ovog moga izveštaja, svoje opšte opaske.

Opšta frekvencija je zadovoljavajuća; rad je vrlo dobar ali bez većih formalnosti; tačnost nedovoljna, stvarajući inače potpuno izlišnu prepisku; poseta među klubovima u zemlji velika, u inostranstvu prosečna; međuklupska veza dobra, sa stranim klubovima isto takva; karitativna delatnost za svaku pohvalu i u ciframa izražena prestavlja vrednost od 345.178 din. namenjenih dobrotvornim svrhama i sirotinji.

Ali ono što naročito odlikuje jugoslovensko rotarstvo to je neobično razvijeno drugarstvo, u svim klubovima održavano na zavidnoj visini. I to je ono što nas i najbolje karakteriše i najlepše krasi. Ni u jednom klubu nisam naišao ni na kakvu ličnu netrpeljivost i ni u jednom slučaju, u ovom pogledu, nisam imao potrebe ni za kakvim posredovanjem. Na ovakvim temeljima bratskog drugarstva sve se može i oslanjajući se na ovu bratsku ljubav lako ćemo postići i bolje rezultate i u onome što nam još nedostaje.

Druga je odlika: izobilnost dobre volje i najbolje namere da budemo od što veće koristi za sve, u svakom pogledu. A pregaocu Bog daje mahove i dobronamernost ne ostaje nikad potpuno jalova. Uveren u našu istrajnost, ubeđen u našu dobru volju i najbolje namere, ja se bezuslovno nadam našem rotarskom usavršavanju i sve boljim i boljim rezultatima.

Tabela br. XI

Redni broj	IME KLUBA	Uplaćeno — namenjeno			Ukupno	PRIMEDBA
		u gotovu	u odelu hrani itd.	namenjeno	Dinara	
1	Bačka Topola		2.700		2.700	
2	Banja Luka	1.500	1.500		3.000	
3	Beograd			Prikupljeno ove god. 30.000		Fond za saku- katu decu
				Prenos od lane 62.000	92.000	
4	Bitolj	2.150	1.728		3.878	
5	Ćuprija-Jagodina- Paraćin	1.500			1.500	
6	Dubrovnik	1.183		2.200	3.383	Fond sirotini- ske torbe
7	Karlovac	1.000	10.000		11.000	
8	Leskovac	3.000			3.000	
9	Ljubljana			4.000	4.000	Fond za saku- katu decu
10	Maribor	9.250	5.196		14.446	
11	Niš	1.000	3.700		4.700	
12	Novi Sad	1.700	8.000		9.700	
13	Osijek	11.000		5.000	16.000	Fond za osniv. instit. za suzbijanje raka
14	Pančevo	5.050	4.150		9.200	
15	Petrovgrad	8.700	6.000		14.700	
16	Sarajevo	5.500			5.500	
17	Skoplje	1.700			1.700	
18	Slavonski Brod		10.278		10.278	
19	Sombor	5.100			5.100	
20	Split	3.550			3.550	
21	Stara Kanjiža	1.000			1.000	
22	Stari Bečej	500	5.990		6.490	
23	Subotica	26.483	35.000		61.483	
24	Sušak		4.000		4.000	
25	Šibenik	3.000			3.000	
26	Varaždin	5.200			5.200	
27	Velika Kikinda		4.600		4.600	
18	Vinkovci	6.270			6.270	
29	Vršac	4.100			4.100	
30	Vukovar	5.000	10.000		15.000	
31	Zagreb	10.700			10.700	
32	Zemun	4.000			4.000	
	Ukupan iznos:	129.136	112.842	103.200	345.178	

Primajući na znanje ovaj izveštaj, konferencija, u znak priznanja, pozdravlja guvernera srdačnim i produženim pljeskanjem.

Zatim guverner moli br. **Edu Markovića** da pročita svoje predavanje.

OBRAZOVANJE ROTARA ZA ROTARSKI RAD I ŽIVOT

Edo Marković (R. K. Beograd)

Opasni i zastrašujući razvitak općih odnosa u svetu, koliko unutar pojedinih društvenih slojeva i naroda toliko i međunarodno, pojačao je, kako u voćstvu tako i u širim krugovima rotarskim, želju za što većom ekstenzijom, za što jačim širenjem rotarske organizacije. Jer se rasprostranjenjem organizacije htelo proširiti krug rotarskog rada, da se tako na što većem području deluje na ostvarenju rotarskih ciljeva. To je nastojanje, bez sumnje, urodilo plodovima, kako to pokazuje povećani broj zemalja u kojima je Rotarstvo razvilo svoju delatnost, umnoženi broj klubova u starom radnom području, kao i pojačano članstvo u pojedinim klubovima. I niko, zacemento, neće poreći važnost ovoga razvijanja Rotarstva u širinu. Ono treba da se nastavi i, ako je to moguće, još i pojača. No paralelno s radom u širinu treba pokretati i rad na produblivanju rotarske misli. S pojačanjem ekstenzije mora ići uporedo i pojačanje intenziteta rotarskih nastojanja. Želimo li da to postignemo — a ko bi mogao da to ne želi — onda nam se nameće kao najpreči zadatak obrazovanje rotara: upućivanje rotara u rotarsku ideologiju i vaspitanje rotara u rotarskim vrlinama.

Rotarska ideologija, sažeta u jednom jedinom pojmu **služenja**, mora da prožme rotare do dna duše, da im postane osnovan potstrek pri svakom delovanju. Rotari moraju biti načisto o tim da ljudsko društvo može da postoji kao ljudska organska celina samo dotle, dok pojedinci služe jedni drugima. Shvaćanje zvanja kao prilike da poslužimo bližnjem i društvu, osećanje obaveze da se stalno odužujemo zajednici na kojoj osnivamo svoj bitak, spoznanje da su međunarodni mir i kooperacija svih naroda mogući samo na principu međusobnog služenja pojedinaca, grupa i naroda — treba da obuzmu rotare i da im postanu: ne samo vera nego upravo načonska sila koja će ih pokretati u njihovom dnevnom životu. To je duh Rotarstva, koji mora da vlada rotarima. Bez toga duha, bez potčinjavanja svoga manjeg interesa općem većem interesu — na kome jedino i možemo da uzdržimo ljudsko društvo i po njemu sebe — nema ni Rotarstva. Rotarstvo je bez toga besciljno pribiranje ljudi koji, ako se nisu zadovoljili filistarskim večernjim sastancima sa čas boljim čas lošijim predavanjima, i otkupili sitnim prilozima za poneku dobrotvornu svrhu koja ima da im smiri savest — mora da se razočaraju; to bi obeshrabilo slabije i konačno rastočilo našu ustanovu.

Ne, Rotarstvo, u suštini, ne čine ni drugarski sastanci, ni sitno dobročinstvo, ni mala predavanja ni mnogo štošta drugo što, kao sredstvo, može da nam se izopači u — cilj. Rotarstvo nije ni manje ni više — nego put u nov život, put koji nas uči radostima služenja, svakodnevnim požrtvovanjima koja treba da lepšaju ovu našu dolinu suza.

I samo oni koji ga tako shvataju, spadaju u rotarske redove, samo oni će ga moći iskreno i duševno doživeti, samo oni će ga se moći nauživati, samo oni će moći da postanu „sô“ života svoje okoline — da je pridižu i da koriste općoj stvari. Svi drugi samo su balast u našim redovima koji nam sputavaju rad ili ga čak kreću unazad.

Postavlja se pitanje: može li naša organizacija spremiti podesne ličnosti za rotarski rad i život, mogu li se obrazovati rotari?

Bez sumnje, osnovu svoga karaktera čovek nosi već u klici u sebi. Karakter se formirao u njemu kao rezultat prilika u kojima je živeo i delovalo bezbroj generacija njegovih predaka. Ali i za njegova života, pod okolnostima koje ga okružuju, on se upotpunjuje i razvija dalje na prirođenoj osnovi. Ta prirođena osnova karaktera imperativno nam nalaže dužnost najveće brižljivosti pri odabiranju članova u našim klubovima. Toliko više što se članstvo u Rotari Klubu stiče manje više u zrelim godinama, kada su karakteri već definitivno formirani. Dakako da su i odabiranju postavljene granice zbog ljudskih slabosti. Ali obazrivost pri primanju i bezobzirnost pri eliminisanju članova, ako smo pogrešili, — ispravljaju te slabosti. Pretpostavivši međutim te obazrivosti i bezobzirnosti kao *conditio sine qua non* — dakle okupivši u klubove ljude podesne za rotare — mi ćemo zacemento biti kadri da ih obrazujemo za rotarski rad i osposobimo za rotarski život. To je, uostalom i temeljna misao našega služenja u klubu. Sredstva toga služenja, dobro poznata svima rotarima: od drugarstva pa nadalje, primenjena pomoću rotarske mašine, toga zaista savršenog aparata, biće kadra da iz članova pojedinih klubova stvore rotare, ako se ta sredstva budu koristila u rotarskom duhu, a ne mehanički. Ni **princip klasifikacije** koji ima da od kluba stvori pretstavnik svih ljudskih delatnosti klupskoga područja, ni formalno izvršavanje rotarskih **načela primanja**: ni šablonsko **drugarstvo** koje može da se izvrti u najgoru hipokriziju, ni mehanička visokoprocenatna **frekvencija** ni režija **programa** *lege artis*, ni bučni **publicitet** ni svi drugi naponi, ma kojim se imenom oni zvali, u najraznolikijim fazama služenja u klubu, — ne mogu da stvore i obrazuju rotare, ako skup ljudi što čini klub ne vodi Duh Rotarstva. Duh u kome se stalno očituje naša lucidna misao, naša sveobuhvatna topla ljubav, naša neustrašiva iskrenost, naša široka trpeljivost i naše predano požrtvovanje.

Kad se u svoje vreme presađivalo Rotarstvo na naše tlo, smatralo se da mu je jedna od najbitnijih odlika za naše prilike, njegova organizacija, njegova mašinerija koja, tako reći, automatski nagoni na vršenje rotarskih dužnosti. Idejni, duhovni elemenat, izgledao nam je toliko blizu srcu i duši naše sredine da smo verovali da ćemo ga lako nositi i proneti kroz naša zvanja u naš svet. Međutim, u općoj pometnji duhova i moralnoj malaksalosti, koja je bitna crta našeg vremena, sa bolom u duši moramo da konstatujemo slabljenje duhovnih nagona. Pod uticajem stihijskih snaga koje bezobzirce izobličavaju svet i pretaču ga iz početnih oblika novog humanijeg života u atavističke, u sebe povučene, od ostalog sveta odeljene i vazda na međusobni obračun spremne jedinice. Pod uticajem tih snaga koje oživljuju zamrle instikte u novom poletu egzaltiranih nacionalističkih ideja — sile moralnih organizacija i njihovih sledbenika ne pokazuju dovoljno otpor-

nosti. To se odrazilo i u našem pokretu, i u našoj sredini. Pa iako to i može da bude razumljivo, na nama je da se svom svojom duhovnom moći odupremo tome. Da svakodnevno gajimo u sebi: naše ideje, naše misli i poglede, da se stalno izgrađujemo na osnovi rotarskoj, da obrazujemo sami sebe svojom voljom i svojim snagama. Jer je vlastito vaspitanje najjače **uporište izgrađivanja ličnosti.**

Stavljajući tako u prvi red naše **duhovno** osposobljavanje za rotarski život, mi se ne odričemo upotrebe rotarskih pomoćnih sredstava. Čega treba da se čuvamo, to je **formalne** upotrebe tih sredstava i **mehanizovanja.** Niko ne može poreći da se vrline stiču i usavršavaju praktikovanjem. A naši su klubovi najpozvanije škole za takva praktikovanja. **Pod duhovnim uticajem, uticajem visokih rotarskih ideala** naši se nedeljni sastanci zacemento mogu iskoristiti za naše usavršavanje. **Samo duhovno spremni,** mi ćemo naše klubove moći učiniti pravim **stecištima bratske ljubavi, forumima za širenje naših pogleda** uopće, a o unutar-njem, dubljem smislu svih ljudskih zvanja i zanimanja zastupljenih u klubu, školama **tolerancije** i izvorima poticaja za mnogobrojna služenja van kluba. Sva je naša težnja u delovnju. Koliko smo kadri da pretvaramo Reč u Delo, toliki nam je i uspeh. Rotari nisu propovednici i jeftini savetodavci. Niti oni prave planove da ih izvode drugi. Oni sami sebi postavljaju dostižne ciljeve i sami ih izvode. Odajući dužno priznanje kritici, rotari pretpostavljaju svoj dobar rad — zameranju. Dobrim delima, ne rečima, oni potiru zlo.

Dobar život i rad u klubu, pretpostavka su dobroga života i rada pojedinih rotara i njihovog funkcionisanja u spoljnom svetu, u skladu s rotarskim idealima. Po pravilu: samo članovi dobrih Rotarskih Klubova mogu stalno praktikovati Rotarstvo. Duhovni kontakt sa drugovima napojenim istim mislima i poticaji što se primaju iz klubova na idealnoj visini, jak su i stalan potstrek za rotarsko služenje u zvanju. A rotarsko služenje zajednici, kao i međunarodno služenje, često su zavisni od saradnje ostalih rotara.

Iako u klubu svi rotari zadržavaju svoja lična obeležja i čuvaju svoju ličnost — jer samo klubovi sastavljeni iz izrađenih i slobodnih ličnosti, povezanih u skladnu radnu zajednicu, pretpostavljaju izvesnu vrednost — u klubu ne može biti razlikovanja po socijalnim položajima. Samo izrazit bratski odnos, osnovan na međusobnom poštovanju vrednosti ličnosti, **koji prelazi preko društvenih razlika,** može obezbediti potrebnu bratsku atmosferu u klubu. Ta okolnost isključuje neka naročita prava članova koji se sticajem okolnosti nađu na istaknutim položajima. Baš po tom svojem položaju, oni su dužni da vrše svoje obaveze prema Rotarstvu i prema klubu još u pojačanoj meri, da dadu primer drugim. To vredi, razume se, i za frekvenciju, jer je drugarstvo esencijalan rekvizit Rotarstva, a drugarstvo može da se razvije samo tamo gde se ljudi družu. Jednakost rotara u pravima i međusobnim odnosima ne potiru ni veće sposobnosti ni bolje kvalitete pojedinih rotara. Naprotiv, oni tim favoritima prirode nameću samo veće dužnosti i povećavaju im odgovornost. Upravo, njihovo držanje biće vrlo merodavno za duh koji vlada u klubu. O njima će često zavisiti do koje će mere klub moći da vrši svoju vaspitnu ulogu. Ako je njihovo držanje nerotarsko, ako oni ne vrše svoje dužnosti, oni štete interesu

kluba i rotarskoj stvari daleko više no što bi ih štetili jednaki postupci neistaknutih članova. Zato je bolje i nemati tzv. prominentno članstvo, ako se ono neće ili ne može skromno uklopiti u opći sastav kluba. Klub, kao vaspitna ustanova, treba da nas nauči solidarnosti u služenju i ljubavi i privrženosti prema ličnosti bez obzira na položaj koji ta ličnost zauzima. To je jednako potrebno kako onima na višim, tako onima na nižim položajima, jer će njihovo međusobno razumevanje i saradnja najbolje poslužiti općoj stvari. Ostvari li se na ovaj način međusobni odnos članova u klubu u znaku skromnosti, tada se među njima neće ni pojaviti pogrešno mišljenje: kao da su neka elita zbog toga što su članovi kluba. Klupsko vaspitanje pokazalo im da Rotarstvo daje samo mogućnosti, koje, uostalom, pod težim uslovima imaju i drugi ljudi, — da se svojim plemenitim radom izdignu iznad svoje sredine i da **po tome** postanu „elitni“ ljudi.

Izričito vaspitanje značaj imaju rotarsko drugorstvo, rotarska iskrenost i rotarska tolerancija. Naše **druželjublje** unutar kluba mora imati odraza na naš spoljni život. Naše međusobno prilagođavanje u klubu ne može ostati bez uticaja na našu sposobnost prilagođavanja u svetu, kojom možemo pridoneti izbegavanju sporova koji često uzviru više iz formalnih nego iz stvarnih razloga. Ljubav za druga u klubu preneće se na sabora u širokom svetu i ogrejati sredinu u kojoj rotari provode svoj dnevni život.

Isto nam tako rotarski sastanci moraju da budu vežbalište iskrenosti. Ako išta u životu treba sticati i učvrstiti vježbanjem — to je zacelo otvorenost, **iskrenost**. Treba samopregaranja da se vazda istupi iskreno i otvoreno, da se kaže istina. I treba mnogo takta da se ona kaže tako da je sabrat, nepovređen, bratski primi. Rotarski su sastanci mesta gde se iskrenost mora gajiti, tako reći ex officio i pored ispravnosti naše maksime da rotari u svom međusobnom kontaktu moraju da traže ono što ih približava i da izbegavaju ono što ih udaljava. Jer to pravilo taktike ne znači da rotari treba da obmanjuju jedni druge i da prikrivaju svoje uverenje. Međusobni odnosi rotara mogu da počivaju samo na istini. Stvaranjem takvih istinskih odnosa između članova kluba, rotari će se naučiti da budu vazda ležerno — otvoreni i iskreni. I to će svojstvo preneti i van okvira svoga kluba i njime popraviti opći duh svoje okoline. Po raznolikosti sastava članstva i što se tiče rasne, narodne i verske pripadnosti, i što se tiče političkih i filozofskih mišljenja, kao i što se tiče zvanja i zanimanja, život u klubu nalaže nam sam po sebi **toleranciju**. On se bez trpeljivosti ne da ni zamisliti. No vrlina trpeljivosti nije u tome da svaki član kluba zatomi u sebi mišljenja i poglede koje smatra ispravnim, da „miru za volju“ ubije svoju ličnost. Nasuprot, rotari su dužni da budu i ostanu verni svojem unutrašnjem biću: svome narodu, svojoj veri, svojim nazorima, svagde i na svakom mestu. Naša je tolerancija u mirnom slušanju, razumevanju i respektovanju tuđih uverenja, s kojima ćemo vazda omeriti i oceniti svoje vlastito. Samo tim poređenjem moći ćemo stalno kontrolisati vrednost svoga uverenja. Primajući duh trpeljivosti, opasaćemo se i većom zajedničkom snagom za skladan rad u našem pokretu, za ideal međusobnog služenja, kome je cilj postizavanje maksimalne sreće ljudskoga roda na ovoj planeti. U okviru toga cilja su i granice naše tolerancije.

A to je širok okvir ne samo za rotare nego i za svakog čovjeka uopće. Za taj će se svoj ideal rotar, vaspitan u klubu, boriti i van njega, znajući da princip tolerancije ne daje nikom pravo da kukavički izbegne svoje obaveze prema ideji, da pogazi svoj obraz.

Samo u rotarskom duhu vaspitani, moralom prožeti i stručno usavršeni, naši drugovi biće kadri da se svojim ujednačenim skladnim životom i svojim uspesima prikažu vanjskom svetu kao rotari. Oni će biti u mogućstvu da dokažu ispravnost našega gesla: „He profits most, who serves best“ tj. da „najviše postiže onaj ko najbolje služi“. Njihov život, njihovo duševno zadovoljstvo osnovano na služenju i njihovi uspesi biće dokaz da je vredno biti rotar. Po njima je Rotarstvo moralna snaga. A Rotarstvo to samo i može da bude. Na njoj počiva sva naša organizacija. Bez nje bi ona postala skup širom sveta razasutih društava za dobre večere, koju bi vreme pregazilo. Bila bi posvećena propasti, ne ostavivši traga iza sebe, kao i sve druge ljudske tvorevine koje nemaju moralne snage da žare dobrotu i plemenitost iz sebe.

Na našim je klubovima da, kao ognjišta rotarske misli, stalno drže budnu rotarsku svest među članovima, da ih napajaju rotarskim duhom, ne bi li se njime vazda rukovodili. Da ubiju u sebi sve što je sitno i samoživo, da izgrade iz sebe ličnosti podobne da služe, da izvrše svoju misiju.

Tako će biti ili nas neće biti!

Posle dugog pljeskanja i odobravanja na govornicu stupa br. **Milorad Pavlović** i čita svoje predavanje.

Grupa rotarske braće pred Beogradskom berzom

Kada je u predvečerje minulih svetskih događaja za okruglim stolom u Čikagu sedeo začetnički kvartet buduće religije čovečanstva, pater familias Rotarstva, brat Pavle Haris, u čijoj se svesti tek rađala ideja okupljanja u jednu zajednicu dobronamernih i ispravnih poslovnih ljudi, nije ni slutio od kakvog će zamaha biti ta ideja. Još manje je mislio da će ona biti tako vidovito, plodonosno i svima podnebljima aklimatizirano seme, da mu nema ravna u istoriji ljudske misli. Najmanje je, pak, verovao da će se ona razviti u snažnu ideologiju, izgraditi u čitav sistem, postati integralna religija: žarište morala i ljubavi, slobode i bratstva, nacionalne i verske pripadnosti i kosmopolitske privrženosti.

Od momenta kada je ideja postala stvarnost, pa sve do danas, ta „četa mala, ali odabrana“ sve više je rasla, bujala, snažila se; njene ideje kružile su sve dalje i dalje, zahvatale sve nova i nova polja i na njima započinjale **svoje kolo** tako, da možemo s pravom tvrditi da je

Vedra kao duša Isusova,
Topla kao nedra materina —
Svud plenila četa Harisova ...

I u svome plenjenju ona je

„Jača verom od suroga stenja“,
Tvrđa i od dragoga kamenja;
Sa buktinjom novoga znamenja,
pevajući pesme svoje splet —
Osvojila brzo ceo svet ...

U tom svom osvajačkom pozivu ona je zračila zracima, koji su nosili u sebi neku skrivenu energiju, njome napajala ljudska srca, unosila u njih jedan nov ritam i potsticala ih da kucaju sva na isti način.

Danas već to nije više „četa mala“, niti je njena ideologija ograničena samo na onaj uski začetnički krug ličnih prijatelja, već je to moćna, snažna, velika **armija**, koja se

Iza brega, što budućnost znači,
vâlja,
I svojim idejama na sve strane — zrači ...

Ta armija, ta golema buduća legija iskrenih, srdačnih i dobronamernih ljudi, potseća na neku — jedino u fantaziji viđenu — ogromnu Stranačku legiju iz prošlosti. Ali to je samo jedna terminološka komparacija, jer među njima postoje razlike u tome: što Harisova legija nije **stranačka**, već **bratska**; nije snabdevena puškama, mitraljezima i topovima, već etičkim idejama, plemenitim osećanjima i iskrenim dobronamernim mislima; ona nije legija **prošlosti**, već **legija budućnosti** ...

Da se od onako male ćelije razvije danas već tako složen i snažan organizam, ima se poglavito zahvaliti dvama faktorima. Prvi čine

etičke ideje, na kojima pokret počiva, a drugi — **štampa**, koja je odigrala vrlo značajnu ulogu u snaženju pokreta i širenju ideja.

Ovoga momenta nas interesuje ovaj drugi činilac.

Rasprostiranju rotarskih ideja najviše je doprinela **dnevna štampa**. Blagodareći jedino njoj, te ideje su brzo doprle i do antipodski udaljenih teritorija. Vaspitanje, pak, novih članova u rotarskom duhu spada u zaslugu **rotarskom časopisu**.

Rotarski časopis ima dvojaku ulogu: s jedne strane njemu je zadatak da upozna **nas** sa rotarskom ideologijom uopšte, sa teritorijama i kulturama pojedinih država, sa životom i shvatanjima ljudi na raznim kontinentima, sa radom rotarskih klubova i drugih rotarskih organizacija u svetu; s druge strane, on treba **drugima** da pruži sliku o nama kao narodu, državi i članovima R. I.

Tu dvostruku zadaću naš današnji časopis ne može ispuniti potpuno, prvenstveno s toga što ne postoji specijalno izgrađen ni univerzalno usvojen jedan rotarski jezik. Nisu u boljem položaju ni časopisi drugih distrikata. Samo pojedini su rešili ovo pitanje na taj način, što izdaju mesečnik za svoje klubove, a polugodišnje ili godišnje jedan poseban broj za inostranstvo. Ovakvo se rešenje nameće neminovno i našem distriktu.

Zbog toga smatram da nije bez vrednosti i interesa izneti nekoliko sugestija povodom uređivanja našeg mesečnog časopisa i izdavanja jednog godišnjeg almanaha.

Naš mesečni časopis ima poglavito zadaću da propagira rotarsku ideologiju, da vaspitava i obaveštava učlanjene rotare, a po mogućstvu i nerotare, o svima važnim pitanjima R. I. U tu svrhu treba racionalno iskoristiti sve ono što mogu pružiti članovi pojedinih naših klubova, i ono što nam pružaju inostrani časopisi koji imaju duži život i više stečenog iskustva.

Da bi se ta dva izvora potpuno iskoristila, potrebno je:

I reorganizovati uredništvo; i

II organizovati saradničku dužnost na novoj bazi.

Od tog tako izvršenog preuređenja izvući će maksimum koristi pokret kao celina, brat guverner će dobiti više vremena i mogućnosti za vršenje visoke dužnosti, tajnicima će biti jedan deo posla umanjen, a ostalim članovima pružaće se sa stranih jezika samo materijal od neosporne vrednosti i to na našem jeziku, čime će im se uštedeti vreme trošeno na prevođenje često sa jezika nedovoljno poznatog.

Reorganizovano uredništvo izgledalo bi ovako:

1. Svagdašnji guverner bio bi i nadalje **vlasnik, duhovni vođa i vrhovni nadzorni organ** časopisa;

2. **Glavni urednik** bi bio jedan tom poslu vičan rotar;

3. **Stalni uređivački odbor**, izabran od nekoliko članova i pridodat glavnom uredniku kao pomagač;

4. Odrediti **stalne saradnike**, odlične poznavaoce pojedinih stranih jezika. Oni bi redovno pratili na jednom stranom jeziku određeni časopis, izdvajali, prevodili i prerađivali građu od vrednosti i dostavljali je stalnom uređivačkom odboru, da on izvrši izbor za publikovanje u našem časopisu; ostala, nepublikovana građa bila bi stavljena klubovima na raspoloženje na taj način, što bi je taj odbor ili jedan za to određen klub umnožio u nekoliko primeraka, pa prema tražnji slao

klubovima na upotrebu s tim da po upotrebi vrate, kako bi se istim primerkom koristili i drugi klubovi. Na isti način bi se postupalo sa pojedinim važnim predavanjima održanim u pojedinim klubovima. Lista prevodnih tema i originalnih predavanja redovno bi bila publikovana u jednoj specijalnoj rubrici časopisa.

5) Odrediti stalne saradnike za pojedine struke, naučne discipline i socijalne probleme našeg distrikta.

6) Svesti na najmanju meru klupske izveštaje o pojedinim priredbama i na taj način stvoriti više mesta za rotarsku ideologiju.

7) Naći iz svakog mesta bar po nekoliko pretplatnika i oglasivača nerotara i tako povećati rentabilitet lista. Time bi časopis dobio širi publicitet i veću tiražu.

Ovakvom reorganizacijom klubovi bi bili oslobođeni umnožavanja svakog predavanja i slanja svima klubovima. Članovi pojedinih klubova ne bi morali iste časopise prevoditi i teme obrađivati radi referisanja svome klubu, već bi — ako nisu stalni saradnici — to vreme upotrebili na druge rotarske delatnosti.

*

Pitanje izdavanja jednog godišnjeg almanaha za inostrane klubove i distrikte — nameće se samo po sebi. Broj primeraka kretao bi se prema broju klubova u svetu. Finansiranje bi palo srazmerno na sve klubove ili, u krajnjem slučaju, sve članove, čiji bi jedan nov izdatak od 5.— din. mesečno bio dovoljan da pokrije troškove oko ove publikacije. A toliki prinos nije osetan za pojedinca. Pri tom on je vredan žrtve, jer se tiče dubljeg poznavanja s braćom. Publikaciju bi trebalo režirati na 2—3 strana jezika uporednog teksta, kako bi ga što veći broj inostrane braće koristio bez teškoća.

Sadržinu ovog godišnjeg almanaha činio bi naš rotarski život i rad i naša zemlja. Kroz njega treba braća da upoznaju: našu zemlju, koja je u prirodnim lepotama bogatija od ma koje druge; naš Rur gde dan i noć vri kao u mravinjaku život crnih silueta, čije garave ruke krune srebro i zlato i sipaju u opšti trezor; našu domaću radinost čiji su produkti predmet pažnje i ukusa elitnih centara Evrope i Amerike; naše umne velikane: Ruđera, Teslu, Pupina i dr. koji svojim izumima služe celom čovečanstvu; našu umetnost koja kroz Meštrovića i druge pokazuje drugima nedostižan stepen umetničkog stvaranja; nenadmašivu dušu našeg naroda isklesanu u desetercu; život naš, misli i osećanja naša, nas same u celosti — treba preko njega da upoznaju naša braća iz inostranstva.

Ta građa, pored rotarske delatnosti našeg distrikta, treba da čini srž ovog almanaha. U slici i reči, iskazanoj snažnim perima, treba u svesti ostale braće da dočaramo sliku naše države i našeg naroda, da ih zainteresujemo, da im zagrejemo srca i tako damo mogućnost da nas upoznaju i zavole.

Ne zaboravimo, braćo, da nam je osnovna dužnost međusobno upoznavanje i međunarodno služenje. To nije moguće potpuno ostvariti bez jednog ovakvog godišnjeg ili polugodišnjeg časopisa. Zbog toga i iznosim i ovu ideju pred vašu savest, od koje jedine zavisi hoće li ona biti plodonosna ili će ostati samo lepa želja.

*

Naša rotarska štampa će odgovoriti i jednom i drugom svom zadatku jedino ako bude celishodno organizovana i ostvarivana. Ona to

može postići pomoću reorganizovanog sadašnjeg svog internog i novog, budućeg inostranog časopisa.

„Kroz svoj rad i svoj rod — pružajmo ruke čovečanstvu!”

I ovo je predavanje saslušano sa velikom pažnjom i pozdravljeno jednodušnim odobravanjem.

Na poziv guvernera, br. **Drag. Pavlović**, tajnik distriktne konferencije, saopštava plenumu zaključke konferencije delegata koje plenum prima sa jednoglasnim usvajanjem. Naročito je sa vrlo velikim oduševljenjem prihvaćena kandidacija **Dr. Ivana Štokara** za budućeg guvernera 77 distrikta R. I.

Posle živih i dugotrajnih ovacija guvernerskom kandidatu brat **Drag. Pavlović** čita telegrafske i pismene pozdrave pristigle iz mnogobrojnih rotarskih centara. Čitanje praćeno burnim poklicima.

Brzobjavne pozdrave poslali su: Iz **Čehoslovačke** — pastdirector Neuwirt i brat Mahin (R. K. Zemun) koji je u Košicama na konferenciji 66 distrikta zastupao naš distrikt. Iz **Egipta** guverner Arthur Merton. Iz **Grčke** — predsednik atinskog R. K. Cofinas. Iz **Holandije** — guverner Trudus Teves. Iz **Italije** — guverner Generale Ruggeri Laderchi. Iz **Mađarske** — predsednik kluba iz Pečuja Vitez Dr. Visy. Iz **Poljske** — R. K. Warszawa. Iz **Rumunije** — Prav Slavescu, predsednik R. K. Bukurešt. Od domaćih klubova brzobjavili su R. K. **Banja Luka** i **Zagreb** i iz Ljubljane pastguverner Dr. Krejči.

Pismene pozdrave poslali su: **Maurice Duperrey**, predsednik R. I., **Chasley R. Perry**, generalni sekretar R. I., **V. Rudl**, R. K. Mlada Boleslava, **Emile Canibes**, guverner 91 distrikta (Francuska), **G. R. Lefort**, guverner 49 distrikta (Francuska), **Jehan Bayle**, predsednik R. K. Štrasburg (Francuska), **Ing. Dolazzo**, predsednik R. K. Trst, pastguverner generale **Luigi Piccione** iz Trsta, **Sen. Gerolamo Marcello**, predsednik R. K. Venecija, **Dr. Zoltan Koos**, guverner 82 distrikta (Mađarska), **Witold Sagajlio**, guverner 85 distrikta (Poljska), **Dr. Ing. C. Mikloši**, tajnik R. K. Timisoara (Rumunija), **C. J. Steiger**, guverner 54 distrikta (Švajcarska).

Naročitu pažnju izazvalo je pismo direktora **Franz Schneiderhan**, bivšeg administratora 73 distrikta (Austrija). Zahvaljujući na upućenom mu pozivu direktor Schneiderhan dodaje: „Molim vas da me izvinite što neću doći iz razloga koji su vam jamačno poznati. Sa iskrenim željama za uspeh konferencije i napredak 77 distrikta, ostajem srdačno vaš” itd.

Pročitano je i pismo Gospodina Ministra vojske i mornarice, armijskog đenerala **g. Ljubomira M. Marića**, koji žali što se nije mogao odazvati pozivu, zbog odlaska u inostranstvo, i pismena čestitka brata **Dr. Teodora Peičića** (R. K. Zagreb) koji ne zaboravlja nijednu rotarsku manifestaciju u Beogradu. I Beogradski R. K. čuva o njemu najlepše uspomene.

U 12.30 č. guverner zaključuje ovu prvu plenarnu sednicu i poziva braću na zajednički obed u restoranu hotela **Srpski Kralj**.

Ručak je obavljen u najintimnijem razgovoru i prijatnom raspoloženju. Sa naročitim zadovoljstvom primljeno je guvernerovo saopštenje da ovom prilikom neće biti nikakvih govora.

RAD U ODBORIMA

Od 15 do 18 č. obavljen je, po utvrđenom dnevnom redu, rad u pojedinim odborima raspoređenim po prostranim i veoma udobnim prostorijama Beogradske Berze čija je velika ljubaznost od sviju primljena sa najdubljom zahvalnošću.

1. ODBOR ZA SLUŽENJE U KLUBU:

Pretsednik: **Dr. Moša Đerasi** (Bitolj). Tajnik: **Ing. Milorad Naumović** (Karlovac). Izvestioci: **Dr. Ernest Diamant** (Subotica), **Dr. Milan Ulmanski** Sarajevo.

ŠTA ZNAČI DOBRA FREKVENCIJA ZA SVAKOG POJEDINOG ČLANA, ŠTA ZA SAM KLUB, ŠTA ZA DISTRIKT I ŠTA ZA R. I.?

Dr. Diamant Ernest, (R. K. Subotica)

Kada je Rotari Klub Subotica bio određen da dâ predavača za temu, o kojoj mi je čast govoriti, a naš brat predsednik — kako se dobrovoljno nije niko javio — mene bio odredio za predavača, ja sam se, kao disciplinovan rotar, rado odazvao i primio ove časti i dužnosti, no osećao sam i osećam, da mi je, i inače ne stvorenom za predavača, naročito nezgodno i teško govoriti o temi, koja mi — da tako velim — ni malo ne žele. I bolest mi je poslednjih dana smetala da predmet spremim kao što bih to inače hteo, no obzirom na disciplinu, ja sam ipak, da tako kažem, iz postelje došao da ovu dužnost izvršim.

Početak aprila o. g., kada sam bio ovde u Beogradu, da između ostaloga razgledam izložbu talijanskih portreta kroz vekove i prisustvujem barem jednom od festivalskih koncerata udruženih filharmonija, prvi put sam, ozbiljnije razmišljao o temi: Šta znači dobra frekvencija za svakog pojedinog člana, šta za distrikt i šta za R. I.? U prvom momentu uočio sam sličnost u sastavu orkestrara i sastavu rotari klubova. U orkestrima sudeluju svirači na raznim instrumentima. Vrsta i broj svirača ustanovljuju se po potrebi. Od kamernog orkestra do velikog simfonijskog orkestra velika je skala mogućnosti i raznolikosti u sastavu orkestrara. U Rotarstvo se ulazi kao predstavnik svoga zanimanja, svoje klasifikacije. Sastav pojedinih klubova diktovan je potrebom odnosnog mesta i vremena; — Rotari klubovi treba da su tako sastavljeni, da predstavljaju presek privredne delatnosti i zanimanja toga mesta. Taj presek samo onda odgovara faktičnom stanju, ako su predstavnici svih klasifikacija prisutni. Inače sastav kluba nije potpun. Sa te tačke gledišta, frekvencija je dakle važna zato što su klubovi samo onda potpuni i samo onda odgovaraju svrsi, ako su u njoj zastupana sva zanimanja, koja treba da su zastupljena. Ima još jedna sličnost u sastavu orkestrara i Rotarskih klubova. Naime, pojedinci zadržavaju svoju individualnost, oni se ne „glahšaltuju“, a saradnjom različitih jedinica postizava se „E pluribus unum“. Ja bih to nazvao demokratskim elementom rotarskog pokreta. U Rotarstvu je to sprovedeno kako u odnosu pojedinog člana

prema klubu, tako i u odnosu pojedinih klubova prema distriktu, i pojedinih distrikata prema R. I. Svako zadržava svoju individualnost i ima svoju određenu dužnost. Izostanak jednog onemogućuje potpunost. Općenito se prema tome može reći, da je sa organizacione tačke gledišta stalna poseta sastanaka tj. dobra frekvencija preduslov za pravilan sastav i pravilno funkcionisanje klubova, distrikata pa i R. I

Za rotarske jedinice to važi tim pre što po pravilu u Rotarskim Klubovima svaka klasifikacija ima samo po jednog predstavnika. Čim kod jednoga člana frekvencija nije dobra, to odmah utiče na potpunost u sastavu i radu kluba, distrikta pa i R. I. Član, koji bi inače u svemu odgovarao klubu, može biti nepodesan samo zato što ne može da održi dobru frekvenciju, a kako sam zastupa odnosnu klasifikaciju, to njegov izostanak ne može drugi da popuni.

No dobra frekvencija i inače ima važnost za svakog pojedinog člana. U Rotarstvo se — kako sam već naglasio — ulazi kao predstavnik svoga zanimanja. Svako zanimanje u današnje doba znači u neku ruku specijalizaciju. Pojedini član treba baš svojim specijalnim znanjem da pripomogne ostvarenju naših ciljeva. Pojedinaac dobiva u klubu šire poglede i to stalnim učestvovanjem na sastancima. Predavanje Jean Appleton-a „Lifting our eyes” „Uzvisimo naše poglede”, održano na ovogodišnjoj konvenciji u Nici, pokazalo nam je važnost proširenja naših pogleda. A to pojedinaac postiže dobrom frekvencijom.

Naš je pokret dobrovoljan i mi za onoga koji svoje obaveze ne izvršuje nemamo ni kazni ni prekora. Mi znamo samo za unutrašnje ubjeđenje i za unutrašnju potrebu za održavanjem propisa, a ta se stiče samo stalnim učestvovanjem na sastancima. Dispozicija za rotara sigurno leži u osobinama pojedinca, no ona se usavršava u stalnoj saradnji sa drugim rotarima i stalnim učestvovanjem na sastancima. Dobra frekvencija važna je dakle za formiranje rotara.

Dobra frekvencija se međutim ne sastoji jedino u prisutnosti svih članova. Ne radi se tu samo o broju članova, već o potpunoj duhovnoj prisutnosti i učestvovanju sviju članova. Samo time se dobiva istinski dobra frekvencija. Ko je sprečen da istinski učestvuje u radu, taj pravoj frekvenciji nije pomogao time što se na sastanku javio. To bi bilo samo onda dovoljno, kada bi frekvencija bila svrha. To međutim nije. Frekvencija je samo simptomatični izraz kvaliteta kluba. Nije dobar onaj klub koji ima dobru frekvenciju, već dobru frekvenciju ima klub koji se sastoji od oprobanih dobrih rotara.

Prava saradnja, a ne samo formalna prisutnost, važna je i radi toga, jer se samo na taj način postizava ono što je važno, a to je stalan kontakt lični. Taj stalan lični kontakt vodi do upoznavanja, a to je od najveće važnosti. Tu dolazi do izražaja i propisa o posećivanju drugih klubova, domaćih i stranih. Jedan naš brat rekao nam je jednom, da bi dobro organizovana međunarodna liga za putovanja mogla da dâ mnogo više uspeha od Lige naroda. U malim zajednicama, u pojedinim državama, pa i na celom svetu mnogo bi bilo bolje i mnogo zla je moglo biti prišteđeno, da su se ljudi bolje međusobno upoznali. Nepoznavanje rađa nepoverenje, iz nepoverenja nastaje strah, a strah se lako pretvara u neprijatelja. Naprotiv je upoznavanje potreba, upoznavanje mogućnosti za realizaciju ovih potreba, upoznavanje uopšte osobina, običaja i duša pojedinaca iz zajednica, a naročito naroda, to je jedno

od najefikasnijih sredstava za svaki koristan rad. Traženjem onoga šta spaja, a ne što razdvaja i upoznavanjem dobrih osobina kod svakoga postizava se najviše u cilju sporazumevanja, a sporazumevanjem dadu se i najteži problemi rešiti. Daleko sam od svake politike, ali moram reći, da bi se u užoj zajednici, u kojoj živim, u Subotici, dalje u celoj našoj državi, pa i na celom svetu dalo mnogo dobra postići i mnogo zlo izbeći, da se više polagalo na međusobno upoznavanje. Nastojmo barem mi rotari upoznati se međusobno, u okviru kluba, u okviru distrikta, pa i u celom svetu. Dobra frekvencija kao posledica stalnog učestvovanja na sastancima biće nam na tom uzvišenom poslu od najveće pomoći.

Bolje upoznavanje vodi do poštovanja, a poštovanje do istinskog drugarstva i bratske ljubavi. To su pak osnovice našega pokreta. Koliko mi to cenimo vidi se najbolje odatle, što smo uveli međusoban naziv „brat“ Stavljanje rotarskog druga u isti rang sa najbližim krvnim srodnikom, dokazuje najbolje koliko smo ispravno shvatili važnost drugarstva, prijateljstva i ljubavi među rotarima. U današnja teška vremena to je od naročite važnosti. Tehničkim raportom podvrgnuta je klasifikacija, ali je kultura često zanemarena. Udaljenosti su neverovatno skraćene, no ljudske duše nisu došle bliže. Konfor je uvećan, ali unutrašnjeg zadovoljstva pojedinaca nema. Čovek se danas susreće sa toliko pakosti i nerazumevanja, da više nego inače traži krug istinskih prijatelja, gde će moći osećati da ga svako susreće sa istinskim prijateljskim interesom i sa toplom bratskom ljubavi. Prijateljstvo i ljubav daju nam dobru volju i veselje za naš rad. Ne smemo zaboraviti da je osnovica sveukupnog našega rada služenje. Ideal služenja je po nama osnovica svakoga korisnog rada. No originalni izraz „service“ nije isto što i naše „služenje“. U izrazu „service“ sadržano je osim činjenice samoga služenja i to: da se to čini rado i veselo. Taj atribut istinskog rotarskog služenja možemo dobiti samo učestvovanjem na sastancima u krugu prijatelja, dakle opet dobrom frekvencijom.

Ja sam jednom imao dužnost da pozdravim novoprimiteljnu braću. Nastojao sam da im objasnim suštinu Rotarstva u različitim odnosima. Govorio sam i o tome da li je Rotarstvo — kao što se to često prigovara — tajno društvo. Prirodno, to sam morao poreći. Ipak sam rekao da ima u Rotarstvu nešto, ako ne tajno, a ono tajansiveno. Misterija bratstva to je naša tajna. Svaki pravi rotar oseća, čim stupi u bratski Rotarski Klub međusobno strujanje fluida. Taj fluid daje svima nadahnuća i snage, koji su nam toliko potrebni. On nam dalje daje optimizam, bez koga nema rotarskog rada. A sve to dobivamo stalnim učestvovanjem na sastancima — dobrom frekvencijom.

Dobra frekvencija važna je i za uspeh rada u klubu, distriktu i R. I. ideje se lako mogu rađati i kod pojedinaca. Izvođenje ideja je međutim pojedincu često nemoguće. Mi se ne zadovoljavamo dobrim idejama i plemenitim namerama, mi tražimo dela. Goethe je rekao „Am Anfang war die Tat“. Mi stalno gledamo na delo, na uspeh naših nastojanja, a radi toga je potrebna stalna saradnja svih članova.

Važnost dobre frekvencije svakog pojedinca za uspeh rada kluba, distrikta i R. I. možemo i praktično obrazložiti. Uzmimo da se baš govori o temi iz klasifikacije onoga člana koji nije prisutan. Ostali članovi, klub, distrikt i celo Rotarstvo očekuju baš od njega kao pretstavnika

odnosne kvalifikacije u tom klubu, da ih po najboljem znanju i savesti izvesti o predmetu o kojem je reč. Usled njegove odsutnosti oni međutim ne mogu da dobiju potrebnu informaciju i tako ta odsutnost svakako nepovoljno utiče na rad kluba, a možda posredno i distrikta i R. I. Pa i kada bi valjalo odlučiti o stvari koja ima veze sa drugom privrednom delatnosti, i onda je važno prisustvo svakog člana kod raspravljanja i odlučivanja, jer baš i on kao predstavnik svoje kvalifikacije treba da kaže: kakvo stanovište o konkretnom pitanju ima on kao predstavnik te klasifikacije. Budući da je on jedini predstavnik, te ga u tome ne može drugi zameniti. A i odlaganje pitanja često nije moguće. Mi ne lutamo po višim sferama, nego koračamo po tlu svakidašnjice. Mi nismo dogmatični, nego pragmatični. Rotarstvo ne radi za juče, ni za sutra, već za danas. Rotarstvo je, kako je to Johnson dobro rekao: razvitak, evolucija prilagođavanju. Prilagođivanje ideala služenja potrebama sveta, koji se menja. U svakoj fazi potrebna je prisutnost svih i zato je dobra frekvencija svakog pojedinog člana od važnosti za uspešan rad kluba, distrikta i R. I.

Mi smo — rekao sam — pragmatični. Ne težimo za nemogućim ni za nedostiživim. Mi znamo da „qui trop embrasse, mal etreint“, ko mnogo zahvati, malo obuhvati.

Vreme u kome živimo i prilike pod kojima živimo teške su. Mi smo mogli našim sastancima dati karakter prijatnih kumovanja ili veselih svatova. No mi služimo u carevoj vojsci kao branitelji carstva naših ciljeva i ideala. Volju i snagu za taj naš težak rad, koji u interesu celine primamo, mi dobijamo od dobre frekvencije i zato je ona za efikasnost rotarskog rada od najveće važnosti.

Anatole France rekao je, da se lađa upravlja kormilom i hridinama. Nastojmo hridine, koje se suprotstavljaju našoj rotarskoj lađi odstraniti ne silom već razumevanjem — dobrim primerom i ljubavi. Kormilu te lađe — našem rotarskom točku najpogodnija je osnovica — dobra frekvencija.

NA KOJI BI NAČIN KLUBOVI MOGLI POSTIĆI DA IM ČLANOVI POSTANU BOLJI ROTARI?

Dr. Milan Ulmanskí (R. K. Sarajevo)

Princip služenja je vrhovni princip rotarstva. Svi rotari imaju da služež načelima rotarstva u interesu najšire ljudske zajednice. Kako taj princip obvezuje pojedinca, tako obvezuje i klubove, koji su samostalne jedinice višega reda u rotarskom sistemu. Klub kao takav mora princip služenja da vrši i prema velikoj rotarskoj zajednici i prema pojedinim članovima. Taj i takav postupak smatram najefikasnijim sredstvom za sistematsko obrazovanje pojedinih članova u prave i potpune rotare.

Kao u svakoj zajednici, tako i u Rotarstvu mora da vlada disciplina, ali ta disciplina mora da proizlazi iz najplemenitijih osećaja pojedinaca, koji se, po mom ubeđenju, jedino mogu pobuditi gornjim postupkom. Skrajnje i savršeno razvijanje individua, uz neprestano naglašavanje njegove ovisnosti od zajednice, stvara onu visoku disciplinu na kojoj se najtrajnije tvorevine ljudskog društva baziraju.

Braća koja ta svojstva imaju, treba da ih kod sebe i kod drugih razvij u svetu im je dužnost da u klubu i izvan njega u običnom životu u tom smeru deluju, a klubu je dužnost da taj njihov rad organizira i diriguje.

Onima koji voljom članova kluba stoje klubu na čelu, dužnost je da shodnim načinom izdejstvuju da se svi važni problemi sa što više raznih gledišta u klubu prodiskutuju i da se tom diskusijom stvori mišljenje kluba, koje će uz sve individualno doprinete elemente imati jedan poseban klubski karakter u kojem rotarske tendence moraju da budu plastično izrađene.

Na takvim diskusijama i na takvim rezultatima diskusija formiraće se najbolje svi rotari u savršene rotare. Ovakvim postupkom vršiće se još i filogenetičan proces, koji će s jedne strane imati za konzekvencu što veće usavršavanje onih rotarskih elemenata koji klicu rotarstva u duši nose, a s druge strane pokazaće klubu i pojedincu, kome možda mati priroda tu klicu u dušu nije dala i koji nema dosta jaku sposobnost apercepcije takvog mišljenja, da je za Rotarstvo neproduktivan element. i takova spoznaja biće za pojedinca i za celu zajednicu od velike koristi.

Kao odgovor na postavljeno pitanje, rekao bih ukratko: usavršavanje pojedinog člana u što boljeg rotara može da usledi onda, ako je klub nosioc onog svetla koje u dušu pojedinca tako prodire da on sebe upozna i jasno i u pravim konturama svoju okolinu vidi.

2. Odbor za služenje u zvanju: Pretsednik Edo Danda (Slavonski Brod), Tajnik: Dr. Milan Đurić (Vršac). Izvestioci: a) Ing. Ranislav Avramović (Beograd), b) Bogoljub Milošević (Niš).

ŠTA MOGU DA URADE ROTARI! **Inž. Ranislav Avramović (R. K. Beograd)**

„Služenje u zvanju” najvažnije je načelo među osnovnim etičkim načelima rotarstva. Za nj se može reći, da je ono ujedno: izvor i utoka, početak i kraj, cilj i sretstvo rotarstva: da se čovek uputi da radi i da u svakome radu i zanimanju ovo čini čestito i pošteno, i, da opet, ovakvim svojim radom daje primera i služi drugima. Ostala tri načela rotarstva, u stvari, i nisu načela izvorne, osnovne ideološke vrednosti, već više ukazivanje na praktične puteve, kako da se postigne ovaj krajnji, najviši cilj rotarstva, što smo ga napred istakli.

Neograničene su prilike i mogućnosti, šta sve mogu da urade rotari služeći ovom osnovnom, najvišem načelu rotarstva, služenju u zvanju. „Mensch, wenn du irgend einmal in deinem Leben glücklich gewesen bist, das ist nur Arbeit und wiederum Arbeit gewesen — čoveče, ako si ikada u životu bio srećan, samo je to rad i opet rad bio”, čitao sam negde u jednoj nemačkoj knjizi o zdravlju. U našem narodu duboko je ukorenjen ovaj smisao, poznat u rotarstvu pod načelom „služenje u zvanju”. Bezbroj izreka to svedoči: „Ni po babu, ni po stričevima!”; „Caru carevo, a Bogu Božje”; „U radiše svega beše u štedeše još i više”; „Što da desnica da ne zna levica”; „Učini dobro ne kaj se, učini zlo nadaj se!”; „U ciganina puna torba, ali crn obraz” itd. itd.

Prvo, i to je ono što je najvažnije, jeste, da je, pre svega, Rotar sam došao do saznanja: da je osnova rotarstvu lična vrednost rotara kao čoveka i da je rad uopšte najveće zadovoljstvo, nasušna potreba čovekova zato što voli da radi, a ne zato što mora da radi, a čestitost u tom radu i uverenje, da tim i takvim radom služi i zajednici, da su najveća njegova sreća i radost.

Posle ovoga, rotaru nije teško snaći se ma u kojoj bilo prilici, niti će mu biti teško da uradi što mu nalaže rotarska dužnost u odnosima, bilo: sina prema roditeljima, oca prema porodici, suseda prema bližnjemu, građanina prema opštini — zajednici — državi; kupca prema prodavcu, poslodavcu prema radniku i namešteniku, imućnih prema bednima itd. Iako su rotari doista takvi, a pri tom, pošto se regrutuju iz raznovrsnih uglednih poslovnih grana ljudske delatnosti, onda njihova čestitost, nesebična radljivost i osećaj za zajednicu, moraju se osetiti i imati srećnoga uticaja i na mesne prilike, na zajednicu uopšte. Niz takvih akcija, u jednoj zemlji, preko njenih Rotari klubova, odnosno preko poslovnih ljudi, članova tih klubova, nesumnjivo je, da će doprineti podizanju ugleda, zvanja i zanimanja kod pojedinaca i jačanju interesa celine, da u svom zvanju što više uzdignu etički standard svojih poslovnih načela i samoga načina poslovanja.

Rotarske zajednice pojedinih zemalja, sjedinjene preko svojih distrikata (srezova) u „**Rotary International**“, blagotvorno utiču opet na način i načela poslovanja između država, pa i kontinenata, oplemenjavajući ih, ublažujući pre sporazumevanje i saradnju, nego li sukobe, i tako stvarajući smisao za rad i čestitost u radu, u interesu i celoga čovečanstva.

Posle ovih reči načelnoga značaja, osećam da bi trebalo, da pružim braći rotarima i neki konkretan slučaj o napred istaknutom pitanju, koje mi je stavio u dužnost da obradim naš uvaženi brat guverner:

Izgled Beogradske berze i Trgovačke komore

„šta mogu da urade rotari?“ Pitanje je, kao što se vidi, postavljeno načelno, i razume se, da se misli: šta mogu da urade rotari služeći u zvanju?

Ja ću biti slobodan, da taj slučaj uzmem iz najširih slojeva našeg narodnog života i koji glasi:

ŠTA MOGU DA URADE ROTARI ZA NAŠ SEOSKI ŽIVALJ!

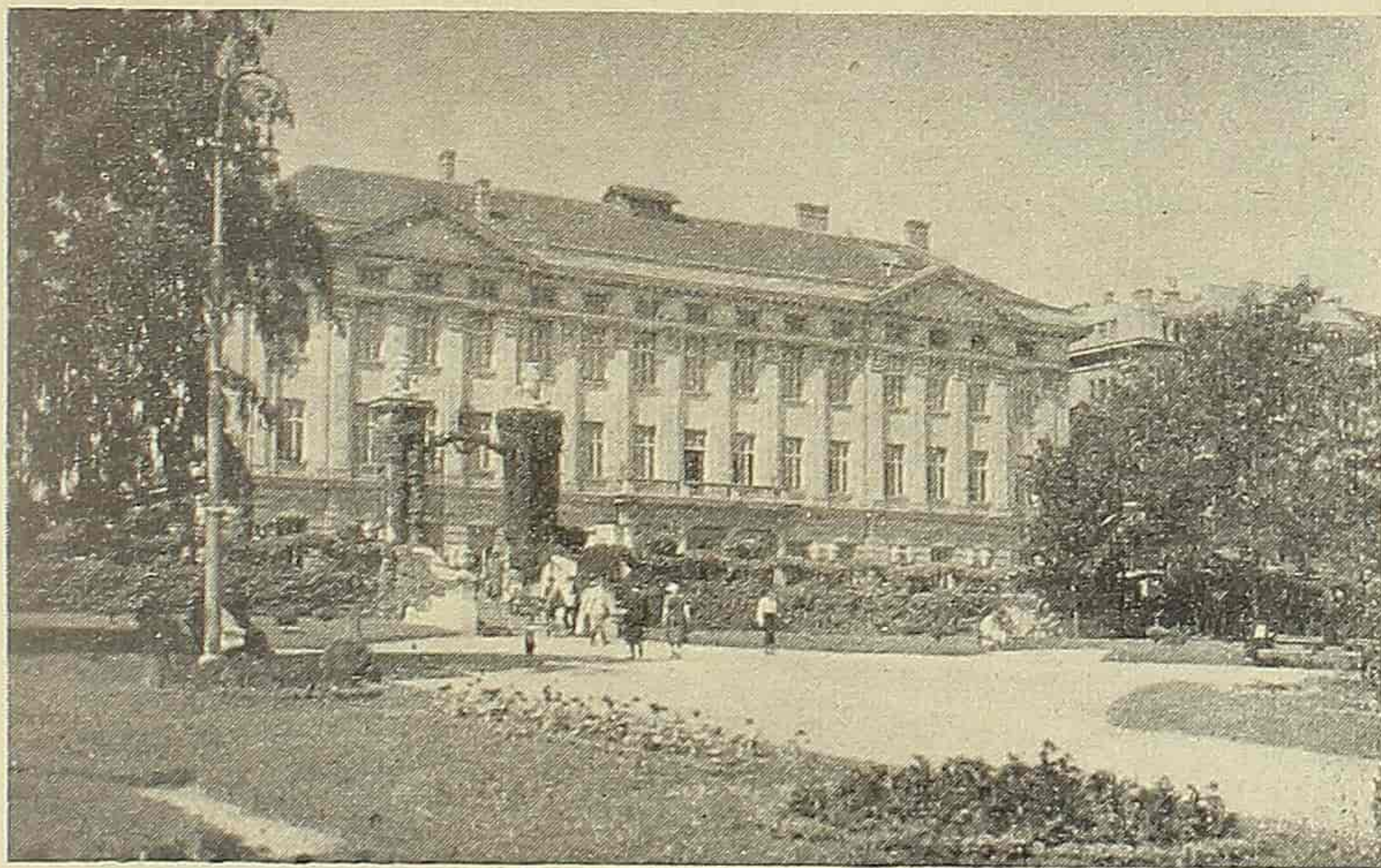
Otadžbina rotarstva su Sjedinjene Američke Države, pretežno industrijska zemlja. To je slučaj i sa ostalim zemljama, gde se rotarstvo ponajpre i najviše širilo: u Engleskoj, Belgiji, Francuskoj itd. Sasvim je prirodno, što je, u ova posleratna teška vremena idejnih zamračenosti i pometenosti, privrednih kriza, depresija i socijalnih teškoća, rotarstvo se najviše zanimalo prilikama u gradovima i o odnosima, koji proističu iz prilika, rada i življenja u njima. O tome je dosta raspravljano i na našim ranijim distriktnim konferencijama, u referatima naše vrlo ugledne braće rotara: kao n.pr. „Zvanje, kao prilika za služenje bližnjemu“; Rotar kao kupac i prodavac“; „Rotar kao konkurent“; „Rotar kao poslodavac i nameštenik“ (referent brat pastdirektor Dr. M. M. Stojadinović); „Rotar u slobodnoj profesiji i neprivrednom zvanju“; „Služenje u zvanju u međusobnim odnosima“ itd.

U našoj zemlji pak, pretežni su seoski živalj i njegove grane zanimanja. Selo je kod nas izvor iskonskih narodnih snaga, koje je, još u prvoj liniji, čim su se pojedinci dokoturali i dospeli do škole i učenja, dalo velikane na svima poljima: vojnom, naučnom, nacionalnopolitičkom: Karađorđe, Miloš; Vuk Karadžić, Cvijić, Tesla, Pupin; Vojvode: Mišić, Stepanović, Bojović; Ilija Garašanin, Jovan Ristić, Vesnić, Meštrović i t.d., sve deca sa sela.

Važnost sela i seoskoga življa u pogledu održanja i osvežavanja nacije, uviđaju u poslednje vreme i velike, industrijski moćne, najrazvijenije zemlje, i čine najveće napore, da selo podignu i preko njih osveže i živalj gradova. Kod nas, gde su te veze, kao što napred rekosmo, između življa na selu i u gradovima najneposrednije, jer je najveći deo građanskog življa rodom sa sela, taj odnos između gradova i sela vrlo je slab, skoro i ne postoji, niti se neguje. Čini nam se, da nigde ne postoji veći kuriozum nego kod nas: država pretežno iz zemljoradnika, aparat državni i inteligencija najvećim delom neposredno došli sa sela; svi se razmeću demokratijom, pa pri svem tome, nigde veće podvojenosti ni manje saradnje između gradova, nego što je to kod nas slučaj. Čak i oni građani, koji su došli sa sela, retko da ga se sećaju: mnogi godinama, a neki i nikako ne posete svoj rodni kraj. I dok građanski redovi uspevaju, jer su organizovaniji i najbliži i izvorima i organima državne uprave, selo je doskora bilo ostavljeno samome sebi. Čast pripada nadležnima, što se je u poslednje vreme počela i kod nas da obraća naročita pažnja i selu i seoskom življu. Skloni smo da i ovo tumačimo činjenicom, što se nekoliko najuglednijih rotara nalaze na vodećim mestima državne uprave. Nacija i država biće im zahvalni, jer su time budućnost i bezbednost i naciji i državi omogućeni i zajemčeni. Naročito stradaju brdski krajevi naše zemlje, gde i sama priroda nije izdašna, dok puteva skoro i nema, prvih preduslova za iole snošljiviji i kulturniji život. Brdskih i siromašnih krajeva ima u

svima delovima naše zemlje. Ali i između te sirotinje ima ogromnih razlika. Negde je ona bar kulturna sirotinja: ima sve ustanove, omogućava saobraćaj, prosvetljena je, njena sobica i kujna na mnogo su višem kulturnom stepenu i omogućeno joj da može saobraćati i sa ostalim svetom kao na pr. u Slovenačkoj, a negde je strašno zaosala, zaboravljena i živi još životom iz 13 veka, kao na pr. u Starom Vlahu, Bosanskoj Krajini. Nema ni mogućnosti da može doneti bolesnika do bolnice i lekara, a vlastima olakšati vezu sa narodom; da bar lakše dođe do razmene svojih mukom stečenih zlehudih dobara sa proizvodima iz bogatijih i srećnije obdarenih krajeva. Ne ume da iskoristi ni ono što ima, još manje da proizvede ono, što bi se još moglo proizvesti. Od neznanja, sujeverja i praznoverica, a još više pod pritiskom prešnosti poslova i teškog rada stradaju i rodilje i odojčad, i matere i deca, a od slabe ishrane preći opasnost i starom i mladom i izumiranju nacije. Bolesniku je teško pribaviti lekara, a lekaru još teže da dođe do oboleloga. I mada veoma siromašan, ali zato veoma bogat sa divnim vidicima, sunčanim zrakom, čistim vazduhom i raznovrsnom šumskom kulturom, tako da u turističkom pogledu pruža najbolje uslove, pod pretpostavkom da mu se stvori i prvi preduslov, t.j. saobraćajna sretstva. Turizam za ove krajeve, vremenom, biće pravi izvor prihoda življa tih krajeva, a na dobro onih iz gradova, koji tu dođu da se odmore i osveže.

Držimo, da se rotarstvu pruža jedno od najblagodarnijih polja rada i vršenja svojih etičkih dužnosti, a naročito da se posluži našem vrhovnom načelu „Služenju u zvanju“, ako se rotarstvo uputi i u naša sela. Etičkoga, doduše, po našem skromnom mišljenju, još ima u selima, naročito u brdskim, znatno više nego što se misli, ali im treba najviše znanja, pouke i neposredne pomoći. Kada bi svaki rotarski klub uzeo inicijativu da se bilo uz saradnju postojećih društava ili ustanova u njihovom mestu, bilo da sami iz meštana i članova svoga kluba obrazuju bilo specijalne odbore, bilo grupe, za pouku i prosvetavanje sela,

Beograd: Zgrada Novog univerziteta

mogli bi vrlo mnogo učiniti za dobro našega naroda. Trebalo bi prolet-njih, letnjih i jesenjih dana i praznika, da se rotari bilo u grupi bilo pojedinačno razmile po okolnim selima i održe im korisna predavanja i pouke. Za grane seoske radinosti, za koje u klubovima slučajno ne bi bilo stručnih pretstavnika, zauzeti se da se takva ličnost iz njihovog mesta pronade i umoli za saradnju. U svakom slučaju, ovake posete selu trebalo bi da su posvećene isključivo proučavanju sela i pouci seljana, no ni u kom slučaju provođenju, pošto bi seosko stanovništvo i onako u svemu oskudno, moglo steći vrlo nepovoljne pojmove i o rotarima i rotarskim načelima, a i nenaviditi ih. Vrlo se mnogo može načiniti na pr. predavanjima o prvoj pomoći porodiljama i negovanju odojčadi, osnovnim higijenskim potrebama, o zdravlju, o ishrani, stanovanju i odevanju, prosvetivati ženu kao domaćicu (škole ili tečajevi), i o potrebi prizivanja lekara; šta bi mogli sejati i rasađivati radi bolje ishrane, naročito u vreme najtežih seoskih radova; predavanja o zadržanju: za snedovanje, proizvodnju, razmenu dobara, zdravstvenih zadruga itd. Dve stvari na koje bi naročito trebalo obratiti pažnju jesu: važnost i korisna seča šuma, gde ih još ima, a zatim pošumljavanje i podizanje šuma gde ih je nerazumna seča već uništila. Važnost i izrada putova u međusobnom saobraćaju, a naročito za vezu sa sreskim, okružnim itd. mestima, moraju se istaći kao jedna od prvih i osnovnih potreba i da moraju i sami za iste doprinostiti i svojih žrtava. Banske uprave i Ministarstvo građevina umoliti da se selu izađe u susret, naročito u brdskim i siromašnim krajevima, na taj način, što bi se seoskim opštinama i za seoske puteve besplatno stavljali inžinjeri i nadzornici za trasiranje odnosno za izvođenje puteva, a Banovina, odn. država davala materijalnu pomoć za izvođenje veštačkih radova, dok bi seljani dali radnu snagu za zemljane radove. U najsiromašnijim pak krajevima i gde useve i voće, koji su jedini izvor privrede njihove, unište grad ili suša, banovina odnosno država da daju novčanu pomoć, koju bi seljani imali da odrade u ovom slučaju u zemljanim radovima njihovih seoskih puteva. Suština i krajnja svrha rada moraju biti: da se seoski živalj, gdegod za to ima uslova, zadrži na selu, ali da se osposobi i podigne kulturni nivo njegovog života. Na ovaj način, ono što je čovečno, spojeno sa ovim što je bezuslovno potrebno, najbolje će poslužiti i naciji i državi.

Završujući, ovaj svoj skromni, kratki referat, mi smo uvereni, da sva braća rotari dele ovo naše mišljenje, da će ga svuda i na svakom mestu i svakom prilikom i pojedinačno i kao rotarstvo propagirati i svesrdno pomoći i na najnadležnijim mestima.

ZNAČAJ SLUŽENJA U ZVANJU

Bogoljub Milošević (R. K. Niš)

Pravilima R. I. za prijem u članstvo Rotarskog Kluba nije predviđena ličnost, narodnost, izvesna školska ili birokratska sprema ili znanje, već je kao osnovno merilo za članstvo predviđeno zvanje — zanimanje, tj. rad po merilu „koliko radiš toliko vrediš“, pošto na zvanju i zanimanju počiva ceo svet, a rad dominira celokupnim čovečanstvom.

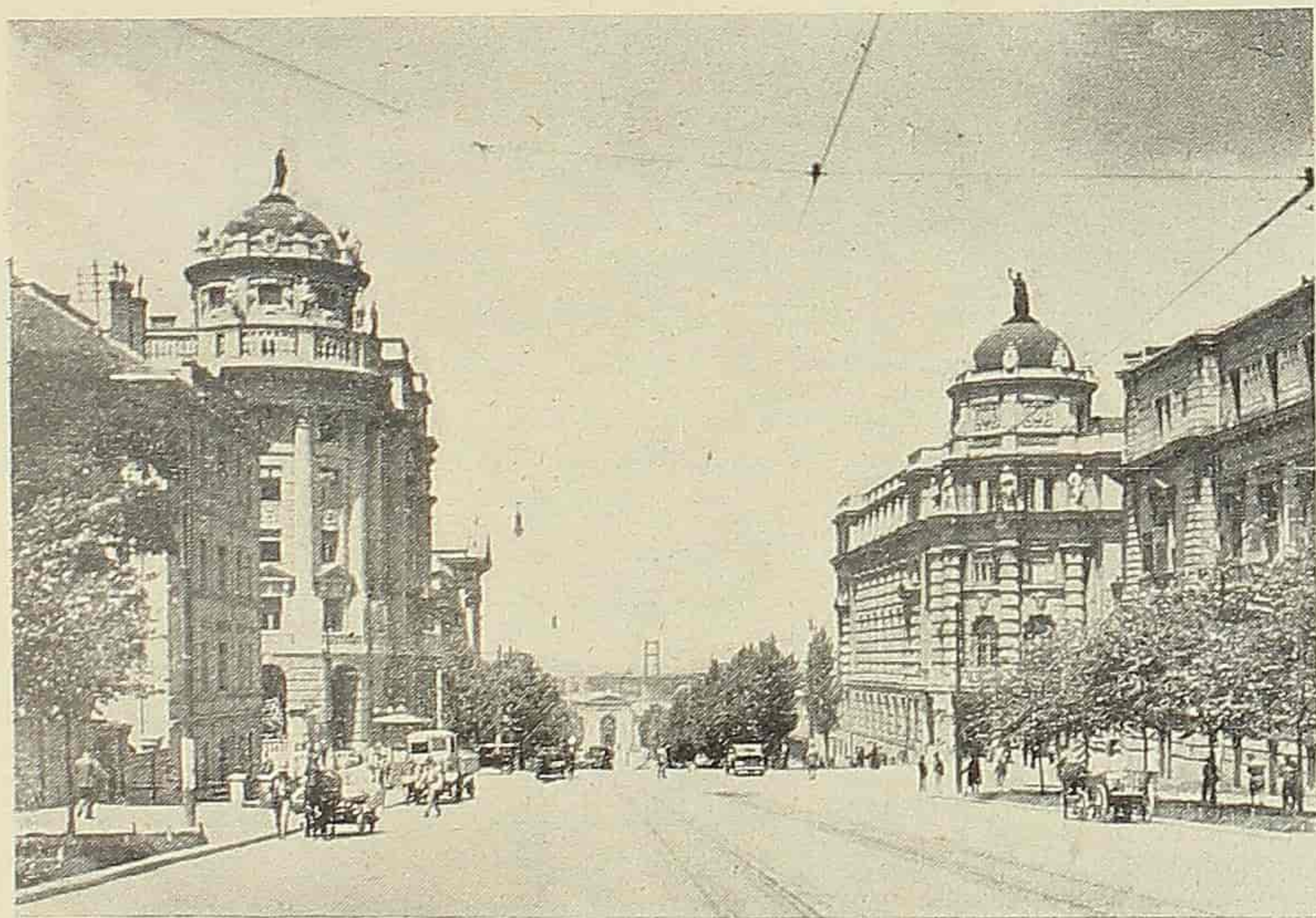
Prema zvanjima i zanimanjima ljudi stvoren je sistem klasifikacije, koji nije ništa drugo do kodeks normi po kojima se stvara pravilan sklop članstva u Rotarskim Klubovima. Svaki rotar zastupa po jednu klasifikaciju koja mu je određena na osnovu najmanje 60% profesionalnog rada i privređivanja. Prestane li rotar da aktivno radi u svome zvanju, on istovremeno gubi svoju klasifikaciju, a time automatski i članstvo u Rotarskom Klubu.

Iz dosada rečenog izlazi da je zvanje temelj na kojemu je sazidana i stub na koji se oslanja cela naša organizacija. Na tom stubu naše svetske drugarske zajednice ustanovljen je i jedan vid rotarskog služenja, ustanovljeno je služenje u zvanju koje je temelj rotarskog delovanja. Služenje u zvanju osniva se na samoj strukturi Rotarstva i sačinjava srž rotarske ideologije.

Sistem klasifikacije bio bi besciljan kada ne bi bilo služenja u zvanju, kao i obratno.

Služenje u zvanju uslovljava sva četiri domena rotarskog služenja koja ako proučimo, videćemo da smo mi rotari najpozvaniji da služimo u svoji mzanjima, jer kao ljudi od posla i zvanja najbolje poznajemo i znamo onaj rad i pregnuća preko kojih dolazimo do nasušnog hleba. Elemente za služenje u klubu, u zajednici, za međunarodno služenje neki od nas poznaju više, neki manje; njih proučavamo na našim radnim sastancima i u odborima, da bismo upoznali teren našeg delovanja. Ali teren služenja u zvanju na kome obavljamo svoje svakodnevne poslove, poznajemo najbolje, pa se od nas očekuje da na njemu služimo najsavesnije, najpredanije i najbolje.

Rotari kao ljudi od posla i zvanja u svom svakodnevnom radu najviše dolaze u dodir sa drugim ljudima i poslovnim svetom, pa im je mogućnost služenja u tim poslovnim kontaktima, a to je u zvanju, velika i raznovrsna.

Beograd: Pretsedništvo vlade i Ministarstvo finansija

Poslovni ljudi u svojim profesijama imaju svoje poslovne metode, a služenje u zvanju je samo nov naziv poslovnih metoda koje je formulisalo i koje propagira Rotarstvo.

Rezolucija br. 34 glasi: „Rotarstvo je životna mudrost koja nastoji da izmiri stalni sukob između želje pojedinaca za ličnim dobitkom i dužnosti koja proističe iz poziva da služi drugima“. Ova mudrost je filosofija služenja.

Zlatno pravilo postavlja služenje na jednu liniju sa ličnim interesom.

Kada sve to znamo, jasno nam je da se i pored poznavanja terena rada moramo vaspitati da ovakav rad obavljamo pravilno i savesno kako bismo ostali na dostojnoj visini u sukobima između naše želje za ličnim dobitkom i dužnosti da u svom zvanju služimo drugima. Zato se u Rotarskim Klubovima uzajamnim vaspitanjem izgrađuju primerni članovi-rotari koji se u svom profesionalnom radu pojavljuju i deluju kao etički ljudi i time uzdižu nivo svoje struke i poslovnog sveta.

Od velikog značaja je ovaj naš rad u kojemu mi kao rotari treba da budemo produktivni, savršeno poštteni, nesebično uticajni, a u mnogobrojnim složenim pitanjima, koja se pojavljuju u našem svakodnevnom poslovnom životu, da se snalazimo kao etički ljudi i da kao ambasadori Rotarstva unosimo i primenjujemo ideologiju naše zajednice. U tom etičkom usavršavanju rotara-pojedinaca, a preko njih i nerotara-privrednika, leži ogroman značaj služenja u zvanju, jer se na taj način doprinosi da se preporukom, vaspitanjem i primerom utiče na druge da i oni to prihvate.

U poslovnom svetu česte su pojave nepravilnih i nezdravih odnosa između svih onih kojima poslovni kontakt pruža izvesne materijalne dobiti. Na toj materijalnoj dobiti, na zaradi, počiva i privreda celokupnog čovečanstva, a lični interes je bio oduvek, a i dandanas je jedan od najjačih potstrekača za rad vaskolikog čovečanstva. Rotarstvo to i ne poriče, već priznaje časnu zaradu, a svoje članove vaspitava u duhu parole da „Onaj zasluži najviše koji služi najbolje“. Rotarstvo priznaje lični interes kao jedan od najjačih motora za svaki konstruktivni rad, ali Rotarstvo nam pokazuje drugi put koji nije direktan već obilazan, put koji nas vodi ka blagostanju preko blagostanja drugih. Taj put se prelazi služenjem u zvanju, nesebičnim, svesnim i odanim služenjem interesima svoju onih sa kojima dolazimo u dodir u svojim zvanjima. Ako svima bude dobro, biće i nama koji služimo. Baš u postizanju tog opšteg blagostanja, u zadovoljavanju interesa sviju oko nas, u poštenom i nesebičnom radu ističe se veliki značaj služenja u zvanju, jer nam zvanje daje najšire i najbolje mogućnosti da radimo za dobrobit mnogih ljudi i da u tom radu kao etički ljudi i rotari služimo najsavesnije svojoj zajednici, svojoj Otadžbini i ljudskom rodu čije je blagostanje ujedno i naša sreća.

Naš ideal je da Rotarstvo bude pretstavljeno u svakom vrednom zvanju i zanimanju, tj. svuda gde se ozbiljno radi, pa se naša organizacija slobodno može nazvati mobilisanom elitom poslovnih ljudi koji su se ujedinili u idealu služenja. U ovoj raznovrsnosti zvanja i zanimanja rotara usađeno je služenje u zvanju da kao takovo ima uticaj na

ceo privredni svet. Da bismo bolje uočili veliki značaj služenja u zvanju, zadržaćemo se na nekoliko glavnih grana ovog domena rotarskog služenja.

Uzmimo na prvom mestu značaj služenja u zvanju između kupca i prodavca, u kojemu se rotari trude da časno i potpuno zadovolje svoje mušterije. Služeći u zvanju kao kupci i prodavci, rotarima je poštenje i solidnost pravilo a ne izuzetak, a lažne etikete, tajne provizije, podmićivanje i drugo — nemaju mesta u radu u kome se radi uz vrednu cenu, minimalnu zaradu, primernu uslugu i svestrano nastojanje da se na prvom mestu zadovolji protivna stranka.

Isto tako poznato nam je da bi privreda bez takmičenja i konkurencije napredovala slabije i sporije. Konkurencija je produkt privrednog sveta, pa joj je odvajkada poklanjana velika pažnja. Služenje u zvanju pojavljuje se i u odnosu konkurenata, gde se ističe kao značajan faktor i regulator časne borbe u sukobima ličnih interesa. U tom odnosu sa konkurentima naročito je veliki značaj služenja u zvanju kada se uspe da konkurenti ne vode prave ratove među sobom, zatim da se cene međusobno ne pobijaju nelojalno, kada se izbegava i sprečava zlonamerno **primamljivanje** nameštenika od konkurencije, kada se spreči davanje zlonamernih informacija o konkurentnim firmama, kada se dođe do sporazuma konkurenata da se lojalno primenjuju ugovorene usluge koje će davati svojim mušterijama i poslovnim prijateljima i, najzad, kada se izbegne zlonamerno prodavanje robe ispod cene koštanja. Kada se u svemu tome uspe, onda je konkurencija etička. Značaj služenja u zvanju ističe se u propagiranju i sprovođenju te etičke konkurencije za kojom teži svaki rotar kao čovek dobre volje, koji je ubeđen da se više dobija prijateljstvom i poštenjem negoli surevnjivim takmičenjem.

I u odnosu između poslodavaca i nameštenika služenje u zvanju vrši svoju plemenitu misiju stišavajući egoizam, bezobzirnost, ugnjetavanje i iskorišćavanje ekonomski i socijalno slabijih članova ljudskog roda. U tom odnosu prema nameštenicima značaj služenja u zvanju je neprocenjiv, jer se njime u mnogome doprinosi otklanjanju sukoba između kapitala i rada. Rotar najbolje može dokazati svoju vernost idealu služenja u odnosu prema svojim nameštenicima, a pravilan odnos poslodavca i nameštenika je najbolje iskušenje zlatnog pravila koje postavlja lični interes na istu liniju sa dužnošću prema drugima. U odnosu ovih dvaju proizvodnih faktora od epohalnog je značaja služenje u zvanju koje vođeno pravičnošću, čovekoljubljem i poštenjem utvrđuje čovečansko radno vreme, obezbeđuje zdravstvene prilike radnom svetu, stvara i ukorenjuje prijateljsku naklonost prema slabijima i siromašnjima, obezbeđuje čestitu i dostojnu nagradu i priznanje za uloženi rad i požrtvovanje, i na taj način izgrađuje i poboljšava socijalne prilike u pojedinom preduzeću, u zajednici, u državi i u celom svetu.

Najzad, istaknimo ulogu služenja u zvanju i njegov značaj u međunarodnoj trgovini koja prožima ceo privredni svet. Služenje u zvanju nema svoju ulogu samo u poslovnom životu rođene kuće, zajednice i države, već i u trgovačko-privrednim odnosima između pojedinaca i poslovnog sveta raznih narodnosti. Služenje u zvanju je lično, ali u

međunarodnim trgovačkim odnosima ono postaje međunarodno, njegov zlatan plod postaje međunarodno dobro. Služeći u zvanju svaki rotar-pojedinac može mnogo da učini za uspostavljanje dobre volje, mira i sporazuma među narodima jer, kao što znamo, mnogi međunarodni sukobi izlaze najviše iz ukrštanja privrednih interesa. Od velikog je kako sadanjeg tako još više budućeg značaja služenje u zvanju u međunarodnom smislu, jer ono nam pruža čvrste garancije za stabilizovane međunarodne odnose.

Služenje u zvanju nalazi veoma pogodno tlo u poslovnim udruženjima, a značaj mu podvlači činjenica da su mnogobrojni rotari, kao poslovni ljudi, istovremeno i članovi tih udruženja koja kao takovi vode ka daljem napretku podižući im nivo poslovnog standarda.

Uticajem rotara-članova poslovnih udruženja, zdrava rotarska načela unose se u njihova pravila i dolaze do blagotvornog izražaja u zvanjima čitavih privrednih staleža. Takvim uticajem rotara mnoga poslovna udruženja prihvataju propise za merilo korektnog postupanja, etičku konkurenciju i solidan rad, a to nije ništa drugo do korisni rezultat služenja u zvanju. Ukratko rečeno, preko poslovnih udruženja rotari propagiraju i uvode propise služenja u zvanju među nerotarima koji se neprimetno rotarizuju.

Osim rečenog u poslovnim udruženjima se dolazi do intimnijeg kontakta i prijateljskog odnosa sa poslovnim drugovima kojima, služeći, dajemo, a isto tako i dobijamo, informacije i saznanja o opštim prilikama u svojoj i njihovoj struci, obaveštavamo se uzajamno o skupštinama, odlukama, statističkim podacima i svemu drugom što služi usavršavanju samoga sebe i našeg rada i čime se uzdiže nivo našeg staleža.

Iz svega rečenog izlazi da svaki rotar najbolje može služiti u svom zvanju ako je i član svog poslovnog udruženja.

Značajni su rezultati služenja u zvanju: 200 pravila koja su rotari izdali za časnu poslovnu praksu i kojih se dobrovoljno pridržavaju primenjujući ih u svojim zvanjima.

Svemu tome dodajmo da je služenje u zvanju od isto toliko velikog značaja, za celokupno čovečanstvo kada se praktikuje u odnosu rotara lekara, inženjera, advokata, zanatlija, intelektualaca uopšte, zemljoradnika, radenika i drugih, koji nadahnuti ideologijom Rotarstva oplemenjuju svoj svakodnevni posao služeći u njemu dobrovoljno, ne-sebično i časno svima onima sa kojima dolaze u poslovni dodir.

Služenje u zvanju je od velikog značaja i za samo Rotarstvo i njegovu reputaciju koja je iz njega proistekla, jer rotare najviše prosuđuju na tom polju njihovog rotarskog rada.

Služenjem u zvanju rotari polažu ispit pred celim svetom, ali taj ispit polaže rotar pojedinac, a ne naša zajednica. Taj svesni rad rotara-pojedinca u primeni rotarskih načela u svom svakidašnjem poslu dokazuje opravdanost i veličinu naše organizacije, dokazuje uzvišenu i neprikosnovenu istinu da je služenje u zvanju srž rotarskog rada.

Služeći u zvanju rotari stvaraju jednu višu civilizaciju u poslovnom svetu, streme ka napretku u poslovnim metodama i unapređuju opšti prosperitet među ljudima. Na privrednom svetu leži odgovornost za blagostanje drugih, ljudi od posla i zvanja odgovorni su za sreću i

nemaštinu vaskolikog čovečanstva radi kojega smo se udružili i za čiju sreću služimo kao rotari.

Značajan je taj naš rad u odbrani i utvrđivanju etičkih načela u poslovnom svetu u kojem cveta mašiniziranje, tekuća pantljika, racionalizacija i materijalističko stremljenje. U sve to mi kao rotari unosimo duh poštenog rada. Duh poštenog rada nije fikcija kao što nije fikcija

Beograd: Topčiderski park

ni saznanje da je služenje osnovica za dobitak, jer nema zarade bez služenja, plate bez rada ni protivusluge bez usluge!

Svesni da služenje u našim zvanjima znači napredak kako za naše struke, privredu mesta i države, tako i za međunarodnu privredu, koja je bitni faktor u čuvanju mira, rotari kao pioniri etički izgrađenih ljudi od posla i zvanja smelo krče put ka jednoj lepšoj budućnosti, ka jednoj budućnosti u kojoj će služenje u zvanju biti prirodan zakon, zakon koji će propovedati i održavati pravičnost, poštenje, čestitost i ubeđenost ljudi, da „Onaj zasluži najviše koji služi najbolje“!

Na kraju ovog izlaganja, ja Vam se, draga braćo, toplo i srdačno zahvaljujem na pažnji s kojom ste me saslušali!

3. **Odbor za služenje zajednici:** Predsednik: **Franc Stamol** (Mari-
bor), Tajnik: ing. **Stevan Marković (Dubrovnik)**. Izvestioci: **Pavle Mar-
dešić** (Split), Dr. **Aleksij Jelačić** (Skoplje).

IZVORAN RAD

Ing. P. I. Mardešić (R. K. Split)

Ostavimo li po strani predele na zemlji gde još vlada primitivnost, i kod kulturnih naroda primećujemo dve velike skupine, koje možemo nazvati **višeg i nižeg reda**, a pri čemu njihova veličina ne igra uloge.

Promotrimo li one narode višeg stepena, vidićemo da su oni zaista bogatiji, ali da to bogatstvo ipak nije nikakova slučajnost, već da ono stvarno potiče iz nekog pozitivnog znanja, dalje da je kod tih naroda jako razvijen interes i da iz svega toga proističe jedan nesavladivi stvaralački duh, koji oni stalno ističu i na koji su svi bez rezlike tako gordi i oholi. Iz toga bismo mogli zaključiti da se, između svega ostalog, vrednost jednog naroda meri i po količini proizvedenog izvornog rada tj. onog delovanja, koje je originalno i novo te se kao takovo neminovno nameće drugima da ga slede. Takav rad, naravno, da je vrlo težak, vrlo skup, a mora da se pre svega temelji na znanstvenoj — dakle istinskoj — spoznaji, ako hoće da bude apsolutno dobar, jer tek onda postaje ono što je njegova bit, naime: kad je nepobitan.

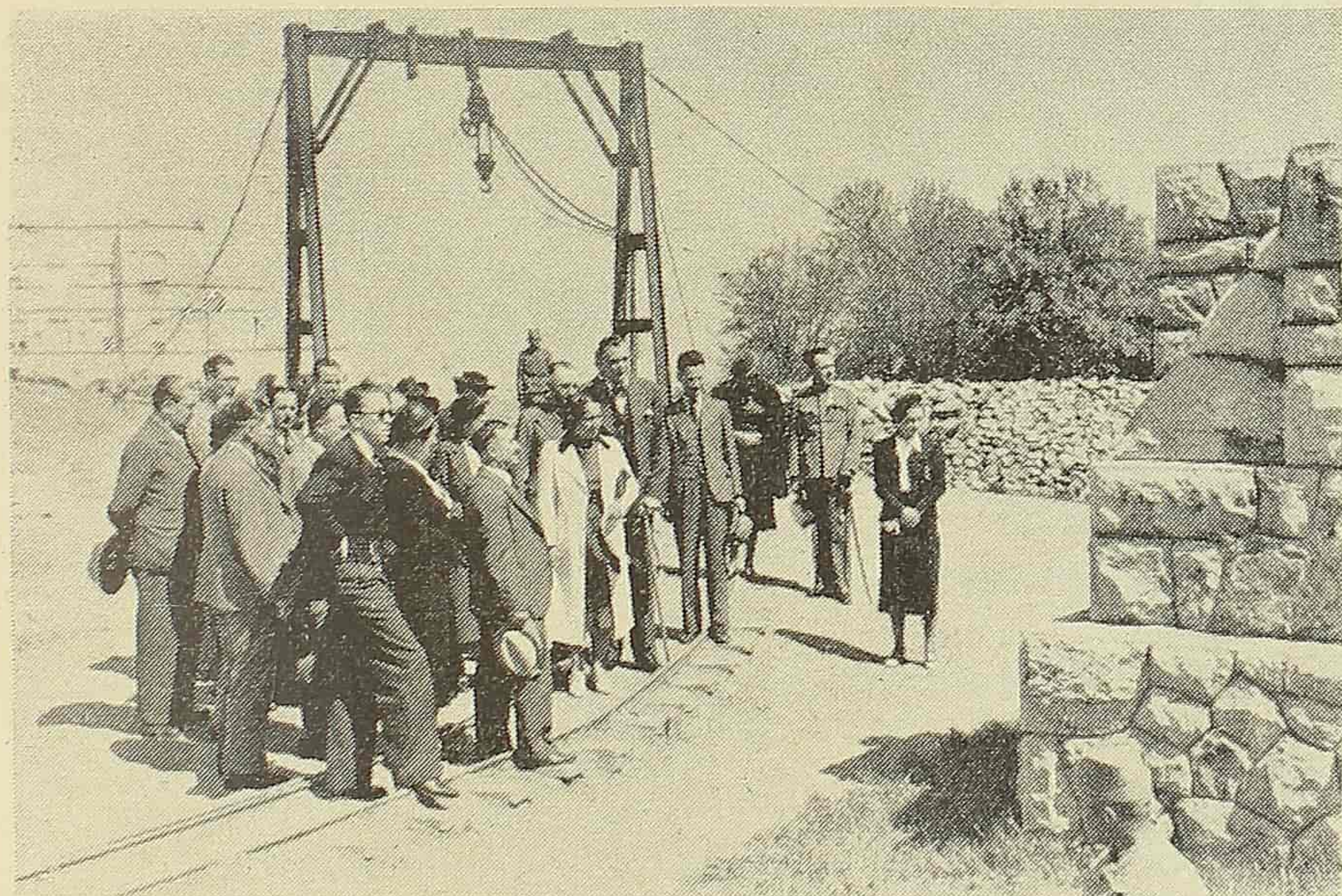
Pogledamo li na narode nižeg reda, u onom našem smislu, opa-
zićemo da su oni jaki potrošači stranih preradevina, da u zemlji imaju zastupane strane interese i da jedan deo svojih produkata izvažaju u formi polufabrikata ili sirovina. Možda je to zato što im nedostaje ka-
pitala, ali to je ponajčešće slučaj kad se nešto želi **naglo** podići, dok bi se, da je već otvoreno bilo apsolutnog znanja, bilo sigurno našlo i poverenja pa i kapitala. Ako neko npr. želi da u nekoj zemlji ostvari naglo kulturu ruža u onoj meri kako je to u Bugarskoj, onda će to teško ići bez stručnjaka i bez jačeg kapitala. Ako se pak želi postići sličan rezultat postepeno, postoji opravdana mogućnost da se to postigne i vlastitim sredstvima. Dodamo li još k tome strani kulturni uti-
caj, školovanje na strani, knjige, časopise i filmove, onda se kod takvih naroda može jasno da zapazi jedna logična rastrganost materijalna i moralna, pa je uz takve uslove naš izvoran rad i nepotreban i nepoželjan.

Da bi došli do jednog zaključka, osvrnućemo se na modernu

tehniku, koja je toliko mlada da se u čudu moramo pitati kako se ona razvijala. Prošlo stoleće nazvano je stolećem konstrukcije: tražila su se pravila i formule za rešavanje problema sa postojećim materijalom. Ovaj vek je prozvan stolećem fabrikacije; nastoji se da se iz radnika i radnog stroja postigne maximum efekta, obore cene i pojača produkcija. Mi smo međutim tek u prvoj trećini veka, a već se javlja nova epoha, koju bismo morali nazvati: stolećem naučnog istraživanja. I mi baš u toj tehnici nailazimo na ogroman Izvoran Rad, koji je u poslednjih par decenija izvršen, ali uz istodobnu konstataciju da su na njemu učestvovali skoro isključivo narodi višeg reda.

Kao daljnji primer neka nam u tome posluže Sjedinjene Države Amerike, čiji su stanovnici, kako je poznato, pre samih 400 godina bili crvenokošci, kad je Evropa bila na kulturnoj visini. Neće nam izbeći opažanju da su u prošlom veku u U.S.A. njihovi veliki sunarodnici na vreme opazili vrednost znanja i izvornog rada te uložili goleme imetke u privatne ustanove, univerze i laboratorije i time podigli svoju zemlju u viši stepen. Da nije bilo tih zadužbina, verovatno bi Sjedinjene Države bile ostale kolonija čitavog sveta. No pri ovome mi vidimo da su danas Američani gazde u svojoj kući, ne radi toga što su možda, izgonili sve strance te ostali sami, nego zato što im se uz njihovu radinost priznaje i njihovo apsolutno znanje. Dovoljno je uprediti Sjedinjene Države sa ostalim američkim državama, pa da se opazi ona razlika na koju bismo mi želeli ukazati. Profesor koji znade sve ono što i drugi profesori znaju, nije se nikada toliko cenio koliko običan čovek koji je ma bilo što izumio, — a to je poučno.

Prihvatimo li sve ono što je u najkraćim potezima ovde izneseno, pitaćemo se kako da u tom smeru poradi naš maleni Rotarski Klub.

Pred spomenikom Neznanog junaka

Naša nastojanja idu za tim da se isposluje od većih poduzeća da u svoj redovni godišnji budžet unesu jednu malu sumu, koju će podeliti onome koji u toj godini nešto **izvorno** iznese. Svaki bi klub imenovao po jedan odbor od dva lica, koji će predložiti one ustanove koje bi bile sklone ovoj akciji. Zatim bi se imao izraditi jedan pravilnik, čija bi svrha bila oduzeti dotičnim ustanovama svaku brigu. Pravilnik bi sadržavao: nacrt ideje, gotov plakat za oglašavanje unutar poduzeća, te postupak kod diobe nagrada, koji bi bio poveren jednom činovniku istog poduzeća.

Kako se odmah vidi, karakteristika ovakve akcije je potpuna autonomija dotične ustanove da odredi i razdeli svotu kako je to najuputnije za samu ustanovu, i potpuno slobodno prema njenom nađenju. Predmet predloga ili pronalaska mora, navarno, biti iz područja delatnosti poduzeća, ali je njegov izbor potpuno slobodan i prepušten pojedincu, jedino mora da u svakom slučaju ispuni onaj jedan uslov: da je **izvoran**, tj. originalan i nov.

Odbornik dotičnog Rotarskog Kluba samo bi zamolio upravu poduzeća da ga izvesti o izvršenoj podeli, kako bi se kod centralnog mesta ove akcije mogao zabeležiti svaki rezultat. Pri tome, razume se, nije potrebno da poduzeće izda bilo kakve podatke o samoj stvari.

Nagrade bi se imale deliti u celoj državi u isti dan, npr. na dan osnutka Rotarstva, tj. 23 februara svake godine.

Konačno se nameće pitanje: kakve su praktične vrednosti mogu očekivati iz ove akcije?

U Jugoslaviji u svim većim mestima postoji Rotari Klub i njih brojimo danas već 33. Mi ne tražimo drugo, nego da se u svakom gradu nađu pripravne samo po tri ustanove, koje će na intervenciju svoga Rotary Kluba upisati po 1.000 dinara, i eto svote od 100.000 dinara, koja se godišnje deli na najmanje stotinu izvornih radova.

Otkako je svetska kriza popustila, i mi se u Jugoslaviji nalazimo u znaku privrednog razmaha, pa mislimo da je momenat zgodan. Možda ova akcija dolazi nešto prerano, ali jedno stoji: kad bi se ona provela, njen je doseg teško prosuditi, jer ona dira u onu najtanju nit, u interes za stvaralački duh. Konačno treba naročito istaći da ova akcija nije uperena ni protiv kog, već je to jedino akcija bazirana na činjenici: da narodi nižeg reda nisu siromašniji zato što im nedostaje imanja, nego znanja.

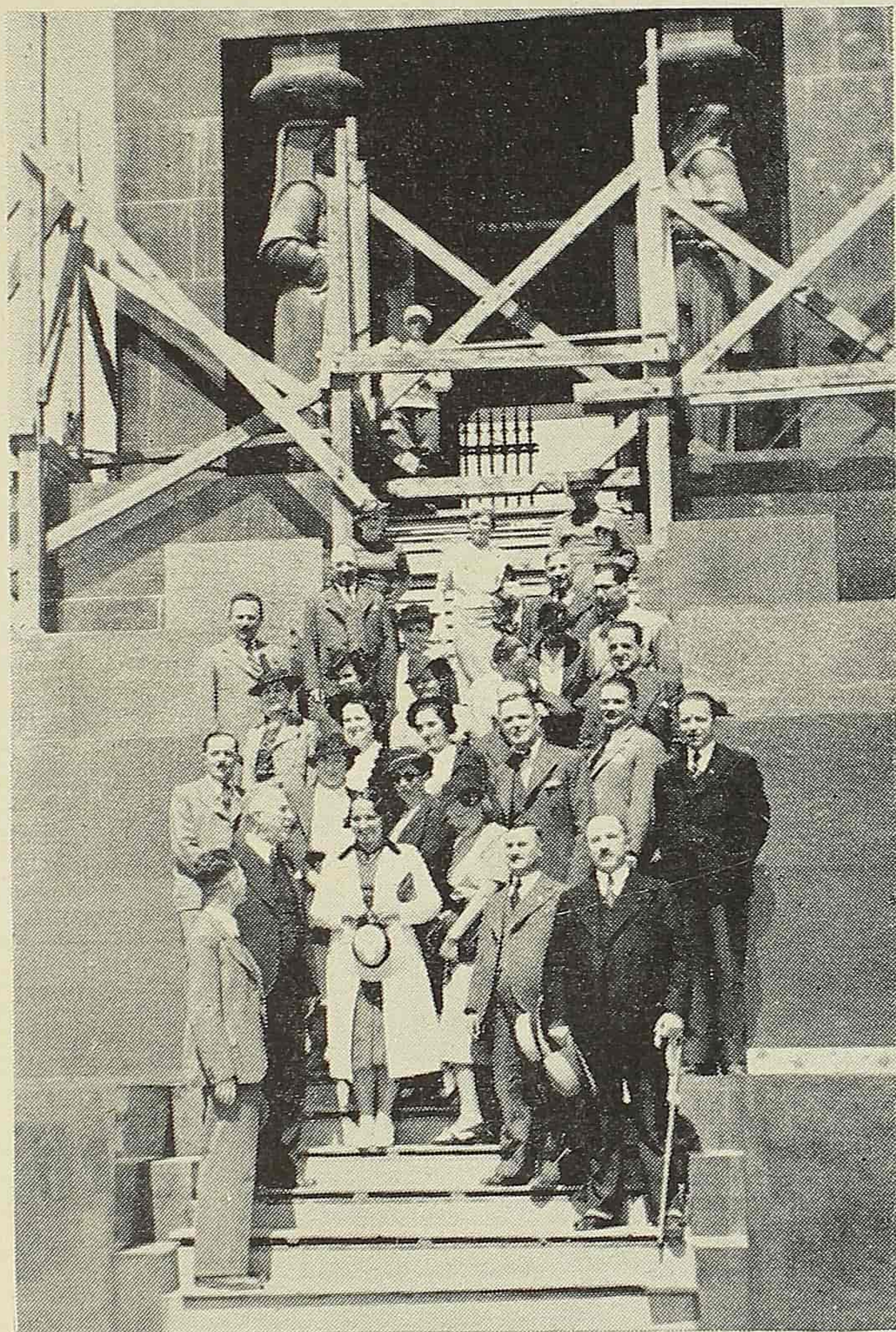
Dr. Aleksije Jelačić (R. k. Skoplje)

ROTARSTVO I ŠTAMPA

Osnovni princip naše internacionalne organizacije to je **princip klasifikacije**. Svaka klasifikacija treba da bude zastupljena, po mogućnosti i mesnim prilikama, u svakom Rotari Klubu, ali, što je naročito važno, ni jedna od klasifikacija ne sme da bude zastupljena sa više nego jednim pretstavnikom (ne računajući zamenike ili t.zv. dopunske članove). Jedini izuzetak, koji predviđaju naši statuti, to je novinarstvo: broj novinara u klubu nije ograničen, šta više preporučuje se da po mogućnosti svi glavni listovi, odnosno najvažniji pravci javnog mišljenja

svakog mesta gde postoji Rotari Klub i gde je razvijena štampa, budu zastupljeni u klubu.

U direktivama koje mi dobijamo od naših centrala iz Čikaga i Ciriha — nalazimo stalne napomene da valja održavati što tešnje veze sa štampom. Štampa je svetska sila prvog reda, ona je moćno političko oruđe, vanredno važan privredni, socijalni i kulturni činilac, ona širi i produbljuje najraznovrsnije ideje i pruža svetu najobilnija obavešte-

Na stepenicama
ispred
Meštrovićevog
spomenika na Avali

nja. Prema tome sasvim je jasno i razumljivo zašto je Rotarstvu, kao velikoj internacionalnoj organizaciji, od vanredne važnosti održavati prisne i stalne veze sa štampom i to, prvo: za širenje njegovih ideja i shvatana u vezi naročito sa trećim i četvrtim ciljem, a donekle i sa drugim; drugo: radi obaveštavanja javnosti o samom Rotarstvu, jer, moramo biti načisto s time, o Rotarstvu se šire često sasvim netačni glasovi, ponekad i nepovoljni, tako da je Rotarstvo u pojedinim zemljama

sasvim nepopularno. Mislim da je pored izvesne nesumnjive oprečnosti između nacional-socijalističke i rotarske ideologije, u katastrofi koju je doživelo Rotarstvo u Nemačkom Rajhu, a onda posle anšlusa i u Austriji, i najzad čak i mestima Čehoslovačke sa znatnom nemačkom većinom stanovništva, odigrala svoju negativnu ulogu i nedovoljna obaveštenost o ciljevima i organizaciji Rotarstva.

Kako stojimo mi u našem 77 jugoslovenskom distriktu u pogledu odnosa Rotarstva i štampe, obaveštavanja javnosti o Rotarstvu i širenja naših ideja u narodu? Mislim da je situacija Rotarstva kod nas u ovom pogledu dosta nepovoljna. Dolazak u našu sredinu našeg vrhovnog sjajnog šefa, brata Morisa Diperea, o kojemu su obavljani u našoj velikoj informativnoj štampi sasvim kratko, nedovoljna i štura obaveštenja, može da posluži kao primer onog što sam malo pre rekao. Brat Dipere je jedna od prvih ličnosti privredne Francuske, savezničke i prijateljske zemlje; on je došao k nama na jednom pravom apostolskom putu u borbi za mir; on je izvršio poslednjih meseci jedno senzacionalno putovanje po svetu, jedinstveno svoje vrste i koje, mislim, niko pre njega za tako kratko vreme i na takav način nije izvršio; on se spremao za let preko Azije na Daleki Istok, u neposrednu blizinu svet-skih događaja. Ništa o tome čitaoci naših velikih listova nisu saznali. A kakve intervjue kakva obaveštenja mogle bi da pruže novine svojim čitaocima nakon sastanka njihovih saradnika sa toliko predusretljivim predsednikom Rotari-internacionale, čovekom bogate kulture i širokih vidika ! ..

Ovaj primer je naročito karakterističan, ali moglo bi se navesti i mnogo drugih. Krivica je donekle do samih novina, ali možda u većoj meri i do nas, do naše organizacije. Ne samo da se nismo poslužili u pojedinim klubovima odredbom rotarskih statuta prema kojoj novinarska klasifikacija može da bude zastupljena u svakom klubu sa više rotara, nego i prestonički klub i nekoliko provincijalnih klubova u mestima, gde postoji sasvim ozbiljna štampa, nisu do sada izabrali predstavnike štampe i nisu ih pozvali u svoju sredinu. O vanredno zanimljivim događajima u internacionalnom rotarskom svetu kao i u našem distriktu, o često veoma dragocnim predavanjima, plodnim diskusijama i zamašnim inicijativama koje se javljaju u našoj sredini, javnost ne dobija nikakvih obaveštenja. Prema tome mi vrlo često izgledamo, ukoliko uopšte o nama znaju i govore, kao nekakva zajednica čudaka, a ponekad kao grupa besnih ljudi ili nekakvih konspiratora. Mi nismo politička organizacija, a, međutim, jedni u nama gledaju jedno udruženje crnih reakcionara, dok drugi, što je češći slučaj, karakterišu nas kao neku masonsku družbu sa veoma sumnjivim ciljevima.

Da bi se izbegla sva kriva tumačenja kao i lažni i netačni glasovi, a sa druge strane da bi naš rad uopšte, naše služenje, bilo što efikasnije za užu i širu zajednicu, za opštinu, pokrajinu i državu, kao i za višu i veću zajednicu-čovečanstva, treba da **preduzmemo niz smišljenih, ozbiljnih i sistematskih mera za stvaranje što boljih veza između Rotarstva i štampe** i u našoj zemlji. Kao primer može da nam posluži naš domaći klub Subotica koji je uspeo da u mesnom listu „Nevenu“ otvori naročitu i to veoma opsežnu rotarsku rubriku.

Treba svuda, gde postoji zato iole nekakva mogućnost, **uvesti u**

naš klub odlične predstavnike našeg novinarstva i publicistike. Treba što češće pozivati na naše važne i zanimljive sastanke i one novinare koji nisu naši članovi. Treba se potruditi da o stvarima većeg interesa za javnost, a koje se dešavaju u Rotarstvu ili u vezi sa njim, javnost bude obavještena što tačnije; da se ponekad jave u novinama i časopisima i specijalni članci o Rotarstvu slično onim koje smo čitali na primer u News Letters, da, najzad, pojedina interesantna predavanja i saopštenja, održana u našim klubovima, budu objavljena.

Sve ono što sam gore izneo i ukratko formulisao, kod nas je više ili manje dovoljno poznato, ali sam držao da je potrebno da sve to podvučem, jer meni se čini da se u našem distriktu i suviše malo pažnje poklanja odnosima između Rotarstva i štampe, a od toga ima štete i naša organizacija, i oni ideali kojima služimo.

4. Odbor za brigu o omladini: Predsednik Dr. **Artur Krajanski** (Varaždin), Tajnik: Dr. **Milorad Popov** (Novi Sad). Izvestioci: **Jerko Vičić** (Šibenik), **Mirko Balubdžić** (Beograd).

LJETNJE LOGOROVANJE ROTARSKJE DECE

Jerko B. Vičić (R. K. Šibenik)

Brizi oko omladine posvećuje Rotarstvo punu pažnju, a u tom radu organiziranje omladinskog logorovanja je od najveće koristi u zdravstvenom, vaspitnom i naučnom pogledu. To je i vrlo zahvalna delatnost za rotare: takav rad pruža nam obilatu rotarsku nagradu.

Prelazim na stvar.

Danas treba da razlikujemo dva logorovanja: 1) dece rotara, 2) vredne, siromašne nerotarske dece. Kolikogod mi je logorovanje vredne siromašne dece pri srcu i duši, ja ću govoriti danas o logorovanju rotarske dece. Jer je ono danas aktuelno, a verujem da će ono biti uvod u rad na organiziranju logorovanja za nerotarsku decu.

Logorovanje rotarske dece ima zasada za nas i prednosti: to bi bio jedan manjih pothvat, tu bismo oprobali naše snage, stekli bismo iskustvo i tada bi moglo pristupiti većem pothvatu: logorovanju nerotarske vredne i potrebite dece.

Zajedničko logorovanje dece rotara doprinelo bi mnogo boljem upoznavanju dece i roditelja, dovelo bi do bliže veze među decom rotara, koja se veza u nekim zemljama svestrano gaji. Radili bismo time na odgoju rotarske omladine, budućih rotara. Ta bi akcija bila i odlična reprezentativna akcija našeg distrikta pred našom čitavom organizacijom.

Bezbrojne koristi od logorovanja imala bi sama naša djeca: našla bi vrlo ugodan i lep odmor i zabavu na najboljim i najmodernijim higijenskim i odgojnim principima, upoznali bi krajeve, stekli bi nova poznanstva, a kad bi logor imao i stranih učesnika, pružio bi i mnogo pouke.

Logorovanje bi mnogo doprinelo upoznavanju naših krajeva i propagandi turizma, pa bismo time koristili našoj zajednici.

U ovoj akciji su dakle skupljene brojne koristi: služili bismo svoj zajednici, Rotarstvu i našoj deci.

Mislim stoga da je bila srećna i odlična ideja da se kod nas osnuje logorovanje za rotarsku decu.

Kako je poznato, bivši Mali komitet našeg i 73 distrikta (Nemačka i Austrija) bio je u jeseni g. 1936 zaključio da se na Jadranu osnuje logor za decu rotara iz ta dva distrikta. Rotari Klub Šibenik se bio ponudio da će to letovanje organizirati u Zlarinu kod Šibenika već u letu 1937. Naša ponuda je bila sa svih strana oduševljeno prihvaćena, Klub Šibenik je bio sve pripremio, stvar je bila gotova, kad su u poslednji čas Nemci morali otkazati učestvovanje, pa je radi toga lanjske godine logorovanje bilo odgođeno. Naš klub je nastavio akciju, te se u ovoj godini računalo na decu rotara iz Austrije, Čehoslovačke i Jugoslavije. Nažalost likvidacija Rotarstva u Austriji ponovno nas je smela.

Svejedno, ako smo uvereni da je ideja dobra, bez obzira na prve neuspehe i poteškoće, ne smemo sustati, treba nastaviti i ostvariti akciju. Logorovanje je u početku zamišljeno za decu rotara iz 73 i 77 distrikta. Ostvarimo ga kao logorovanje dece rotara našeg distrikta, a pozivajmo decu rotara iz drugih distrikata: uveren sam da bismo našli mnogo učesnika iz ostalih distrikata i da bi se to logorovanje u najbliže doba razvilo kao stalna institucija u odlčno posećivno letovalište omladine R. I.

Kako da se organizuje logorovanje?

Ja sam lično veliki prijatelj zajedničkih akcija čitavog distrikta. Cenim rad što ga svaki klub može učiniti za svoj rad i kraj, jer sam svedok onog što je naš mali klub napravio za kratko vreme. Ali ima vrlo važnih, odličnih akcija, koje ne može sam jedan klub ostvariti, nego je potrebna saradnja čitavog distrikta. Ni takve akcije ne smemo zanemariti. Jedna od takvih akcija mislim upravo najzgodnija, jeste organizovanje logorovanja za rotarsku omladinu. U njoj bi se naš distrikt afirmirao kao celina, a i to je vrlo važno. Bez materijalne i moralne potpore čitavog distrikta teško bi jedan klub mogao uspešno organizovati takvo logorovanje. Logorovanje mora predstavljati čitav naš distrikt, uzeli bi učešće učesnici iz čitave države, strani učesnici bi bili pozvani od distrikta, obišli bi dobar dio države. Takvo logorovanje se i ne može zamisliti nego kao akcija čitavog distrikta, kao što je i drugde slučaj. Glavno bi svakako preuzeo klub koji vodi logorovanje i guverner, dok bi udeo ostalih klubova bio minimalan. Materijalna pomoć je bila proračunata sa Din. 40.— po rotaru, koju su neki klubovi već i doprineli te se tako skupila već svota od Din. 10.236.50. Ta je pomoć potrebna samo za nabavu inventara i uređaja, dok bi se kasnije logor sam izdržavao. Klubovi bi nadalje imali — što je glavno — dati moralnu potporu: propagirati posetu a oni klubovi, kuda bi prošli učesnici, trebalo bi da se pobrinu u interesu svog kraja da prolaz učesnika kroz njihov grad bude što ugodniji.

Ne znam da li je ovo nekoliko bleđih reči i Vas uverilo o koristi ove akcije. Hteo sam biti realan, nisam želeo pesničkim opisom našeg divnog mora, našeg krasnog kraja delovati na Vašu maštu i oduševiti Vas za plan, želim da u diskusiji hladno razmotrimo stvar, jer mi je do realnog uspeha.

Složimo li se da je akcija korisna i da je treba ostvariti, treba da sastavimo predlog za rezoluciju.

Rezolucije nas obavezuju. Znam da se nekad dešava da se olako donose rezolucije, ali da se posle malo brine za njihovo ostvarenje. Mislim pak da našoj stvari škodi mnogo što se zaključci ne izvršavaju i da je bolje ne donositi rezolucije, ako se ne mogu izvršiti.

Ja sam nastojao da sve odmerim, ali pošto sam uveren da je ova akcija korisna i ostvariva, mislim da možemo mirne savesti predložiti za rezoluciju preporuku: da se osnuje logorovanje za decu rotara kao stalna institucija našeg distrikta.

SREDNJE ŠKOLE U JUGOSLAVIJI

Mirko Balubdžić (R. K. Beograd)

Pod srednjim školama razumeju se sve škole u koje se ide posle svršene osnovne škole ili nižeg tečaja srednje škole. Prema tome su srednje škole, građanske škole, realne i klasične gimnazije, realke i sve stručne škole. Obuhvatiti sve te škole u jednom kratkom referatu nije laka ni prosta stvar, za to bi trebalo prvo, mnogo više vremena od ovoga koje sada referent ima na raspoloženju i drugo, pitanje tako postavljeno zahteva po svome obimu i značaju ne jedan, nego nekoliko ovakih referata. Zato ću se ja danas u svome izlaganju zadržati samo na gimnazijama, koje i inače stoje u središtu srednjoškolske nastave i što se u nas o gimnazijama najviše govori i piše.

Na zapadu, a naročito u Velikoj Britaniji, po rečima jednoga

Odlazak na ručak u restoran na Oplencu

dobrog poznavaoća prosvetno-školskih prilika u toj najkulturnijoj zemlji, profesora Beogradskog univerziteta g. dra. Vladete Popovića centralno pitanje prosvetno-školske politike bio je uvek univerzitet. To je i prirodno i logično. Što je bolji univerzitet tim je bolja i inteligencija koja izlazi sa univerziteta u javni život. Dobar univerzitet daje dobre profesore, dobre pravnike, dobre lekare, dobre naučnike svih vrsta i grana nauke i dobre poslenike u svima pravcima i na svima položajima državnog i javnog života.

Kod nas međutim, izgleda da je glavno pitanje prosvetno-školske politike broj i kvalitet gimnazija. To se vidi i po tome, što taj tip škola našu javnost najviše interesuje. O tim školama se vodi u javnosti najviše računa, te škole se dosta i napadaju i opravdano i neopravdano. Ne samo da je zanimljiva, nego je i karakteristična činjenica, da se u prvim danima našega Oslobođenja i Ujedinjenja u svima krajevima ističe kao najprešnja potreba i energično traži otvaranje gimnazija. Da se u toj srazmeri i na taj način tražilo otvaranje osnovnih i stručnih škola, melioracija zemljišta, građenje železničkih i kolskih puteva itd. stvar bi bila ne samo razumljiva, nego i veoma simpatična.

Zbog toga što su se javljale mnoge želje, a nesumnjivo i potreba za otvaranjem gimnazija, iz čisto vremenskih i tehničkih razloga nije mogao biti izrađen racionalan plan i sistem za otvaranje tih škola. I ne samo to, gimnazije su otvarane i tamo gde nisu bili zadovoljeni ni najosnovniji propisi Zakona o srednjim školama, a da se o zahtevima školske higijene i pedagogije i ne govori. Pored svega toga broj gimnazija po mišljenju većine prosvetnih činilaca i radnika u našoj Otadžbini nije velik. Manjina pom. faktora misli, da je broj gimnazija za zemlju kao što je naša veliki i da bi umesto gimnazija trebalo otvarati što veći broj viših narodnih, građanskih i stručnih škola.

Velika je nesrazmera u broju gimnazija po pojedinim banovinama. Neke banovine imaju sasvim mali broj gimnazija, dok neke imaju mnogo više, no što bi bila stvarna potreba. Ima banovina gde u razdaljini od 15 do 20 km. ima po dve pa čak i po tri gimnazije, što ni u kom slučaju ne može biti racionalno kad ima banovina u kojima je ta udaljenost do 200 km.

Kao poučne primere o racionalnoj i neracionalnoj prosvetnoj politici u pogledu gimnazija iznosim broj gimnazija u državama, koje su po svojoj socijalnoj i ekonomskoj strukturi nama dosta bliske iako, razume se, nisu identične. Za primer sam uzeo Bugarsku, Mađarsku i Holandiju, (ovu poslednju bez kolonija).

Bugarska na 6 miliona stanovnika ima 87 gimnazija sa 30,017 muških i 12,042 ženskih đaka, u svemu 43,059 đaka.

Mađarska na 9 miliona stanovnika ima 165 gimnazija i realki, od toga u Budimpešti 47. U svima tim školama ima muških i ženskih đaka 115,500.

Holandija, bez kolonija, na 8,227,000 stanovnika ima: 46 liceja, 19 viših ženskih škola i 138 viših realki. U svima tim školama ima 36,812 muških i 17,417 ženskih đaka, u svemu 54,283 đaka.*)

*) Podaci su uzeti iz časopisa **Internationale Zeitschrift für Erziehung**, Weidmanische Verlagsbuchhandlung, Berlin, za god. 1936 i 1937.

U Jugoslaviji, a prema statistici od pet godina unatrag broj gimnazija i broj đaka kretao se ovako:

Školske godine

1933/34	163	gimnazije	sa	87,917	đaka	muških	i	ženskih
1934/35	175	"	"	94,917	"	"	"	"
1935/36	186	"	"	101,469	"	"	"	"
1936/37	186	"	"	109,668	"	"	"	"
1937/38	195	"	"	118,081	"	"	"	"

Za pet godina broj gimnazija se povećao sa 32, a broj đaka za 31,166.

Za tzv. intelektualna zvanja u našoj Otadžbini ima 25 univerziteta i visokih škola u rangu univerziteta, srednjih škola, (gimnazija, i srednjih stručnih škola) 280. Za stručno obrazovanje tj. poljoprivredno, trgovačko, industrijsko, pomorsko itd. imamo 226 građanskih škola i 91 stručnu školu.

Poslednjih godina sve se više pominje kod nas i problem obrazovanja ženske dece. Sada se naša ženska deca isto tako obrazuju kao i muška. Iz godine u godinu povećava se broj ženske dece u gimnazijama i iz godine u godinu se otvaraju nove čisto ženske gimnazije. U tim školama je nastavni plan i program isti kao i u muškim, samo ženska deca u I—III razreda uče još i ženski ručni rad. Od stručnih škola za isključivo ženska zanimanja u našoj Otadžbini ima u svemu 18 škola i to, domaćičkih, bolničarskih i babičkih. U zapadnim zemljama taj problem je davno postavljen i rešava se dobro i razumno. Kako ovo pitanje ne spada strogo u okvir današnjeg našeg izlaganja na njemu se ne možemo duže zadržavati.

U nas se dosta govori i piše i o hiperprodukciji intelektualaca i ukazuje se na opasnost njihove proletarizacije. Na prvi pogled izgleda da i u nas postoji hiperprodukcija intelektualaca, ali samo na prvi pogled. Stvarno, iako to zvuči kao paradoks, te hiperprodukcije nema. Ako se uzme u obzir činjenica, da veoma veliki broj naših škola svih vrsta nema dovoljan broj nastavnika, ne zbog toga, što nema svršeni kandidata, nego što nismo u mogućnosti da te svršene ljude zaposlimo iz nedostatka finansijskih sredstava; ništa stvari ne stoje bolje ni kod ostalih profesija. Dalje, u državnoj, samoupravnoj i privatnim službama ima veliki broj službenika sa malom, pa čak i nedovoljnom kvalifikacijom i najzad, dosta veliki broj ženskih službenika, koji u jednom svom manjem delu, ne bi trebao, a ni morao pasti na teret opštoj zajednici. Ako bi bilo mogućnosti, što za sada nije slučaj, ali to još ne znači da neće ni biti, da se nekvalifikovani i nedovoljno kvalifikovani službenici zamene potpuno kvalifikovanim i da u svima ustanovama bude dovoljan broj stručno osposobljenog osoblja, ne samo da u nas ne bi bilo hiperprodukcije inteligencije, nego možda ne bi bilo ni dovoljno ovo što sada imamo.

Postavlja se često puta pitanje zašto je kod nas navala u gimnazije. Prema 40 hiljada đaka u građanskim školama, da uzmemo samo taj primer, imamo 120,000 đaka u gimnazijama. Takome stanju stvari ima više uzroka.

Pre svega, ne samo u najširim slojevima, nego i u tzv. građanskom redu postoje izvesne predrasude i zablude u pogledu intelektualnih zanimanja. Velika većina misli da je ne samo najlepše, nego i najlakše biti „gospodin“ i u intelektualnim zanimanjima vide samo svetle strane, a u manuelnim, tehničkim i svima drugima vide samo tamne i teške strane.

Drugi je razlog, što je u nas danas najpouzdaniji a i najpogodniji poslodavac država, a zatim samoupravne jedinice. Pre svega, u tim ustanovama diferencijacija vrednosti pojedinih službenika nije intenzivna. Ogroman broj tih službenika utone jednom za svagda u prosečnost, u kojoj su često puta i službenici od neosporne i velike vrednosti. U privatnoj službi i u samostalnim zanimanjima to nije tako. Privatna poduzeća nisu ni malo sentimentalna kada je u pitanju njihov prosperitet i svakoga svoga službenika laka srca uklanjaju iz službe, ako ne odgovara potpuno i do kraja svojim dužnostima i zahtevima svoga poslodavca. U samostalnim zanimanjima je utakmica ogromna, a veoma često, ako ne i uvek, bez skrupula.

Jedan od razloga navali u gimnazije jeste i taj, što je po našem Zakonu o činovnicima jedno od glavnih merila za kvalifikaciju državnih i samoupravnih činovnika kao prethodna sprema potreban određeni broj svršenih razreda gimnazije, ili njoj po rangu ravnoj srednjoj školi. Široki slojevi građanstva bukvalno razumeju taj zakonski propis i po svaku cenu nastoje da svrše baš gimnaziju, a ne neku drugu srednju školu, koja je njoj ravna. Dokle god kod nas ne bude dovoljan broj čisto stručnih škola ta i takva navala na gimnazije neće prestati. Kada tih škola bude, samo se sobom razume da će i Zakon o činovnicima biti tako podešen, da se prvenstveno vodi računa o stručnoj spremi kandidata za državnu ili samoupravnu službu raznih vrsta i kategorija, a ne svršeni razredi gimnazije.

Ima još jedan veoma važan razlog što se naša deca ne odaju stručnim zanimanjima. To je nedostatak nacionalnog kapitala. Velika većina naših industriskih, trgovačkih i tehničkih preduzeća je u rukama stranog, ako se tako može kazati, internacionalnog kapitala. Ta preduzeća imaju u poslu domaći element po sili Zakona, ili ga upotrebljavaju za poslove u kojima nije potrebna neka naročito ili stručna sprema. U velikoj većini naših fabrika stručni majstori i najbolje plaćeni radnici su tuđinci, s jedne strane zato što mi još ni nemamo tih i takvih stručnih radnika, a s druge strane, u koliko ih ima još nisu tako i toliko osposobljeni da mogu da izdrže utakmicu sa radnicima koji dolaze iz drugih zemalja i koje po sili prilika naša zemlja mora da primi i da im ukaže gostoprimstvo.

Otvaranje i podizanje stručnih škola nije tako jednostavan i lak posao. Pre svega njihovo podizanje i izdržavanje staje mnogo, mnogo više od gimnazija i stručnih škola za intelektualna zanimanja. Ja verujem da će i u tom pravcu biti bolje i kod nas, ali treba svi na tom da porade, a privatna inicijativa bi tu uvek dobro došla i mogla vrlo mnogo da uradi i koristi naporima državne vlasti i uprave.

Napomenuo sam u početku ovoga referata da se o našim gimnazijama dosta piše i govori — negativno. Svaki objektivan čovek mora priznati da tu ima i opravdanih, ali dosta, i više neopravdanih zameraka.

Današnje gimnazije ne rade pod istim prilikama kao što su radile, recimo, samo pre 30 godina. Sve pojave društvenog i javnog života su redovno i uvek rezultat prilika i ljudi u kojima pojedine društvene ustanove žive i rade.

Pre svega da vidimo kako je izgledalo naše, i ne samo naše nego uopšte ljudsko društvo pre Velikoga rata. Društvo je tada bilo stabilizovano sa čvrsto i jasno obeleženim odnosima i određenim pojmovima u svima oblastima društvenog života, u privredno-kulturnoj, moralnoj i upravnoj oblasti. Materijalni uslovi društvenog razvitka omogućavali su u skoro tačno obeleženim granicama i odnosima i prema utvrđenim pojmovima nesmetano kulturno i prosvetno uzdizanje i napredak. Uporedo sa bujnim društveno-privrednim razvitkom napredovala je i nauka i znanje, koji su tada bili **uslov** društvenog napredovanja uopšte.

Zato je ranije, prvi i glavni zadatak škole, u našem slučaju prvenstveno gimnazije, da učenicima pruži što više znanja. Društvo sa svojim utvrđenim redom i poretkom, razvijenom ideologijom i bogatom kulturom davalo je svakom svom članu mnogo prilika za kultivisanje i podizanje duha, a porodica je vodila svu brigu o moralnom i duševnom vaspitanju svojih članova.

Svi ti činioци bili su čvrsto povezani i činili su ne samo idejnu, nego i moralnu i kulturnu celinu. Vaspitni rad i napor škole bio je jasno određen, relativno i uprošćen i ne samo da je bio malo, ili ni malo ometan, nego su taj rad mal'te ne svi ostali činioци pomagali i unapređivali.

Danas nije tako. Poratno doba donelo nam je velike promene i perturbacije. Društvo je uzdrmano u svojim temeljima. Društveni odnosi su duboko poremećeni, ekonomski i socijalni napredak ili ide nesrazmerno brzim i lakim tempom, da najedanput zastane, surva se u propast i uništi mnoge existencije, ili da se opet polako i mučno podiže i pokušava da dosegne brzinu i porast vremena, koje je došlo neposredno posle Velikog rata. Mnoge „utopije“ postale su stvarnost, neke od njih krvava i teška, krvavija i strašnija od one, što su je njeni izumitelji i ideolozi mogli i zamisliti.

Sve te i take promene pogodile su, možda najteže i najjače, osnovu društvenoga života, porodicu. Samo se sobom razume, da te promene imaju najvećih reperkusija, i na najvažniji, ali ujedno i najsloženiji zadatak i najteži posao porodice, na podizanje i vaspitanje dece.

Isto tako kao porodica sve te nevolje i potrebe oseća i škola, svaka škola, pa i srednja. Sem toga današnje škole imaju još velikih nezgoda i teškoća. Ranije, gimnazije su za svoje potrebe imale dobre i dovoljno prostrane zgrade, danas u zgradama namenjenim za najviše 500 učenika ima preko 1000, pa i više đaka. Svaka gimnazija bila je za ono vreme dovoljno snabdevene učilima, bibliotekama, zbirkama, geografskim kartama itd. Danas međutim učila su modernija, komplikovanija i mnogo skuplja i pored najprećih potreba i snabdevanja škola ogrevom i osvetljenjem, dobar deo naših gimnazija od učila ima škol-

sku tablu, kreu i sunder sa nekoliko geografskih karata, a zahtevi vremena su mnogo veći.

Nepovoljno utiče na razvoj i rezultate srednjih škola i ni malo zavidan materijalni položaj nastavnika. Isto tako jedna od velikih potreba naših srednjih škola je i osnivanje pedagoških instituta pri našim univerzitetima, gde bi kandidati za nastavnički poziv osim stručnog dobivali i dobro pedagoško obrazovanje.

Koliko mi je poznato to pitanje se na nadležnim mestima smatra kao veoma prešno i vrlo je verovatno, da će se ono uskoro rešiti povoljno.

Kao veoma značajan korak unapred za naše srednje škole, naročito za gimnazije treba pomenuti uvođenje stručnog, instruktivnog i kontrolnog nadzora nad radom škole i nastavnika. Isto tako da je novom uredbom o Ministarstvu prosvete osnovano Nastavno odeljenje, (dosada odeljci pojedinih vrsta srednjih škola pod Ministarstvom prosvete). To odeljenje očekuju ne samo veliki, nego i korisni zadaci i sada se već može kazati da će ta novina našim srednjim školama biti od velike i stvarne koristi.

III

U javnosti se takođe, ne samo kod nas, nego u celom svetu postavlja pitanje ima li današnja omladina, naročito srednješkolska, ideala. I na to se pitanje može odgovoriti pozitivno. Kao i omladine sviju vremena i sviju naroda i naša srednješkolska omladina ima ideala. U đačkim radovima i školskim i vanškolskim može se naći veoma veliki broj vanredno lepo obrađenih tema o tom pitanju. Svi ti mladići i devojčice imaju mnogo razumevanja za književnost, za umetnost u svima njenim oblicima i izrazima i što je u poslednje vreme veoma utešno, za razuman i plemenit sport. Naći će se još u nižim razredima entuzijasta za toliko favorizirani, ali od đačkih roditelja i nastavnika prokazani, a možda malo i progonjeni „nogomet“ i za filmske glumce i glumice, ali velika većina učenika i učenica viših razreda ima mnogo više smisla i ljubavi za pozorište, muziku, slikarstvo, vajarstvo itd.

Ima mnogo dobre i čestite dece među našim đacima srednjih škola oba pola, koji vredno i solidno rade svoje poslove i u radu i napredovanju i svome ličnom usavršavanju traže i nalaze istinsko zadovoljstvo.

Međutim ne treba zatvarati oči pred jednom činjenicom o kojoj roditelji i nastavnici treba da misle i da sa svoje strane sve učine da našoj srednješkolskoj omladini dadu podršku i pomoć u svakom pogledu.

Postoji kod naše omladine jedno osećanje koje ranija omladina nije imala. To je strah od sutrašnjice. Pre svega, a naročito u dnevnoj štampi piše se i iznose mnogi primeri o nezaposlenosti intelektualnih radnika, mnogo se govori i piše da je svetski mir u opasnosti, a stvarnost je da u nekada naprednoj i bogatoj zemlji, o kojoj su naši đaci učili i uče u istoriji i geografiji, besni bratoubilački građanski rat, a isto tako da na dalekom Istoku jedan inače napredan i civilizovan aziski narod vodi krvav rat protiv drugog naroda sa veoma starom civilizacijom i kulturom.

Iako naši današnji srednješkolci nisu neposredno preživljavali Ve-

liki rat, preživeli su ih ili su u njemu poginuli njihovi očevi i dedovi, razmak od 24 godine nije tako velik da bi iščilela sećanja na teško preživelo vreme i strahote jednog dugotrajnog i krvavog rata. Sve to utiče na dušu i raspoloženja i naše srednjoškolske omladine, sve to ima i refleksa na njihov život i na njihov za sada uzak krug delovanja i rada. Međutim ni tu nema razloga za pesimističko gledanje na stvari. Treba toj omladini prići, uživeti se u njene male brige, a kadkada i male duševne drame, pružiti joj podršku, dati joj moralne snage i uputiti je dobrim putem, a najviše primenom delovati i uveriti je, da moral iako sporo, ali najzad mora pobediti.

Nesumnjivo je dalje i to, da brzi tempo današnjega življenja takođe negativno utiče na omladinu. Rđavi filmovi, puni lascivnih scena, koji se još naročito preporučuju time „što su zabranjeni za omladinu ispod 16 godina“, prepuni stupci dnevnih listova sa skandaloznim hronikama, ubistvima, samoubistvima, gangsterskim podvizima, avanturistički romani, bezbrojni i plitki romani u „stripovima“, šokolade i šećerleme sa slikama filmskih, „fudbalskih“ itd. „zvezda“, pa čak i kartama za kocku, mnogobrojni su primeri negativnih uticaja na detinju i inače razigranu i za svašta aperceptivnu maštu. Za sada se ne vidi da je naše celokupno društvo voljno da povede organizovanu i smišljenu borbu protiv svih negativnih i zlih uticaja na našu omladinu.

Ima još jedno pitanje o našoj srednjoškolskoj omladini. Da li je naša srednjoškolska omladina levičarski orijentisana? Može se mirne duše reći da ona to nije u ogromnoj većini. Ima i levičarski orijentisane omladine, toga je bilo i ranije, a biće nesumnjivo i ubuduće. Međutim u ovom slučaju treba razlikovati dve stvari. Ima srednjoškolskih đaka, koje je zavela veoma vešto organizovana i vođena propaganda i isto tako dobro i vešto maskirana literatura. Tih je najmanji broj; na žalost to su mahom veoma inteligentna i bistra deca, a inače i odlični đaci. Ostali, i to veći deo srednjoškolaca levičarski orijentisanih spada u onu vrstu ljudi, koji se oduševljavaju svim novim, zvučnim parolama i idejama, nepoznavajući dovoljno te ideje i šta one u krajnjoj konsekvenciji znače, a jedan deo je levičar već zato, što mu leži u prirodi da je većito nezadovoljan i uvek traži i nalazi razloge da sve kritikuje i da svemu bude opozicija. Samo se sobom razume da se na sve te slučajeve odmah ukazuje prstom i da se pojedinačni slučajevi uopštavaju i lake ruke osuđuje sva srednjoškolska omladina, a to nije pravo.

Rotarijanski pokret vodi i treba da vodi računa i o omladini. U novije doba Rotari klubovi u celome svetu povelili su akciju za pomoć i zbrinjavanje kljaste i bogaljaste dece. Akcija je više nego pohvalna, plemenita i korisna. U zapadnim državama, a naročito u Velikoj Britaniji, koja kao što je poznato, ima najbolje škole na svetu i gde su one u ogromnoj većini slučajeva ostavljene brizi i naporima privatne inicijative, postoje mnoga društva sa isključivom svrhom da se staraju o omladini i njenom, naročito moralnom i fizičko-zdravstvenom usavršavanju. Mislim da bi bilo veoma dobro i korisno, da se tim pitanjem pozabave naši klubovi i u interesu srednjoškolske omladine, dakle svoje dece učine sve što mogu, da se što više suzbiju negativni uticaji na nju i pomognu nastojanja prosvetnih vlasti i nastavnika u podizanju, što boljem obrazovanju i što lepšem vaspitavanju naše srednjoškolske omladine.

5. Odbor za Međunarodno služenje:

Pretsednik: **St. Pelivanović** (Beograd), Tajnik: **Dr. Milorad Popov** (Novi Sad). Izvestioci: **Dr. Ivo Belin** (Beograd, **Dr. Matija Vidoević** (Dubrovnik).

TEŠKOĆE U MEĐUNARODNOJ TRGOVINI; JUGOSLAVIJA I TEŠKOĆE MEĐUNARODNE TRGOVINE

Dr. Ivo Belin (R. K. Beograd)

Međunarodna trgovina nailazi na sve veće teškoće. Pokušaji koji se čine da bi se ove teškoće otklonile ili ublažile ostaju redovito bez ikakvog rezultata, ako ne i da pogoršavaju stvari. Uvozne carine, nekada najveća teškoća u međunarodnoj trgovini — ma da su u svima državama i na svima linijama bitno povećane — danas su najmanja teškoća u izmeni dobara između pojedinih država. Kontingenti sa kojima danas operišu gotovo sve države daleko su veće zapreke međunarodnoj izmeni dobara no što su to carine same. Znatna deo svih država zaveo je danas klirinški sistem plaćanja, koji u mnogim slučajevima ne dozvoljava ni iskorišćenje onih čednih kontigenata koje danas klirinške države daju svojim partnerima.

Kao da te teškoće nisu dovoljne, neke države provode princip autarkije nastojeći da najvažnije produkte proizvode same bez obzira da ti isti produkti u daleko boljem kvalitetu mogu biti jeftiniji ako bi se poručili u inostranstvu. Tako dolazimo do apsurda da, dok na jednoj strani imamo viškove u produkciji pojedinih artikala, na drugoj strani se forsira produkcija njihovih zamena koje još nikako ne odgovaraju kvalitetu originalnih artikala, a znatno su od njih skuplji.

Ako svima ovim teškoćama nadodajemo još i teško finansijsko stanje izvesnih država, lako možemo konstatovati da se međunarodna trgovina nije nikada nalazila u težoj situaciji nego danas. Izgledi na uklanjanje ovih teškoća u bližoj budućnosti nisu sjajni. Finansijske teškoće mnogih država i dalje će biti teške, što onemogućuje ovim zemljama veću liberalnost u spoljnoj trgovini. Sa sistemom kliringa mnoge države misle i dalje da operišu, a da o kontigentiranju i sličnim merama koje sputavaju spoljnu trgovinu i ne govorimo. Tendencija autarkije s obzirom na političke prilike u svetu forsiraju se i dalje i mi možemo biti srećni ako ova ideja ne postane program još mnogo drugih država.

Jugoslavija je kao poslednja država Evrope pristupila ograničenjima u svojoj uvoznoj trgovini, ma da su se njenom uvozu pravile vse veće teškoće; — pa i danas Jugoslavija pravi smetnje uvozu stranih produkata, odnosno njihovom plaćanju. Nema još ni dve godine da je Jugoslavija zavela kontrolu uvozne trgovine i to isključivo prema onim državama sa kojima se platni promet vrši u devizama. Prema ostalim državama — a na ove se proteže $\frac{3}{4}$ njene spoljne trgovine — Jugoslavija zauzima najliberalniji stav. Produkti ovih klirinških zemalja mogu se bez ikakvog izuzetka i u neograničenoj meri uvoziti u Jugoslaviju i to čak iz onih država koje su uvoz najvećeg dela jugoslovenske robe podvrgle strogom kontigentiranju. Iz Nemačke, Italije, Čehoslovačke i Mađarske — da pomenemo samo naše susedne i naj-

važnije države — mogu se u Jugoslaviju uvoziti bez ikakve teškoće i bez ikakve prijave ili pitanja svi proizvodi dotičnih zemalja, ma da Jugoslavija za plasman svojih produkata u tim zemljama ne može da se pohvali istom liberalnošću.

Sa državama sa kojima se platni promet vrši u devizama Jugoslavija, ukoliko je njen trgovinski bilans povoljan, ne pravi stvarno nikakva ograničenja. Ukoliko i postoji, i to samo za izvesne artikle, kontrola uvoza iz neklirinških zemalja, ona se prema nekima od tih zemalja primenjuje samo onda ako je naš trgovinski bilans sa tim zemljama pasivan. Ne može niko, u današnje vreme, zahtevati od Jugoslavije da sa onim zemljama sa kojima se platni promet vrši u slobodnim devizama dozvoli sebi luksuz pasivnog trgovinskog bilansa.

Ograničenja uvoza koja sprovodi Jugoslavija odnose se samo na devizne zemlje i samo na izvesne artikle, u prvom redu industrijske proizvode. Ostali artikli, naročito sirovine, potpuno su slobodni i mogu se neograničeno, bez svake administrativne teškoće, uvoziti bez obzira da li će se oni plaćati u kliringu ili u slobodnim devizama.

Jugoslavija u poslednje vreme nastoji da napusti klirinške ugovore i da uvede režim plaćanja u slobodnim devizama. Ako ona u ovome svome nastojanju nije do sada svuda uspela, to se ima pripisati deviznoj situaciji ovih drugih zemalja koje su mišljenja da nisu još u mogućnosti da napuste stroge devizne propise a u prvom redu klirinški sistem. Jugoslavija bi i danas bila spremna da sa svim zemljama bez ikakvog izuzetka zavede režim slobodnog plaćanja u devizama i najvećeg liberalizma u pogledu izmene dobara, uz jedini uslov da njen trgovinski bilans sa tim zemljama bude aktivan. Aktivnost trgovinskog bilansa s obzirom na agrarni karakter Jugoslavije neizbežna je potreba za normalno funkcionisanje platnog prometa sa inostranstvom. Jugoslavija ima znatne finansijske obaveze prema inostranstvu. Ona ove obaveze može da ispunjava samo viškom izvoza nad uvozom, pošto je u ostalim pozicijama platnog bilansa ona per saldo pasivna.

Da bi trgovinski bilans Jugoslavije bio aktivan, potrebno je da se Jugoslaviji olakša plasman u prvom redu njenih agrarnih proizvoda. Višak svoje agrarne produkcije, bilo poljoprivredne, bilo stočne, mora Jugoslavija da nesmetano i u dovoljnoj količini plasira u takozvanim industrijskim zemljama. Pored toga cene koje ona postizava za ove artikle moraju biti takve da one producentu omogućuju pokriće produkcionih troškova i još mu daju toliko kupovne snage da on može da absorbuje ne samo produkte jugoslovenske industrije, koja je tek u razvitku, nego i produkte drugih industrijskih zemalja. Politikom preferencijala htelo se omogućiti producentima agrarnih zemalja da svoju kupovnu snagu toliko podignu, da industrijske zemlje koje daju ove preferencijale mogu da nađu rekompensaciju u povećanom plasmanu svojih proizvoda u tim zemljama.

Ideji uklanjanja teškoća u međunarodnoj trgovini Jugoslavija će poklanjati najveću pažnju. Ona će biti među prvima spremna da brzim tempom ukloni teškoće koje se sa njene strane stavljaju međunarodnoj izmeni dobara, ako će joj se omogućiti da plasmanom svojih produkata pokrije ne samo svoje potrebe koje se moraju da namiruju u

inostranstvu, nego koje će joj omogućiti i udovoljavanje svojim finansijskim obavezama. U tom slučaju Jugoslavija ne bi bila daleko od toga da ukloni i sve devizne stege u međunarodnoj trgovini i da se postepeno vrati ranijim metodama međunarodne izmene dobara.

TURIZAM KAO SPONA MEĐU NARODIMA

Dr. **Marija Vidoević** (R. K. Dubrovnik)

Putovanje je jedan od ljudskih nagona. Istorija čovečanstva beleži od svojih prvih početaka kretanje ljudskih gomila širom zemljine kugle. Seobe naroda, osvajački i verski ratovi, eksploatatorska iseljivanja i naseljivanja, pojedinačno i u masama, sukobljavala su, ali istodobno i zbližavala su zemlje i narode.

Ubrzani razvoj moderne tehnike, posebno na polju saobraćaja, koji postepeno sve više eliminira problem vremena i prostora, omogućuje ujedno da težnja čoveka za putovanjem dobija sve veći zamah.

Nauka deli **uzroke** koji pokreću ljude na putovanje u više grupa, koje su po svojim motivima raznolike. Uglavnom ih svodi na lične i stvarne, prema tome da li proizlaze iz čoveka kao takovog, odnosno da li su vezani za krajeve, odakle i kamo se putuje.

Kod **čoveka** putovanje postaje isto toliko duševnom koliko i telesnom potrebom, i to s jedne strane zbog umirenja ili osveženja oslabljenog ili umornog organizma prolaznom promenom mesta boravka i načina življenja, a s druge strane zbog sticanja i uvećavanja stručnog i opšteg znanja u nastojanju oko izgrađivanja vlastitog duševnog života.

Pojedina **mesta i krajevi** izazivaju potrebu za putovanjem svojim specijalnim osobinama u odnosu prema pokretnim motivima čoveka kao putnika. Zato tip i karakter turističkog mesta nije ni jednostran ni jednoobrazan, nego je mnogostruk sa raznim nijansama od blagog odmarališta do strogog lečilišta, od sportskih i mondenskih zabavišta do umetničkih, naučnih i privrednih centara (univerzitetski gradovi, međunarodna sajmišta, kongresna sedišta itd.). Turistička mesta razlikuju se, dakle, međusobno po karakterističnim uslovima svoje privlačnosti, pa ukoliko pojedino mesto u sebi spaja više takvih elemenata, to je i njegova vrednost u turizmu tim veća.

Na ovoj i ovakvoj širokoj osnovi izgrađen je **pojam savremenog turizma** kao vidnog faktora u socijalnom, kulturnom, ekonomskom, pa i političkom životu naroda i država. U svim njegovim manifestacijama bitno mu je obeležje **međusobno povezivanje** ljudi iz raznih krajeva. Takav odnos za one, koji putuju, nastaje prolaznim boravkom u stanovitom mestu, a za one, koji su tim mestom stalno povezani: primanjem onih koji dolaze kao turistički gosti.

Značaj turističkog kretanja danas je ogroman. Njegov ekonomski efekat, bilo za gledišta razvoja sveukupnog putničkog saobraćaja u svetu, bilo sa gledišta unutrašnjeg ekonomskog podizanja turističkih mesta i krajeva, bilo sa gledišta međusobnih odnosa platežnih bilansa pojedinih država, izražava se u ciframa, koje su uvek vrlo visoke, pa zato i od velike važnosti. Jedan od praktičnih primera u tom pogledu pruža nam razmer prihoda i rashoda koji u pojedinim zemljama nastaje

dolaskom inostranaca i putovanjem vlastitih građana u inostranstvo. U periodu od 1927 do 1932 višak prihoda, kada je bio najniži, kretao se godišnje u Francuskoj oko 100, u Italiji oko 43.5, u Švajcarskoj oko 47.3, u Grčkoj oko 1.9, u Austriji oko 27.4 miliona dolara itd.; a kada je bio najjači dostizao je godišnje u Francuskoj do 333, u Italiji do 126, u Švajcarskoj do 61.8, u Grčkoj do 2.1, u Austriji do 27.4 miliona dolara. Sliku finansijskog efekta, a istodobno snage i stepena privlačnosti jugoslovenskog turizma u razmeru prema citiranim primerima, pružaju nam rezultati, koji su postignuti od 1934 do 1936 god. U tom periodu naš godišnji prihod od stranih turista prosječno se kretao oko 320 milijona, a rashod naših turista u inozemstvu preko 150 milijona, pa je višak iznosio prosečno preko 150 milijona dinara godišnje. Ukupni pak bruto prihod, koji je turizam kroz period od 1930 do 1936 doneo Jugoslaviji, iznosi okruglo 5 milijardi (4,813.8) dinara, od čega otpada na domaće turiste 2.775.6 milijona a na strane 2.038.2 milijona dinara. Ništa manje nije važan efekat koji turizam izazivlje u kulturnom i političkom životu i razvoju pojedinih zemalja, pa nam u tom pogledu pružaju dragoceno iskustvo koliko uloženi naponi toliko postignuti rezultati pojedinih naroda i država. Primera bi se moglo citirati bezbroj i to vrlo zanimivih.

Koliko iznosi **opseg** savremenog turističkog prometa u svetu može se donekle zaključiti po svoti izdataka koju troše građani pojedinih zemalja u inozemstvu.

U periodu 1928-29 ta je svota godišnje, računata u dolarima dosegala u Njemačkoj preko 70 milijona, u Poljskoj 27 mil., u Švajcarskoj oko 58 mil., u Čehoslovačkoj 20—22 mil., u Austriji 10 mil., u Mađarskoj 10 mil., u Sjedinjenim državama američkim gotovo do 300 milijona. Ova cifra snižava se za vreme privredne depresije početkom ovog decenija, ali to opadanje, baš zato što je bilo uslovljeno posebnim razlozima, skoro isključivo ekonomskog karaktera, nije merodavno za ocenu problema koliko je turizam u širini i u dubini obuhvatio svojom intenzivnošću interes najširih slojeva kao ljudska navika i potreba. U svetu postoji stalni porast volje za putovanjem. Danas se već govori i o demokratiziranju turizma kao karakteristici sadanjeg vremena putničkog kretanja u masama za razliku od onog, ne mnogo dalekog, kada je putovanje bio privilegij retkih i odabranih. A to je baš ono po čemu se može oceniti opseg unutrašnje snage turizma uopšte i stepen njegovog razvoja, koji se već zbog sve boljeg usavršavanja saobraćajnih mogućnosti te zbog sve većeg olakšavanja uslova za putovanje stalno proširuje i podiže.

Po svim ovim svojstvima, po svojoj snazi i opsegu, po svojim praktičnim rezultatima u životu pojedinih naroda i država, značaj turizma dobija sve više na svojoj opštoj, svestranoj važnosti. Posebno pak, samim tim što turizam po svojoj osnovnoj misli i vlastitoj svrsi nužno prelazi mimo i preko političkih granica i geografskih područja, on već u svojoj biti nosi i svoj **međunarodni karakter**, koji mu daje i jednu naročitu vrednost sa gledišta međunarodnih odnosa.

Uticao je turizam u pravcu međunarodnog povezivanja skoro redovno je konstruktivan i pozitivan, jer se osniva na neposrednom ličnom kontaktu, a stvara se u znaku dobre volje na obadve strane, ko-

liko onih, koji dolaze u pojedine zemlje kao gosti, toliko onih koji putnički svet primaju kao domaćini. Turizam je zato danas jedna od najjačih **spona upoznavanja i zbližvanja** među narodima i državama.

Zbog svih ovih razloga razumljivo je da je turizam danas predmet **javnog interesa**, i to u najvećoj meri, kako se to jasno vidi po pažnji koju mu u savremenom javnom životu jednako posvećuje i javna i privatna inicijativa u celom svetu, pa i u onim zemljama koje ranije o tome nisu vodila mnogo brige, kao npr. Engleska.

Naš narod može da prati sa zadovoljstvom opšti razvoj turizma u svetu, jer se u tome znaku i nama otvaraju **bogate perspektive vlastitih vrednosti naše zemlje** i njenih turističkih privlačnosti, a s tim uporedo i svih onih koristi koje razvijeni turizam može da pruži. Prirodne lepote pojedinih naših, koliko primorskih toliko planinskih krajeva, lekovitost naših izvora, bogastvo naših istorijskih spomenika, bujnost našeg folklora, itd., svaka od tih privlačnosti i sama za sebe i u sve skupa u međusobnoj povezanosti sačinjavaju obilne uslove za izgradnju turizma prema savremenim shvatanjima i zahtevima i to skoro na svim područjima naše države. Već danas ima Jugoslavija u širokom turističkom svetu glas turističke zemlje. Broj njezinih inostranih gostiju u stalnom je porastu: on je u 1933 godini iznosio 216.654, a u 1937 godini 273.987. Karakterističan je u tom pogledu primer Dubrovnika, koji inače još od predratnih vremena ima reputaciju turističkog mesta, a danas je i po svojoj strakciji izraženoj u frekvenciji i po svojem kapacitetu najjači i najvažniji turistički centar u našoj državi. Broj njegovih inostranih gostiju, među kojim su zastupane skoro sve države ovog sveta, stalno se podiže s godine na godinu. U 1925 bilo je svega nešto preko 4 hiljade stranih putnika, a u 1937 godini oko 36 hiljada, dakle devetorostruko. Tome treba pribrojiti oko 20 hiljada jednodnevnih prolaznika izletnika sa stranih brodova na kružnim putovanjima, tako da je broj stranih posetilaca u samom gradu Dubrovniku dosegao oko 56 hiljada u jednoj godini. Prava vrednost ovog broja može se oceniti kada se uzme u obzir i broj provedenih noći (preko 300 hiljada godišnje) te razmer sa brojem domaćih gostiju, koji se u istoj godini kreće oko 13 hiljada, a i sa ukupnim brojem domaćeg pućanstva, koji iznosi oko 18 hiljada. Blagodat koju već sada turizam pruža i svakom našem turističkom kraju i našoj zemlji kao celini, obilna je u svakom pravcu. Te koristi nisu samo materialna, nego isto tako i moralne, a među njima svakako je jedna od najvažnijih nakon bližeg upoznavanja sigurno bolji sud inostranaca o našem narodu i njegovim osobinama, te o našoj zemlji i njezinoj privlačnosti. Ne treba pak ni pominjati da ovo direktno međusobno upoznavanje, osobito u mestima gde je turistički promet živ, stalno vrši svoj uticaj i to pretežno pozitivan (jer je nekad i negativan) na mnoge naše navike i shvatanja, pa i u najširim slojevima.

Međutim, ovo postignuto iskustvo o praktičnim i svestranim rezultatima turizma u životu i našeg i drugih naroda, još uvek nije naišlo na dovoljan odraz, koji bi se u **izgradnji našeg turizma** trebao osetiti. Ne znači to da se u tom pravcu nije kod nas i radilo i stvaralo. Naprotiv, uloženi su mnogi naponi i pojedinačni i skupni, a bilo je pojedinaца koji su svoja nastojanja platili i svojom ekonomskom egzisten-

cijom. (Poznata je npr. serija hotelskih krahova). Rezultati svih tih napora vidljivi su u našem sveukupnom javnom životu, specijalno na polju organizovanja turističkih ustanova (koje još nije dovršeno), a isto tako i u izgradnji uslova receptivnog turizma, koja je znatno napredovala u skoro svakom našem turističkom mestu. Ovi izvršeni napori tim su dragoceniji i vredniji priznanja baš zato što i danas često nema pravog razmera između faktičnog stanja i uloge našeg turizma, te shvatanja i delovanja baš na onim mestima odakle bi trebalo da dolazi potstrek i inicijativa. Mučna je npr. konstatacija, koju je u budžetskoj debati opravdano istaknuo jedan aktivan ministar, da i danas ima narodnih poslanika, koji se smeše kada je reč o turizmu u našoj zemlji. Nerazumljivo je npr. da za materijalne potrebe oko unapređenja turizma u celoj kraljevini sadanji državni budžet ne predviđa niti jedan milion dinara (tačno: din. 898.000.—). O nekim banovinskim budžetima, te o mizerijama komunalne politike mnogih naših turističkih mesta bolje je i ne govoriti. Oseća se, jednom reči, da u našoj turističkoj politici nedostaje provođanje jedne šire osnove, a isto tako i uža međusobna povezanost pojedinih akcija. Ne krči naša inicijativa nove puteve, nego nas život stavlja pred gotov čin, a mi ga po malo sledimo, i to vrlo često definjim hodom. Celi ovaj problem, uostalom, sačinjava jedno zasebno poglavlje, koje je tek indirektno u vezi sa našom temom o kojoj je ovde reč. Ali kada je već govor o turizmu, ako hoćemo da i u našoj zemlji dođu do punog izražaja sve njegove vrijednosti, potrebno je i ovo makar uzgred spomenuti. Ne kao prigovor, nego kao želju, i to u najboljoj nameri.

Rad u odborima bio je veoma značajan i što se dublje uazilo u stvari, diskusija je bivala sve zanimljivija.

Po završetku rada pokupljeni su svi zapisnici i nacrti rezolucija i predati predsedniku Odbora za rezolucije, br. Drago Potočniku (R. K. Ljubljana), da se za sutrašnju plenarnu sednicu spremi definitivni predlog rezolucija.

SVEČANI BANKET SA IGRANKOM

Već odmah posle 20 č. počelo je da vri u restoranu Srpski Kralj. Cela terasa i velika trpezarija bile su pokrivene stolovima ukrašenim cvećem. Sestre u lepim toaletama, a neke u divnoj narodnoj nošnji, i braća u smokingu veselo su razgovarali tražeći svoja mesta.

Tačno u 21 č. sva su mesta bila ispunjena, svi učesnici konferencije bili su na okupu oko gostoljubive trpeze. Nisu izostali ni brat Dr. Milan Stojadinović, ni brat Stevan Ćirić, ni brat Letica, koji su, i pokraj velike zauzetosti zvaničnim dužnostima, našli slobodnog vremena i za ovo drugarsko veče na koje su došli sa svojim gospođama, našim milim sestrama.

Na kraju večere uzeo je reč predsednik domaćinskog kuba, brat **Dr. Andra Nikolić**, i pozdravio prisutne ovim rečima:

Gospodine Predsedniče Kraljevske Vlade, pastdirektore, pastguvernere i dragi brate Stojadinoviću,
Poštovani delegate Rotary Internacionale,

Dragi brate guvernere,
Draga braćo i sestre rotari,
Gospođe i gospodo,

Posle završenog prvog radnog dana naše distriktne konferencije mi smo se večeras sakupili oko ovog stola da u svečanom raspoloženju i u društvu pravih prijatelja prvedemo nekoliko veselih časova zasluženog odmora.

Uzimajući reč kao predsednik domaćinskog rotari kluba, i prožet rotarskim shvatanjem da samo dobar građanin može biti i dobar rotar, ja smatram za prvu svoju dužnost da Vas zamolim da zajedno sa mnom ustanete i podignete svoje čaše za zdravlje i sreću našeg ljubljenog mladog Kralja Petra II sa uzvikom:

Da živi **Njegovo Veličanstvo Kralj Petar II!**

Da živi ceo Kraljevski Dom!

(Svi prisutni ustaju i vrlo dugo i oduševljeno kliču i pljeskaju).

Osobito mi je milo i da pozdravim Gospodina Predsednika Kraljevske Vlade, našeg dragog brata Dr. Milana Stojadinovića sa njegovom gospođom, koji i pored svojih visokih dužnosti i prezaposlenosti, ipak nađe vremena da i svojim rotarskim dužnostima odgovori, dajući time najboljeg dokaza da pravi rotar, t.j. rotar po duši i srcu, ostaje uvek rotar pa ma gde se nalazio. Beogradski rotari klub u mnogome ima da zahvali njegovim savetima i ličnom učešću za uspeh ove konferencije.

Živeo brat Stojadinović!

Osobito mi je čast da pozdravim delegata Rotari internacionale Gospodina Agripa Popescu, guvernera 84 rumunskog rotarskog distrikta i direktora Rotari internacionale za iduću rotarsku godinu.

Mon Cher Délégué du Rotary International,

Nous sommes particulièrement heureux que le Président du Rotary International, Mr. Maurice Duperrey, vous ait désigné comme délégué auprès de notre Conférence de District, car nous connaissons fort bien votre activité rotarienne, votre activité dans la vie publique et votre personnalité. J'espère que vous passerez un séjour agréable parmi nous. Soyez assuré que nous avons le vif désir de sceller encore plus fortement, par des relations rotariennes, par l'amitié sincère et nos efforts dans le but commun, les liens amicaux qui existent déjà sur le terrain politique et économique entre nos deux pays.

A ce titre, Cher Ami, je vous salue et vous souhaite la bienvenue.

Živeo brat Popescu!

Osećaji iskrenoga prijateljstva rukovode me pri pozdravu delegata 66 rotari distrikta bratskog čehoslovačkog naroda brata Hyže.

Mi se uvek sa zahvalnošću sećamo da smo rotarsko krštenje primili od naše braće Čeha kada je pre 10 godina osnovan beogradski rotari klub, kao prvi klub u Jugoslaviji. Od toga doba pa do danas rotarstvo je kod nas uhvatilo dubokog korena a s time uporedo i rotarske veze prijateljstva sa braćom Česima postale su sve intimnije. Neka bi to bilo na korist dobrim političkim i ekonomskim odnosima koji između naših zemalja već postoje i koji su naročito u današnje doba tako potrebni. U međunarodnim odnosima koji mi prema svima narodima gajimo, za braću Čehe nas vezuju i veze slovenske solidarnosti koje su nam vrlo drage i koje naročito želimo da njegujemo. —

Ja molim brata Hyžu da pozdravi braću rotare u Čehoslovačkoj i da ih uveri da u nama uvek imaju iskrene i prave prijatelje.

Živeo brat Hyža!

Isto tako pozdravljam i simpatičnog delegata Bugarskih rotara brata Ljubena Božkova. Bugari su nam i po susedstvu, veri i krvi najbiža slovenska braća, a međusobni interesi i opšte prilike bezuslovno nas upućuju jedne drugima. — Pakt prijateljstva zaključen nedavno između naših naroda, koliko je koristan toliko je isto prirodan i neophodan. Rotarsko prijateljstvo i bratstvo koje mi gajimo i prema stranim narodima, u toliko pre treba da doprinese istinskom i trajnom prijateljstvu između dva naša bratska naroda.

Živeo baš Božkov!

Pozdravljam našeg dragog i zaslužnog guvernera brata Stevana Pavlovića koji je uložio toliko truda i ljubavi za uspeh ročiarsiva u ovoj gogini kao i za organizaciju naše distriktne konferencije.

Živeo brat Pavlović!

Od srca i toplo pozdravljam sve prisutne delegate naših rotari klubova, kao i svu ostalu dragu braću i sestre rotare koji su u tako lepom broju uveličali ovu našu svečanost. Neka budu uvereni da ih beogradski rotari klub raširenih ruku i otvorena srca dočekuje, i neka oprostite ako se možda u organizaciji dočeka, i mimo naše volje, potkrala kakva greška.

Na kraju, a ne na poslednjem mestu, isto tako toplo i srdačno pozdravljam i sve ostale naše goste nerotare. Po današnjoj našoj svečanosti oni su mogli konstatovati, da u rotarskom pokretu nema ničega tajnog ili što bi trebalo prikrivati. Naprotiv, naša je akcija otvorena i javna, i mi bismo se radovali da u vama dobijemo simpatizere i po-

Brat Marko Božnić (R. K. Slavonski Brod) objašnjava dužnosti i prava stoloravnatelja

magače, i da steknete uverenje, da rotari gaje drugarstvo i prijateljstvo ne kao glavni cilj, već kao sredstvo da bi na taj način bili drugima od koristi. Nesebičnost i poštenje u radu, to je jedan od glavnih principa u našem radu.

Ja dižem ovu čašu za napredak rotarske ideologije u svetu, i za prosperitet naših rotari klubova u zemlji, a pijem je u zdravlje svih naših rotara i naših gostiju.

Dugotrajno i burno odobravanje isprekidano oduševljenim pljeskanjem.

Na sred stola, uokvireno cvećem, stajalo je i intrigiralo sve prisutne, jedno umetnički izrađeno burence puno vina.

Po završenoj večeri prišao je guverneru St. K. Pavloviću, brat **Franc Stamol**, delegat R. K. Maribor, i sa nekoliko toplih i srdačnih reči predao mu (kao neke ključeve od bogatih riznica) čep i slavinu, moleći ga da ovo burence slovenačkog vina primi kao dar Mariborskog kluba — uspomenu na guvernersku zvaničnu posetu ovome klubu.

Guverner se, veoma dirnut ovom pažnjom, najlepše zahvalio izjavljujući da će se i poslednja kap ovoga vina ispiti u zdravlje braće iz Maribora, a bure čuvati u njegovom domu kao veoma draga uspomena.

Dok su se raspremali stolovi, u drugoj je sali guverner sa sestrom, gospođom Dr. Milana Stojadinovića otvorio igranku vodeći Kraljevo kolo.

Za ovim su se redale razne igre, pa nije izostalo ni originalno „zavrtno“ kolo tako omiljeno pastdirektoru, bratu **Dr. Stojadinoviću**, koje on sa toliko lakoće i očiglednog zadovoljstva prepleće, vrti, steže i odvrće dok sve redom igrače ne zamori.

I dok je u jednoj sali klizila igra uz odličan džaz orkestar univerziteskih đaka, u susednoj odaji zasvirao je čuveni „**SUZ**“ orkestar brata **Mike Petrovića**, da mu se uskoro pridruži lepa mladost, sevdalinska pesma i umetnička pratnja na harmonici **sestre Antičke** sa Sušaka. Ubrzo se oko njih okupio mali krug ljubitelja ovog žanra veselja, koji se sve više širio i rastao dok nije ispunio i poslednje prazno mesto.

Pesma i igra trajali su još dugo u noć u ovom delu restorana, dok se drugi bio potpuno ispraznio. Džaz je ćutao i ljubomorno gledao kako su mu sestra **Antička** i brat **Mika** oteli klijentelu.

ROTARSKÉ RADOSTI. — Brat Mario Mikuličić (R. K. Sušak) oženio se kćerí pok. Antuna Smokvine-Padoša. — Ing. Vjekoslav Pilpel (R. K. Osijek) udao je svoju kćer za dr. Luja Enderle advokata u Osijeku.

Brat Dr. Branko Petrović, predsednik R. K. Novi Sad venčao se početkom aprila sa gospođicom Magdom Mamuzić, akademskom slikarkom. — Brat Karlo Vajskopf srećno je udomio svoju kćer.

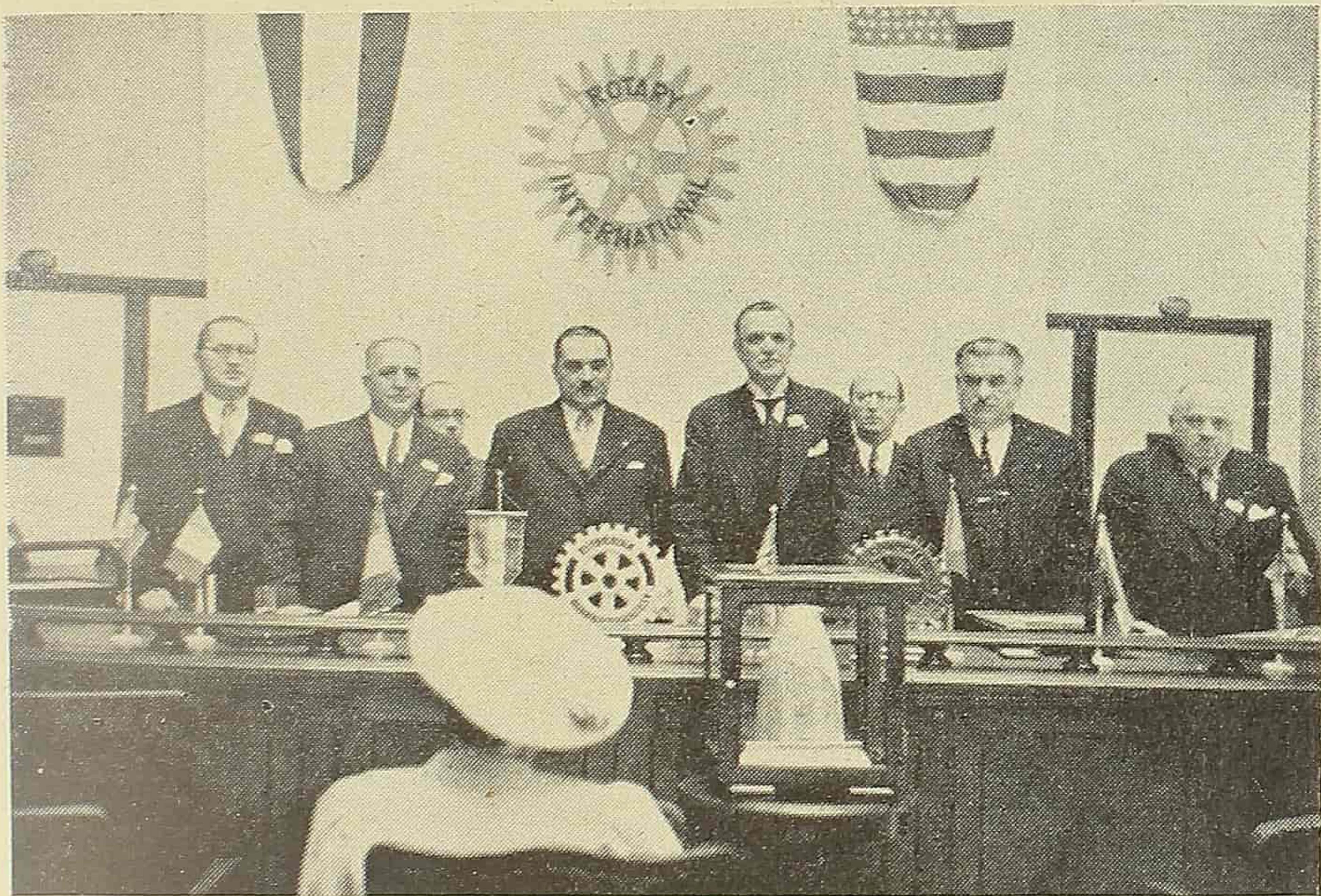
Naša bratska čestitanja.

DRUGI DAN, 15 MAJA 1938

SVEČANA I ZAKLJUČNA PLENARNA SEDNICA

Za predsedničkim stolom, u punoj dvorani Beogradske berze desno od guvernera **St. K. Pavlovića** sedi predsednik vlade, pastdirektor brat **Dr. Milan Stojadinović**, a do njega predsednik domaćinskog kluba br. **Dr. Andra Nikolić** i delegat 66 distrikta **Ferdinand Hyža**. Levo od guvernera zauzimaju mesta izaslanik R. I. **Agripa Popescu**, guverner 84 distrikta R. I. (Rumunija) i **Ljuben Božkov**, administrativni savetnik R. I. za Bugarsku.

Guverner **St. K. Pavlović**, u 10.30 č., otvara svečanu sednicu i izjavljuje da je srećan što ponova vidi braću i sestre i što u njihovim veselim pogledima nalazi obodrenje i zadovoljstva za dalji rad, posle jučerašnjeg dana punog napora i iza prošle noći pune zabave i uživanja.

Guverner St. K. Pavlović proglašava izbor Nj. Kralj. Visoč. Kneza Namesnika Pavla za Doživotnog počasnog guvernera 77 districta R. I.

Odmah zatim saopštava veliku radost i još veću čast za Jugoslovenske rotare, da je **Nj. Kralj. Visočanstvo Knez Namesnik Pavle**, visoki zaštitnik svega što je dobro, lepo, plemenito i napredno, sa zadovoljstvom blagovoleo primiti vest o jučerašnjoj odluci Odbora klupskih delegata, kojom je, oduševljeno aklamiran, izabran za **doživotnog počasnog guvernera 77 distrikta Rotary International**.

Srećan što je njegova inicijativa dala ovako povoljan rezultat, guverner **St. K. Pavlović** završava svoj kratak ali veoma topao govor ovim rečima:

„Od ovoga trenutka mi se nalazimo pod najvišom zaštitom Kneza Namesnika. **Živeo Knez Namesnik!**

Sva se sala prolama od burnih poklika i svi prisutni stojeći neumorno aklamiraju svoga **Doživotnog počasnog guvernera.**

Učasnici konferencije za vreme guvernerovog proglašavanja Kneza Namesnika Pavla za Doživotnog guvernera 77 districta R. I.

REČ UZIMA PRETSEDNIK DOMAĆINSKOG KLUBA BRAT A. NIKOLIĆ

Gospodine Pretsedniče Kraljevske Vlade, pastdirektore, past-guvernere, i dragi brate Stojadinoviću,

Uvaženi delegate Rotari internacionale Popesku,

Dragi brate guvernere Pavloviću,

Draga braćo i mile sestre rotari,

Gospođe i Gospodo,

Juče, pri svečanom otvaranju naše VI distriktne konferencije, ja sam imao čast, da kao predsednik domaćinskog kluba pozdravim svu prisutnu braću i sestre rotare kao i sve delegate naših rotari klubova, a na prvom mestu izaslanika 66 čehoslovačkog distrikta, past-guvernera brata Hyža, i tehničkog izaslanika Rotari internacionale za Bugarsku, brata Božkova.

Danas, prilikom otvaranja svečane sednice naše konferencije, moj pozdravni govor ima da bude specijalno upućen zvaničnom delegatu Rotari internacionale, guverneru 84 rumunskog distrikta, Gospodinu Agripi Popesku.

No pre toga, ja smatram za svoju prijatnu dužnost, da pozdravim jednoga zaslužnoga rotara, člana Rotari klub Beograd, koji se danas

nalazi među nama, i koji je u našem klubu zauzima sve položaje, počev od redovnog člana, predsednika kluba, pa do distriktnog guvernera, i najzad položaj direktora Rotari internacionale, položaj koji do danas nijedan rotar u Jugoslaviji nije zauzima. Taj zaslužni rotar je Predsednik Kraljevske Vlade, naš dragi brat Dr. Milan Stojadinović.

Sva ta počasna mesta on je zauzimao blagodareći svojoj uspešnoj velikoj rotarskoj aktivnosti. Pa i danas, kad usled velikih državnih poslova, nije u stanju da u toj meri aktivno saraduje u klubu, ipak on kao rotar i dalje deluje u svome pozivu.

Njegovo današnje prisustvo na našoj konferenciji, kao i sinoć na banketu, najbolji su dokaz da mu rotarstvo leži na srcu, i da se interesuje za rad u našem distriktu.

Živeo brat Stojadinović!

Svi prisutni prihvataju ovaj usklik i dugo aklamiraju brata Stojadinovića.

A sada da ispunim i drugu prijatnu dužnost, da pozdravim delegata Rotari internacionale:

Mon Cher délégué du Rotary International,

C'est pour moi un honneur, de pouvoir au nom du Rotary Club de Belgrade, vous saluer en qualité de délégué du Rotary International à notre conférence actuelle de district. Vos travaux, jusqu'ici couronnés de succès dans la communauté rotarienne, votre situation éminente de directeur du Rotary International et de gouverneur du quatre-vingt-quatrième district de Roumanie, ainsi que la position sociale en vue que vous occupez dans votre pays, tout cela, accroît en une encore plus large mesure, l'importance de votre élection comme délégué du Rotary International à notre conférence de district.

Il m'est en outre particulièrement agréable de pouvoir saluer en votre personne aussi le représentant du peuple roumain, qui nous est si proche et si cher, qui nous est proche non seulement par suite de nos frontières communes, mais parce qu'il est cher à nos coeurs.

Notre Auguste Reine Mère, S.M. la Reine Marie est fille de votre nation, et la soeur de votre Roi Carol II. L'amour sincère qu'éprouve notre peuple pour Elle, s'étend aussi à votre peuple.

Cet amour et cette amitié, qui ainsi que je le disais existent déjà entre nos peuples, et qui sont à la base de notre idéologie et de notre activité rotarienne, contribueront sûrement beaucoup à ce que les bonnes relations entre nos deux peuples s'améliorent encore davantage, si bien que de cette manière nous contribuerons à la sécurité et à l'amélioration générale de la situation dans le monde. Cela nous sera d'autant plus facile, que nos intérêts sont communs aussi bien au point de vue politique qu'économique et que l'histoire nous fournit la preuve, que nos deux peuples n'ont jamais été ennemis. Belgrade et Bucarest sont deux capitales à tous égards nationales, et dans leur vie et leur développement elles ont beaucoup de points communs ou de choses qui les rapprochent mutuellement. Le rôle important qu'elles ont joué dans les événements nationaux de la vie de leur peuple, les a transformées en un foyer de vie pacifique, économique et politique de leur peuple. La transformation de la forteresse de Belgrade, ce plus grand

monument historique de notre capitale, en un parc, en un jardin fleuri, est un signe très symbolique du pacifisme du peuple yougoslave. Ce désir de paix et d'autant plus remarquable aujourd'hui, où en Occident et en Extrême Orient la guerre fait rage. A côté de cette guerre déclarée, on sent dans les autres parties du monde une guerre latente, et nous n'exagéreront pas en disant, qu'au point de vue économique, beaucoup de peuples sont sur un pied de guerre, car l'autarchie agricole et industrielle, ainsi que diverses barrières douanières, frappent cruellement certains peuples, et sont aussi dangereuses que les armes de guerre, spécialement dans les circonstances économiques, difficiles aujourd'hui qui règnent dans le monde. Quelque soit la difficulté de la situation économique dans les différents pays, la situation internationale est encore plus dure.

Dans leur égoïsme exagéré les peuples oublient que les intérêts internationaux sont si étroitement liés, qu'il est impossible que l'un d'entre eux progresse injustement sur le compte de l'autre, ou que celui qui est ruiné n'entraîne pas un autre avec lui et que la guerre n'est pas le seul moyen, ni le moyen le meilleur, pour régler ces questions. Cela nous est du reste prouvé par la guerre mondiale où comme nous l'avons vu, non seulement les vaincus, mais encore les vainqueurs et même les neutres ont subi des pertes. Dans la lutte journalière pour la vie, nous pouvons être rivaux dans différents domaines, mais cette lutte ne doit pas se transformer en inimitié. Nous devons collaborer pour le bien général de l'humanité et nous unir à cet effet.

Le Rotary qui est un mouvement intellectuel et non économique peut beaucoup contribuer à cette oeuvre. Son rôle ne peut consister à prendre des initiatives dans la question de la paix et de la guerre. Le rotary n'essaye pas de mener les affaires de l'Etat, ni les mouvements nationaux, mais il répand l'amitié, la bonne volonté, l'accord et la tolérance entre les hommes, et de cette manière écarte beaucoup de mésententes et d'entraves, et fraye la voie de la paix générale, qui est le soutien le plus fort, du progrès spirituel et matériel de chaque nation.

Quoique le désarmement général soit une des voies pour parvenir à la paix générale, il est néanmoins aujourd'hui impossible de parler de cela, lorsque nous voyons que tous les pays s'arment fièvreusement, et découvrent des engins destructeurs sans cesse plus perfectionnés, et plus puissants. Peut-être, que justement ce perfectionnement des moyens de destruction, à l'abri desquels n'est placé ni celui qui se trouve sur la ligne de combat, ni la paisible population à l'arrière, sera justement une des principales raisons, qu'on osera difficilement prendre la responsabilité de faire la guerre.

Mais nous ne pouvons pas rester les bras croisés, et laisser l'humanité exposée à ce cas malheureux, que quelqu'un, animé par une fausse conception de ses droits et de ses buts, jette consciemment ou inconsciemment l'étincelle sur les explosifs accumulés, et provoque un incendie et un anéantissement mondial.

On a encore le temps de l'empêcher il y a encore des hommes sensés, qui à leurs postes pleins de devoirs et de responsabilités, sauront écarter ce danger. Mais il est nécessaire que chez les peuples et dans

leur conscience, il règne un autre esprit, qui facilitera la tâche des hommes d'Etat.

Le rotary peut beaucoup y contribuer, grâce à son idéologie, son activité et son organisation.

Chacun doit sentir la responsabilité qui lui incombe à cet égard en qualité de membre de la société, et de citoyen du monde. Si chez tous les peuples on voyait aux postes responsables des hommes animés d'une semblable idéologie rotarienne, on aurait la meilleure garantie pour le maintien de bonnes relations internationales, et de la paix générale.

Le rotary yougoslave peut s'enorgueillir, d'avoir aux situations les plus hautes de l'administration de l'Etat ses membres qui sont inspirés dans leurs actes par ses idées.

Voici, cher délégué du Rotary International, quelle est notre conception sur le rôle du rotary dans le monde. Je me réjouirais si vous emportiez de notre conférence du district l'impression, que nous sommes sincèrement animés d'idées rotariennes, que l'idéologie rotarienne a de profondes racines dans l'âme et dans le caractère de notre peuple, et que nous nous efforçons sincèrement de mettre en oeuvre ces idées aussi bien dans notre pays, que dans ses rapports avec les autres peuples. Les amitiés existantes nous sont particulièrement chères. Nous nous efforçons de les consolider encore davantage, et d'en acquérir de nouvelles.

En vous priant, d'être devant le forum du Rotary International l'interprète de nos désirs et de nos aspirations, je vous salue encore une fois le plus cordialement et le plus chaleureusement, cher délégué du Rotary International au nom du Rotary Club de Belgrade.

Ovaj jezgroviti govor predsednika domaćinskog kluba proraćaju braća dugim i snažnim pljeskanjem.

Potom, veoma toplim rećima, predsednik **Dr. Andra Nikolić** predaje neobićno lepo izraćenu plaketu Starog Beograda, kao poklon Beogradskog Rotary Kluba, izaslaniku R. I., **Ing. Agripa Popescu**, delegatu 66 distrikta R. I., **Ferdinandu Hyža** i administrativnom savetniku R. I., za Bugarsku, **Ljubenu Božkovu**.

Ova je predaja proraćena pljeskanjem i pozdravnim usklicima, pa ponovo uzima reć guverner.

Govor guvernera St. K. Pavlovića

Današnji je dan, dan sreće i dobrih vesti. Veseo sam što vam mogu saopštiti da mi je ovoga ćasa Gospodin predsednik Kralj. Vlade i naš dragi brat pastdirektor **Dr. Milan Stojadinović** rekao, da je na njegov predlog, ukazom **Kralj. Namesnika**, uime **NJ. V. KRALJA PETRA II**, odlikovan ordenom **Sv. Save** I-og st. Predsednik R. I., naš veliki prijatelj **Maurice Duperrey**.

Pogaćajući vaše misli, ja mu sa ovoga skupa šaljem telegrafsku ćestitku koju će primiti uoći samoga ukrcavanja na parobrod, polazeći za Ameriku.

(Dugotrajno i živo pljeskanje. Usklici: Živeo Duperrey!)

Upućujući vam, mila braćo, svoje prve reči i moleći vas da primite svu moju zahvalnost na ukazanoj mi neočekivanoj, ali utoliko većoj i milijoj časti, prošle godine u Skoplju, pitao sam se: da se niste u izboru prevarili? imam li dovoljno snage da sigurno ponesem svu težinu guvernerskog bremena i prevelike časti?

Sreća je naša, zajednička sreća, što su guvernerske i dužnosti i časti kratkoga veka, što smo ipak brzo kraja ugledali.

I ja vas danas od srca molim, da mi verujete, da sam, tokom cele naše rotarske godine, činio sve što sam mogao, da što bolje odgovorim svojoj savesti i zadovoljim vaša očekivanja.

Na završetku našeg zajedničkog rada, ja vam, draga braćo, najtoplije zahvaljujem i na ukazanoj mi počasti, i na predanoj saradnji tokom minulih meseca, i na bratskom odzivu što ste u tako velikom broju došli. Ostavili ste svoje poslove, otišli iz svojih domova, mnogi ste se rastali sa svojom porodicom i prevalili dugi put da odgovorite svome rotarskom pozivu, da se posvetite službi drugome, da se sastanete sa braćom i učestvujete u kolektivnom radu našega distrikta. U svetu bezgraničnog egoizma i grubog samoljublja praćenog nezasićenom gramžljivošću, posvetiti se ispravnosti svoga rada, služiti svojoj okolini, biti veran sluga svoje otadžbine i zalagati se za dobro čovečanstva, to su naša snaga i naš ponos. Ništa nije draže na ovom svetu od mirne i čiste savesti, a mi se trudimo da naša savest bude i mirna i čista.

U jednim novinama pročitao sam, da rotari dobijaju mogućnost da steknu prijatelje, koji su spremni da im pomognu. Neka mi je dozvoljeno da to ispravim i da podvučem. Rotari ne traže ničiju pomoć, njina je služba nezainteresovana; Rotari su sretni što im se pruža mogućnost da steknu prijatelje, ali ne zato što su ovi spremni da im pomognu, već zato, i samo zato, što dobijaju mogućnost da oni budu prijatelju na usluzi.

Monsieur le Représentant du R. I. et cher Camarade Popescu, permettez moi de vous dire, combien je suis heureux de voir que le choix de notre Président Maurice Duperrey, qui fut tout dernièrement notre hôte, vous ait désigné pour être à cette conférence de notre district le porte-parole du R.I. — Et vraiment, aucun choix ne pourrait nous être plus agréable que celui de l'Ami qui nous vient d'un pays aussi cher que la belle Roumanie.

Nos peuples sont si proches et leur vie si semblable; leur traditions-mêmes ne sont-elles pas presque identiques? — Nous chantons vos chansons et nous dansons vos danses, comme, d'ailleurs, vous — les nôtres. Nous n'en avons pas toujours conscience et nous ne savons guère ce que les uns ont emprunté aux autres. Nous vous comprenons mieux que quiconque et c'est ce qui nous donne une joie toute particulière à vous voir représenter la R.I. parmi nous.

Merci d'avoir répondu au désir du Président du R.I. — Nous sommes sensibles à l'honneur que vous nous faites et reconnaissants du plaisir que vous nous apportez. Notre vœux le plus cher est que vous conserviez d'ici le meilleur souvenir et portiez notre salut rotarien à nos frères de votre belle patrie. Traiasca România Mare!

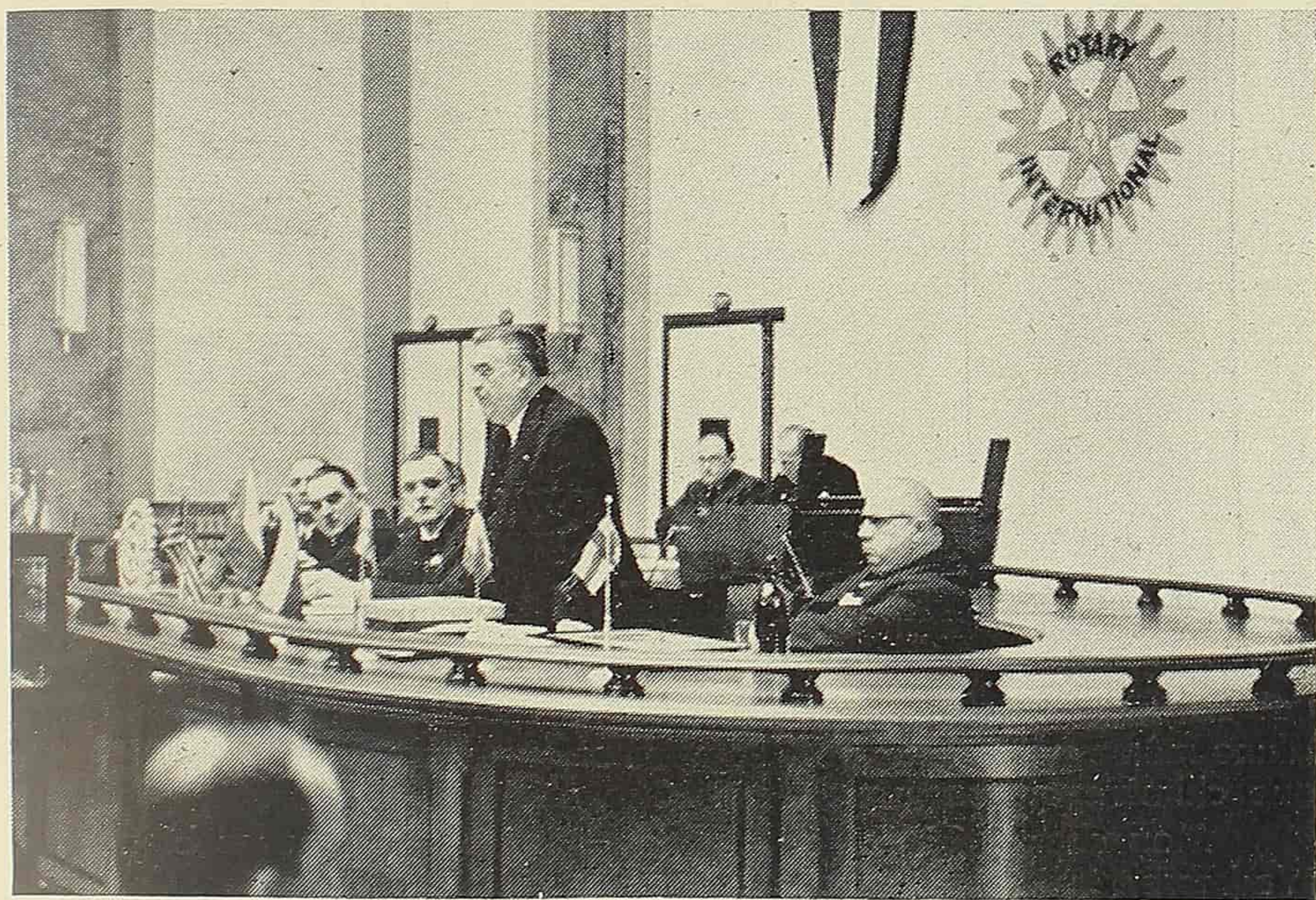
Neka mi je na kraju dopušteno da za trenutak zaboravim da sam i ja član Beogradskog R.K. Hoću, kao guverner, da se zahvalim svoj braći, Beograđanima, na čijem čelu tako dostojno stoji naš predsednik brat Dr. Andra Nikolić, da im se zahvalim na ovako lepom dočeku, na ovom, u svakom pogledu, uspelom sastanku, zašta nisu žalili ni truda ni vremena. Na svemu ovome, i lično i u ime celoga distrikta, ja vas molim, draga braćo da primite našu najtopliju zahvalnost i čestitanja na lepom uspehu. I ovo opšte raspoloženje, ovo rotarsko, ničim nepomućeno bratstvo, neka vam bude dostojna nagrada. Živeli!

Ovaj oproštajni govor guvernera saslušan je sa naročitom pažnjom i praćen vrlo toplim pozdravom.

Za ovim, guverner, sretno nađenim izrazima, predaje gostima poklone: **Ing. Agripa Popescu** Album srpske umetnosti Srednjega veka, delo naučnika akademika i brata rotara **Dr. Vlad. Petkovića** i jedan originalan crtež našeg poznatog umetnika **Ljube Ivanovića**. Braći **Hyža** i **Božkovu** takođe po jedan originalan crtež Lj. Ivanovića.

Prijatno dirnut, gosti su se toplo zahvalili i bili burno ponova pozdravljeni.

Uz buran aplauz svih prisutnih diže se i otpočinje svoj govor dostojanstveni i simpatični **Agripa Popescu**.

Izaslanik R. I. guverner 84 districta (Rumunija) Ing. Agripa Popescu
drži svoj govor

Govor izaslanika R.I., guvernera 84 distrikta, Agripa Popescu.

Monsieur le Président du Conseil,

Messieurs les Ministres,

Mon cher Gouverneur Pavlović,

Mon cher Président Nikolić,

Mesdames,

Mes chers amis rotariens,

J'ai beaucoup regretté de ne pas pouvoir comprendre votre langue. — Cela m'aurait donné le plaisir de suivre de près les conférences très intéressantes qu'ont fait hier nos amis rotariens le Dr. Andra Nikolić, l'aimable Président du Club de Beograd; le compte rendu de l'activité du 77-ième District, fait par votre Gouverneur Mr. Stevan Pavlović; la conférence sur l'éducation rotarienne de Mr. Edo Marković et enfin en ma qualité de rédacteur de la revue du 84-ième district „Rotary România” j'aurais voulu comprendre dans les détails ce que le rotarien Miodrag Pavlović a dit de votre revue.

Et pourtant des quelques mots que j'ai quand même compris ainsi que de ce que mes aimables voisins ont bien voulu me traduire, je crois avoir compris que chez vous comme chez nous et comme un peu partout en Europe l'idée rotarienne est conçue surtout sous ces deux grands aspects:

D'abord: l'idée de servir avant tout sa patrie qui doit être le credo de tout rotarien.

Et ensuite: l'idée d'apprendre à servir en toute occasion dans la vie afin de pouvoir être utile à soi-même, à son prochain et par là aussi à l'humanité.

Ces deux idées sont les pierres de fondement du rotarisme. Prises dans le ciment de l'amitié personnelle entre les membres de tous les clubs Rotary, ces deux pierres de fondement supportent ce bâtiment magnifique qui s'appelle „Rotary”.

Ce n'est qu'après avoir construit solidement ce bâtiment dans son propre pays qu'on peut penser à passer les frontières et à appliquer au delà d'elles le principe de „servir”. —

Et en effet, des paroles que vous avez entendu dire hier par les rotariens Hyža et Boschhoff, vous avez dû avoir comme moi l'impression nette que le Rotary tout en gardant dans chaque pays son cachet national peut tendre au delà des frontières une main rotariennement amicale aux rotariens des autres pays; dans le but de poursuivre et d'atteindre si c'est possible ce quatrième but du Rotary qui s'appelle entente et paix entre les peuples. —

C'est uniquement dans ce sens que le Rotary est international dans ce sens constructif et non pas dans le sens des autres mouvements qui toujours en s'appelant internationaux cherchent à diviser les fils d'une même patrie ainsi que les peuples entre eux, en poursuivant quelque chimère qui ne peut jamais être atteinte. —

Mon cher Président du club de Beograd, Vous avez bien voulu m'adresser tout à l'heure le salut des rotariens de Yougoslavie. — Vous avez évoqué les liens solides qui lient nos peuples et surtout vous avez évoqué le fait presque unique dans l'histoire que deux peuples qui ont vécu pendant des siècles côte à côte n'ont jamais été

en guerre. Cela prouve que ces deux peuples doivent avoir des ressemblances, des affinités d'âme, j'oserai même dire qu'ils sont des **peuples rotariens** qui savent se respecter soi-même et en même temps respecter les autres; qui aiment la paix et qui ne désirent que pouvoir tranquillement collaborer avec tous leurs voisins pour assurer cette paix.

Dans cette ordre d'idées permettez-moi qu'en ma qualité de gouverneur du 84-ième district de Roumanie je vous apporte le salut cordial de tous les rotariens de mon pays. —

Permettez-moi de vous assurer que nos rotariens pensent et sentent comme vous, et que tout en travaillant pour la diffusion des idées rotariennes dans notre pays, ils sont heureux chaque fois qu'ils ont l'accasion de tendre une main sincèrement rotarienne à leurs amis et voisins. —

Il y a quelques jours depuis que votre éminent Ministre Président et rotarien Stojadinovitch est venu en Roumanie. Chaque fois qu'il vient prendre part à ces Conférences de la Petite Entente, nous suivons avec sympathie et confiance les travaux de ces conférences. — Et quoique les communiqués des conférences sont courts et ne donnent pas de détails nous avons toujours ce sentiment de confiance car nous savons d'avance que c'est du **travail rotarien** qui s'accomplit à Bucarest, comme à Beograd, comme à Sinaia et comme partout où les délégués de la Petite Entente se réunissent. — Et nous savons aussi que le meilleur travail rotarien pour la paix des peuples ne s'accomplit pas dans le bruit de la rue, mais dans le silence des cabinets des grands hommes d'Etat.

Vous avez encore mentionné un autre lien qui lie les peuples roumain et yougoslave: c'est la liaison des deux familles Royales. — Vous savez tous comment le peuple roumain a su prendre part à la douleur qui vous a frappé il y a quelques années et vous savez sûrement de quelle sympathie respectueuse nous entourons Sa Majesté la Reine Mère Marie ainsi que sa Majesté le Roi Pierre II et toute la Famille Royale Yougoslave. Nous sommes sûrs que cette liaison ne peut que consolider encore plus les sentiments d'amitiés qui lient nos deux peuples. —

Mes chers rotariens,

Vous comprendrez maintenant avec quelle joie j'ai accepté la proposition que le Président Maurice Duperrey m'a faite, de représenter le Rotary International à cette belle fête qui est votre conférence de District. — Je connaissais déjà de Montreux et Nice votre éminent Gouverneur Stevan Pavlovitch. Comme Président du Club de Bucarest j'avais eu le plaisir de saluer il y a quelques années. Son Excellence le rotarien Pelivanovitch, qui malgré ses nombreuses occupations avec les travaux de la conférence de la Petite Entente Economique est venu prendre part à notre séance. —

J'avais enfin fait la connaissance de beaucoup d'autres rotariens de Yougoslavie à la conférence de l'Eu. Adv. Comité qui s'est tenue l'automne passé à Zagreb et j'avais surtout vif dans ma mémoire le souvenir de cette hospitalité si amicale et si discrète dont nous avaient fait part des rotariens de Zagreb.

Je savais donc d'avance que je me trouverai ici parmi des amis.

— Et dès mon arrivée hier à Zemun et puis dans cette salle de conférence j'ai eu le sentiment d'être chez moi. —

Mes chers amis rotariens,

Ce sentiment ne peut être donné **que par le Rotary**. C'est dans la possibilité de donner ce sentiment que réside, d'après moi tout le secret du Rotary:

„Se sentir parmi des amis, même si on rencontre pour la première fois la plupart des gens auxquels on serre la main ainsi que l'assurance de trouver partout des hommes qui ont la même mentalité, **c'est en cela que** réside la force du rotarisme. Mettre de cette façon cette force au service de la paix et de l'entente amicale des peuples, c'est un des buts du Rotary.”

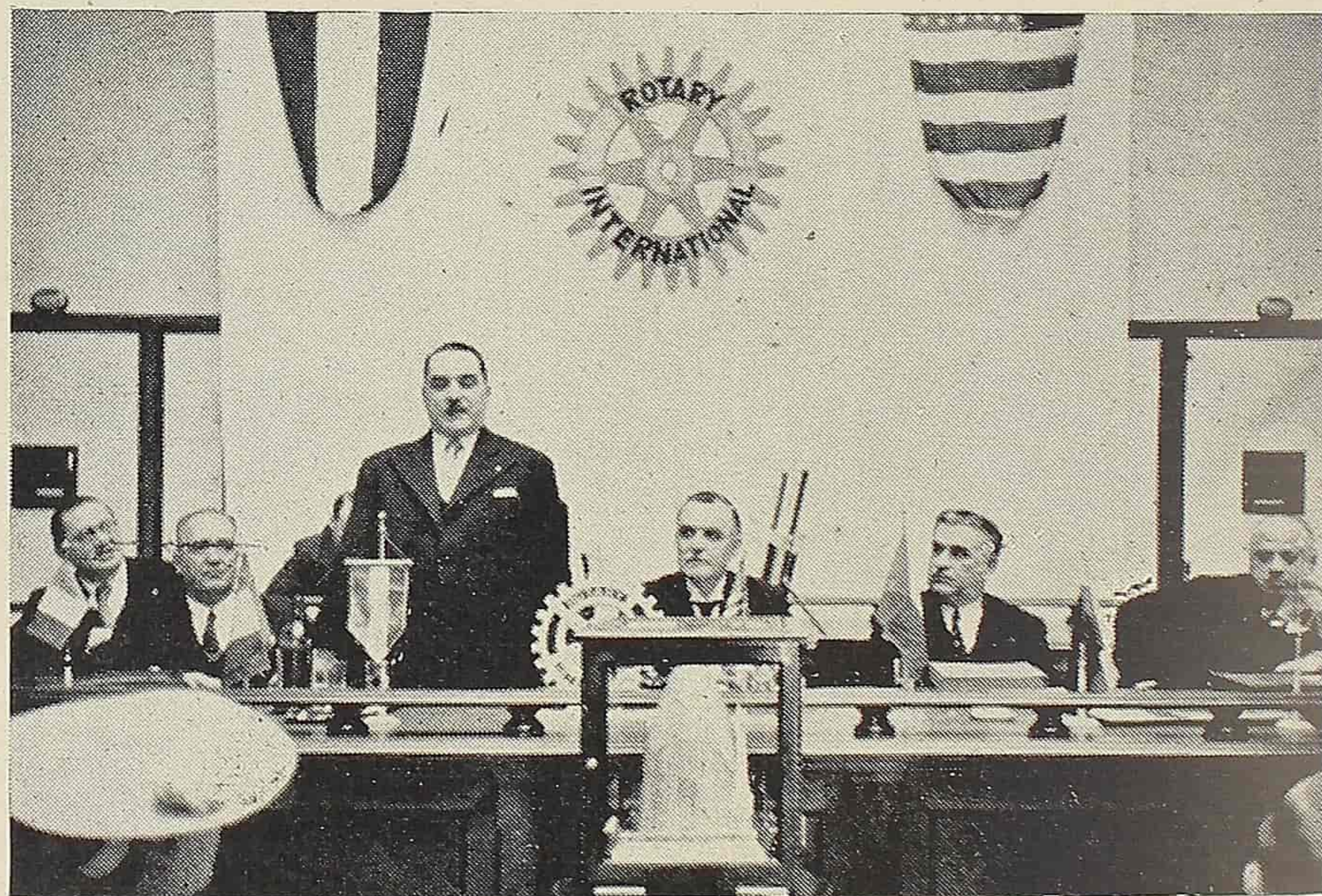
Vous rotariens de Yougoslavie vous avez prouvé que vous êtes aussi sur ce plan des vrais rotariens. —

Permettez-moi donc qu'au nom du Rotary International que j'ai l'honneur de représenter, je vous félicite de votre travail, et permettez-moi de vous dire que je prends avec moi le vif souvenir des belles heures passées parmi vous. —

Mille fois merci à votre Gouverneur et à vous tous. — Je fais les meilleurs souhaits pour la prospérité du Rotary Yougoslave. —

Ovaj neobično topao govor izaziva jednodušno odobravanje i vrlo dugo srdačno pljeskanje.

Umoljen od guvernera uzima reč Predsednik ministarskog saveta, brat **Dr. Milan Stojadinović**.

Predsednik Kralj. vlade, pastdirector br. Dr. Milan Stojadinović
za vreme svoga govora

GOVOR PASTDIREKTORA DR. MILANA STOJADINOVIĆA.

Bratski pozdravljen silnim pljeskanjem, Pretsednik Ministarskog saveta, ministar inostranih poslova, rotar Dr. Milan Stojadinović zahvaljuje pretседniku R. K. Beograd Dr. Andri Nikoliću na srdačnim rečima pozdrava.

Vreme i godine, koje je proveo u aktivnom rotarskom radu su najprijatnije u njegovom životu. Raduje se uvek kada se nalazi među rotarima. U koliko su oni njegovi drugovi, koji su na visokim državnim položajima usled službenih poslova sprečeni da aktivno učestvuju na rotarskim sastancima valja na prvom mestu voditi računa o njihovom stvarnom radu i njih smatrati kao izaslanike, ambasadore rotarske ideologije na položajima na kojim su van rotarskog rada. On sam kao Ministar inostranih poslova provodio je rotarsku ideologiju rada na miru i zbliženju među narodima. Potsećajući kakvi su bili odnosi naše Kraljevine sa susednim državama: Italijom, Mađarskom, Bugarskom i Albanijom, pre tri godine navodi da smo danas sa svima susedima u najboljem prijateljstvu. Kao dokaz pominje dragocenu izložbu Italijanskog portreta u Muzeju Kneza Pavla, u Beogradu. Baš danas je u novinama objavljena izjava Dučea da blagodareći prijateljstvu Jugoslavije i Italije na obalama Jadrana vlada savršen mir. Veze sa Mađarskom svakog dana su sve prijateljskije, a prema Bugarskoj jedva se primećuje da postoje granice. Ovo stanje u spoljnoj politici ostvareno je stalnom primenom tri načela: mi Jugosloveni iskreno želimo mir; ne tražimo ništa tuđe, ali ne damo ni stopu svoje zemlje; i najzad, u spoljnoj politici, primenjivan je rotarski princip dobre volje i razumevanja.

Završujući svoj govor, izvinjavajući se zbog male frekvencije kluba, rotar Dr. Stojadinović naglašava, da je i pored trenutno smanjenog rada u samom klubu ipak ostao isto onako dobar rotar, drug i brat braći i sestrama, kao što je uvek bio.

Buran aplauz od svih prisutnih rotara i sestara prekidao je gotovo posle svake rečenice ovaj bratski govor rotara Dr. Stojadinovića. Naročito su od srca pozdravljene poslednje reči brata pretседnika.

OTPOZDRAV BR. DR. MILANA ULMANSKOG R. K. SARAJEVO

Uzima reč rotar Dr. Milan Ulmanski da u ime svih prisutnih zahvali bratu domaćinu na prijemu. Ističe značaj, rotarskog kontakta, naročito dodira sa beogradskim prestoničkim klubom, sa kojim su svi naši klubovi duhovno povezani. Osvrće se na rad dosadašnjeg guvernera i odaje mu hvalu, pa se zahvaljuje bratu pretседniku vlade na njegovim rotarskim rečima i završava usklikom: Živeo beogradski klub! Ovaj pozdravni usklik prihvataju i dugo ponavljaju svi prisutni.

U osustvu obolelog brata **Josifa Ljubića**, njegovo predavanje čita brat **Drago Potočnik** (R. K. Ljubljana).

SNAGA I SLABOST ROTARSTVA

Josip Ljubić (R. K. Ljubljana)

Spoštovana gospoda, brat guverner in bratje! Ker je referent brat Ljubić obolel, me je naprosil, da prečitam njegov referat in Vas najlepše pozdravlja!

Milostive gospođe, vrlo poštovana gospodo i draga braćo!

Meni je u dužnost pala čast, da danas pred ovim odličnim zborom govorim o snazi i slabosti Rotarstva. Tema je vrlo aktualna, i to baš s osobitim obzirom na događaje koji su se odigrali u Evropi u vezi s našim pokretom u poslednje vreme. Govoriti o svojim slabostima nije doduše lako, ali bježati, opet, od istine i od rasprave o onome što nam nije ugodno, ne bi također bilo dostojno nas rotara, koji nemamo šta da skrivamo pred javnošću. Bilo bi to i u suprotnosti s celim našim dosadašnjim radom. Zato držim da je naš mnogo poštovani brat guverner vrlo mudro postupio, kad je baš ovu temu danas stavio na dnevni red, jer sam uveren, da ćemo raspravljati o našim slabostima, ustanoviti i uzroke naših neuspeha, a nakon toga ćemo možda naći i sredstava kojima bismo mogli spečiti buduće neuspehe.

U čemu je naša snaga, lako je odgovoriti svakome od nas. Snaga Rotarstva leži u njegovom idealu i u veličini njegove organizacije. Ideal Rotarstva je „služenje“. Ovo je služenje ujedno i osnovica svake naše delatnosti. Naše služenje znači biti koristan svome bližnjemu, jer tko pošteno drugom služi, sebi samom najbolje služi. Cilj rotarskog služenja svome bližnjem jeste: da propagira visoko etičko merilo u zvanju i u svakom poslovnom delovanju. To znači: drugom treba služiti onako, kako želiš da drugi tebi služi. Ukratko rečeno: Rotarstvo je zajednica ljudi dobre volje, koji vlastitu korist traže jedino putem povećanja sreće svih ljudi na zemlji. Zato mora svaki rotar da imade u sebi razvijen osećaj za zajednicu. Iz toga sledi i posledica; da svaki rotar mora svoje interese podređivati interesima celine.

U današnje vreme, kad je materijalizam zahvatio sve ljudske slojeve, pokazuje se naročita potreba delovanja koje vrši rotarski pokret. Kao nikada, sada je baš potrebno, da se zavede više etike u obiteljskom, društvenom, gospodarskom i političkom životu i da se na taj način pokušaju ublažiti nevolje, koje rađa današnje materijalističko shvaćanje našega društva.

Da rotarski pokret uspeva, imade se zahvaliti savršeno provedenoj organizaciji. Svaki rotarski klub pretstavlja presek društva onoga mesta u kojem on deluje: članovi kluba pretstavnicima su svih zvanja u onom mjestu, pa se zato pruža mogućnost svakom pojedinom klubu da na svom području deluje u smislu izloženih načela. Svaki naš klub za sebe je samostalna jedinica, i njegovo je delovanje odraz skupnoga rada pojedinih njegovih članova. Putem svojih članova može svaki klub uspešno i svestrano delovati na svim područjima društvenog, gospodarskog i političkog života u svom sedištu, a jakost toga delovanja odrazuje se prema jakosti delovanja klupskih članova. Rotarska organizacija ne nastupa nikada javno i nikada ne vodi kolektivne akcije. Ona se ograničuje na sasvim tihi i skromni rad svojih članova, koji je pak tim trajniji i plodniji, što su članovi kluba jače prožeti rotarskim duhom. Nitko od nas ne treba i ne sme da čeka od svog kluba, a još manje od naše središnje organizacije Rotary International, inicijative za svoj rad, već je svaki od nas dužan svaki dan i na svakom mestu da služi rotarskim principima. Samo takvim smišljenim i istrajnim radom, svakodnevnim rotarskim služenjem, ali na različiti način i istodobno po celom svetu, uspećemo da ostvarimo naš program i da do-

kažemo da rotarska ideja nije utopija. Bilo bi sasvim pogrešno kada bismo mi sami mislili da kod tolikog broja radnika, koji nastoje da deluju u navedenom pravcu, nema pogrešaka i nastranosti.

Zato ako se ponosimo našim uspesima, moramo imati isto toliko i odvažnosti da s potpunom iskrenošću priznamo i naše slabosti i da ih u punom opsegu znademo i oceniti. Bili bismo na sasvim pogrešnom, a verovatno i na opasnom putu, kad bismo mislili da su rotarski redovi bez pogrešaka. I mi smo rotari ljudi, pa zato imamo i sve ljudske slabosti. Ali preuzevši apostolsku dužnost širiti rotarska načela, dužni smo da nastojimo i te slabosti odstraniti.

Mi treba da smo načisto da je rotarska ideja 100% idealna, dok su rotarske slabosti samo individualnoga značaja. Naše su slabosti samo posledica puta kojim prolazi rotarska ideja, i zato nije čudo ako na tom putu vrednost ideje nešto oslabi. S obzirom da Rotarstvo ne nastupa kolektivno, već je svaki član samo za sebe dužan delovati u rotarskom duhu, zato je tim lakše u vršenju toga programa činiti pogreške. Time, što se rotarske ideje ostvaruju preko pojedinaca, nastaje ujedno mogućnost da pojedini član unosi u izvršivanje rotarskog programa i nešto od svoga individua što nije u skladu s našim programom. Zato je potrebno još jedamput naglasiti, da slabosti, koje se pojavljuju u rotarskom pokretu, nisu slabosti Rotarstva, već su slabosti pojedinaca, koji se nisu znali, ili se ne znadu, u celosti prilagoditi rotarskim načelima. Ovo, međutim, nije ništa neprirodno, jer ako zavirimo u prirodu, vidimo da ni reka koja na Bohinju izvire kao čisti kristal ne dolazi u svoje ušće čista, već da je prolazeći svojim koritom mnogo toga sobom ponela, što je njezinu rođenu boju promenilo, — no zato ipak njezina snaga s novim pritocima nije oslabila, već se naprotiv samo povećala i ojačala. Kod ovako velike organizacije kao što je rotarska, nije ni moguće takve pogreške sprečiti, iako se vrši primanje članova s najvećom selekcijom. Sasvim je razumljivo da je nemoguće kod primanja novih članova tako tačno proučiti karakter svakog pojedinca, da bi se mogla sasvim isključiti ovakva iznenađenja. Zato je dužnost kluba i njegovog voćstva stalno nadzirati rad svakoga pojedinog člana i njegov karakter analizirati, te nastojati zapažene pogreške odstraniti. Klub treba da je škola za sve njegove članove, iz koje škole treba da izađu u svet što savršeniji pojedinci rotari, jer će samo tada i manje grešiti u svom javnom delovanju.

Da se postigne ovaj cilj potrebno je, u prvom redu, da u svakom klubu budu i svi članovi aktivni radnici, a ne da se i u našim klubovima pojavljuju pogreške koje obično vladaju u drugim korporacijama, gde se samo po dvojica ili trojica, dakle društveni funkcioneri, brinu za sudbinu društvenog rada, dok svi ostali provode bezbrižan život. Na taj će se način brzo iscrpiti sile ovih radnika, a i njihova iskustva, te ako se ne budu svi članovi kluba smatrali dužnim brinuti se za rad u klubu isto toliko kao i njihov predsednik, potpredsednik, tajnik itd., tad će brzo takav klub u svom delovanju zamreti. Ne ću time reći da ima takvih klubova, ali ne isključujem mogućnost da ima članova u pojedinim klubovima, koji misle, ako izričito nisu preuzeli stanovitu zadaću, da tad mogu provoditi bezbrižan život u klubu. I ovakve pojave nisu zdrave, te ih treba odstraniti, jer je sigurno da one slabe naše redove.

i da nam škode. Ovo je potrebno naročito još iz razloga, što će ovakvi klubovi — u kojima nisu svi članovi na svom mestu — teško postići bilo kakav uspeh u zajednici, a nema li takvih uspeha, može klub, a i čitava rotarska organizacija, u javnosti dotičnoga mesta izazvati nepoverenje.

Ne manja pogreška je, ako članovi dolaze u klub na meetinge samo zato, da postignu propisnu frekvencu, a da ne doprinose ništa svojim sudelovanjem za klupski život. Naročito je rđavo za razvoj društvenog rada, ako takvi članovi za vreme rasprava u klubu ne sudeluju u njima, ili pak svojim držanjem smetaju svoje drugove u radu. Isto je tako velika pogreška, a i štetno za razvoj društvenog rada, ako pojedini članovi pokazuju za svaku akciju stanovitu indiferentnost, izvrajući se uvek zaposlenošću i neće da preuzmu nikakve akcije.

Društveni život može biti samo tada uspešan i plodonosan, ako izvrši svaki član kluba svoju dužnost u celosti, odnosno, ako svaki član smatra potrebnim da sudeluje u svakom radu, koji mu društveni predsednik ili odbor odredi. Svako drugo držanje klupskih članova je štetno i ne odgovara rotarskim načelima. Naročita je dužnost svakoga člana u odboru, u koji ga društveni predsednik delegira, da izvrši savesno svoju dužnost i tako omogući klupskome predsedniku da se svi poslovi tačno prema programu i vremenu savesno izvrše. Samo onda je moguće da klub postigne stanovite uspehe, ako svi članovi bez iznimke vrše svoje dužnosti tačno po programu, koji je za dotičnu radnu godinu predviđen.

Mnogo je veća pogreška, a i sudbonosno za klub, ako društveni funkcioneri ne vrše svoje dužnosti, odnosno, ako oni pokazuju nehaj za izvršenje preuzetih dužnosti. Na taj način strada celi klub, a pogreške koje društveni funkcioneri prouzroče odrazuju se na razvoju kluba i na delatnost izvan kluba. Ovakve pojave škode ne samo klubu samom, već i ugledu čitavoga Rotarstva.

Mi možemo sa zadovoljstvom utvrditi da naš distrikt nema klubova tako slabih kvaliteta. Ne može se pak reći, da u nijednom našem klubu nema ovakvih pojava. Sreća je samo u tome, što svi naši klubovi imaju mnoštvo tako odličnih članova, koji su u stanju svojim vrlinama i radom da popune praznine koje nastaju zbog pogrešaka članova, ove ili one vrste. Ovi revni članovi u svojoj požrtvovanosti vrše klupske poslove u takvom opsegu, da često svojim radom nadoknađuju nerad za nekoliko drugih članova. Zbog toga i ne dolaze gdekad do izražaja pogreške pojedinih članova, a na taj način ne trpi ništa ni klupski život, već naprotiv sve teče normalno kao da je svaka jedinica kluba na svome mestu.

Ovim sam pokušao samo nabrojiti pojave koje se mogu pojaviti, odnosno koje su se tu i tamo pojavile, čime međutim nisam hteo reći da su te pojave općenitoga značenja. Po svemu se može ustanoviti, da su ove pojave sasvim pojedinačne i individualnog karaktera, koje ne zauzimaju takav opseg da bi mogle škoditi općenitosti odnosno da bi mogle sprečavati uspešan razvoj pojedinoga kluba. Nije pak isključena mogućnost da klub, koji se imade boriti s takvim članovima u svojoj sredini, neće moći uspešno poduzimati nikakve akcije izvan kluba, naročito neće biti članovi ovakvoga kluba na mestu

u svom zvanju, a kamo li u zajednici. Stoga je potrebno da klupske uprave na vreme posvete punu pažnju svakoj takvoj pojavi u klubu i da je nastoje ugušiti već u samom početku. Služenje u klubu biće tek tada potpuno, ako klub svoje članove obrazuje u rotarskim načelima i ako iz svojih članova stvori nove ljude. Dužnost je naime svakoga kluba da nastoji svako delovanje svojih članova, i to bilo u klubu ili izvan kluba, dovesti u sklad s rotarskim idejama.

U svom konačnom nastojanju Rotarstvo hoće da uspostavi mir i sporazum među narodima. Mnogi nepoznavalac Rotarstva reći će da je to utopija. Otkuda Rotarstvu ta snaga da bi moglo postići ovaj cilj? Jasno je da će tako misliti svaki površni posmatrač rotarskog pokreta, jer mu neće biti poznato, da rotarski pokret deluje od čoveka do čoveka, od naroda do naroda. Osim toga, rotarski pokret nema niti političkog niti verskog karaktera, već, naprotiv, poštuje svačije uverenje, pa baš zato može raditi za međunarodni sporazum. Rotarstvo ne želi voditi nikakve političke akcije, ali zato može vršiti zbližavanje među ljudima protivnih nazora kao i zbližavati istaknute zastupnike različitih grupa i naroda. U takovom zbližavanju nastupa polagano međusobno razumevanje ne samo među pojedinim grupama, već i među narodima. Rotari su osobito mnogo učinili na tom polju kad su dolazili na istaknute državničke položaje, na kojima su mogli u smislu rotarskih ideja delovati. Retkost je da su pojedini rotari i na takvim položajima zatajili i da su se izneverili rotarskim načelima. Mi se ne zanosimo idejom da će sadašnje rotarske generacije postići u celosti svoj cilj. Još će mnogo vremena proteći, a možda će se i više generacija izmeniti pre negoli dođemo do toga cilja, — no zbog toga ne treba da budemo malodušni. Naprotiv, naša je dužnost raditi na tom polju kao da mi želimo postići taj cilj.

Ovu našu veru za pobedu rotarske ideje u međunarodnom služenju neće nam smanjiti niti događaji koji se u poslednje vreme odigravaju na evropskom kontinentu. Ako i boli duša svakoga rotara što se sasvim nepotrebno proliva krv na ratnim bojištima, ipak smo uvereni da su rotari dotične zemlje učinili sve što je bilo u njihovoj moći, da ovakvo prolivanje spreče. I kad nisu mogli ovo prolivanje nedužne ljudske krvi sprečiti, sigurni smo da su u tom prolivanju krvi sprečili i da sprečavaju još i danas mnogu bedu i nesreću, koju je rat prouzročio. I u ratnom stanju, pa iako ne deluje oficijelno naša organizacija na ratnom području, može svaki rotar rotarski delovati, a pogotovo na socijalnom polju. Rotari mogu na tom polju mnogu tešku ranu ublažiti, a gdekada i izlečiti. Ako Rotarstvo i nije tako jako da bi moglo sprečavati konflikte ovakvog zamašaja, ipak je toliko jako da će i nadalje moći neustrašivo propagirati ideju mira i sporazuma među narodima.

Ne manje nas je iznenadio razlaz naših organizacija u nekim zemljama. Ne radi se ovde o slabosti Rotarstva, već o nerazumevanju rotarske ideje. U tim državama verovatno ne poznaju dovoljno niti naše ideje, niti našu organizaciju. Oni ne znaju da je svaki dobar rotar u prvom redu dobar i veran građanin svoje domovine, pa se zato naše nastojanje za mir i sporazum među narodima ne može nazivati nekim internacionalizmom, a još manje može se taj naš takozvani „internationalizam“ uspoređivati s internacionalizmom drugih pokreta, čiji in-

ternacionalizam uopće ne poznaje vlastitoga nacionalizma. Rotarstvo ne ide zatim da postigne vlast, već naprotiv sve je njegovo nastojanje u tome: da postigne sporazum među narodima. Samo se onaj rotar može uspešno rotarski boriti za sporazumno i mirno rešavanje svih sporova među narodima, koji je ujedno i dobar sin svoje domovine.

Na prvi pogled mere koje su poduzete protiv Rotarstva, izgledaju kao sudbonosni udarac Rotarstvu. No, prosudimo li ove događaje mirnije, dolazimo do zaključka, da su svi ovi događaji nastali ne samo radi nerazumevanja naših ideja, već i radi stanovitih potreba i nastojanja dotičnih režima. Osim toga moramo biti svesni da će rotari u tim zemljama, iako se ne kite više simbolom Rotarstva i ne sastaju na redovitim svojim meetinzima uprkos tome ostali u svojim dušama rotari i da ne će napustiti načela radi kojih su stupili u rotarske redove.

Završavam sa čvrstim uverenjem, da ćemo rado svi upregnuti sve naše sile, kako bi se što pre odstranile pogreške, ako su gde nastale, samo zato da može velika i čovečanska ideja Rotarstva što uspešnije kročiti napred i dovinuti se što pre svoga cilja.

Saslušano velikom pažnjom ovo je predavanje nagrađeno toplim aplauzom.

Brat Drago Potočnjak (R. K. Ljubljana), predsednik Odbora za rezolucije podnosi izveštaj o radu u pojedinim odborima za služenje i predlaže plenumu da usvoji ovu sastavljenu rezoluciju.

REZOLUCIJE

VI konferencije 77 distrikta R. I. na dan 15 maja u Beogradu

I

VI distriktna konferencija izjavljuje u ime svih prisutnih rotara svoju bratsku zahvalnost Rotari Klubu Beograd, koji je svojim pripremnim i organizacionim radom sa ljubavlju i žrtvama doprineo najveći udeo za uspeh konferencije te joj osigurao trajno značenje u životu našeg distrikta.

II

Budući da je dobra frekvencija važan preduslov organizacione potpunosti kluba jer je ona za pojedinog člana potsrek za izgradnju rotarske ličnosti i njegov rotarski rad, a za klub, distrikt i R. I. pomoćno sredstvo fruktificiranja pojedinih individualnosti u svrhu uspešnosti rada preporučuje da frekvenca treba da bude stvarna i aktivna, a ne fizička i računska. Ona treba da doprinese stvaranju iskrenog prijateljstva i drugarstva.

III

Budući da je selo osnova naše države pa dakle i celog našeg narodnog života, potrebno je da se saradnji i sporazumevanju sela i grada pokloni trajna budna pažnja, pa stoga preporučuje

da svi klubovi 77 distrikta u narednoj rotarskoj godini posvete svoju najveću pažnju kako proučavanju tako i akciji

a) oko zbliženja grada i sela

b) oko podizanja opšteg standarda života našeg sela.

IV

Budući da se smatra potrebnim da se rotarskoj ideji dade što bolji publicitet

preporučuje

da svi klubovi 77 distrikta, gdegod za to postoji iole mogućnost, uzna-
stoje da uvedu u svoje članstvo odlične prestavnike našeg novinarstva
i publicistike.

V

Odajući puno priznanje referatu „Izvorni rad“

preporučuje

da rotari klubovi 77 distrikta doprinesu unapređivanju racionalnih i so-
cijalnih uslova rada u svim pravcima i preduzećima.

VI

Smatrajući da je institucija logorovanja rotarske dece veoma ko-
risna u odgojnom nacionalnom i zdravstvenom pogledu kao i u po-
gledu propagiranja rotarske ideje

preporučuje

da rotari klubovi 77 distrikta pomognu i učestvuju u radu R. K. Šibenik
kako bi se što prije ostvarilo logorovanje rotarske dece u Zlarinu kod
Šibenika a pod vodstvom i nadzorom istog kluba.

VII

S obzirom na važnost socijalnog i moralnog vaspitanja omladine

preporučuje

da rotari klubovi 77 distrikta u svome radu i naredne godine posvete
svu pažnju ovome problemu.

VIII

Kako se svakim danom nailazi na sve veće teškoće u međuna-
rodnoj razmeni dobara i usluga — rezultate raznih privrednih i finan-
siskih ograničenja — i smatrajući činjenice iznesene u referatu „Teško-
će u međunarodnoj trgovini“ kao potpuno osnovane,

preporučuje

a) predložene mere u istom referatu;

b) da svi klubovi 77 distrikta uzmu u rasmatranje istu temu u
narednoj rotarskoj godini i po njoj daju svoja mišljenja i sugestije.

IX

Iz diskusije po referatu „Turizam kao spona među narodima“ a
posle konstatacije da se svakom godinom sve više i u raznim vidovi-
ma pomaže razvoj turizma kod nas,

preporučuje

- a) da se turizmu poklanja kao i do sada puna pažnja;
- b) da rotari klubovi 77 distrikta utiču na sve zainteresovane faktore kako bi se eksploatacija i služba svih turističkih objekata i mesta podigla na viši nivo, i konačno,
- c) sa zadovoljstvom konstatuje da su državni i samoupravni organi povelili korisnu akciju, koja je već do sada dala povoljne rezultate.

Ove se rezolucije jednoglasno usvajaju.

Na govorničkoj tribini br. Potočnika zamenjuje i čita svoje predavanje br. **Marko Bauer**.

SKRAĆIVANJE RADNOG VREMENA (SOCIJALNA STRANA I NARODNA PRIVREDA)

Marko Bauer (R. K. Zagreb)

Ne samo postavljena teza, već i naš rotarski običaj upućuje me da ovo predavanje držim u okviru skraćenog radnog vremena, kako ne bih izlaganjem mnogih pojedinosti i analizom svih mnogostrukih elemenata, koji obuhvataju ovu temu, unio među slušače umor i nezainteresovanost. Držeći se dakle rotarskoga skraćenoga radnoga vremena nastojeću, da vam u okviru jednoga četrtatnoga predavanja izložim jedno od najvažnijih i ujedno i mnogo osporovanih pitanja privrednoga života sadašnjice.

Istina, treba da govorim samo o skraćivanju radnoga vremena, a ne o radnom vremenu kao takovom. Međutim, ne može se govoriti o skraćivanju radnoga vremena, ako se pre svega ne raščisti i sam pojam radnoga vremena. Radno vreme ima svoje subjektivno značenje, prema tome, da li se radi o otseku vremena u kojem je koje lice zaposleno, ili o vremenu koje je potrebno za proizvodnju kojega dobra. I jedno i drugo u svojem odnosu na socijalnu stranu kao i na narodnu privredu imade svoj osobiti značaj. Međutim, držim da ovde treba da govorim prvenstveno o radnom vremenu obzirom na subjekat. Nadalje treba da se ovde povuče još jedna granica: svako delanje kao uopće svako zbivanje, vezano je na vreme i može da se vrši i odigrava samo unutar jednoga vremenskoga otseka. Međutim, isključeno je da se u ovako kratkom predavanju može da obuhvati svako ljudsko delovanje unutar vremena, jer bi nas to odvelo predaleko i preko onoga okvira koji je dat ovom predavanju. Šta više, ovom našem današnjem razmatranju treba da se stave granice unutar uskoga okvira privrednoga rada u užem smislu, tj. samo onoga privrednoga rada koji je određen za proizvodnju i promet materijalnih dobara.

Ako se posmatra to pitanje sa te tačke gledišta, onda se lako može odmah da uđe in medias res. Pitanje skraćivanja radnoga vremena, a to se pojavilo onda, kad je čovek počeo da radi ne samo za sebe, već i za druge, bilo po svojoj volji bilo pod pritiskom sile. I onda je radno vreme bilo ograničeno samom prirodnom činjenicom izmenom dana i noći kao i potrebom primanja hrane i odmora, kako bi se telo osposobilo za daljnji rad. Tako je valjda i došlo i do dana

odmora, o kojem govori biblija, a tu je onda polazna tačka za sve religiozne praznike i svečane dane, koji su služili stvarno odmaranju. Iako je već u prvo vreme ljudske historije bilo razlikovanja između pojedinoga rada te su teške poslove obavljali redovno robovi, mora se imati u vidu da je proizvodnja materijalnih dobara u vreme pre pronalaska strojeva bila uslovljena jednostavnim oruđem i bez većega telesnoga napora. Radilo se kako je kome trebalo, pa trajanje radnoga vremena nije bitno uticalo na lica zaposlena u radu. Pa ako je dolazilo do preteranoga iskorišćavanja ljudske snage, bilo je protiv toga i otpora. Međutim uglavnom se radna snaga štedila. Poznato je npr. da se u srednjem veku, u vreme cvata zanatstva i rukotvorstva, nije radilo šest dana u nedelji, već je iza nedelje bio još dan odmora u vidu tzv. Blaumontaga, pa je u utorak počela priprema na rad i tek u sredu se počelo pravo raditi. Sve je ovo išlo tempom onoga vremena, u kojem je, čini se, baš vreme bilo najmanje vredno.

Stubokom se sve promenilo ulaskom mašine u ljudsku privredu. Mašina je proces proizvodnje uprostila i ubrzala i tim dala mogućnost povećanja proizvodnje. Ali uporedo taj razvitak prati produženje radnoga vremena tamo gde je ručni rad morao da se uhvati u koštac sa mašinskim radom. Produženjem radnoga vremena htelo se dobiti ono što se izgubilo mašinskom konkurencijom. A opet s druge strane, od mašine se tražilo sve veće povećanje proizvodnje, pa se produživalo radno vreme — mašine, a time i radno vreme ljudi zaposlenih kod mašina. Pa ne samo to: mašina nije tražila naročitu stručnu izobrazbu, pa je kod mašine mogao da radi i čovek neuk zanatu, pa i žena i deca. I tu na ulasku mašine u naš život nalazi se i sva beda ljudi zaposlenih kod mašina: i 12 i 14 i 16 pa i više sati morali su ljudi, žene i deca da robuju neumornoj mašini, često pod najgorim uslovima sa malo zraka, sa malo svetla, skoro bez odmora, i danju od rane zore, pa i prije nje, do kasnoga mraka, katkada i danju i noću.

I tu se pojavio čovek, sam industrijalac i vlasnik velikih fabrika, Robert Owen, koji je poduzeo borbu protiv ovih tragičnih ekcesa iskorišćavanja radne snage. On je ustao u obranu čoveka ne samo radi dostojanstva i ugleda ljudskoga stvora, već i iz ekonomskih razloga, postavljajući tvrdnju, da se skraćanjem prekomernoga radnoga vremena stvarno osposobljuje radnik za veću proizvodnju. Samo radnik koji može da svoju radnu snagu odmorom i hranom opet uspostavi, može da radi korisno i stalno. Robert Owen je prvi izišao sa lozinkom o osmosatnom radnom vremenu (već g. 1817) i od onda je ta lozinka predstavljala borbeni krik budućih socijalnih i političkih pokreta radničkih masa.

Pitanje skraćanja radnoga vremena postaje predmetom ne samo sindikalnih pokreta, već i predmetom pažnje državnika i političara. I stvarno se može reći da je čitav 19. vek ispunjen borbom radničkih masa za skraćivanje radnoga vremena, ali ujedno i naučnim ispitivanjem i istraživanjem ovoga pitanja kao i donošenjem mnogih zakona skoro u svim industrijskim zemljama. Tako da je koncem 19. i početkom 20. stoleća skoro u svim državama ovo pitanje bilo manje više regulisano, bilo u tarifskim ugovorima kao većinom u anglosaskim zemljama, bilo u posebnim zakonima. No tek iza svetskoga rata, koji je

pored ostalog trebao da donese i socijalni mir stvaranjem ustanove Međunarodne konferencije rada, pristupile su mnoge države stvarnom uvođenju osmosatnoga radnoga dana, odnosno 48 satne radne nedelje, barem u trgovini, zanatstvu i industriji. Poznato je da je baš prva Međunarodna konferencija rada u Washingtonu, kojoj sam imao čast i da ja pripadam kao član naše delegacije, donela konvenciju o osmosatnom radnom danu odnosno 48 satnoj radnoj nedelji, koja je sa strane velikoga broja država usvojena. U našoj zemlji donesena je još g. 1919 Uredba o radnom vremenu, koja je stvarno samo usvojila bila razne uredbe i odredbe pojedinih pokrajinskih vlada donesenih odmah iza Ujedinjenja. G. 1922 donesen je Zakon o zaštiti radnika, koji obuhvata i odredbe glede radnoga vremena, a koje se osnivaju na načelu osamsatnog radnog dana odnosno 48 satne radne nedelje u trgovini, industriji i zanatstvu.

Koji su socijalni razlozi za skraćivanje radnoga vremena i koje su socijalne prednosti skraćivanja radnoga vremena? Ponajprije treba da se utvrdi da skraćivanje radnoga vremena ne pretstavlja nikakve apsolutne vrednosti, već je skroz relativne vrednosti, uslovljeno svim okolnostima i prilikama pod kojim se sam rad vrši; tu dolaze u obzir i čisto lični elementi, kao što je pitanje spola, godine života, pa i same rase, nadalje elementi podneblja — jer za radno vreme nije svejedno da li se radi u tropskim ili u polarnim krajevima ili u srednjem pojasu, — itd. itd. Polazeći sa prilika našega podneblja i naše civilizacije, sigurno je da dužina radnoga vremena utiče na to kako će se udovoljiti opće potrebe kulturnoga života. Smatrajući i sam rad aktivnom manifestacijom u socijalnoj zajednici naroda i države, treba da radno vreme odgovara onim granicama koje će sačuvati telo i duh od premorenosti i ostaviti još toliko svežine, da čovek može da sudeluje bilo aktivno bilo pasivno u svim ostalim manifestacijama narodne i ljudske zajednice. Ne može i nije svrha života samo proizvodnja materijalnih dobara, niti se može tom cilju žrtvovati sva ostala sadržina ljudskoga života. Samo onaj rad koji se kreće unutar socijalnih potreba i koji nije diktovan isključivo samo materijalnim ciljevima, može da oplemenjuje čoveka. Rad ne sme čoveka da zarobi i da bude idolom svega ljudskoga nastojanja. Treba da se čuvamo od toga da postanemo robovi rada i mašina. To možemo samo onda postići, ako radno vreme tako udesimo, da nam ostane toliko vremena da možemo živeti i kao ljudi. Jer naše je da budemo u prvom redu ljudi, da izgradimo sebe i svoju zajednicu i da uklonimo iz života sve što čoveka ponižuje, što ga lišava mogućnosti da živi kao čovek. Tu je visoki socijalni poziv čoveka i svako, ko doprinosi pa i najmanje tome da na tom području pođemo koji korak napred, može ponosno da o sebi kaže: da je i tu ispunio svoje radno vreme.

Razume se po sebi da je skraćivanje radnog vremena najviše pobijano sa stanovišta interesa narodne privrede. Otkada je uopšte pokrenuto pitanje skraćivanja radnog vremena, uvek se govorilo: propašće narodna privreda, jer će se umanjiti proizvodnja, a time i narodno blagostanje, i budućnost se gledala najcrnijim bojama. Tako je bilo kad je plemeniti Robert Owen poveo borbu za skraćivanje radnog vremena, koje je onda trajalo i 14 i 16 pa i više sati, tako je bilo i onda, kad je

radno vreme iznašalo 10 sati i devet sati, pa tako je bilo i onda, kad je pobedio princip osmosatnoga radnoga dana. O tom pitanju mnogo je govoreno, mnogo je pisano i mnogo ispitivano, i sigurno je da ni do danas to pitanje nije sa svih strana pročišćeno. Nema sumnje, da nije uvek matematički tačno da se skraćivanjem radnog vremena ne umanjuje sama proizvodnja, ali je sigurno utvrđeno da preterana dužina radnog vremena stvarno ne povećava proizvodnju, već naprotiv nepovoljno utiče na količinu i kakvoću rada. Međutim je sigurno to: da samo skraćivanje radnog vremena nije upropastilo nijedne narodne privrede. Naročito u današnje vreme neprekidnoga i rapidnoga napretka u izgradnji tehničkih sredstava proizvodnje i mašina radilica, paralizovano je skraćeno radno vreme na takav način, da je potpuno shvatljivo kad se u naprednim zemljama već pokreće pitanje uvođenja 40 satne nedelje pa i 6 satnog radnog dana. Pa u tom treba da bude napredak čovečanstva: povećanjem proizvodnih sredstava pomoću tehnike omogućiti podmirenje životnih potreba na materijalnim dobrima sa najmanje napora, ali zato omogućiti što veću izgradnju duhovne kulture na svim područjima narodne i ljudske zajednice.

Srdačno aklamiran za svoje lepo predavanje, br. Bauer ustupa mesto bratu **Stevanu Koenu** (R. K. Beograd).

Rotar **Stevan Koen** podnosi izveštaj da je konferenciji prisutno 183 rotara i 61 sestra. Najveću frekvenciju tokom minule godine imao je i ovog puta, vredni **Rotari Klub Vukovar**. Najveće učešće na samoj konferenciji, uzimajući u obzir i udaljenost, imao je **Rotari Klub Sušak**.

Čestitajući im uspeh i izjavljujući želju da se na njih ugledaju i ostali klubovi, guverner predaje kao nagradni trofej Rotari Klubu Vukovar **srebrnu košnicu**, a Rotari Klubu Sušak veliki **Rotarski točak**.

Primajući ovu nagradu, predsednik R. K. Vukovar, posle tople zahvalnosti, moli R. K. Zagreb, da kao inicijator ove nagrade, u ime priznanja, čuva ovaj trofej za ovu godinu, što svi prisutni birno pozdravljaju.

Prvi trofej za najbolju frekvenciju bio je poklon R. K. Zagreb, Pošto je već nekoliko godina ovu nagradu uzastopno dobijao R. K. Vukovar te prva trofej košnica pripala definitivno ovome klubu, za dalje nagrađivanje R. K. Vukovar podario je ovu novu srebrnu košnicu koja je izrađena sa vrlo mnogo ukusa.

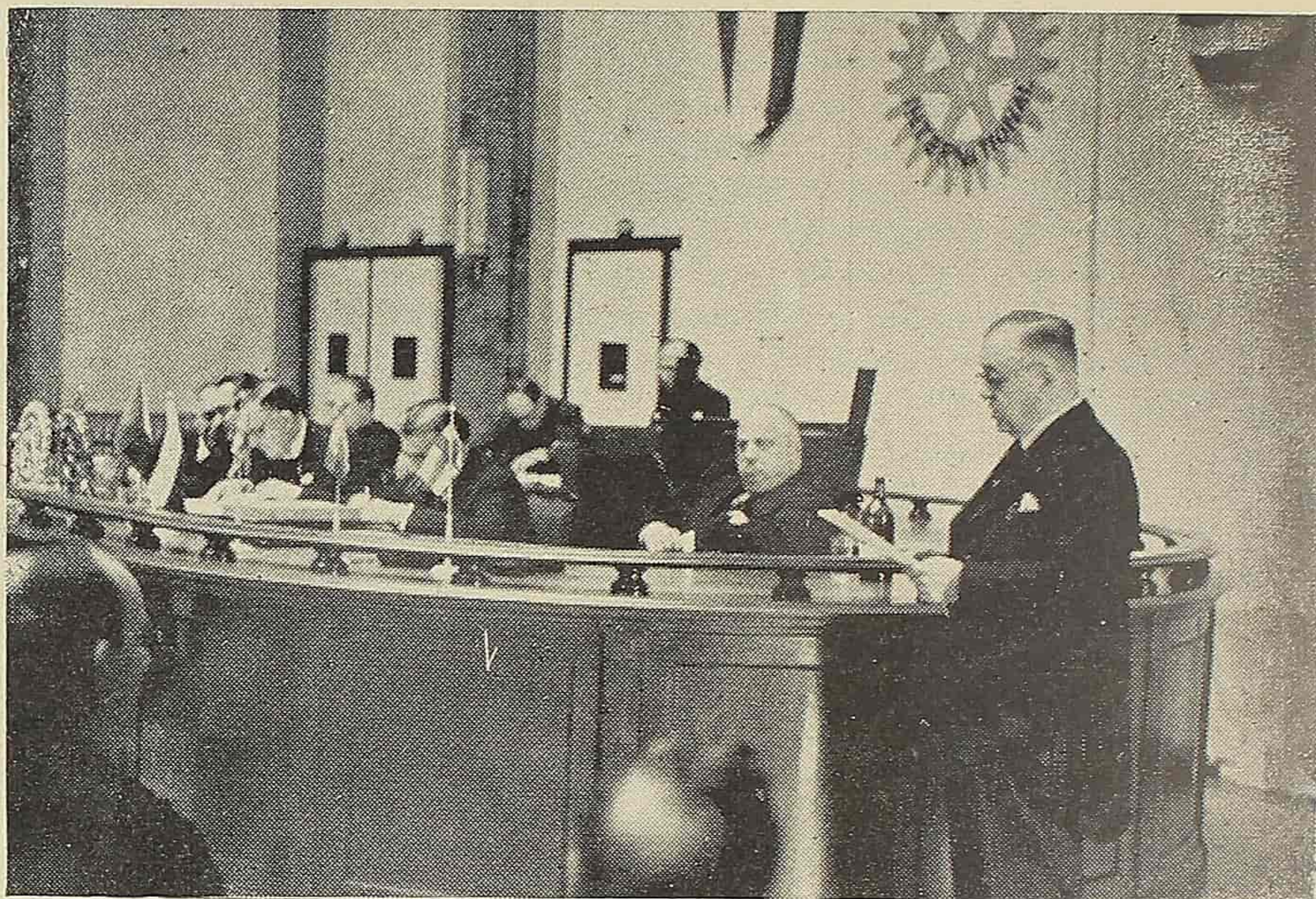
Kako je i ovoga puta Vukovar odneo pobedu, rešio je da zasada ne uzima svoj rođeni poklon i zato ga je i predao na čuvanje inicijatoru ove nagrade R. K. Zagreb.

I br. **Ferdo Pavelić** od srca zahvaljuje u ime R. K. Sušak i prima dodeljen mu rotarski točak.

Predaju i pirjem trofeja pratili su svi prisutni snažnim klicanjem odlikovanim klubovima.

Odmah za ovim guverner **St. K. Pavlović** objavljuje da je u Odboru delegata klubova odlučeno da se iduća distriktna konferencija održi u **Subotici** izlazeći u susret gostoljubivom pozivu tamošnjeg kluba.

Ova se odluka prima pljeskanjem i očiglednim zadovoljstvom. Govornici prilazi polako novoizabrani guvernerski kandidat dočekan burnim i dugotrajnim pozdravnim pljeskanjem.

Novo izabrani kandidat za guvernera 77 districta R. I. za 1938/39 god., pastpretsednik R. K. Ljubljana, brat Dr. Ivan Slokar, čita svoj govor

Govor izabranog guvernerskog kandidata Dr. Ivana Slokara

Draga braćo rotari!

Otkad saradujem u rotarskom pokretu, nikada nisam bio tako dirnut i sretan kao u ovome svečanom trenutku kad ste me jednoglasno izabrali za guvernerskog kandidata za 77 distrikt. Svaki uspeh i svako odlikovanje unosi radost u srce i dušu, a što je časnije je odlikovanje, to je veća i radost i blagodarnost. Dužnost guvernera najviša je rotarska funkcija kojom može distrikt da raspolaže, a veoma je važna i značajna, jer sastoji zbor, koji ju podeljuje iz legitimnih zastupnika najistaknutijih predstavnika svih korisnih zanimanja, ljudi visokih moralnih osobina i krajno etičkog shvaćanja svog rada u duhu služenja. Vrlo retki su rotarski saradnici, koje poverenje njihove braće i zvezda sreće može da podigne na taj položaj pun očekivanja i dogovornog rada. Ne znam, dali sam dorastao svim velikim i teškim zadacima koji me čekaju, iako sam voljan i spreman da uložim u ispunjavanje tih dužnosti svu svoju duševnu snagu, sve vsoje znanje i sva iskustva što sam ih stekao dugogodišnjom praksom na tome polju. Kad Vam se srdačno zahvaljujem na podeljenoj mi visokoj časti, moram da istaknem, da je najteže bilo prvome guverneru našeg distrikta, bratu Edi Markoviću, koji je kod nas tek morao da podigne novu rotarsku zgradu, dostojnu

ostalih po celome svetu. Ali posmatrajući sve ostale moje prethodnike na guvernerskom mestu, koji su ucrtani zlatnim slovima u historiji našeg distrikta, a koji su na visokim i najvišim položajima u primenjivanju rotarskih načela sa najvećim uspesima služili narodnim i međunarodnim idealima, mora srce da mi zastruji kad pomislim na moje zadatke u idućoj godini.

Smatram za svoju dužnost, da izrazim naročitu blagodarnost, svoju i celog distrikta, današnjem guverneru bratu Stevi Pavloviću, koji je umeo svojim taktom i neumornim, požrtvovanim radom da održi organizaciju i delovanje našeg distrikta na zavidnoj visini.

Vanredna čast što je ove godine pao Vaš izbor na mene, zahteva od mene, draga braćo, da svojim iskrenim snagama nešto doprinesem razvitku našeg distrikta i najefikasnijem delovanju rotarske ideologije na svim poljima privatnog, privrednog i javnog života.

Rotarski rad nema u sebi ničega transcendentalnog ili metafizičkog, njegovo je kraljestvo na ovoj zemlji. Rotarstvo ne traži nikakvih čudes, njegovi ciljevi su prirodni i svakome razumljivi, a nerazumljiva je jedino činjenica: što su ti ciljevi **još samo ciljevi**. Moramo zaista da se stidimo kad pomislimo da je za širenje prijateljstva, ljubavi, ideala služenja, visokog etičkog shvatanja u poslu i zvanju i propagiranju međunarodnog mira u dvadesetom veku potrebna posebna organizacija ljudi dobre volje, da je potrebna naša velika universalna rotarska zajednica. U stoleću najvećeg napretka u svakoj grani nauke i tehnike moramo nažalost da gledamo kako se šire u svima državama nesporazumi i mržnja, a među narodima i državama nepoverenje i utakmica u naoružanju ili čak građanski, pa i međunarodni ratovi.

Svi veliki geniji, koji su se kroz vekove borili protiv zla i prosvećivali narode, nisu mogli uspeti, jer su naučne teorije ograničene na mali broj prosvećenih, pa se vrlo sporo šire u mase.

Široki slojevi naroda teško shvaćaju ideje, a ako ih poznaju, oni ih ne primenjuju. Nema jednostavnih ideja nego što su rotarski ciljevi, te ih svako tako lako razume, da ih smatra čak izlišnim, jer odgovaraju najprimitivnijim prirođenim plemenitim osećajima čovečanstva, koji ga odlikuju i koji ga jedino razlikuju od životinja. A žalosna je činjenica da se ipak mora ta ideologija u našem veku tek propagirati sa strane rotarske organizacije. To je potrebno iz razloga što se te ideje mogu širiti jedino intenzivnim radom bezbrojnih organizovanih ljudi dobre volje sve dotle, dok se apstraktna misao njenim primenjivanjem ne pretvori u krv i meso, tj. u stvarnu i trajnu vrednost. Biti samo članom Rotari Kluba nije dovoljno. To članstvo treba tek svakog rotara da osposobi za služenje u zvanju, u privrednim, socijalnim, humanitarnim i javnim ustanovama, kao i u međunarodnim i međudržavnim odnosima. Sinteza rotarske ideologije čisto je pozitivnog značaja. Naši su ciljevi konstruktivne naravi a protivni su svakome destruktivnom delovanju. Ljubav je od Boga stvorena pogonska snaga, koja stvara i obnavlja sve organske elemente u svemiru te vidi nepomirljivu borbu protiv zlih sila koje smetaju skladnoj harmoniji u kosmosu. A ta ljubav jeste temelj i poglaviti sastav naših ciljeva. Nije dovoljno da se ta ljubav svakom prilikom naglašava, nego treba da se u radu bezuslovno, bezobzirno i permanentno i primenjuje. Isto kao što teauriran novac ne donosi ni vlasniku nikakve koristi dok ne pređe u opticaj i fruktificira privredu,

tako je i sa idealima, koji vrše svoju plodonosnu ulogu tek onda kad počnu da cirkuliraju i utiču na život. Nećemo dakle nikako da tezauriramo svoje ciljeve, nego ih moramo širiti u korist čovečanstva.

Draga braćo! Time što je Rotary postavio kao temelj za svoj rad poznate nam ciljeve, koji nemaju niti teritorijalnih, niti nacionalnih, niti časovnih granica, označio je svoj delokrug univerzalnim i večnim. U toj beskrajnoj i beskonačnoj areni hoćemo da se borimo, kao novi gladiatori, protiv svakoga zla do konačne pobjede. Put koji vodi tome uspehu, vodi kroz rad i slogu i neprestano usavršavanje naše organizacije.

Kad ste me, draga braćo, izabrali za guvernerskog kandidata, nema sumnje da ste ubeđeni, da mogu i ja nešto da doprinesem za napredak u našim vrstama. Sigurno je potrebna našem distriktu horizontalna i vertikalna ekspanzija, jer nijedna organizacija nesme da miruje, ako želi da napreduje. Ali treba da naglasim, da bi sva moja najbolja volja ostala nemoćna bez najaktivnije pozitivne saradnje i pomoći funkcionera kao i sve ostale braće pojedinih klubova. Time što ste mi glasanjem za moju kandidaturu izrazili Vaše potpuno poverenje, ubeđen sam da ste dali izraza i Vašoj spremnosti i odlučnoj volji, da me u mom budućem radu do krajnih granica pomognete, a to Vaše obećanje predstavlja za mene najveću utehu. Pod takvim auspicijama neću malaksati nego ću po povratku sa obale Pacifika, pun novih utisaka, udvostručiti svoje nastojanje da ispunim sve Vaše nade i da opravdam, draga braćo rotari, Vaše dragoceno poverenje, za koje Vam iz dna svog srca ponovo blagodaram.

Završetak brat **Slokarovog** govora praćen je neumornim klicanjem i vrlo dugim aplauzom, a brat **Pavlović**, čestitajući mu poverenje kojim ga braća odlikuju, izražava svoje najveće zadovoljstvo što ga baš on smenjuje u guvernerskoj dužnosti.

Sekretar konferencije br. **Drag. Pavlović** čita pozdravni telegram brata pastguvernera **Dr. Vlad. Belajčića** i otpozdrav guvernera **Stevana K. Pavlovića**.

Sećajući se s blagodarnošću neumornog i oduševljenog rotarskog rada brata Belajčića, koji je svoje guvernerstvo obeležio retko ideološkim raspoloženjem, svi prisutni ga pozdravljaju dugotrajnim živeo!

Posle učinjenih saopštenja o Vazduhoplovnoj izložbi, o svečanoj pozorišnoj predstavi i izletu na Avalu i Oplenac, guverner **Pavlović** u kratkom i toplom govoru blagodari svima govornicima, referentima, članovima pojedinih odbora i svima učesnicima konferencije. Prvima na trudu i uspelim predavanjima, poslednjima na odzivu i neprekidnoj pažnji kojom su pratili ceo tok konferencije.

Zadržavajući se naročito na Beogradskom domaćinskom klubu, na čijem čelu stoji kao predsednik zaslužni brat **Dr. Andra Nikolić**, guverner im odaje i lično i u ime prisutnih svu potpuno zasluženu blagodarnost i objavljuje da je VI godišnja konferencija 77 distrikta R. I. zaključena.

RUČAK KOD PRETSEDNIKA POGLAVARSTVA GRADA BEOGRADA

U velikoj trpezariji Palace Hotela predsednik Poglavarstva grada Beograda priredio je veliki svečani ručak za sve učesnike kongresa.

Divno ukrašenom stolu predsedavao je lično **G. Vlada Ilić** i njegova šarmantna **Gospođa**. Gosti su bili izmešani sa gospodom odbornicima Opštinskog veća.

Izgled trpeze za vreme ručka kod predsednika Beogradske opštine, g. Vlade Ilića

Na kraju ručka goste je pozdravio **G. Vlada Ilić**, predsednik Beogradske opštine ovim rečima:

Gospođe i gospodo,

Smatram za osobitu čast i zadovoljstvo da u ime Beograda, njegovog Gradskog veća i u ime svoje pozdravim učesnike konferencije jugoslovenskih rotara i njihove goste iz Čehoslovačke, Bugarske i Rumunije. Beograd je ponosit što u svojoj sredini vidi vaš elitni skup i srećan je što vam može ukazati svoje gostoprimstvo.

Visoki ciljevi koje vaša organizacija ima u svome programu, učinili su da je građanstvo jugoslovenske prestonice sa živim interesovanjem dočekalo vašu konferenciju. To je interesovanje potpuno razumljivo i zaslužno. Organizacija ljudi koji su dobrovoljno uzeli na sebe obavezu, da će se u svome životu i radu rukovoditi samo interesima zajednice, čiji članovi u javnom životu teže samo da časnim i poštenim radom koriste društvu, takva organizacija, zaista zaslužuje punu pažnju. Sa svojim težnjama: da među pojedincima razvije odnose pravog, iskrenog drugarstva, da pojedinac u društvu radi samo u korist zajednice, a da preko srodnih organizacija u drugim zemljama dovodi do mirnog sporazumevanja među narodima, — rotarstvo pre-

stavlja ostvarenje one harmonije koja je bila i ostaće ideal čovečanstva svih vremena.

Naš čovek pokazao je u prošlosti da ume da se žrtvuje za zajednicu. Poznato je isto tako i poštovanje koje naš narod gaji prema tuđoj slobodi. I ja mislim da ideje vaše organizacije imaju plodno zemljište u našoj državi.

Želeći vam puno uspeha u širenju vaših plemenitih ideja, ja vam želim prijatan boravak u našoj sredini i pozdravljam vas:

Živeli!

Svršetak ovoga govora dočekan je i praćen veoma živim pljeskanjem i pozdravnim usklicima, predsedniku, njegovoj gospođi i Gradu Beogradu.

Na ovu lepu zdravicu punu rotarskog stremljenja, iako Gospodin Ilić nije Rotar, odgovorio je predsednik domaćinskog kluba brat **Dr. Andra Nikolić**, ovim oduševljenim govorom:

Gospodine Predsedniče Opštine Grada Beograda,

Vi ste imali lepu zamisao da kao predstavnik Beograda priredite svečani banket učesnicima VI rotarske distriktne konferencije održane u Beogradu.

U tome Vašem otmenom gestu ja na prvom mestu vidim puno razumevanje i cenjenje značaja rotarskog pokreta kod nas, a na drugom mestu pravilno shvatanje zadatka beogradske opštine i položaj koji Vi u njoj zauzimate sa puno časti.

Beograd pored značaja našeg najvećeg grada u državi, ima još i taj značaj, da je prestonica naše Kraljevine Jugoslavije. Pored vođenja računa o njegovim čisto lokalnim interesima, Beograd kao prestonica, mora voditi računa i o opštim interesima, što on hvala Bogu uvek i čini, čemu je dokaz i ovaj današnji Vaš lep gest, koji služi na čast Predsedniku našeg opštinskog poglavarstva.

Beograd iznuren i izranjavan ratnim nedaćama, ipak se je ubrzo podigao, i korači još uvek gigantskim koracima unapred tako, da mi sa ponosom možemo pogledati na njegovu sadašnjost i da sa još većom sigurnošću gledati u njegovu budućnost.

Koliko je Beograd napredovao, i kojim je tempom taj napredak išao, najbolje će se videti ako iznesem samo neke podatke u ciframa. Tako, Beograd je pre rata imao 60.000 stanovnika dok sada ima preko 300.000. U 1926 god. imao je svega 309 ulica dok u 1936 g. ima 936 sa dužinom od 300 kilometara od kojih su 72 asfaltirane sa površinom od 2.580.000 kv. m. U okolini Beograda zasađeno je 4.000.000 drveća. Izrađeni su velelepni savski i pančevački most a sad se izgrađuje moderan kej. Veliki broj modernih monumentalnih građevina daje Beogradu fiizonomiju evropskog grada. Preuređenjem gradske tvrđave u park, vrt i zoološku baštu, Beograd dobija jedan objekat kakav se u svetu retko nalazi. Najzad podizanje sajmišta i raznih sanitetskih ustanova, kao i sređivanje opštinskih finansija i administracije, sve je to dokaz planskog i smišljenog rada opštinske Uprave, u kome radu G. Predsedniče, Vi lično imate velikog svoga udela i zasluge.

Mi rotari negujemo građanske vrline jer smatramo da samo dobar građanin može biti i dobar rotar. Svaki rotari klub je verno ogle-

dalo sredine u kojoj se nalazi kao i njenih potreba. Sakupljajući u sebi ljude raznih profesija i zvanja, on po sadržini pretstavlja sliku i život mesta u kome je.

Prema tome i Beogradski rotari klub pretstavlja u malome život i radinost Beograda. Svaki njegov član ima za dužnost da u svome zvanju i u svome delokrugu rado služi svojoj okolini, prema tome dragi gospodine predsedniče u nama ćete uvek naći verne i revnosne pomagače.

Dopustite mi dragi predsedniče da Vam se na kraju, u ime svih rotara, i u moje lično, najlepše zahvalim na gostoljublju i časti koju ste nam danas ukazali, a braću i sestre rotare molim da podignu svoje čaše u zdravlje Predsednika Opštine Grada Beograda Gospodina Ilića i njegove šarmantne gospođe.

I ovaj je govor pozdravljen burnim i dugotrajnim aplauzom, kao i svi raniji govori br. predsednika.

Pošto se popila kafa i još malo provelo u vrlo prijatnom razgovoru, gosti su se razišli. Neki su otišli da razgledaju Beograd i njegove znamenitosti, a neki da se malo odmore i pripreme za svečanu predstavu u Narodnog pozorištu.

SVEČANA PRESTAVA

U NARODNOM POZORIŠTU NA VRAČARU

Uveče u 8 časova u Narodnom pozorištu na Vračaru davana je svečana prestava u čast Rotara i njihovih gostiju: **Na santi leda** od poznatog čehoslovačkog pisca Venera.

Dvorana je bila ispunjena do poslednjeg mesta. Prestava je odigrana sa puno umetnosti i gosti su se razišli ne može biti bolje zadovoljni.

Nije se moglo ustanoviti koliko ih je otišlo na odmor i spavanje a koliko je produžilo da uživa u razonodama noćnjeg Beograda.

TREĆI DAN, 16 MAJA 1938

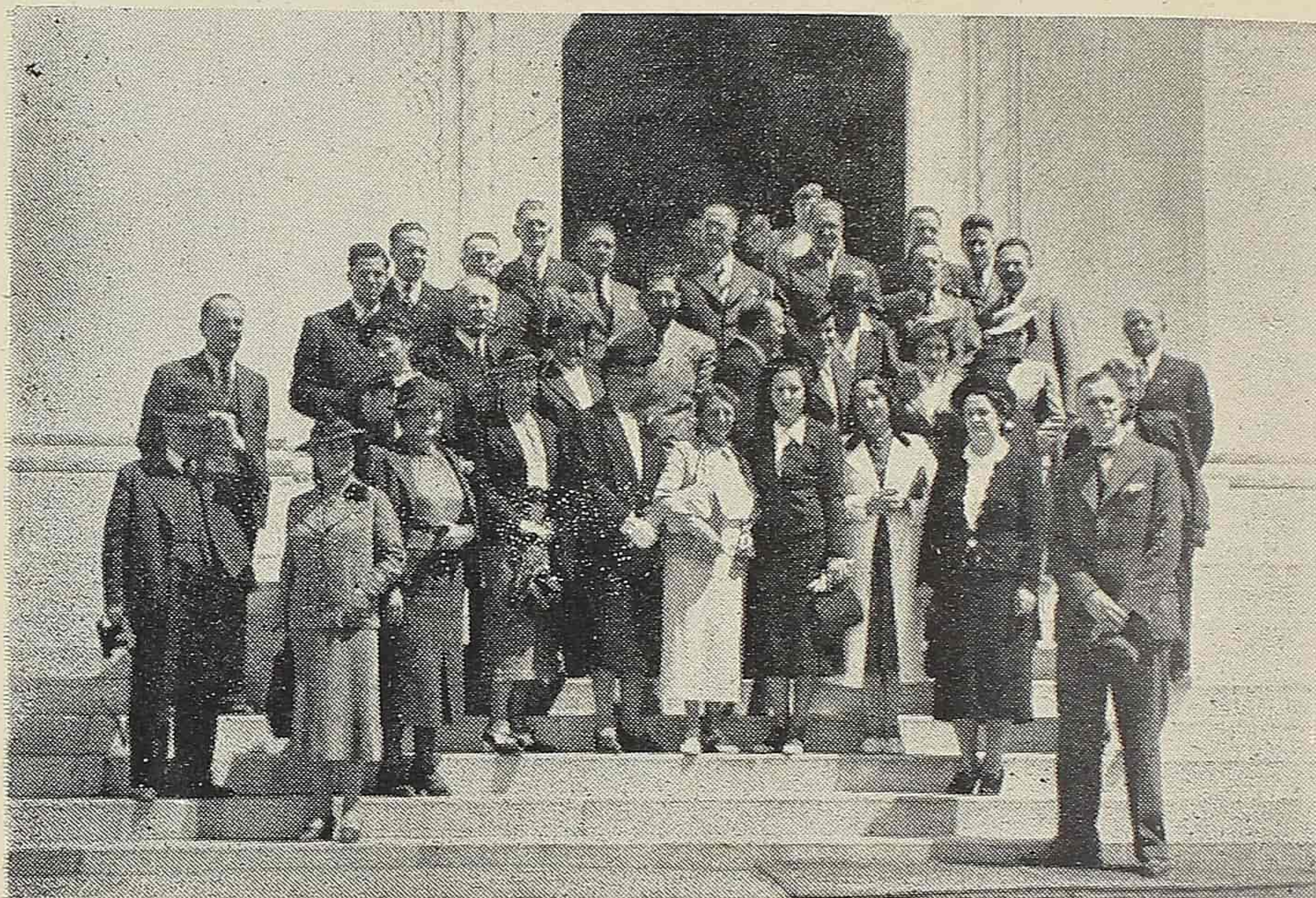
IZLET NA AVALU, OPLENAC I U ARANĐELOVAC

Još pre 9 časova, pred Beogradskom berzom počeli su se skupljati svi oni koji su se zadržali u Beogradu da posle održane konferencije učine, pre definitivnog rastanka, zajednički izlet.

Tačno u 9 č. krenuli su se veliki luksuzni auto-cari i nekoliko privatnih automobila, puni rotara i sestre rotarki pod voćtvom braće Ing. **Ranislava Avramovića** i **Jovana Viktorovića**.

Posle kraćeg zadržavanja na Avali gde su se izletnici poklonili grobu **Neznanog junaka**, na kome je održao patriotski govor brat Ing. **Ranislav Avramović** i obilaska i razgledanja Meštrovićevog spomenika, stiglo se na Oplenac.

Prvo u crkvi a zatim u kripti, posle provedenog dužeg vremena u ćutanju i pribiranju misli punom poštovanja prema blaženopočivšem **Kralju Aleksandru I Ujedinitelju** i celoj dinastiji **slavnih Karađorđevića**, značaj zadužbine i u njoj izrađenih fresaka tumačio je sa puno poznavanja brat Ing. **Ranislav Avramović**, kome je, na ovom izletu, brat guverner **Pavlović** bio delegirao svu svoju vlast.

Grupa rotarske braće i sestara pred zadužbinom Karađorđevića na Oplencu u Topoli

Zatim je razgledano imanje i izložba pokloničkih venaca pa su se svi okupili u Oplenačkom restoranu oko ukusno dekorisane sofe i obilno i dobro spremljenog ručka od samih narodnih jela.

Da bi dao prilike bratu Avramoviću da se malo odmori, guverner je odredio za **stoloravnatelja**, oslanjajući se na **Križevačke statute**, brata **Maksu Bosnića**, predsednika R. K. Slavonski Brod.

Blagodareći velikom dugogodišnjem iskustvu brata Bosnića i za vreme ručka i po ručku vladao je uzoran red i disciplina u najprijatnijem raspoloženju.

Naš vredni i oduševljeni rotar, ing. Ranislav M. Avramović, u ime domaćinskog Beogradskog kluba, pozdravlja sve izletnike na Oplencu za vreme ručka.

Brat Guverneru, Brat Pretsedniče,
Mile sestre i draga braćo rotari!

Brat Guverner, kako čuste, dade mi reč. Njegovom nalogu ja se rado povinujem. Slutim, da mu je želja, da Vas, posle dvodnevnoga

plodnog rada naše Distriktne konferencije u Beogradu, i jutrošnjeg hodočašća svetim grobovima: Neznanog Junaka na Avali i Blaženopočivšeg Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja na Oplencu, pozdravim na ovom zajedničkom obedu, skoro pri rastanku našem, koji se, nažalost, već bliži . . .

Nekome, ko nije posvećen u ideologiju, način rada rotarstva, ni u odnose njihovih članova, izgledala bi čudna ta protivrečnost: s jedne strane utisak, kao da u stvari postoji jedna vrsta diktature brata guvernera, odnosno brata predsednika kluba, gde „u mlađega pogovora nema“, a s druge strane jedno duboko uverenje nas rotara, da je rotarstvo najizrazitiji predstavnik demokratizma, pošto ono ne poznaje razlike: ni po položaju, ni po zanimanju, čak ni po imućstvu, ni veri, ni rasi, ni po političkom ubeđenju. Gde su, dakle, svi članovi ravnopravni i mogu zauzeti sve položaje i uživati sve časti njihove. Međutim, kao i u svima istinama: dok nisu otkrivene, one su nam zamršene, čak i nepojmljive, ali, jednom otkrivene, one nam postaju sasvim proste, tako je i ovde, u ovom slučaju. Sva tajna potpune harmonije koja vlada u rotarstvu i među rotarima, i pored napred navedene prividne protivrečnosti, sastoji se samo u disciplini njegovih članova, u skladnom radu, u međusobnim odnosima, koja se rotarima ne nameće, već spontano potiče iz njihovih sopstvenih pobuda. (Pljesak, živo odobravanje!)

Dozvolite mi sada, posle ove male ekskurzije u rotarstvo, da Vas, sestre i braćo, odazivajući se pozivu našeg Guvernera, najsrdačnije pozdravim u srcu stvaralaštva naše sudbine, u Šumadiji.

Mesto, na kome se danas nalazimo, sveto je mesto i središte najznačajnijih događaja iz najnovije istorije naše: tamo prema Beogradu je Avala, gde počivaju svete seni Neznanog Junaka, oličenje nepodnosivih muka, nečuvenih stradanja, strašnih borbi, nenadmašnog junaštva i samopregora našega naroda za svoje tako dugo željeno i očekivano oslobođenje i ujedinjenje. Veličanstveni spomenik, u kome će on boraviti večni san, zamisao je i delo Viteškog Kralja Aleksandra I Ujedinitelja, a umetničko ovaploćenje, opet velikog sina našega naroda, Meštrovića, biće sveto mesto, kome će smernoi pobožno pristupati hodočansici sa svih strana naše zemlje; ovde, u neposrednoj blizini je Topola, gde je radio, a potom tu i sahranjen rodonačelnik Dinastije Karađorđević, slavni Vožd Karađorđe, prvi vođa ustanka za oslobođenje Srbije; tamo u blizini, na severo zapadu, je čuveno istorijsko mesto Orašac, gde je 1804 godine planuo i odatle se raširio prvi ustanak za oslobođenje pod vođom Karađorđem; u neposrednoj blizini je Bukovik, u čijem je hramu, Svete Bogorodice, prota Anastasije zakleo i blagoslovio prve ustanike pod Voždom Karađorđem, a tu je i grob prvoga turskog uhode, koga je, u bežanju, sam Karađorđe na nišan uhvatio i ubio za umišljenu veleizdaju; odavde ka severo istoku, opet u neposrednoj blizini, na vrhu Oplenca je crkva, Svetoga Đorđa, zadužbina Blaženopočivšeg Kralja Petra I Osloboditelja, u kojoj počivaju zemni ostaci Kritora, njegovog oca Kneza Aleksandra, dede Mu Vožda Karađorđa, i Sina Mu Aleksandra I Ujedinitelja, Kralja Mučenika. To je ujedno i mauzolej, u kome su smeštene i jednom naše mira sve ratne zastave, počev od Karađorđa, svih pobedonosnih pukova srpske vojske slavom uvenčane minulih velikih ratova za oslobođenje i ujedinjenje i ustupile mesto novim, jugoslovenskih zastavama, da, ako Bog da, po-

vedu i Jugoslaviju ka napretku, radu, bratstvu i miru. Njegove zidove krasi živopisne freske i skupoceni mozaici, veličanstvena i jedinstvena zbirka vernih kopija srpskih kulturnih i istorijskih spomenika iz mnogobrojnih zadužbina srpskih, iz svih krajeva gde Srbin živi; tamo, ka jugu je Rudnik, odakle je počela druga veličanstvena kontra ofanziva srpske vojske 1915 godine, a dalje redom: Suvobor, Kolubara, Gučevo, Cer, itd. sve slavna mesta, krvava razbojišta, gde je svaka stopa zemlje natopljena krvlju najplemenitijih sinova našeg naroda, da bi otkupili našu slobodu u kojoj danas uživamo i radosno, bezbrižno poživeli. Na posletku, Oplenac je danas sveto mesto, kome hrle hodočasnici iz svih krajeva Kraljevine Jugoslavije i inostranstva.

Etó, mnogo uvažene sestre i braćo, zašto je ovo mesto sveto za sve nas Jugoslovene! I, kad uzmete na um sve što ste i sami videli, čuli i osetili, onda možete tek svatiti i žrtve našeg naroda i naš bol, ali i naš ponos.

A sada, na ovom divnom sunčanom, majskom danu, pri skromnoj zajedničkoj trpezi na Kraljevskom imanju, uz čašu vina iz podruma Kraljevskog, dozvolite, da Vas sve najsrdačnije pozdravim u ime braće Guvernera i Pretsednika i svoje lično, sa željom, da i odavde sobom ponesete najlepše utiske, sačuvate uspomene na ova istorijska mesta i na nas i odnesete najtoplije pozdrave naše svoj braći i sestrama vaših klubova! (pljesak; dugotrajno, živo odobravanje)!

Idući za Arandjelovac, izletnici su se zadržali u podrumima **Venčačke vinogradske zadruge** gde je ukazana naročita pažnja venčačkom šampanjcu.

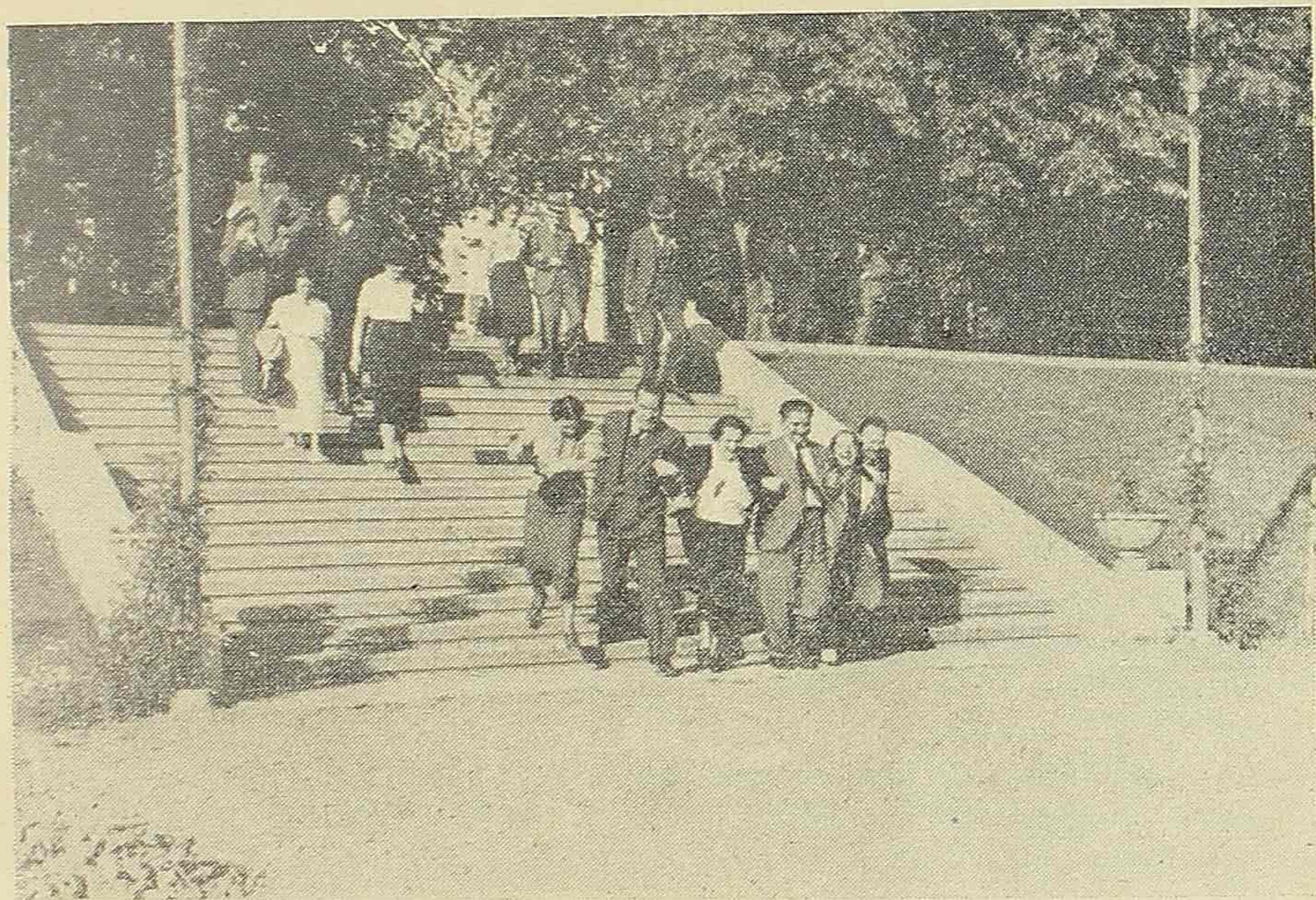
Kolo ispred Venčačke vinarske zadruge

U veselom razgovoru i pesmi stiglo se u Arandjelovac oko 16^{1/2} časova. Prošetalo se kroz krasni park, pilo na izvoru čuvene bukovičke vode, razgledala gradnja velikolepnih novih kupatila i novog hotela, i onda se posedalo na prostranoj terasi **Staroga zdanja**.

Još se braća nisu dovoljno ni odmorila i potkrepila: ko crnom a ko belom kavom ili čajem, a iz velikog hola zabrujaše zvuci klavira pod veštim i neumornim prstima sestre **Antić** sa Sušaka.

Moderne igre ređale su se i smenjivale narodnim kolima a isprepletane ruke braće i sestara održavale su neprekidan igrački lanac. Veselju, pesmi i igri ne bi bilo kraja da guverner nije pozvao za povratak, jer su mnogi još iste večeri imali da krenu kućama.

Možda će fotografski snimci bolje dopuniti harmonično raspoloženje, no što ga je dao ovaj sumaran pregled. U svakom slučaju, ovim je izletom radu ovogodišnje distriktne konferencije dat tako srdačno intiman završetak — da će ga se učesnici zadugo sa zadovoljsivom sećati.

Veseo silazak niz stepenice ispred Starog zdanja u Arandjelovcu

ODLIKOVANJA. — Toma Maksimović, R. K. Vukovar, odlikovan je ordenom sv. Save III stepena; Stevan Vagner, R. K. Beograd, odlikovan je bugarskim ordenom za građanske zasluge III stepena.

Br. dr Milan Siojadinović (R. K. Beograd) primio je od švedskog poslanika g. Undera najviši stepen švedskog ordena . Severna zvezda, kojim ga je odlikovao Švedski Kralj.

Naša bratska čestitanja.

IZ ROTARSKOG SVETA

ČEHOSLOVAČKA. — 66 DISTRIKT R. I.

Rad guvernera i distrikta:

Guverner Hyka povratio se sa svog puta po Engleskoj kuda ga je Centralna R. I. delegirala kao izaslanika na distriktne konferencije u Weston Super Mare i u Birminghamu. (6 i 10 Distrikt R. i. B. I.). Osim ovoga posetio je i održao predavanja u Čehoslovačkoj u ovim klubovima: Weston, Bristol, Bath, Bridgewater, Stroud, Luton, Southhampton i Birmingham. Interesovanje za Čehoslovačku je veliko u Engleskoj i na sva predavanja pozivan je veliki broj gostiju, tako da je na svakom predavanju uvek bilo ok 200 lica. — Za guvernera našeg distrikta je jedini kandidat predsednik R. K. Brno brat dr. František Kral, prof na Velikoj veterinarskoj školi u Brnu. — Guverner Hyka obraća pažnju svima klubovima da tokom meseca aprila treba da se izaberu novi časnici po klubovima. Zbog ozbiljnih vremena u kojima danas živimo, br. Hyka želi da na ta mesta dođu najbolji i najspremniji rotari, jednom reči pravi ljudi. — Na poziv Ministra-predsednika dra Milana Hodže sabrali su za odbranu zemlje članovi Olomuckog kluba 15.000 Čk. i stavili mu na raspoloženje. — Na utakmici za najbolje delanje u smislu 4 rotarskog cilja, koja je raspisana lanjske godine od R. I. dobio je R. K. Češke Budejovice počasno priznanje za njegov rad u služenju u pozivu. — Pretstavnik R. I. na distriktnoj konferenciji 14 i 15 maja o. g. u Košicama određen je predsednik Savetodavnog evropskog komiteta rot. W. de Cock Buning iz Haga. — Guverner Hyka poziva sve rotare da uzmu učešća na distriktnoj konferenciji.

RAD NEKIH NAŠIH KLUBOVA:

Banska Bistrica. Komemorirana je 35-godišnjica od smrti F. Riegra a raspravljano je o savremenim kulturnim, političkim, ekonomskim i turističkim prilikama mesta i okoline.

Bratislava. Proslavili 50-godišnjicu dvojice braće. Jedan budući član kluba poklonio je 5000 Čk. Četir člana su iz Pišćana posetili klub.

Brno. Bivši sekretar ing. Wachtl umro. Br. Hofman (R. K. Bratislava) predavao je: o slovačkim spomenicima. Jedan rotar iz Litve (R. K. Kaunas) je posetio klub. Priređeno sestrinsko veče uspelo. Gost Dušan Zavada držao predavanje: Veze za inostranstvom a propagandu za Republiku putem Saveza češkoslovačkog studentstva.

Časlav. Rot. Pick je dao referat o Lajpciškom sajmu, rot. Guba o stočarstvu u časlavskom kraju, rot. Bartoš: o stanju Austrije posle sjedinjenja sa Reichom.

Češki Tešín. Vrlo zanimljivo predavanje je bilo rot. Stranskoga (R. K. Mor. Ostrava): Moderni pogledi na svet. Posle prestanka austriskih klubova uhvaćene su veze sa švajcarskim klubovima u Cirihu i Bernu.

Češka Třebova. Međugradski sastanak imali su češki i moravski klubovi. Učestvovalo je 8 klubova sa 45 rotara. Sastanak je uspeo a tema je bila: češka Třebova od rot. Surog.

Češke Budejovice. Rot. Matašek je predavao: o bojnom povlačenju čsl. legije u Bahmaču. Rot. Neuman ocrtao je današnju međunarodnu situaciju Č.S.R. u svetlosti Engleske.

Hodonin. Br. predsednik ing. Wagner premešten je u Potkarpatsku Rusiju. Za zasluge za klub izabran je za počasnog člana. Rot. Fuerst predavao je: Nekoliko poglavlja iz matematike.

Hradec Kralove. Primljen 1 nov član. Rot. Bedrni: o razvoju hirurgije a Čeriha: o pamuku.

Chrudim. Rot. Novak: Kako treba slušati muziku. Predsednik Stane: o sjedinjenju Austrije Nemačkoj.

Kolin. Predavanja: rot. Vavok: o ubrzanju vožnje na prugama, rot. Belcar: o tipovima duha kod pojedinaca.

Košice. Ceo se klub sprema za distriktnu konferenciju. Proslavljena je 10-godišnjica osnivanja kluba. Među mnogobrojnim gostima najradosnije će biti dočekan bivši rotar Bartsche, koji je osnovao R. K. Oradec u Rumuniji i veze sa distriktom rumunskim.

Kromeříž. Jedan sastanak je bio 100%. Kad je Predsednik R. I. posetio Zlin, upisao se u njihovu spomen-knjigu. Rotar Prohaska je govorio: o razvoju i stanju šećerne industrije.

Kutna hora. Organizovali kurs za unapređenje žandarma pod nadzorom praškoga policajnog inspektora Kisvetra. Po svršetku kursa inspektor će referisati o ishodu članovima kluba.

Ledec na Sazavi. Rot. Odehnal je držao predavanje: o pivu, rot. Čapka: o ishrani matera i dece.

Liberec. Debata o uplivu novih zakona na tekstilnu industriju. Priprema novih članova.

Marianske Lazne. Vršiti se propaganda za ovo mesto kao svetsko kupalište. Sastavljena je brošura o banji i razaslana svima klubovima u zemlji i na strani.

Melnik. Predavanje rot. Steina: Rotarstvo i omladina, dopunio je rot. Gillern izveštajima o nezaposlenosti podmlatka za koje se okrug stara za budućnost i njihovo zbrinjavanje. U tu svrhu je klub darovao 405 Čk.

Mlada Boleslava. Primljeno 5 novih članova. Gost arch. Saala predavao je o regulacionom planu mesta, posle čega se debata razvila u dve sednice. Gost Ludvik je referisao: u pomoćnoj školi a rot. Frynta: o berlinskom autosalonu.

Moravska Ostrava. Skautskom savezu darovano je 1000 Čk. Rot. Jurie je govorio o temi: spajanje Austrije sa Nemačkom i uticaj toga na promet ugljarske ostravsko-karvinske industrije.

Novy Bydžov. Za počasnog člana izabran je Jan Kapras, dekan pravnickog fakulteta Praškog univerziteta. 19 rotara pravilo izlet do Nove Pake,, gde je održana redovna sednica kao proba za novo organizovani klub.

Vaclav Rudl (R. K. Mlada Boleslava).

„Magyar Rotary” donosi sledeća zanimljiva saopštenja:

Voćstvo mađarskog rotary-ja bilo je 16 marta o. g. primljeno od strane namesnika g. Horthy-ja, kojom prilikom prikazali su mu uspehe dvanaestogodišnjeg rada mađarskog rotary-ja. U dvanaest gradova Mađarske osnovan je Rotary-Club. Predočili su mu, da je u inostranstvu vrlo mnogo državnih poglavara zaštitnik ili počasni član Rotari-ja. Kralj Italije je počasni distriktni guverner Rotary-ja, ali je za članjem i prestolonaslednik, svi kraljevski knezovi i devet aktivnih ministara i pomoćnika ministara. Predsednik Rotary-kluba u Milanu je mosenjore Franco-Rotty nećak papin i državni ministar papske države. — Namesnik Horthy je primio u privatnu audijenciju i Maurice Duperrey-a, predsednika svetskog Rotary-saveza. — Bivši glavni gradonačelnik Budimpešte, dr. Ripka, u jednom govoru, održanom povodom prijema novih članova, između ostalog rekao je i ovo: „Nas rotare spaja

jedna mala značka, ali nas mnogo više spaja jedno unutrašnje duhovno jedinstvo, jedna unutrašnja soidarnost, ideja pomaganja i ideja nesebične službe. Svaki rotar treba stalno da propoveda onu istinu, da Bog nije zato podario nekim ljudima divne sposobnosti, da sve upotrebljuju na štetu svojih bližnjih, već zato, da pomognu tamo, gde je pomoć potrebna.

Budimpešta je bila poslednja stanica srednjeevropskog i balkanskog puta predsednika **Mauricea Duperrey-a**. Na večeri, koja je u njegovu čast priređena, dao je predsednik Duperrey uprošteno tumačenje četiri rotarska cilja:

„1. Služiti klubu i prijateljima. Biti koristan. Osnov toga cilja je dakle prijateljstvo.

2. Ljubav prema sopstvenom pozivu. Unositi idealizam u svoj poziv. Podići ugled i poštovanje svoga poziva.

3. Potpuno srašćenje sa svojim narodom, služba državi.

4. Kooperacija i harmonija među narodima.”

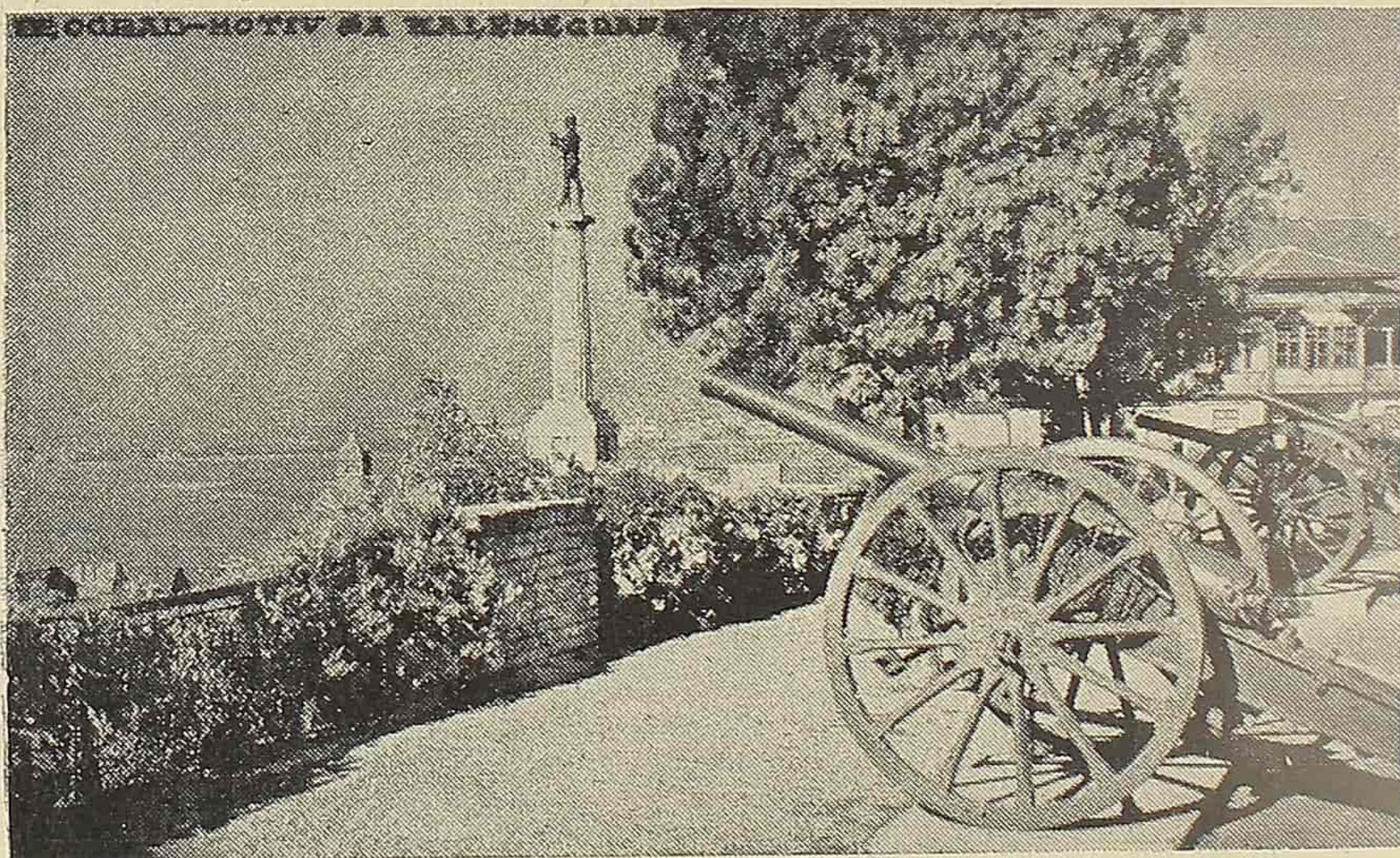
Zatim je ovako produžio. „Neupućeni često pripisuju Rotary-ju, da je tajno udruženje. U Rotary-ju nema nikakve tajne, sve se odigrava pred javnošću. Rotary nije tajan, samo ograničen na izvestan krug, u koji ne želi uvući velike mase. Danas rade u 82 države 4510 klubova, ali po predznacima izgleda, da će se do jula ove godine postići broj od okruglo 5000.

Izreka Galilejeva spada u Rotarstvo: „Epur si muove”. Rotarski točak predstavlja rad i pokret, pa ako ovaj točak okreću rotari, onda će se on i kretati, da potpomaže stvaranje prijateljske harmonije među narodima.

Rotarstvo je svetski pokret, ali je i nacionalan.

U životu distrikta najvažniji događaj je distriktna konferencija. Tu se skupljaju rotary jednog distrikta da se među sobom bolje upoznaju, da raspravljaju o specijalnim problemima svoga distrikta.”

Distriktna konerencija Mađarske održaće se ove godine u Đuru 14 i 15 maja.

Beograd: Meštovičev „Pobednik”

ROTARSTVO U RUMUNJI I POLJSKOJ

Rotarstvo u Rumuniji broji 9 klubova. Prvi je osnovan u Bukureštu (aprila 1929) a posle nekoliko dana drugi u Temišvaru. Treći i četvrti u Brašovi i u Černovici (oktobra 1930), zatim u Aradu (1932) u Kampini i Jašu (1933), u Klužu (1935) i najzad u Ploešci (1936). Od marta meseca 1936 rotarski klubovi Rumunije imaju svoj zasebni distrikt pod brojem 84 distrikt R. I. Guverner je ing. Agripa Popescu.

Najviše članova ima klub Bukurešt (55), za njim dolazi Temišvar a za ovim Černovica i Kluž. Najmanje članova imaju Jaš (17) i Kampina (16). Svi klubovi drže svoje sednice u veče posle 20 časova.

Rumuni imaju 2 rotarska žurnala. Oficielni je organ Rotary Romania, počeo je izlaziti 1937 i predamnom su sveske za juni-juli, avgust, septembar, oktobar i novembar-decembar. Prve sveske zvaničnog organa pune su opisa sa rotarske konvencije u Nici. Braća koja su bila na prošloj konvenciji setiće se da je iako malobrojna, rumunska delegacija jako padala u oči nacionalnim kostimima, koje su naročito u Casino de la Jefée pri razdavanju poklona domaćem klubu bile jako primećene.

Sveska za avgust, ima jedan veoma značajan članak: Interbalkanska intelektualna kooperacija od rotara Cicenike (Tzitzeica) predsednika rumunske komisije za intelektualnu kooperaciju. Pisac naglašava u početku teškoće oko sporazumevanja među balkanskim narodima, jer je inteligencija pojedinih naroda na Balkanu dolazila sa raznih škola Zapadne Evrope, te se pod uticajem stranih kultura udaljavala sa prirodne linije svoga istoriskog razvića. Ipak je pokušavano preko raznih ustanova i časopisa, da se inteligencija balkanskih naroda zbliži.

Tako Jugoistočni evropski institut (1913), Balkanski revii (1918 u Parizu), Društvo za unapređenje geologije Karpata (1922), Balkanske konferencije (1929 u Atini), časopis: Balkan (1930 u Atini), časopis: Međunarodni revii balkanskih izučavanja (Beograd 1934 urednici Skok i Budimir) Međubalkanski kongres matematičara (1934 u Atini) — sve su to spona za približavanje i bliža poznanstva među balkanskim intelektualcima. Pisac predlaže da se ovi pokušaji (kako on naziva ove razne ustanove i časopise) moraju dovesti u koordinaciju, da se ovi naponi ne bi beskorisno gubili. Treba prvo izazvati aktivni rad između nacionalnih komisija pojedinih balkanskih naroda a pod zaštitom Instituta za intelektualnu koordinaciju. Pri tome ne sme ni jedna balkanska zemlja da ima privilegisano mesto prema ostalima. Treba dakle stvoriti intelektualnu kooperaciju: pravu, iskrenu i stvarnu. I to je samo jemstvo za uspeh.

U septembrskoj svesci prof. Vladimir Kohlik (Cohlick), trgovački ataše čehoslovačke u Rumuniji, dao je jedan lep članak o Masariku, kao filozofu i demokrati, rot. ing. prof. Konst. Bušila: O Elektrifikaciji zemlje a rotar ing. Kornel Mikloši, naš poznanik iz Temišvara opisao je jednu planinsku kuću u banatskim planinama, koju su podigli rotari, kuću na Muntele Mic. Kuća je na visini od 1500 m. u blizini Karansebeša i može da primi na konak 34 lica.

U poslednjoj svesci od prošle godine dao je prof. Jonescu opširan referat sa svoga puta po Švajcarskoj, a rotar Bibring iz Černovice dao je lepo predavanje o važnosti redovnog prisustvovanja na sednicama .

*

Ploeški časopis „Rivista rotariana a Rotary Cubului Ploești“, je drugi rumunski časopis, štampan je na pisačkoj mašini, pa onda umnožen. Izgleda po sedištu kluba (Engleski dom), da ovaj klub drži dobre veze sa Englezima koji eksploatišu bogate petrolejske izvore blizu Ploešta. A to se vidi i iz lista, jer su mnoge stvari date u oba jezika i na rumunskom i na engleskom.

Junska sveska posvećena Nici i konvenciji i radosnoj vesti da će roditelj Rotarstva posetiti Bukurešt u mesecu julu posle Konvencije.

Avgustna je sveska puna članaka rotarske organizacije a poslednja sveska donosi veliku sliku našeg guvernera br. Steve Pavlovića sa kratkim životopisom.

Sadržina oba ova rumunska rotarska glasila je, osim pomenutih članaka, većinom prevodi sa engleskog o ideologiji i razvitku Rotarstva, te je za mlade rotare u Rumuniji od vrlo velike vrednosti.

Prigodom međubalkanskog kongresa Matematičara posetio je 17 sept. 1937 Bukureški klub i naš prof. Mika Petrović član R. K. Beograd.

II

Poljsko Rotarstvo broji 7 klubova. Ono stvara 85 distrikt R. I. Prvi je guverner bio prof. Loth iz Varšave a drugi je Vitold Sagailo rotar iz Katovica.

Prvi je klub osnovan u Varšavi 1931, broji danas 77 članova a drugi i treći klub u Krakovu i Lođu (1933), prvi broji 22 a drugi 33 člana, četvrti i peti je klub u Katovici i Gdinju (1934), prvi broji 23 a drugi 24 člana. Šesti i sedmi je klub u Lwow-u i Bielsko-u (1935) prvi broji 16 a drugi 24 članova.

Poljski rotari nazivaju se između sebe kolegama.

Oficijelni organ poljskog distrikta je lepo uređivana revija „Rotarstvo u Poljskoj“. Pred nama su dve sveske, prvi i drugi trimestar 1937 god.

U uvodnom članku ovog godišta guverner Lot naglašava sve teškoće oko širenja Rotarstva u Poljskoj. Naglašava da je samo ime „Internacional“ pobudilo veliko nepoverenje kod istaknutijih ljudi Poljske. Ali kad je led bio probijen u Varšavi, onda je već išlo lakše i poljski narod je svesrdno primio širenje Rotarstva, koje je u stalnom napretku.

Drugi članak dao je predsednik kluba Katovica rotar Zienkiewitz koji je razčlanjavao rotarske devize o služenju. Pozvao se i na istoriske činjenice kad je poljski kralj Jan Sobjeski nesebično i iz čiste ljubavi prema odbrani Evrope i njene kulture oslobodio i spasao Beč i Evropu ondašnje osmanlike najezde. Košćuško i Pulavski borili su se u 18 stoleću za slobodu Poljske a Pulavski dade i svoj život za slobodu Sev. Amerike. Maršal Pilsudski bi osuđen na smrt od ruske vlade samo zato što je služio iznad svega za slobodu Poljske. A zatim nabraja velika imena koja je Poljska poklonila svetu za boljitak čovečanstva.

II. distriktna konferencija održana je u Lođu od 17-18 aprila a prva je bila u Varšavi. Osim poljskih rotara iz svih klubova bili su prisutni francuski pastguverner Gardot, koji ima velikih zasluga za organizovanje Rotarstva u Poljskoj, direktor R. I. češki pastguverner Nojvirt, guverner Lot i kandidat za novog guvernera Wilold Sagajllo. Konferencija je imala komisije, koje su raspravljale ova pitanja:

1) Neizmerna vrednost propagande.

2) Odnos Rotarstva prema religiji.

3) Dalje širenje rotar. klubova, a rotar Rumel predsednik R. K. Glin, dao je predavanje o osnovama opstanka Rotarstva u Poljskoj.

Predlozi komisija su usvojeni. Mesto za iduću distriktnu konferenciju određeno je Bielsko za 1 i 2 maj 1938 god.

Iz rada ove konferencije vidimo da još provejavaju teškoće Rotarstva u čisto katoličkim zemljama, kao što je Poljska, te je i bilo potrebno opširno govoriti o odnosima Rotarstva prema religiji. Drugo vidimo da je za mesto III. konferencije određen najmlađi pa verovatno i najslabiji poljski klub, a sa razloga da prisustvo velikog broja rotara udare solidne temelje Rotarsivu u tome kraju.

U službi otadžbine donet je članak (na engleskom): Geografski i statistički pregled vojvodstva Šleske. (Poljska na ime u mesto naših banovina ima vojvodstva.

Tako je jedno vojvodstvo Šleska, od koje je kao što se zna jedan deo pripao Čehoslovačkoj, drugi Nemačkoj a treći najbogatiji ugljenokojima Poljskoj). Članak ima ove pododeljke: Položaj Šleske u Evropi, istorija i današnja politička podela Šleske, Vojvodstvo Šleska i ekonomski uslovi Šleske.

Rad po pojedinim klubovima je raznovrstan. Varšava je dala nekoliko interesantnih predavanja: Optička industrija u Poljskoj, Otrovnii elementi u gasu (plinu), Poljaci u Sjed. Američ. Državama, Poljski iseljenici u Peru (Južna Amerika), Srednje škole — Liceji, Poljske trgovačke flote, itd.

U jednom februarskom sastanku bili su kao gosti rotar Sekiewitz, rimokatolički sveštenik i član R. K. New Hampshire-a, koji je sa delegatima Varšavskog kluba učinio posetu monsinjeru Pacini-u, otpravniku poslova Vatikanskog poslanstva i Arhiepiskop Gall-u. U oba slučaja je bilo govora o odnosima Rotarstva prema Rimskoj crkvi pa su im i rotarska pravila i ciljevi tom prilikom predati.

U Lođu je prof. Fichna govorio o Jugoslaviji, a Jerinek o ekonomskim rezultatima radničkih kasa u vojvodstvu Lođ.

U Gdinji je bilo više predavanja o napretku ovog velikog i sjajnog poljskog pristaništa. Rotar Chudzinski je govorio o Puškinu i Poljskoj.

*

Ovo je u najkraćim potezima izveštaj o Rotarstvu u Rumuniji i u Poljskoj. Ne bih mogao lepše završiti ovaj referat, nego izveštajem jednog međudistriktnog sastanka između rumunskih i poljskih klubova a iz pera rumunskog guvernera rotara Agripe Popesku.

2 i 3 okt. 1937 načinili su 15 rotara iz rot. klubova Černovica, Brašova i Ploešće rotarsku vizitu poljskim rotarima u R. K. Lavovu.

Prijem rumunskih rotara od strane poljskih bio je veoma srdačan.

Drugog oktobra u podne održan je redovni sastanak za koje su vreme imali prilike rotari obeju zemalja da se upoznaju.

U večje je bila priredba u prisustvu dama, na koju je bio pozvan i prefekt toga okruga g. Križanovski i gde su održali kratke govore: predsednik R. K. Lwow rotar Stanislav Šecel (Schaetzel), guverner Sagailo i prefekt Križanovski.

Svi ti govori odavali su osećanja stvarnog rotarskog prijateljstva.

Guverner Agr. Popescu odgovorio je na sve pozdrave kratkom reči zahvaljujući se u ime sviju rumunskih rotara na zaista vrlo srdačnom prijemu.

Naročito je naglasio potrebu za bolje razumevanje između rotara susednih država i istakao važnost ovakvih sastanaka za stvaranje dobre volje kod suseda koji se bolje razumeju.

Gosp. O. V. Višinski, šef-geolog kompanije Pionir, koji je pre malo godina živeo u petrolejskim poljima Rumunije i koji zna rumunski govorio je poslednji.

Kao rezultat ovog zaista korisnog sastanka idućeg dana je osnovan Poljsko-rumunski međudistriktni komitet. Inicijativu za ovo dali su članovi R. K. Černovice i Lavova i tako je Komitet sastavljen iz Lavovskog kluba: dr. Stanislav Šacel predsednik, Aleksandar Kravčinski sekretar i predsednik Trgovačke komore u Lavovu, a od strane Černovickog kluba ušli su u Komitet predsednik dr. Onciul, sekretar dr. Vasilije Marcu i rotar konsul Luttinger.

Oba guvernera su se saglasila o programu ovog Komiteta, te je tako za početak utvrđeno ovo:

a) Pripremiće se ostvarenje izmena konferencija o ekonomskim i socijalnim predmetima obe zemlje, tako da se usvoji ono što je u drugoj zemlji bolje.

b) Omogućiće se studiranje u izmeni mladih ljudi iz obeju zemalja. Prva naredna konferencija ima se održati već iduće zime.

dr. V. K. (R. K. Beograd)

IZ NAŠEG DISTRIKTA

Promene u članstvu:

Novi članovi:

Mesto, ime prezime i zanimanje	Klasifikacija	Adresa: poslovna privatna
Zagreb 1) Đuro Predović Predsednik „Predović D. D.“ 2) Dr. Đinko Ružić Drž. nadodvetnik	Proizvodna cepiva Vaccines manufacturing Državno odvetništvo District Attorney	Vrhovčeva 10 Tel. 81-59 Gvozd. 3 Tel. 22-530 Jezuitski trg 2 Tel. 31-78 Deželićeva 70 Tel. 25-202
Skoplje 3) Dr. Prvoš Slankamenac Prof. univerziteta	Univerzitetaska nastava Universiteies Education	Filosofski fakultet, Tel 721 Vučićrska

Istupili iz kluba:

Bačka Topola:

- 1) Jovan Kiškarolj, svojevóljno.
- 2) Dr. Nikola Frank, svojevóljno.

Osijek:

- 3) Dr. Ranko Mladenović, zbog premeštaja.
- 4) Dr. Žiga Brill, zbog premeštaja.

Vršac:

- 5) Petar Salay, umro 19 aprila 1938.

Novi Sad:

- 6) Aleksandar Adamović, umro 3 Juna 1938.

RAD NAŠIH KLUBOVA:

Banja Luka. — U prisustvu br. Guvernera, koji je ovog meseca posećio Klub, održao je br. dr. Steva Moljević veoma zanimljivo i po podacima veoma bolno predavanje: Nepismenost u Bos. Krajini i njeni uzroci. U početku opisuje teško stanje za vreme turske uprave, pa zatim prilike u biv. Austro-Ugarskoj, „koja je svojom politikom išla nato da po svaku cenu ometa razvoj prosvete među srpskim delom našeg naroda u Bosni i Hercegovini a naročito na Bos. Krajini... Bilo je srezova gde Austrija nije podigla nijednu jedinu školu, već samo žandarmerijske kasarne za umirenje srpske raje, dok je u drugim srezovima sa pretežno nesrpskim stanovništvom bila prilično predusrećljiva... To je bio glavni razlog kulturne zaostalosti našeg naroda na Bos. Krajini”. Predavač s hvalom pominje brata Tisu Milosavljevića, koji je za vreme svoga banovanja podigao 180 novih osnovnih škola. Ali je sve to još malo. Treba da prođe 150 godina, da Bos. Krajina stigne nivo Dravske banovine, koja ima isto toliko stanovnika. A dotle kuda će stići najprosvećenija Dravska Banovina? Predavanje je ostavilo silan utisak na prisutnog br. Guvernera, koji je umolio br. Moljevića da na distriktnoj konferenciji uzme učešća povodom predavanja br. Mirka Balubdžića po temi: Srednjoškolska nastava i njena omladina. — Na jednoj drugoj sednici održao je br. Moljević veoma inte-

resantno predavanje: Tri istoriska procesa: Marije Stuart, Nikole Fouquiera i Kalasa, koje je izazvalo jako interesovanje.

Bačka Topola. — Brat Milutin Rajković je održao vrlo uspelo predavanje o načinu postavljenja opštinskih činovnika i opštinskih službenika. U svome predavanju brat Rajković govori o opštinskim činovnicima u opšte, o njihovom delokrugu rada, o načinu postavljenja opštinskih beležnika i o opštinskom poslovanju u opšte. — U mesecu aprilu klub je održao svoju godišnju skupštinu. Za predsednika je jednoglasno izabran brat dr. Vajs Martin. U klubu je održao predavanje brat Trbović o mesnim školama, koje predavanje je zahtevalo širu debatu s obzirom na važnost ove teme u vezi sa mesnim prilikama. Iz kluba su istupili Kiškarolj Jovan i dr. Frank Nikola.

Beograd. — Na sastanku od 4 aprila o. g. rotar Aca Dinić održao je predavanje na temu: O razduženju zemljoradnika. Otvarajući idući sastanak od 11 aprila o. g. predsednik Nikolić pozdravlja goste a na prvom mestu guvernerskog kandidata brata Slokara. Saopštava da je brat Vlada Teokarović i ove godine priložio 10.000 dinara u fond za sakatu decu. Zatim pozdravlja novoizabrane članove Dra Belina, Šnellerera, Pohla i Dra Kondića, i obavlja ceremoniju njihovog prijema u članstvo. Rotar Dr. Ilija Pržić održao je zatim duže predavanje o starom Beogradu, izlažući istorijski razvoj od osnivanja Singidunuma, kroz keltsku, rimsku, srednjovekovnu i tursku periodu, do razvoja grada i oslobođenja pod Karađorđem sve do najnovijeg vremena. Na sastanku od 18 aprila o. g. rotar Dragomir Pavlović održao je predavanje na temu: Idealan bankar.

Bitolj. — Povodom ovogodišnjeg održavanja sokolskog sleta u Pragu i dostavljenog nama poziva za učešće, brat Kešeljević posvećuje tople reči jugoslovensko-čehoslovačkim odnosima i ističe potrebu, da oni kako u prošlosti i sadašnjosti tako i u buduće moraju biti prisni pošto su naša dva bratska naroda vezana zajedničkom sudbinom. R. K. Bridžtonu poslat je istorijat našega grada. O paradoksama u borbi čovečanstva za opstanak, govorio je brat Kešeljević osvrćući se naročito na opite i duhovno stanje koje vlada u današnjem društvu. Predsednik opštine brat Dr. Robe, održao je predavanje o savremenoj komunalnoj politici i podneo izveštaj o budžetu bitoljske opštine za 1938/39 g.

Cuprija-Jagodina-Paraćin. — Sa rotarskim gostima iz Beograda, Niša i Leskovca proslavljena je 50-ta jubilara sednica ovog kluba. Oko trpeze se iskupilo 70 lica rotara, sestara i gostiju. Brat dr Stefanović je održao vrlo uspeli pozdrav gostima vezujući ovu svečanost sa proslavom obletnice rotarskog postanka. Posle toplih otpozdrava Beograda i ostalih klubova održao je veoma interesantno predavanje br. Svetolik Stojšić: o Čupriji, Paraćinu i Jagodini, opisujući sve važnije momente ovih triju moravskih kulturnih centara iz daleke prošlosti do danas. — Drugom prilikom predavao je br. Stojšić: o Đuri Jakšiću, učitelju dok je učiteljevao i „molo-vao“ u Jagodini, a povodom 60-godišnjice Đurine smrti. — Izabrana je nova uprava za iduću rotarsku godinu sa dr. Milanom Stefanovićem kao predsednikom.

Dubrovnik. — Krajem meseca proslavljena 250-ta sednica kluba kao sestrinsko veče. Brat dr. Mirko Mladinov održao je tom prilikom vrlo lepo predavanje o Rotarstvu i njegovim ciljevima a br. tajnik je dao iscrpan referat svih veselih i tužnih događaja u ovoj rotarskoj godini. — Brat Sokolović je podneo iscrpan referat sa svoga puta po Engleskoj i posete u R. K. Wembleyu. Tamo je bio gost starog dubrovačkog znanca brata Garnera. Pri povratku je br. Sokolović putovao avionom od Pariza za Italiju kojom je prilikom proživio najteže trenutke u životu,

jer se usled kvara motora morao spustiti sa visine od 4000 m. — Za lečenje jedne dobre a sirote učenice iz V razr. gimnazije određen je prilog od 500 din.

Karlovac. — Uslijed uskrasnih praznika imao je ovaj klub u mjesecu aprilu samo tri sastanka. Prva dva sastanka ispunio je svojim predavanjem br. ing. Milorad Naumović, o utiscima na svom putovanju na Istoku, koje je sezalo do Palestine. Predavanje bilo je praćeno sa brojnim izvanredno interesantnim fotografskim snimcima. Na zadnjem mjesečnom sastanku održao je br. Slaviša Košćević, zanimivo predavanje o etažnoj svojini, prikazavši na vanredno zanimiv način sve prednosti ove vrsti vlasništva sa praktične juridičke i teoretske strane. Za majčin dan određena je nagrada jednoj od zaslužnih majki Din. 200.—

Ljubljana. — Predavanja: brat Ljubić: o gibanju proti nepismenosti u hrvatskih krajev naše države. Na koncu je navedel sve potrebne ukrepe za pobijanje nepismenosti. — Pretsednik br. Krejči podal je svoje vtise z razsvete italijanskoga portreta skozi stoletja v Beogradu. Obiskal je rastavo o priliki zbora Crvenega Krsta, kjer je član glavne uprave. Na tem zboru je govoril s predsednikom Vlade in rotarskim bratom dr. Milanom Stojadinovićem s katerim sta izmenjala par prisrčnih besed. — Brat Slokar je dal interesantnu statistiku da ima največ naših klubov sestanke v sredah (9 klubu), v ponedeljkih 8, v četvrtkih 6, v petkih 5 in v torkih pa 4 kluba. Suboto in nedeljo ni nikjer sastanka. — Br. Kmet je poročal o izletu na smučišča v severozapadni Italiji pod najvišemi evropskimi vrhovi. — Brat Jakac je poročal o svojoj razstavi v Zagrebu. Zlasti ga je razveselil obisk zagrebških bratov. Za novog pretsednika je izvoljen br. dr. Adolf Golia.

Maribor. — Ta mesec smo imeli samo 3 sestanke, eden je odpadel radi velikonočnih praznikov. Obiskov nismo imeli nobenih, a naši bratje beležijo 3 zunanje obiske. — Ves mesec sta brat predsednik in brat tajnik pridno in z uspehom agitirala za čim številnejšo udeležbo na distriktni konferenci v Beogradu, Kakor izgleda, bo imel klub tudi na regionalni konferenci v Beogradu. Kakor izgleda, bo imel klub tudi na regionalni konferenci v Stockholmu svojega zastopnika; dočim se za konvencijo v San Francisku do sedaj še noben naših članov ni mogel odločiti. — Na prvem meetingu meseca aprila smo izvedeli, da se je nova klubova uprava za leto 1938-39, ki je bila izvoljena na zadnjem meetingu, konstituirala sledeče: predsednik: brat Stamol, podpreds.: brat Vidmar, pastprez.: brat Rapotec, tajnik: brat Kasper, blagajnik: brat Orožen, ceremonijar: brat Loos, odborniki: bratje Hutter, Kovačec, Krejči, Roglič, Sabothy, Šlojmer in Zupanc. Kakor vidite, je zmaga „konzervativna stranka“, tj. bodočo usodo kluba bo upravljal odbor, v katerem ostanejo vsi člani sedanje uprave, katerim se pridružijo samo trije novi odborniki. V ostalem so bili programi vseh treh meetingov zelo zanimiv, tako tudi predavanja: Na prvem meetingu je predaval brat pastprezident Sabothy zelo zanimivo o svojem potovanju v Nemčijo, kjer je obiskal pomladanski velesejem v Leipzigu, potem pa še Berlin in nekatera druga nemška mesta. — Na drugem sestanku smo slišali velezanimivo predavanje brata Orožna, našega navdušenega alpinista in smučarja, o njegovih smuških turah po Alpah severozapadne Italije (Matterhorn, Breithorn, P. St. Bernard). — Na zadnjem meetingu smo poslušali z velikim zanimanjem odlično in aktualno predavanje brata Paljage o industriji volnenih izdelkov; brat Škof pa nam je povedal, kako se izdeluje in vporablja umetna volna iz celuloze in iz mleka. — Mednarodno služenje: R. C. Stretford in R. C. Hendon, dva odlična angleška kluba, s katerima nas veže že od lanske konvencije v Nici vedno večje prijateljstvo, sta nam poslala vsak svojo zastavico obenem z najprisrčnejšimi

pozdravi. Ko sta lični zastavici — edini britanski, ki krasita sedaj našo rotarsko mizo — zavihrali na elegantnih novih stojalih (darilo našega brata Babića), so ju bratje pozdravili z dolgotrajnim ploskanjem in vzklikanjem našim angleškim prijateljem.

Niš. — U toku meseca aprila rad kluba bio je uglavnom posvećen unutar-njim klupskim pitanjima. Odbori su održali svoje sednice i doneli dalje odluke o radu pošto je dosadanji program ostvaren. — Nerotar g. Ing. Far. Svetozar Novaković, šef šumske sekcije Kraljevske banske uprave u Nišu, održao nam je predavanje: „Kuda idemo uništavajući šume“, kojim nam je dao još jedan pravac rada u služenju zajednici, a odnosni odbor doneo je i shodne odluke. Br. Dr. Božidar Ristić, predsednik Odbora za međunarodno služenje, održao je predavanje „Čehoslovačka i njezina svefski poznata banja Marijanske Lazni“. To večer bilo je posvećeno bratskom čehoslovačkom narodu uopšte, a banji posebno. O tome je izvešten i tamošnji R. K. i poslate su mu brošure o Nišu i knjiga o Niškoj Banji uz apel da se i oni bratski sete na nas u svome klubu i da održe predavanje o Niškoj Banji. Br. ing. Tanasije Artonović i ovog meseca se odlikovao veoma brižno i rotarski obrađenim referatima o radu ostalih bratskih klubova. Mesečni izveštaj o radu kluba poslat na engleskom jeziku inostranim klubovima. Proučavan je problem unutarnje ekstenzije našega kluba. — Na proslavi 50 sastanka bratskog kluba Čuprija-Jagodina-Parćin ugovorena je izmena predavača između pomenutog kluba, kluba Leskovac i našeg kluba. Predavanje će se održati posle Distriktne konferencije. Time se još više učvrstila saradnja naših susednih klubova.

Novi Sad. — Predavanja su održana: brat Laza Atanacković: o Štampi i novinarstvu sa zaključkom da je poželjno dobiti nov dobar i napredan zakon o štampi, kao i da se reguliše socialni i zakonski položaj naših profesionalnih novinara. Brat Slobodan Bogojevac (sa klasifikacijom ženski krojač): Šta interesantnoga pruža prolećna, letnja i jesenja moda za dame. Ovo je predavanje održano na jednom sestričkom večeru kojemu je prvi put prisustvovala sestra Magda kao žena predsednika Petrovića. — Odlučeno je da se svečano proslavi 400-ta sednica kluba. — Razdeljene su pomoći: Odboru Lige protiv tuberkuloze 3.500.—, za podizanje crkve u Stepanićevu 3.100.—, postradalim u Nićiforovu od požara 300.— dinara.

Osijek. — Izbrana je nova uprava sa dr. Draganom Milerom kao predsednikom. — U cilju potpomaganja sirotinje br. Schwank je darovao 70 kgr. medicinskog sapuna Domu narodnog zdravlja u Osijeku. — Poznati osiječki hirurg i član kluba br. dr. Julije Batory, koji je nebrojeno puta rezao bolesnicima trbuh i vadio upaljeni crevuljak — razboleo se i sam na zapaljenju slepog creva i operisan. Brat predsednik Uzelac, koji je posetio operisanog brata, pročitao je pismo br. Batorya upućeno braći rotarima, u kome opravdava svoj izostanak sa sednice i opisuje svoju operaciju. Na kraju pisma moli br. Batory da mu se ovo prizna kao petminutno predavanje iz zvanja i da ga strogi pročelnik pododbora za predavanja br. Kiš smatra kao „erledigt“. Burom smeha i vidnim zadovoljstvom, što je brat Batory izvan svake životne opasnosti, praćeno je čitanje brata Uzelca. — Brat dr. Žiga Brill održao je oproštajno predavanje iz struke: O serumima, vakcinama i virusima, i tako se zbog premeštaja u Beograd sa očiglednom žalošću rastao sa braćom u Osijeku.

Pančevo. — Predsednik br. Mihajlović održao je veoma zanimljivo i aktuelno predavanje: Sablast rata i kriza Društva naroda. Kao gost poznati beogradski pri-

vrednik g. Damijan Branković održao je u klubu jedno veoma smišljeno i interesantno predavanje: Privredne prilike današnjice, gde iznosi svoje poglede sa teorijske i praktične strane na današnji privredni poredak, potkrepljujući svoje navode naučnim argumentima i zanimljivim statističkim podacima. Govorio je opširno i dokumentovano o potrebi privredne zajednice cele Evrope a protiv autarkije, koja otuđuje narode jedan od drugog i stvara nemir i krize u svetu. Iznosi zanimljive podatke o sistemima i raznim pravcima kod pojedinih država u vođenju privredne politike i izjašnjava se protiv dirigovanja privrede, pošto je to tutorstvo nad narodnim gazdinstvom od strane krutog birokratizma. Ulazi u detalje privredne politike raznih zemalja i naročito se zadržava na prilikama u Nemačkoj i tamo stvorenoj novoj situaciji s obimom na „Anšlus“. Na posletku iznosi naše privredne prilike. Pretsednik se zahvalio govorniku na njegovom odličnom predavanju, koje je održano na jednom visokom akademskom nivou i koje odaje veliku spremu i poznavanje predavača u privrednim prilikama u svetu i naše zemlje. Podvlači da je predavač govorio potpuno u rotarskom duhu i ako nije član naše zajednice.

Petrovgrad — Održali smo Glavnu Skupštinu i izabrali novu upravu sa sledeću rotarsku godinu u sledećem sastavu: Pretsednik Dr. Ljubomir Vasiljević, Podpretседnik Kostić Petar, I. Tajnik Dragoljub Radanov-Radičev, II. Tajnik Kristifor Dragan, Blagajnik Danilo Dragan, Ceremonijal Pavlović Pavle, članovi uprave Elek Viktor i Dr. Dekanić Djura.

Nerotar Gosp. Spasoje Nikolić, načelnik glavne uprave saveza skauta, održao je predavanje „O skautizmu“ u kome nam je izneo istorijat postanka kao i današnje stanje skautizma u čitavom svetu i kod nas, kao i osnovne ciljeve ove lepe svetske organizacije. Predavač je rekao, da je skautizam odgojni sistem, po kojemu se od dečaka i devojčice u igri formira biće koje će se, što je više moguće, približiti idealu savršeno i spremnoga čoveka — korisnog člana društvene zajednice. — Svoje predavanje je Gosp. Nikolić završio rečima Gosp. Mihaila Agapova ideologa Jugoslovenskog skautizma, „Skautizam je religija rada, bratstva, radinosti i sunca. — On je divan kao sistem odgoja i kao način života. — Pojedinci i zajednice koji teže za radosnim doživljajem i za savršenstvom, on vodi putevima stvaralačke aktivnosti na visine, odakle se otkrivaju perspektive obasjane suncem, i gde čovek upija u sebe uzdah slobode i energije sunčanih zraka.“ — Brat Dr. Kristić Dimitrije održao je svoje predavanje iz zvanja, u kome nas je upoznao sa jednim organom koji svaki čovek ima, a koji je veoma važan, jer bez njega nema života, i kome se čini velika nepravda, jer se o njemu mnogo manje govori i zna nego na primer o srcu, plućima, bubregu, i stomaku, pa čak manje i od krajnika i slepog creva. — Predavač nam je govorio kao dermatolog „**O koži**“, — i upoznao nas sa ovim organom koji on naziva spoljni čovečji ogrtač, sastavljen iz vrlo komplikovane građe i delova. — Brat Eugen Kalaji je preveo iz časopisa „Magyar Rotari“ uprošćeno tumačenje **četiri rotarska cilja koje** je izrekao pretседnik brat Duperrey prilikom njegove posete Budimpešti, a koja glase: 1. Služiti klubu i prijateljima. — Biti koristan. — Osnov toga cilja je dakle prijateljstvo. — 2. Ljubav prema sopstvenom pozivu. — Unositi idealizam u svoj poziv. — Podići ugled i poštovanje svoga poziva. — 3. Potpuno srašćenje sa svojim narodom, služba državi. — 4. Kooperacija i harmonija među narodima.

Sarajevo. — Izabarana je nova uprava na čelu sa Dr. Milanom Ulmanskim kao pretседnikom. Potpretседnici su Asim beg Mutevelić i ing. Mašo Jovanović. Na mesto dugogodišnjeg vrednog sekretara dr. Morica Pape izabran je brat Branko Babić. — U prisustvu podbana i dvaju generala održao je brat ing. Sima Milošević

veoma aktuelno predavanje: Stvaranje nezavisne gvozdene industrije u našoj državi. — Brat ing. Mašo Jovanović dao je zanimljiv referat o svome putu po Italiji, što su braća s velikim interesom saslušali.

Skoplje. — U toku aprila naš klub je održao četiri sastanka. Uveden je za novog člana Dr. Prvoš Slankamenac, profesor univerziteta, jedan od viđenih javnih i naučnih radnika u Skoplju. Usled prazničnih dana rad u klubu sveo se na tri predavanja od strane braće: Jette Nikolića, O novom trgovačkom zakonu; Milana Čemerikića: Pitanje saobraćaja u Skoplju: autobus ili trolebus s obzirom na opštinsku električnu centralu i njen veliki kapacitet proizvodnje električne snage i dr. Aleksij Jelačić: Stanje u Čehoslovačkoj u svetlosti novih događaja u Evropi i zahteva sudetskih Nemaca.

Slavonski Brod. — Izabrana je nova uprava: Pretsednik Dr. Edo Donda, podpretседnik dr. Josip Avramović, tajnici Bogdan Cuvaj i ing. Švagel. — Stanje blagajne je 4.833 din. za iduću rotarsku godinu.

Sombor. — Rad u klubu teče vredno i marljivo: skupština kluba bira ponovo staru Upravu sa pretседnikom Dr. Milenkom Petrovićem, Br. Kosta Grgurov održao je vrlo lepo i interesantno predavanje O kultu i nezi tela, prikazao je život Rimljana i Grka koji su vrlo mnogo polagali na negu tela, što dokazuju i njihova veličanstveno uređena kupatila, izneo je korist današnjeg banjskog lečenja vezana za razne dijete i terapije, a skopčano i sa psihološkim utiscima samog pacijenta, br. Eugen Altmann izneo je vrlo složeno predavanje O služenju u zvanju, prikazao je dužnosti rotara kojima treba da se rukovodi u svom svakodnevnom poslovanju i njegove sugestije koje smatra nužnim načelom pri služenju, br. Samko Vujić održao vrlo interesantno predavanje O rasizmu i čovekoljublju, izložio je paradokse i štetne posledice teorije rasizma, koja baca čovečanstvo u mračni srednji vek, brutalnost njihovu u postupanju sa čovekom druge rase. Plastično prikazuje kako je čovekoljublje jedini pravi osećaj koji ima moralnu osnovu i koji jedino može da spase čovečanstvo od rata. Ako bi taj osećaj vladao u ljudima, tada se ne bi frošile astronomske cifre na pripremu rata, nego na lečenje raka, tuberkuloze, ispo-maganje bednih i podmirenje socijalnih potreba širokih slojeva naroda, br. ing. Julije Balog pročitao je svoju kozeriju Istorijski velikani u papučama, u kojoj je izneo rezultat svoga istraživanja po privatnom životu istorijskih ličnosti prikazujući ih kako su i oni bili smrtni ljudi te imali isto svoje mane kao i današnji.

Split. — Brat Mardešić pozvao je braću da pregledaju parobrod „Šumadija“, novosagrađen u Splitskom brodogradilištu kao brod Jadranske plovidbe a koji sutradan polazi na svoje prvo plovno putovanje. Braća su izrazila svoje zadovoljstvo na odličnoj izradi, lepoj liniji broda i čitavom brodskom uređaju i nameštaju. Rezultat prvog putovanja ispao je odličan. — Nova uprava je ovako sastavljena Pretседnik Dr. Ljubo Ćorak, tajnici Mića Gattin i Nikola Markov. — Za obdanište Kralja Aleksanda, preko pretседnice Nar. ženske zadruge sestre Anke dra Rismonda, uručuje se 300 din. priloga.

Stari Bečej. — Pretседnik Velizar Šuput iznosi da je naglom napretku mesta Trpnja (u Boki Kotorskoj) u pogledu turističkih radova, doprineo mnogo brat Karlo Weigner koji i sam tamo zida jednu veliku vilu — Brat Debeljački pokreće pitanje nepismenosti u narodu a brat Petljanski sasvim pravilno nalazi tome uzroka još i u tome: „Što deca po svršetku osnovne škole i 2 razreda više nar. škole, većinom

odlaze na salaš gde provode vreme godinama u poljoprivrednom radu i za celo vreme ne vežbaju se u pisanju te usled toga sasvim zaborave pisati". — Brat Galamboš stavlja pitanje kad će se početi zidati obala na Tisi? — U novu upravu ušli su braća: dr. Emil Lazić kao pretsednik, dr. Đorđe Debeljački kao potpretsednik i kao tajnici: ing. Stevan Kekić i dr. Dezider Laslo.

Subotica. — Brat dr. Diamant je reerisao braći o poseti Italijanske izložbe portreta kroz vekove i o izvođenju Muzičkog festivala u Beogradu. — Za studentsku menzu, koju osniva Pravnički fakultet u Subotici za sirote studente odobrena je pomoć od 300 dinara.

Sušak. — Na poziv Rotary Kluba, Trst, posjetila su dne 4 aprila četvorica braće ovaj klub, pa je tom prilikom naš konsul u Trstu održao predavanje o našoj zemlji. — Dne 6 aprila proslavio je klub svečano svoj 400ti tjedni sastanak, kome su pored velikog broja članova i njihovih supruga prisustvovali još brojni gosti iz domaćih i inozemnih Rotary Klubova, te uzvanice pojedinih članova, kao što i talijanski konsul u Sušaku. Sastanak se održao u klupskom sastajalištu Park Hotelu čije su prostorije u tu svrhu bile ukusno dekorisane. Sastanku je prisustvovao i član kluba i bivši guverner našeg distrikta brat Dr. Viktor Ružić, ban Savske Banovine, sa gospođom. Naročito brojno bio je zastupan Rotary Klub, Trst, predvođen po bivšem guverneru talijanskog distrikta, ekšelenciji generalu Piccione, poznatom prijatelju našeg naroda i jednom od prvoboraca jugoslovensko-talijanskog zbliženja. Za vrijeme večere palo je nekoliko značajnih govora u kojima je uz čestitke Rotary Klubu Sušak, istaknuta želja za produbljenjem odnosa između našeg i italijanskog distrikta, između našeg i italijanskog naroda. Naročito su zapaženi govori brata pretsjednika baruna Turkovića, bana brata Dra. Ružića, Dr. Poduja člana Rotary Kluba Zagreb, eks. generala Piccione, prof. Dr. Cav. Bare Rotary Club Novara, te prof. Castiglioni člana Rotary Kluba Trst. Koncertni dio večeri ispunila je gospođica Nada Tončić, naša poznata glumica, koja je otpjevala nekoliko naših narodnih pjesama te dvije arije iz Puccinijevih opera Turandot i Madame Betterfly, praćena na klaviru od maestra gosp. Ivelia. Naša odlična umjetnica bila je dočekana oduševljenim odobravanjem i krasnom kitom cvijeća. Nakon večere slijedila je vrlo animirana društvena zabava i ples, u kojemu su živo učestvovali i gosti. — Krajem aprila održana je skupština kluba na kojoj je izabrana nova uprava na čelu sa pretsjednikom bratom Dr. Ferdom Pavelićem, jednim od članova osnivača našeg kluba. — Predavanje održao je na dne 20 aprila brat Viktor Cerić: Saobraćajne prilike obzirom na naše nove političke sporazume.

Sibenik. — Izabrana je nova uprava: Pretsednik Ivan Žaja, potpretsednici Anton Antić i Anđelo Matačić, tajnici Dr. Filip Smolčić i dr. Josif Glaser.

Varaždin. — Klub je održao god. skupštinu, na kojoj je izabrana nova Uprava i pretsjednik ing. Vladimir Damaška. — Na jednom sastanku je bilo diskutirano o štetnim posljedicama potresa u Varaždinu od 27 marta o. g. i o mjerama koje bi trebalo poduzeti na opravci oštećene glavne crkve. — Brat prof. Filić održao je veoma poučno predavanje: „Katedrala u Djakovu” i opis „Izložba kroz vijekove u Beogradu”; brat ing. M. Leskovar: Putopis Varaždin—Brno. Opis gradova Budimpešta, Bratislava, Brno; brat Heiszig Gustav: Izgradnja jednostanbenih zgrada i etaža, uz amortizaciju naplatu; brat Dr. E. Krajanski: Referat o boravku u Rimu i Firenzi. Opis znamenitosti i prilika u tim gradovima i uopće u Italiji.

Vinkovci. — Sastanak od 11 aprila održan je u Zagrebu u krilu oćinskog kluba. Prisutno je bilo 9 ćlanova. Prema referatu br. dr. Milovana Źige Vinkovci su se odlićno proveli u Zagrebu. Braća pretседnici dr. Mlinarić i Mr. Matica izmjenjali su srdaćne pozdrave, Na tome je sastanku proćitano predavanje br. Egona Srebrea: O Papirnoj industriji. — U novu upravu su izabrana ova braća: Pretседnik dr. Matija Divić, potpretседnik ing. Dragutin Bosler i tajnik Branislav Mandrović.

Vrřac. — Jedna je sednica provedena u spremanju za godišnju skupřtinu, ćitani i pretresani izveřtaji uprave i blagajne. Za pretседnika je izabran brat dr. Ivan Bikar a za potpretседnika dr. Nikola Stefanović. — Glas o smrti br. Petra Salaya veterinarara, porazila je svu braću. — Na jednom sestriiskom većeru odrřao je gost Aca Stanojević, nastavnik pilotske řkole veoma interesantno predavanje: Vazduřno jedrenje. Plavi sport — jedrilićarstvo — nařlo je odlićnog propagatora u gosp. Stanojeviću. Predavanje je ostavilo najpovoljniji utisak na sve prisutne.

Vukovar. — Brat pretседnik Toma Maksimović dao je poduři referat sa svoga puta po Dalmaciji, Bosni i Crnoj Gori. U referatu je naglašeno koliko je nařa Drřaya u kulturnom i gospodarskom polju otiřla unapred i stekla veliki napredak. — Brat ing. Simić referisao je: O Banovinskom budřetu u tehnićkoj sluřbi, imajući u vidu da je dosadařnji prinudan rad naroda u vidu kuluka ukinut i zaveden 10% putni prirez. — Nova uprava je dobila za pretседnika brata Armina Goldsteina, za potpretседnike Ivu Depolo i ing. Simića a za tajnike dr. Franju Grubera i Ivu Klarića.

Zagreb. — Poćasni ćlan kluba br. Edo Marković (R. K. Beograd) izneo je u vrlo zanimljivom referatu svoje poglede o ekonomskim posledicama anřlusa Austrije Nemaćkoj. Prema Austriji smo imali privatni a prema Nemaćkoj sluřbeni kliring. Stanje naře aktivnosti prema njima bilo je razlićito. Davanje preferenciala od strane Nemaćke davan je prema njoj viře znaćaj drřavno-privrednog odnosa nego li privatno-privrednog kao prema Austriji. A ako će doći do promena posle anřlusa ipak ne će znaćiti znatnije ořtećenje nařih ekonomskih interesa. — U najboljem raspolořenju je provedeno zajednićko veće sa ćlanovima R. K. Vinkovci. — Pretседnik referiře da će mladi nař umetnik Bořidar Jakac (R. K. Ljubljana) izlořiti svoje slikarske radove u Ulrihovom salonu i skreće pařnju braći na to. Braća su se lepo odazvala ovom pozivu i Jakec im je to u Ljubljanskom klubu i zahvalio. — U novu upravu izabrani su: za pretседnika dr. Miljenko Marković, za potpretседnika Stanko řirca, za tajnike: ing. Radovan Alaupović i Veljko Vasić a za blagajnika Oton Heinrich.

Zemun. — Predavanja: brat dr. Rudolf Andrejka odrřao je veoma interesantno predavanje: o Statistici kao nauci. Sama reć proizlazi od italijanske reći: il stato, koja se prvi put ćuje u izveřtaju mletaćkih poslanika XVII stoleća. U nařim krajevima uvedena je prvi put statistika 1863 u Sloveniji, 1864 u Srbiji i 1875 u Hrvatskoj. Brat dr. Pera Marković odrřao je na jednom sestriiskom većeru veoma uspelo predavanje: Zemun pre 100 godina ,povodom proslave stogodiřnjice Dimitrija Davidovića kao rođenog Zemunca. — Izvrřeno je biranje nove uprave kluba. Za novog pretседnika izabran je jednoglasno omiljeni i po predavanjima veoma plodni brat Teodor Mahin, poznati rusko-srpski publicista.

ROTARSKE ŹALOSTI. — Brat Vido Latković (R. K. Skoplje) izguvio je smrću svoju suprugu a nařu sestru Olgu. — R. K. Vrřac izguvio je primernog ćlana braia Petra Salaya, veterinarara, koji je umro 19 aprila.

Naře iskreno saućeře.

GDE SE SASTAJU I GDE OTSIEDAJU ROTARI?

<p>BAČKA TOPOLA KAFANA BAKAJI</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>MORAVA - ĆUPRIJA KANTINA ŠEĆERANE</p> <p>(petak, 20 h)</p>
<p>BANJA LUKA HOTEL PALACE</p> <p>(petak, 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, kafana</p>	<p>NIŠ HOTEL „PARK“</p> <p>(sreda, 20 h) topla i hladna tekuća voda, najmoderniji komfor, garaža, centralno grejanje itd.</p>
<p>BEOGRAD HOTEL SRPSKI KRALJ</p> <p>(poned. 20 h) topla tekuća voda, centr. gre- janje, vodeći hotel u Beogradu</p>	<p>NOVI SAD TRGOVAČKI DOM</p> <p>(petak, 20 h)</p>
<p>BITOLJ HOTEL JEVTIĆ</p> <p>(sreda, 20 h) vodeći hotel u Bitolju, tekuća voda u sobama, garaža</p>	<p>OSIJEK GRAND HOTEL</p> <p>(četvrtak, 20 h)</p>
<p>DUBROVNIK GRAND HOTEL IMPERIAL</p> <p>(četvrtak, 20 h) vodeći hotel u Dubrovniku</p>	<p>PANČEVO PIVARA WEIFERT</p> <p>(sreda, 20 h)</p>

ОСНОВАНА 1910 ГОДИНЕ

Француско-Српска Банка А. Д.

Седиште
ЛОНДОН

Централна Дирекција
БЕОГРАД

Седиште
П А Р И З

филијалд:

Скопље, Битољ, Ниш, Косовска Митровица

СКЛАДИШТЕ У БЕОГРАДУ И СКОПЉУ

Врши све банкарске операције,

Овлашћена банка за девизно валутне послове,

Коресподенти у свим земљама.

<p>KARLOVAC VELIKA KAVANA</p> <p>(ponedeljak, 20 h)</p>	<p>PETROVGRAD HOTEL VOJVODINA</p> <p>(sreda, 20 h)</p>
<p>LESKOVAC HOTEL KOSTIĆ</p> <p>tekuća voda u sobama (četvrtak, 20 h)</p>	<p>SARAJEVO Vodeći hotel HOTEL EVROPA</p> <p>topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd. (poned. 20 h)</p>
<p>LJUBLJANA GRAND HOTEL UNION</p> <p>topla i hladna tek. voda, centr. grej., vodeći hotel u Ljubljani (sreda 20 h)</p>	<p>SKOPLJE HOTEL BRISTOL</p> <p>topla i hladna tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd. (petak, 20 h)</p>
<p>MARIBOR KAZINO VEL. KAVARNA</p> <p>Café-Restaurant-Bar (poned. 20 h)</p>	<p>SLAVONSKI BROD HOTEL CENTRAL</p> <p>(poned. 20 h)</p>
<p>SOMBOR TRGOVAČKI DOM</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>VARAŽDIN GRAND HOTEL NOVAK</p> <p>pionir hotel svih staleža (petak, 20 h)</p>
<p>SPLIT HOTEL CENTRAL</p> <p>topla i hladna tekuća voda: kafana itd. (sreda, 20.30 h)</p>	<p>VELIKA KIKINDA U klupskim prostorijama Francuskog kluba u domu Kralja Petra Oslobodioca (sreda, 20 h)</p>
<p>STARA KANJIŽA HOTEL MOLVAI</p> <p>(Ponedeljak, 19.30 h)</p>	<p>VINKOVCI HOTEL LERNER</p> <p>(utorak, 20 h)</p>
<p>STARI BEČEJ HOTEL IMPERIAL</p> <p>tekuća voda, centralno grejanje, garaža (četvrtak, 20 h)</p>	<p>VRŠAC HOTEL SRBIJA</p> <p>utorak, 20 h)</p>
<p>SUBOTICA RESTAURENT LLOYD</p> <p>(sreda, 20 h)</p>	<p>VUKOVAR GRAND HOTEL</p> <p>ponedeljak, 20 h)</p>
<p>SUŠAK PARK HOTEL</p> <p>(sreda, 20 h)</p>	<p>ZEMUN HOTEL CENTRAL</p> <p>topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd. (četvrtak, 20 h)</p>
<p>ŠIBENIK GRAND HOTEL KRKA</p> <p>tekuća voda, centr. grejanje garaža itd. (četv. 20.30 h)</p>	<p>ZAGREB GRAND HOTEL ESPLANADE</p> <p>(ć.ddeu2neg io v0</p>

77 DISTRIKT R. I.

PRISUSTVOVANJE NA KLUPSKIM SASTANCIMA

IZVEŠTAJ ZA MESEC APRIL 1938 GOD.

Redni broj	IME KLUBA	Broj članova konc. meseca	Broj odrē. sastanaka	Prosečni broj članova	Prosečni broj prisutnih čla- nova	Prosečni me- sečni postotak	Sastanci sa 100% prisutnih	Primedbe
1	Bačka Topola	16	4	16	13	81.25	0	
2	Banja Luka	15	5	15	10.60	70.65	0	
3	Beograd	53	3	52	33.67	64.18	0	
4	Bitolj	19	4	19	14	73.685	0	
5	Čuprija-Jagodina-Paraćin	24	4	24	13	54.165	0	
6	Dubrovnik	19	4	19	13.75	72.36	0	
7	Karlovac	24	3	24	20	83.33	0	
8	Leskovac	21	4	21	15.2	72.61	0	
9	Ljubljana	38	4	38	28	76.18	0	
10	Maribor	43	3	43	34.33	79.86	0	
11	Niš	20	4	20.75	13.5	65.18	0	
12	Novi Sad	36	4	36	27.5	76.38	0	
13	Osijek	30	4	30.75	27.5	89.48	0	
14	Pačnevo	29	4	29	26.50	91.38	0	
15	Petrovgrad	25	4	25	22	88	0	
16	Sarajevo	30	3	30	22	73	0	
17	Skoplje	29	4	28.75	19.5	68.08	0	
18	Slavonski Brod	20	3	20	18	91.67	1	
19	Sombor	17	4	17	13.75	80.89	0	
20	Split	20	4	20	17	85.	1	
21	Stara Kanjiža	21	3	21	12.33	58.73	0	
22	Stari Bečej	19	4	19	15.20	89.10	0	
23	Subotica	29	4	29.25	20.75	70.86	0	
24	Sušak	31	4	31	23.25	75.	0	
25	Šibenik	18	4	18	13.5	77.80	0	
26	Varaždin	26	4	26	22.75	87.50	0	
27	Velika Kikinda	17	4	17	14	82.32	0	
28	Vinkovci	16	4	16	12.75	79.68	1	
29	Vršac	19	4	19.50	16.	81.82	0	
30	Vukovar	17	3	17	16.33	96.08	2	
31	Zagreb	51	3	52.33	34	64.98	0	
32	Zemun	27	4	27	18	66.66	0	
UKUPNO		819	×	821.33	621.66	2467.86	4	
PROSEČNO		×	×	25.66	19.42	77.12	×	

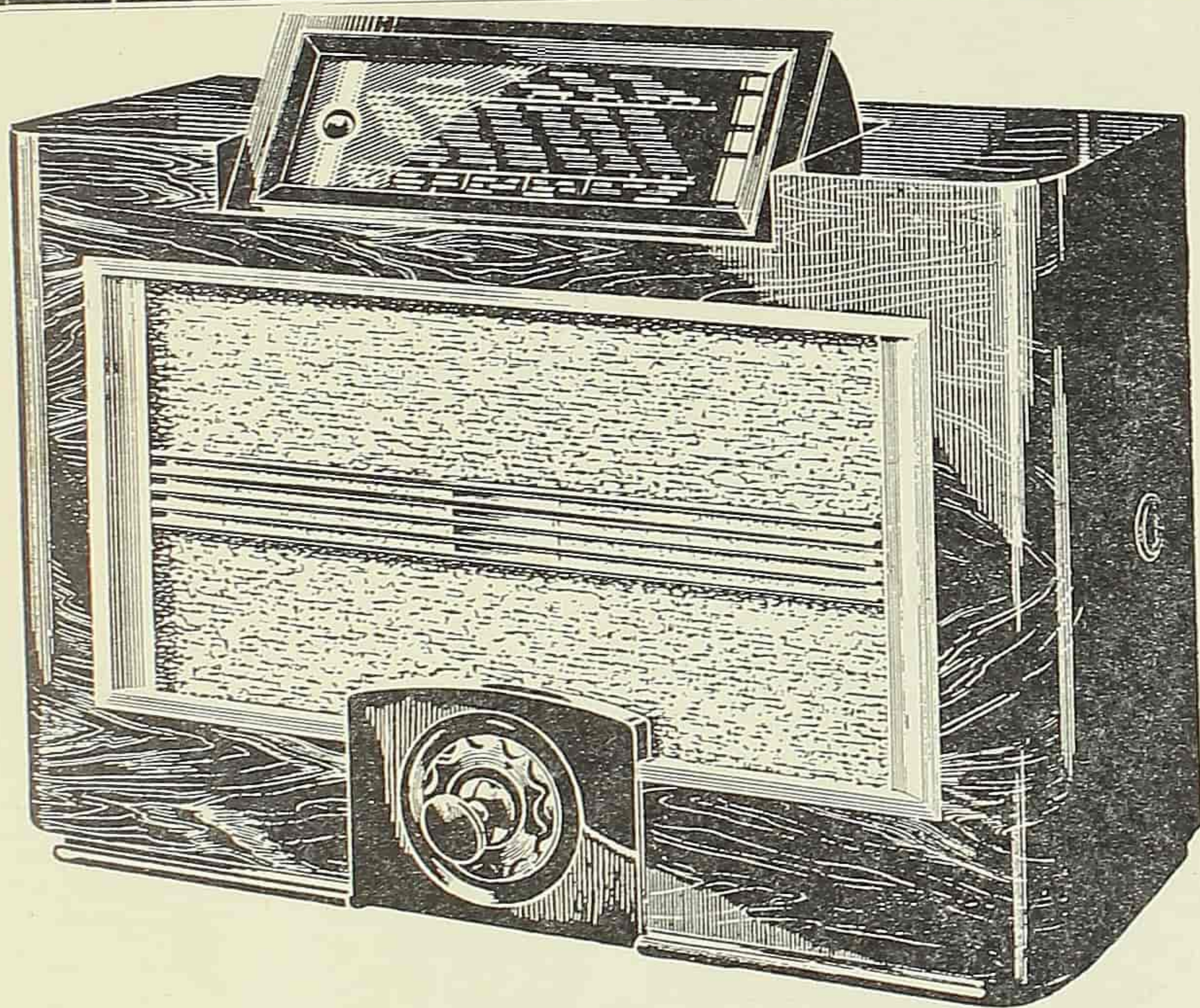
N A P O M E N A :

Broj klubova koji nisu poslali izveštaj: 0

Broj klubova koji imaju frekvenciju 70% ili više: 25

J. HUTTER in DRUG MARIBOR

Prva domaća tvornica klotova i sílkova
Tvornica pamučnih štofova,
mehanička tkačnica i bojadisaona vunenih proizvoda
tvornica konca za šivenje najmodernija predionica

Čudo radio tehnike **PHILIPS**

„Mazurka 890“

Radio — automat, prijemnik sa svim rafinementima moderne radio tehnike! Ekskluzivni pronalasci ovog prijemnika iznenadiće i najvećeg probirača.

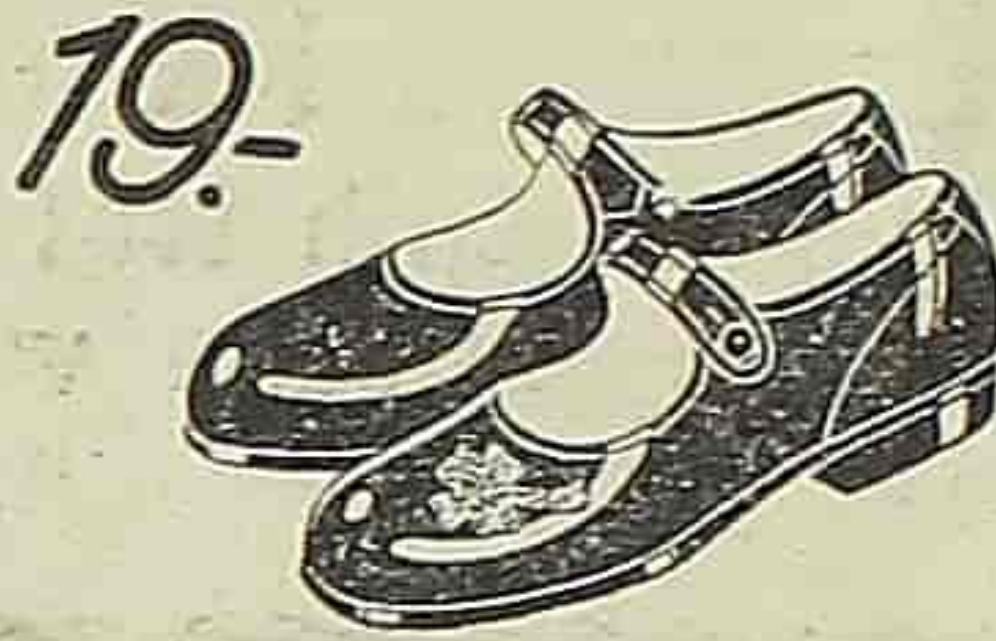
Pregledajte bez obaveze ovo čudo kod naših trgovaca

PHILIPS RADIO

Дочекајте пролеће у новим ципелама!

За лепе дане најподеснија и најјефтинија дечја платнена ципела са гуменим ђоном. Вел. 27-34 Дин 19.—, бр. 35 до 42 Дин 25.—. Мушке Дин 29.—. У белој, сивој и смеђој боји.

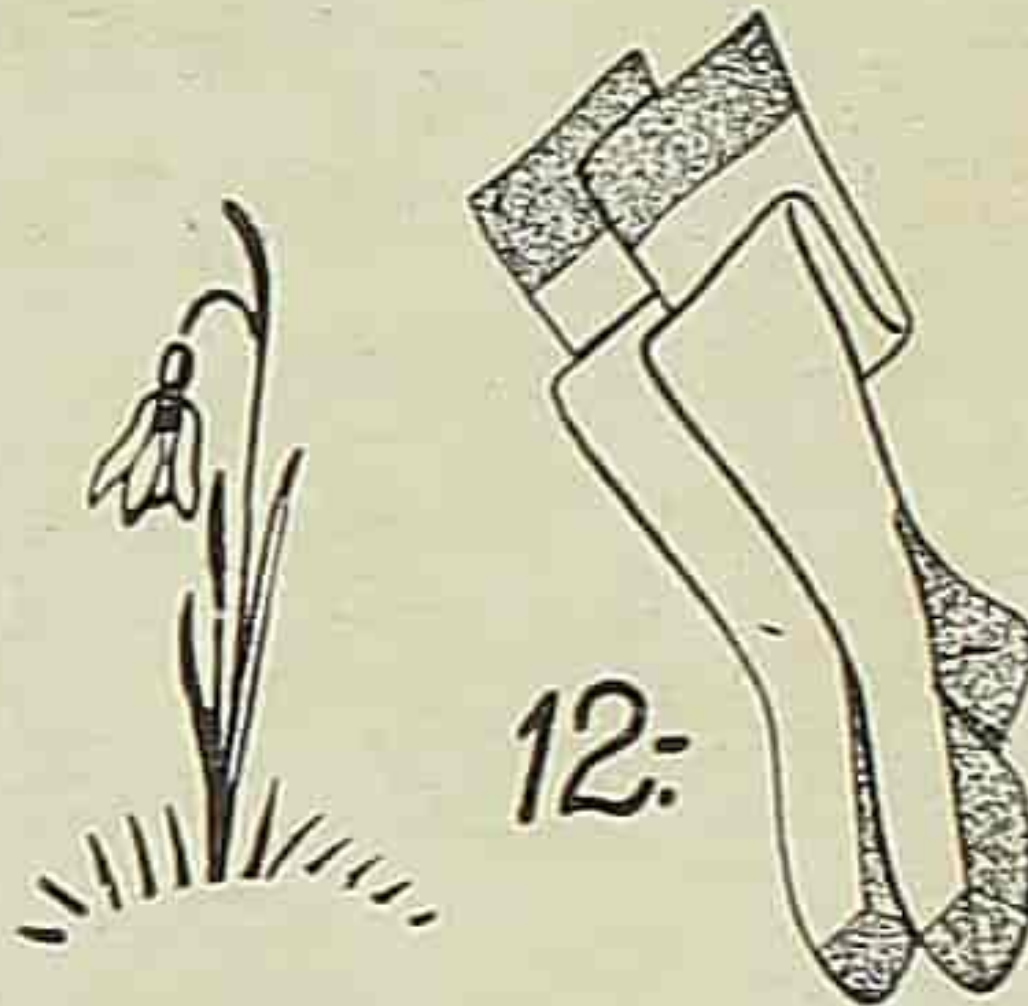
Несташној деци за школу и играње најподесније су ове полуципелице, од јаке коже са неподеривим гуменим ђоном. Од бр. 31-34 Дин 49.—, од бр. 35-38 Дин 59.—

Дечије целогумене ципелице на шпангу практичне за школску децу која далеко иду у школу. Вел. 27-30 Дин 25.—, 31-34 Дин 29.—, женске Дин 35.—.

Угодна платнена полуципела на шпангу са гуменим ђоном и ниском петом. Рађене у драп, и сивој боји.

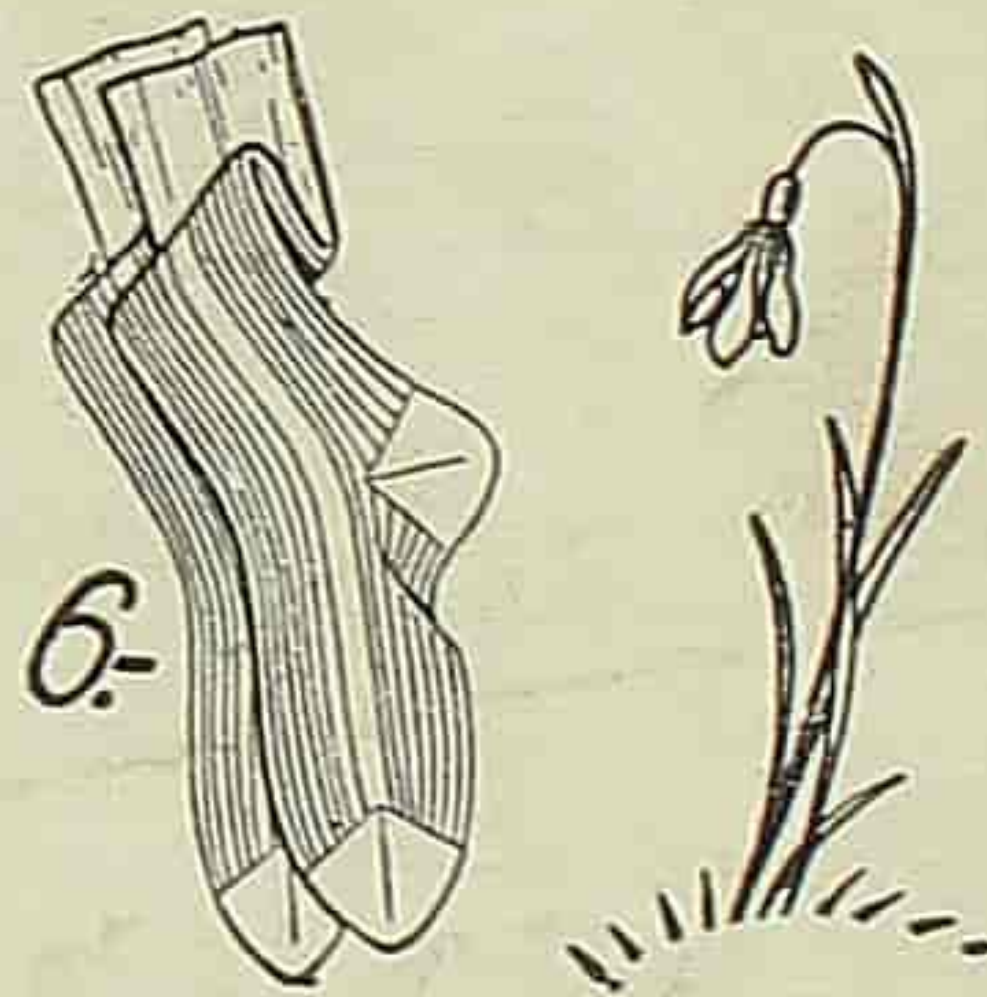
Врло погодне и елегантне дамске ципелице израђене од црног или плавог дифтина са кожним ђоном. Израђујемо их са полувисоком и ниском потпетицом у разним украсима. Коштају само 69.— Дин.

МИРА
Танка али трајна коначана чарапа која улепшава линију ноге. На прстима и пети специјално појачане.

Нови пролећни модел израђен од финог смеђег бокса са укуским и финим украсом, кожним ђоном и лаком полувисоком потпетицом.

Нови пролећни модел. Лахла женска полуципела израђена од финог телске коже у црној и смеђој боји са кожним ђоном и полувисоком потпетицом.

ГОРДАН
Фина мушка чарапа у разним десепима израђена од чврстог памука и вештачке свиле.

Удобне и лагане мушке сапдале са кожним ђоном и гуменом потпетицом. Дечје од Дин 45.— до 59.—, женске Дин 69.—.

За штрапац и посао пенадокнадња су мушке полуципеле израђене од јаког бокса, у црној и смеђој боји са еластичним неподеривим ђоном.

Башиа